

საქართველოს მთავრობის

დადგენილება №348

2015 წლის 14 ივლისი

ქ.თბილისი

ცხოველთა გადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ-საკარანტინო ღონისძიებათა განხორციელების წესების დამტკიცების შესახებ

მუხლი 1

სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსის 75-ე მუხლის პირველი და მე-2 ნაწილების და „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის 25-ე მუხლის საფუძველზე:

1. დამტკიცდეს თანდართული ცხოველთა გადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ-საკარანტინო ღონისძიებათა განხორციელების:

ა) თურქულის დაავადებასთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ და საკარანტინო ღონისძიებათა წესი (დანართი №1);

ბ) ცხოველების ჯილეხთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო წესი (დანართი №2);

გ) ცხოველების ბრუცელოზთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ - საკარანტინო წესი (დანართი №3);

დ) ცხოველების ტუბერკულოზთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ - საკარანტინო წესი (დანართი №4);

ე) ცხოველების ცოფთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ - საკარანტინო წესი (დანართი №5);

ვ) ღორის კლასიკურ ჭირთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო წესი (დანართი №6);

ზ) ღორის აფრიკულ ჭირთან (ცხელებასთან) ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო წესი (დანართი №7);

თ) ნიუკასლის (ფრინველის ჭირი) დაავადებასთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო წესი (დანართი №8);

ი) ფრინველის გრიპთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო ღონისძიებათა წესი (დანართი №9).

2. ძალადაკარგულად გამოცხადდეს:

ა) „ტექნიკური რეგლამენტის - „ცხოველთა საკარანტინო წესების“ დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №420 დადგენილება;

ბ) „საერთაშორისო ვეტერინარულ-სანიტარიული კოდექსით განსაზღვრული „ა“ და „ბ“ ჯგუფების საშიში გადამდები სნეულებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ-საკარანტინო ღონისძიებათა განხორციელების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2005 წლის 16 სექტემბრის №2-217 ბრძანება.

საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის დადგენილება №21 - ვებგვერდი, 21.01.2016წ.

საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 27 დეკემბრის დადგენილება №597 - ვებგვერდი, 29.12.2016წ.

მუხლი 2

1. დადგენილება, გარდა დადგენილების პირველი მუხლის პირველი პუნქტის „ზ“ ქვეპუნქტით დამტკიცებული „ღორის აფრიკულ ჭირთან (ცხელებასთან) ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო წესის“

(დანართი №7) მე-4 მუხლის მე-7 პუნქტის, მე-10 მუხლის პირველი პუნქტის „ა.ბ“ ქვეპუნქტისა და მე-10 მუხლის მე-3 პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტისა, ამოქმედდეს 2015 წლის 1 აგვისტოდან.

2. დადგენილების პირველი მუხლის პირველი პუნქტის „ზ“ ქვეპუნქტით დამტკიცებული „ღორის აფრიკულ ჭირთან (ცხელებასთან) ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო წესის“ (დანართი №7) მე-4 მუხლის მე-7 პუნქტი, მე-10 მუხლის პირველი პუნქტის „ა.ბ“ ქვეპუნქტი და მე-10 მუხლის მე-3 პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტი ამოქმედდეს 2018 წლის პირველი იანვრიდან.

პრემიერ-მინისტრი

ირაკლი ღარიბაშვილი

დანართი №1

საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის დადგენილება №21 - ვებგვერდი, 21.01.2016წ.

ცხოველების თურქულთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო წესი

მუხლი 1. ზოგადი დებულებები

1. თურქული (Aphthae epizootical) - ცხოველთა მაღალკონტაგიოზური, მწვავე ვირუსული დაავადებაა, რომელსაც ახასიათებს 100%-მდე ავადობის მაჩვენებელი და იწვევს მნიშვნელოვან ეკონომიკურ ზარალს. ავადდება მსხვილფეხა საქონელი, ღორი, ასევე ცხვარი, თხა და სხვა წყვილჩლიქიანი მცოხნავეები, ყველა სახეობის ირემი, ანტილოპა, სპილო და ჟირაფი. დაავადებისადმი უფრო მგრძობიარენი არიან ინტენსიურად მოშენებული ჯიშები, ვიდრე ტრადიციული.

2. თურქულის აღმძვრელია რნმ-ის შემცველი ვირუსი Picornaviridae-ს ოჯახიდან. ანტიგენური თვისებების მიხედვით მას ჰყოფენ 7 სეროლოგიურ შტამად (A, O, C, Sat1, Sat2, Sat3, Asia1). თითოეული მოითხოვს სპეციფიკურ ვაქცინას, რათა ჩამოყალიბდეს იმუნიტეტი ვაქცინირებულ ცხოველში. ვირუსი გვხვდება დაინფიცირებული ცხოველის ყველა გამონაყოფში. რძესა და სპერმაში ვირუსის არსებობა აღინიშნება კლინიკური ნიშნების გამოვლენამდე 4 დღით ადრე. ვირუსი საკმაოდ მდგრადია, მთის საძოვარზე მან შეიძლება გაძლოს მომავალ სეზონამდე, დამდგარ წყალში წლის ცივ პერიოდში ცოცხლობს 103 დღე, ზაფხულში - 21 დღე, შემოდგომაზე - 49 დღე, ცხოველის ბალნიან საფარზე - 50 დღე.

3. ცხოველის თურქულით დაინფიცირება ხდება აირწვეთოვანი ან ორალური გზით, დაავადებულის ჯანმრთელთან კონტაქტით, ასევე ვირუსით დაბინძურებული საკვების, წყლის, ქვემსაფენის, მოვლის საგნების, ტანსაცმლის, ფეხსაცმლის, ტრანსპორტის, ნედლი ან არასაკმარისად მომზადებული ცხოველური პროდუქტების საშუალებით. პასიური გადამტანები არიან ფრინველები და ადამიანები, ასევე არაამთვისებელი ცხოველები, რომელთაც დაავადების აღმძვრელი შეიძლება გადაიტანონ 80 კმ-მდე მანძილზე.

4. დაავადება გვხვდება წლის ნებისმიერ დროს, მაგრამ მის აფეთქებას უპირატესად ადგილი აქვს შემოდგომა-გაზაფხულის პერიოდში. ინკუბაციური პერიოდი 2-დან 7 დღემდე გრძელდება, იშვითად - 21 დღემდე. დაავადებას ახასიათებს პირის ღრუს ლორწოვანი გარსის, ენის, ტუჩების, ცურის კანისა და ჩლიქთაშორისი ნაპრალის აფტოზური დაზიანებები, აგრეთვე ცხელება, ჰიპერსალივაცია, წონის, წველისა და მადის დაქვეითება. კლინიკური ნიშნების გამოვლენა დამოკიდებულია ვირუსის შტამზე, ცხოველის ასაკსა და სახეობაზე, ამასთან უპირატესად ვლინდება უფრო მსხვილფეხა საქონელსა და ინტენსიურად მოშენებულ ღორებში, ვიდრე ცხვარსა და თხაში. მოზარდი დაინფიცირებული თურქულის გამომწვევი ვირუსით შესაძლოა მოკვდეს აფტოზური წყლულების განვითარებამდე გულის კუნთის დაზიანების გამო.

5. თურქულის დაავადებაზე ეპიდემიოლოგიური კეთილსაიმედოობის უზრუნველყოფის სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული სსიპ-სურსათის ეროვნული სააგენტო (შემდგომში - სააგენტო).

მუხლი 2. ტერმინთა განმარტებები

1. ამ წესის მიზნებისათვის გამოყენებულ ტერმინებს აქვს შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) **ამთვისებელი ცხოველები** - მცოხნავების, არამცოხნავების, კოჟრფეხიანების ქვერივის ნებისმიერი შინაური ან გარეული ცხოველი წყვილჩლიქიანთა რიგიდან. კონკრეტული ზომებისათვის ამ წესის მე-14 და 86-ე მუხლის მე-2 პუნქტის გამოყენებისას ამთვისებელ ცხოველებად შესაძლოა მიჩნეულ იქნენ მღრღნელებისა და ხორთუმიანების გვარის წარმომადგენლები;

ბ) **სადგომი** - სასოფლო-სამეურნეო ან სხვა დანიშნულების შენობა-ნაგებობა, მათ შორის ცირკი, სადაც ამთვისებელ ცხოველებს ინახავენ ან ამრავლებენ დროებით ან მუდმივად. ამ წესის მე-9 მუხლის პირველ პუნქტთან დაკავშირებით ეს განმარტება არ მოიცავს საცხოვრებელ შენობებს, თუ ამთვისებელი ცხოველები მუდმივად ან დროებით არ იმყოფებიან მასში, სასაკლაოებს, სატრანსპორტო საშუალებებს, სასაზღვრო გამშვებ პუნქტებს ან ისეთი ზომის შემოღობილ ტერიტორიებს, სადაც არიან ამთვისებელი ცხოველები და შესაძლებელია მათზე ნადირობა და შეუძლებელია ამ წესის მე-9 მუხლით განსაზღვრული ზომების გატარება;

გ) **ჯოგი** - სადგომში მყოფი ცხოველის ან ცხოველთა ჯგუფის ეპიდემიოლოგიური ერთეული. თუ სადგომში იმყოფება ერთზე მეტი ჯოგი, მაშინ თითოეული მათგანი წარმოადგენს ცალკეულ ერთეულს და აქვს ჯანმრთელობის ერთი და იგივე სტატუსი;

დ) **მფლობელი** - ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელსაც ჰყავს ამთვისებელი ცხოველი საკუთრებაში ან მფლობელობაში, ან უვლის, ფინანსური მოგების ან სხვა მიზნით;

ე) **სახელმწიფო ვეტერინარი ექიმი (შემდგომში - „სახელმწიფო ვეტერინარი“)** - ფიზიკური პირი, რომელსაც აქვს შესაბამისი აკრედიტებული უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ გაცემული, სათანადო უმაღლესი განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი და სააგენტოს მიერ უფლებამოსილია ამ წესით განსაზღვრული უფლებამოსილების განხორციელებისათვის;

ვ) **ავტორიზაცია** - სააგენტოს მიერ გაცემული წერილობითი თანხმობა, რომლის ასლიც ხელმისაწვდომია შემდგომი შემოწმებისათვის;

ზ) **საინკუბაციო პერიოდი** - ინფექციის შეჭრასა და კლინიკური ნიშნების გამოვლენას შორის დროის ინტერვალი. კერძოდ, მსხვილფეხა საქონლისთვის და ღორისებრთა ცხოველებისთვის 14 დღე, ცხვარში, თხაში და სხვა ნებისმიერი ამთვისებელი ცხოველებისთვის 21 დღე;

თ) **დაინფიცირებაზე საექვო ცხოველი** - ნებისმიერი შინაური და გარეული ამთვისებელი ცხოველი, რომელსაც აქვს თურქულის დაავადებისათვის დამახასიათებელი კლინიკური ნიშნები ან სიკვდილის შემდგომი დაზიანებები ან რეაქცია იმ ლაბორატორიულ გამოკვლევებზე, რომლებიც იძლევა საფუძვლიან ეჭვს თურქულის დაავადებაზე;

ი) **კონტამინაციაზე საექვო ცხოველი** - ამთვისებელი ცხოველი, რომელიც შეგროვებული (მოპოვებული) ეპიდემიოლოგიური ინფორმაციის თანახმად, პირდაპირ ან არაპირდაპირ ექვემდებარება ვირუსის ზეგავლენას (ექსპოზიციას);

კ) **თურქულის შემთხვევა ან დაინფიცირებული ცხოველი** - ნებისმიერი ამთვისებელი ცხოველი ან ამ ცხოველის ტანხორცი, რომელშიც ამ მუხლის „ლ“ ქვეპუნქტში მითითებული განმარტების გათვალისწინებით თურქულის დაავადების არსებობა ოფიციალურად დასტურდება ლაბორატორიული გამოკვლევით ან თურქულის დაავადებისათვის დამახასიათებელი კლინიკური სიმპტომების ან სიკვდილის შემდგომი დაზიანებების გამოვლენით;

ლ) **დაავადების აფეთქება** - სადგომი, სადაც განთავსებულია ამთვისებელი ცხოველები და ვლინდება ქვემოთ მითითებული ერთი ან მეტი კრიტერიუმი:

ლ.ა) თურქულის დაავადების გამომწვევი ვირუსი გამოყოფილია ცხოველიდან, ამ ცხოველიდან მიღებული პროდუქტიდან ან მის გარემოდან;

ლ.ბ) თურქულის დაავადებისათვის დამახასიათებელი კლინიკური ნიშნები აღმოჩენილია ამთვისებელ ცხოველში და იმავე ეპიდემიოლოგიური ჯგუფის ცხოველიდან ან ცხოველებიდან აღებულ ნიმუშებში

გამოვლენილია და იდენტიფიცირებულია თურქულის დაავადების გამომწვევი ვირუსის ერთი ან მეტი სეროტიპისთვის დამახასიათებელი ვირუსის ანტიგენი ან ვირუსის რიბონუკლეინის მჟავა (RNA);

ლ.გ) თურქულის დაავადებისათვის დამახასიათებელი კლინიკური ნიშნები აღმოჩენილია ამთვისებელ ცხოველში და ცხოველი ან მისი შთამომავლობა დადებითია თურქულის დაავადების გამომწვევ ვირუსის სტრუქტურულ ან არასტრუქტურულ ცილების ანტისხეულებზე, იმ პირობით, რომ წინა ვაქცინაციები, ნარჩენი დედისეული ანტისხეულები ან არასპეციფიკური რეაქციები შეიძლება გამოირიცხოს, როგორც სეროპოზიტიურობის შესაძლო მიზეზები;

ლ.დ) ამთვისებელი ცხოველებიდან აღებულ ნიმუშებში გამოვლენილია და დადგენილია თურქულის დაავადების გამომწვევი ვირუსის ერთი ან მეტი სეროტიპისთვის დამახასიათებელი ვირუსის ანტიგენი ან ვირუსის რიბონუკლეინის მჟავა (RNA) და ცხოველები დადებითია თურქულის დაავადების ვირუსის სტრუქტურული ან არასტრუქტურული ცილების ანტისხეულებზე, იმ პირობით, რომ სტრუქტურული ცილების ანტისხეულების შემთხვევაში წინა ვაქცინაციები, ნარჩენი დედისეული ანტისხეულები ან არასპეციფიკური რეაქციები შეიძლება გამოირიცხოს, როგორც სეროპოზიტიურობის შესაძლო მიზეზები;

ლ.ე) ეპიდემიოლოგიური კავშირი დადგინდა თურქულის დაავადების დადასტურებულ აფეთქებასთან და გამოიყენება არანაკლებ ერთ-ერთი ქვემოთ ჩამოთვლილი პირობა:

ლ.ე.ა) ერთი ან მეტი ცხოველი დადებითია თურქულის დაავადების გამომწვევ ვირუსის სტრუქტურული ან არასტრუქტურულ ცილების ანტისხეულებზე, იმ პირობით, რომ წინა ვაქცინაციები, ნარჩენი დედისეული ანტისხეულები ან არასპეციფიკური რეაქციები შეიძლება გამოირიცხოს, როგორც სეროპოზიტიურობის შესაძლო მიზეზები;

ლ.ე.ბ) ამთვისებელი ცხოველებიდან აღებულ ნიმუშებში გამოვლენილია და იდენტიფიცირებულია თურქულის დაავადების გამომწვევი ვირუსის ერთ ან მეტი სეროტიპისთვის დამახასიათებელი ვირუსული ანტიგენი ან ვირუსული რიბონუკლეინის მჟავა (RNA);

ლ.ე.გ) ერთ ან მეტ ამთვისებელ ცხოველში დადგინდა თურქულის გამომწვევით აქტიური დაინფიცირების სეროლოგიური მონაცემები, ვირუსის სტრუქტურული ან არასტრუქტურული ცილების ანტისხეულებზე უარყოფითიდან დადებითისკენ სეროკონვერსიის გამოვლენით და წინა ვაქცინაციები, ნარჩენი დედისეული ანტისხეულები ან არასპეციფიკური რეაქციები შეიძლება გამოირიცხოს, როგორც სეროპოზიტიურობის შესაძლო მიზეზები;

ლ.ე.დ) თუ ორ ან მეტ შემთხვევაზე მიღებული სერონეგატიური შედეგი იწვევს გონივრულ ეჭვს, სეროკონვერსიის გამოვლენა უნდა განხორციელდეს სტრუქტურული ცილების შემთხვევაში - იმავე ცხოველებიდან აღებულ წყვილ ნიმუშში არანაკლებ 5 დღიანი ინტერვალით, და არასტრუქტურული ცილების შემთხვევაში - არანაკლებ 21 დღიანი ინტერვალით;

ლ.ე.ე) თურქულის დაავადებისათვის დამახასიათებელი კლინიკური ნიშნები აღმოჩენილია ამთვისებელ ცხოველებში;

მ) **თურქულის პირველადი აფეთქება** - დაავადების გამოვლენა, რომელიც არ არის ეპიდემიოლოგიურად დაკავშირებული ქვეყნის იმავე რეგიონში წინა გამოვლენასთან, ან პირველი გამოვლენა ქვეყნის სხვა რეგიონში;

ნ) **მოკვლა/დახოცვა** - ნებისმიერი პროცესი, რომელმაც გამოიწვია ცხოველის სიკვდილი;

ო) **გადაუდებელი დაკვლა** - ცხოველის დაკვლა გადაუდებელ შემთხვევებში, მათ შორის, კეთილდღეობის მიზეზით, რომელიც ეპიდემიოლოგიური მონაცემების ან კლინიკური დიაგნოზის ან ლაბორატორიული გამოკვლევის შედეგის საფუძველზე არ მიიჩნევა თურქულის ვირუსით ინფიცირებულად ან კონტამინირებულად;

პ) **გადამუშავება** - მაღალი რისკის მასალისადმი განხორციელებული დამუშავების ერთ-ერთი სახე თურქულის გამომწვევი ვირუსის განეიტრალების მიზნით, რათა თავიდან ავიცილოთ ვირუსის გავრცელების რისკი;

ჟ) რეგიონალიზაცია - შეზღუდული ზონა, სადაც დაავადების გავრცელების პრევენციის მიზნით მოქმედებს აკრძალვები ზოგიერთი ცხოველის ან ცხოველური პროდუქტის გადაადგილებაზე ან ვაჭრობაზე, დაავადებისაგან თავისუფალ იმ ზონაში, სადაც არ არის დაწესებული აკრძალვები;

რ) რეგიონი - არანაკლებ 2000 კმ² ტერიტორია, რომელიც ექვემდებარება სააგენტოს მიერ გასატარებელ ზომებს;

ს) გადაუდებელი ვაქცინაცია - ამ წესის 47-ე მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრული ვაქცინაცია;

ტ) დამცავი (პროფილაქტიკური) ვაქცინაცია - გადაუდებელი ვაქცინაციის სახე, რომელიც ტარდება გარკვეულ არეალში მყოფ სადგომებში/დროებით სადგომებში განთავსებულ ამთვისებელი ცხოველების დაცვის მიზნით, თურქულის ვირუსის აერწვეთოვანი ან მექანიკური გზით გავრცელების საწინააღმდეგოდ და სადაც ცხოველები გამიზნულია დარჩეს ცოცხალი ვაქცინაციის შემდეგ.

უ) დამთრგუნავი (შემაკავებელი) ვაქცინაცია - გადაუდებელი ვაქცინაციის სახე, რომელიც ტარდება სანიტარიულ დაკვლასთან ერთად სადგომში/დროებით სადგომში ან ტერიტორიაზე, სადაც გადაუდებელი საჭიროებაა თურქულის გამომწვევი ვირუსის ცირკულირებისა და პერიმეტრს იქით გავრცელების რისკის შემცირებისა. ცხოველები ვაქცინაციის შემდეგ ექვემდებარებიან განადგურებას;

ფ) გარეული ცხოველი - ამთვისებელი ცხოველი, რომელიც ბინადრობს სადგომის/დროებითი სადგომის ან ამ წესის მე-14-მე-15 მუხლებში განსაზღვრულ შენობის მიღმა;

ქ) დაავადების პირველადი შემთხვევა გარეულ ცხოველებში - თურქულის დაავადების ნებისმიერი შემთხვევა, რომელიც აღმოჩენილია იმ არეალში ბინადარ გარეულ ცხოველში, სადაც არ გატარებულა ღონისძიებები ამ წესის 86-ე მუხლის მე-3 ან მე-4 პუნქტების შესაბამისად;

ღ) ხორცის ნახევარფაბრიკატი - ახალი ხორცი, მათ შორის, ფრაგმენტებად დანაწევრებული ხორცი, რომელსაც დაემატა საკვები საშუალებები, სუნელ-სანელებლები ან სხვა საკვებდანამატები, ან რომელმაც გაიარა გადამუშავების არასაკმარისი პროცესი იმგვარად, რომ ხორცის შიდა კუნთოვანი ქსოვილის ბოჭკოს არ დაუკარგავს ახალი ხორცისთვის დამახასიათებელი სტრუქტურა;

ყ) გატარებული ხორცი - ძვლებგამოცლილი ხორცი, რომელიც ფრაგმენტებად დაქუცმაცდა და შეიცავს 1%-ზე ნაკლებ მარილს;

შ) ხორცის პროდუქტი - გადამუშავებული პროდუქტი, რომელიც მიიღება ხორცის გადამუშავებით ან გადამუშავებული ხორცის შემდგომი გადამუშავებით ისე, რომ ხორცის გადანაჭერის ზედაპირს აღარ ახასიათებს ახალი ხორცისთვის დამახასიათებელი ნიშნები;

ჩ) ამთვისებელი ცხოველების სიმჭიდროვე - ნებისმიერი გეოგრაფიული ზონა 10 კილომეტრის რადიუსით იმ სადგომის გარშემო, სადაც მოთავსებულია თურქულის ამთვისებელი ან დაინფიცირებაზე საექვო ცხოველები და აღნიშნულ ტერიტორიაზე ამთვისებელი ცხოველების განთავსება ერთ კვადრატულ კილომეტრზე აღემატება 1000 სულს ან სადგომში ერთ კვადრატულ კილომეტრზე- 450 სულს;

ც) 24/48 საათიანი წესი - მე-9 მუხლში მითითებულ სადგომებში, სადაც განთავსებულია დაინფიცირებული ჯოგი, შეუძლებელია დაავადების აღმოფხვრა მისი დადასტურებიდან 24 საათის განმავლობაში და დაინფიცირებაზე ან კონტამინაციაზე საექვო ცხოველების პრევენციული დახოცვა შეუძლებელია განხორციელდეს ბიო-უსაფრთხოების წესების დაცვით 48 საათზე ნაკლებ დროში;

ძ) (F_0) - ბაქტერიის სპორების მომაკვდინებელი ეფექტი; როდესაც $F_0 = 3$ -ს პროდუქტის ყველაზე ცივი ადგილი ცხელდება იმ დონეზე, რომ მიიღწეს იგივე მომაკვდინებელი ეფექტი, რაც მიიღწევა 3 წუთის განმავლობაში 121°C-ზე;

წ)..რძის პროდუქტი - გადამუშავებული პროდუქტი, რომელიც მიიღება ნედლი რძის გადამუშავებით ან ამ გადამუშავებული პროდუქტის შემდგომი გადამუშავების შედეგად და რომელიც მოიცავს რძის პროდუქტს.

2. ამ წესის მიზნებისათვის ასევე გამოიყენება „სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსით“ განსაზღვრული ტერმინები, თუ ამ წესით სხვაგვარად არ არის დადგენილი.

მუხლი 3. თურქულის შესახებ შეტყობინების ვალდებულება

1. მფლობელი ან ნებისმიერი პირი, რომელიც თან ახლავს ამთვისებელ ცხოველს ტრანსპორტირების დროს, ვალდებულია, თურქულის საექვო ან დადასტურებული ნებისმიერი შემთხვევის შესახებ აცნობოს სააგენტოს და იყოლიოს (შეინახოს) თურქულით დაინფიცირებული ან დაინფიცირებაზე საექვო ცხოველები იმ ადგილებიდან მოშორებით, სადაც სხვა ამთვისებელი ცხოველები თურქულის ვირუსით დაინფიცირების ან კონტამინაციის რისკის ქვეშ არიან;

2. კერძო ვეტერინარი, სახელმწიფო ვეტერინარი ან სხვა სახელმწიფო ან კერძო ლაბორატორიები და ნებისმიერი პირი, რომლის საქმიანობა დაკავშირებულია ამთვისებელ ცხოველებთან ან ასეთი ცხოველებისგან მიღებულ პროდუქტებთან ვალდებულია, დაუყოვნებლივ მიაწოდოს ინფორმაცია სააგენტოს თურქულის არსებობის ან არსებობასთან დაკავშირებული ეჭვის შესახებ.

3. დადასტურების ნებისმიერი შემთხვევის (სადგომში, სასაკლაოებში, სატრანსპორტო საშუალებებში, გარეულ ცხოველებში) შესახებ, სააგენტო ვალდებულია, დაავადების შესახებ გაუგზავნოს შეტყობინება და მიაწოდოს ინფორმაცია ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვის მსოფლიო ორგანიზაციას (OIE), დადგენილი წესით.

მუხლი 4. ზომები თურქულის არსებობაზე ეჭვის მიტანისას

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს ამ მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტებით დადგენილი მოთხოვნების შესრულება ყველა იმ სადგომში, რომელიც მოიცავს ერთ ან მეტ დაინფიცირებაზე ან კონტამინაციაზე საექვო ცხოველს.

2. თუ არსებობს ეჭვი, რომ სადგომი მოიცავს ერთ ან მეტ დაინფიცირებაზე ან კონტამინაციაზე საექვო ცხოველს, სააგენტომ დაუყოვნებლივ უნდა უზრუნველყოს დაავადების არსებობის დადასტურება ან გამორიცხვა ლაბორატორიული გამოკვლევებით ამ წესის მე-2 მუხლის „ლ“ ქვეპუნქტის განმარტების შესაბამისად.

3. დაავადებაზე ეჭვის მიტანის შესახებ ინფორმაციის მიღებისთანავე სააგენტოს გადაწყვეტილებით სადგომზე უნდა დაწესდეს ზედამხედველობა და უზრუნველყოფილ იქნეს, რომ:

ა) განხორციელდეს სადგომში მყოფი ყველა კატეგორიის ცხოველის აღწერა, ამთვისებელი ცხოველის თითოეულ კატეგორიასთან დაკავშირებით მოხდეს მკვდარი ცხოველების, დაინფიცირებაზე ან კონტამინაციაზე საექვო ცხოველების რაოდენობის დადგენა;

ბ) განახლდეს ამ პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტში მითითებული აღწერის შედეგები იმ ამთვისებელი ცხოველების გათვალისწინებით, რომლებიც დაიბადნენ ან დაიხოცნენ საექვო პერიოდში. ასეთი ინფორმაცია წარდგენილი უნდა იყოს მფლობელის მიერ სააგენტოს მოთხოვნისთანავე და ექვემდებარება სააგენტოს მიერ შემოწმებას თითოეული ვიზიტის დროს;

გ) სადგომში ხდებოდეს რძის, რძის პროდუქტების, ხორცის, ხორცის პროდუქტების, ტანხორცის, ტყავისა და კანის, მატყლის, სპერმის, ემბრიონის, კვერცხუჯრედის, ნაკელის ყველა მარაგის, ასევე ცხოველის საკვების მარაგის დადგენა/აღწერა და მონაცემების შენახვა;

დ) არცერთი ცხოველი ან ამთვისებელი ცხოველი არ შევიდეს ან გავიდეს სადგომიდან, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა სადგომს აქვს სხვადასხვა ეპიდემიოლოგიური წარმოების ერთეული, თანახმად ამ წესის მე-16 მუხლისა, და როცა სადგომში არსებული ყველა ამთვისებელი ცხოველი იმყოფება ერთსა და იმავე ან სხვა შენობაში იზოლირებულად;

ე) შენობებში ან ადგილებში, სადაც ამთვისებელი ცხოველები არიან ან თვითონ სადგომში შესვლისას ან გამოსვლისას გამოყენებული იქნეს სათანადო სადეზინფექციო საშუალებები;

ვ) ეპიდემიოლოგიური მოკვლევა განხორციელდეს ამ წესის მე-12 მუხლის შესაბამისად;

ზ) ეპიდემიოლოგიური მოკვლევის ხელშესაწყობად, ლაბორატორიული გამოკვლევებისათვის მოხდეს საჭირო ნიმუშების აღება ამ წესის 63-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად.

თ) აიკრძალოს სადგომიდან:

თ.ა) ამთვისებული ცხოველების ხორცის ან ტანხორცის, ხორცის პროდუქტების, რძის ან რძის პროდუქტების, სპერმის, კვერცხუჯრედის ან ემბრიონის ან ცხოველის საკვების, ჭურჭლის, ნივთების, მატყლის, ტყავის და კანის, ცხოველური ნარჩენების, ნაკელის ან ნებისმიერი რამის გატანა, რომელმაც შეიძლება გამოიწვიოს თურქულის ვირუსის გავრცელება;

თ.ბ) თურქულის არამთვისებული ცხოველების გადაადგილება;

თ.გ) სადგომში ადამიანების შესვლა-გასვლა;

თ.დ) სადგომში ტრანსპორტის შესვლა-გასვლა.

4. სადგომში რძის შენახვასთან დაკავშირებული სიძნელების შემთხვევაში ამ მუხლის მე-3 პუნქტის „თ.ა“ ქვეპუნქტით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინების გარეშე, სააგენტოს შეუძლია გასცეს ბრძანება, რომ რძე განადგურდეს სადგომში ან გასცეს ავტორიზაცია ვეტერინარის ზედამხედველობით, სათანადოდ აღჭურვილი სატრანსპორტო საშუალებით რძის ტრანსპორტირების შესახებ სადგომიდან უახლოეს შესაძლო ადგილას გასანადგურებლად ან ისეთი დამუშავების ჩასატარებლად, რომელიც გამოიწვევს ვირუსის განეიტრალებას.

5. სააგენტოს შეუძლია არ გაითვალისწინოს ამ მუხლის მე-3 პუნქტის „თ.ბ - თ.დ“ ქვეპუნქტებში მითითებული აკრძალვა და გასცეს ავტორიზაცია სადგომში შესვლის ან გამოსვლის შესახებ იმ პირობით, რომ არ მოხდება თურქულის გამომწვევი ვირუსის გავრცელება.

მუხლი 5. ზომები სხვა სადგომებზე

1. სააგენტომ უნდა გაავრცელოს ამ წესის მე-4 მუხლში მითითებული ზომები იმ სადგომებზეც, რომელთა მდებარეობა, კონსტრუქცია და დაგეგმარება ან ამ წესის მე-4 მუხლში მითითებული სადგომის ცხოველებთან კონტაქტი იწვევს კონტამინაციის ეჭვს.

2. სააგენტომ უნდა გამოიყენოს სულ მცირე ამ წესის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტით და მე-3 პუნქტის „თ“ ქვეპუნქტით დადგენილი ზომები ამ წესის მე-15 მუხლში მითითებული შენობების ან სატრანსპორტო საშუალებების მიმართ, თუ ამთვისებელ ცხოველთა არსებობა იძლევა თურქულის ვირუსით დაინფიცირების ან კონტამინაციის ეჭვს.

მუხლი 6. დროებითი კონტროლის ზონა

1. ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობიდან გამომდინარე, სააგენტოს შეუძლია, შექმნას დროებითი კონტროლის ზონა თუ არის ამთვისებელი ცხოველების მაღალი სიმჭიდროვე, ამთვისებელ ცხოველებთან შეხებაში მყოფი ცხოველებისა და პირების ინტენსიური მოძრაობა, იგვიანებს სავარაუდო სტატუსის შესახებ შეტყობინება, ან არასაკმარისია ინფორმაცია თურქულის ვირუსის შესაძლო წარმოშობისა და სადგომში შეტანის გზების შესახებ.

2. დროებითი კონტროლის ზონაში არსებული სადგომების მიმართ, სადაც იმყოფებიან ამთვისებელი ცხოველები გამოყენებული უნდა იქნეს სულ მცირე ამ წესის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტით, მე-3 პუნქტის „ა“, „ბ“, „დ“, „თ“ ქვეპუნქტებით დადგენილი ზომები.

3. დროებითი კონტროლის ზონაში გამოყენებულ ზომებს შეიძლება დაემატოს მთლიან ტერიტორიაზე ან ტერიტორიის დიდ ნაწილზე ყველა ცხოველის გადაადგილებაზე დროებითი აკრძალვა. თუმცა, თურქულის დაავადებაზე არამთვისებელი ცხოველების გადაადგილებაზე აკრძალვა არ უნდა აღემატებოდეს 72 საათს, თუ ეს დასაბუთებული არ იქნება განსაკუთრებული გარემოებით.

მუხლი 7. პრევენციული აღმოფხვრის პროგრამა

1. ეპიდემიოლოგიური ინფორმაციის ან სხვა მტკიცებულების არსებობისას, სააგენტო უფლებამოსილია, განახორცილოს პრევენციული აღმოფხვრის პროგრამა, მათ შორის, კონტამინაციაზე საექვო ამთვისებელი ცხოველების, და თუ აუცილებელია, ეპიდემიოლოგიურად დაკავშირებული საწარმოო ერთეულიდან ან მეზობლად არსებული სადგომებიდან ცხოველების პრევენციული დახოცვა.

2. ამ შემთხვევაში ამთვისებელი ცხოველებიდან ნიმუშის აღება და კლინიკური შემოწმება უნდა განხორციელდეს ამ წესის 63-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად.

მუხლი 8. ზომების უზრუნველყოფა

1. სააგენტომ არ უნდა შეაჩეროს ამ წესის მე-4–მე-6 მუხლებში მითითებული ზომები, სანამ თურქულის შესახებ ექვი ოფიციალურად არ გამოირიცხება.

2. თურქულის დადასტურების შემთხვევაში, სააგენტოსა და მუნიციპალიტეტის შესაბამის ორგანოს შორის, კომპეტენციის ფარგლებში, ხორციელდება თანამშრომლობა ურთიერთდახმარებისა და პრობლემების ერთობლივად გადაჭრის პრინციპზე დაყრდნობით. აღნიშნული მოიცავს შემდეგ ღონისძიებებს:

ა) ვეტერინარული კარანტინის დროს თურქულის აღმძვრელის გავრცელების, ლოკალიზაცია-ლიკვიდაციის მიზნით კარანტინის დაწესებას, მოხსნასა და მის გატარებაში ხელშეწყობას;

ბ) ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე თურქულის საწინააღმდეგო ზომების გატარებაში ხელშეწყობას.

3. კარანტინი წესდება და იხსნება სააგენტოს მოთხოვნის საფუძველზე:

ა) მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში – სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის მიერ;

ბ) ერთზე მეტი მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში – ამ მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციულ საზღვრებში მოქმედი სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ან საქართველოს მთავრობის მიერ.

მუხლი 9. ზომები თურქულის დადასტურების შემთხვევაში

1. თურქულის აფეთქების დადასტურებისთანავე, სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ ამ წესის მე-4–მე-5 მუხლებში მითითებული ზომების გარდა სადგომში დაუყოვნებლივ გატარდეს ასევე შემდეგი ზომები:

ა) ყველა ამთვისებელი ცხოველი დახოცონ ადგილზე. გამონაკლის გარემოებებში ამთვისებელი ცხოველები შეიძლება დახოცონ შესაფერის უახლოეს ადგილას სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ და იმგვარად, რომ ტრანსპორტირებისა და დახოცვის დროს თავიდან იქნეს აცილებული თურქულის ვირუსის გავრცელების რისკი;

ბ) სახელმწიფო ვეტერინარმა უზრუნველყოს, რომ ამთვისებელი ცხოველების დახოცვამდე ან დახოცვის დროს ამ წესის მე-12 მუხლში მითითებული ეპიდემიოლოგიური მოკვლევისათვის აიღოს ყველა საჭირო ნიმუშის სათანადო რაოდენობა 63-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად. სააგენტომ დასაშვებია, არ გაითვალისწინოს ამ წესის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტის მოთხოვნები მეორადი წყაროს გამოჩენის შემთხვევაში, რომელიც ეპიდემიოლოგიურად უკავშირდება მთავარ წყაროს, რომლისთვისაც ნიმუშები უკვე იქნა აღებული ამ წესის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად, იმ პირობით, თუ აღებულია ამ წესის მე-12 მუხლში მითითებული ეპიდემიოლოგიური მოკვლევისათვის საკმარისი რაოდენობის ნიმუშები;

გ) სადგომში მკვდარი ამთვისებელი ცხოველების ტანხორცი და ამ პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად მოკლული ცხოველების ტანხორცი უნდა გადამუშავდეს დაუყოვნებლივ სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ ისე, რომ აღარ იყოს თურქულის გამომწვევი ვირუსის გავრცელების რისკი.

როცა კონკრეტული გარემოებები მოითხოვს, რომ ტანხორცი დაიწვას ან დაიმარხოს ადგილზე ან მის ფარგლებს გარეთ, ასეთი ოპერაციები უნდა განხორციელდეს ამ წესის მე-60 მუხლში მითითებული საგანგებო ზომების გეგმის ფარგლებში წინასწარ გაწერილი მოთხოვნების შესაბამისად;

დ) ამ წესის მე-4 მუხლის მე-3 პუნქტის „გ“- ქვეპუნქტში მითითებული ყველა პროდუქტი და ნივთიერება უნდა იყოს იზოლირებული, ვიდრე დაბინძურება არ აღმოიფხვრება, ან გადამუშავდეს ან დამუშავდეს სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ გაცემული ინსტრუქციების შესაბამისად ისე, რომ გარანტირებული იყოს თურქულის გამომწვევი ვირუსის განადგურება.

2. ამთვისებელი ცხოველების დახოცვისა და გადამუშავების და ამ მუხლის პირველი პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტში მითითებული ზომების დასრულების შემდეგ, სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ:

ა) შენობები, სადაც განთავსებული იქნა ამთვისებელი ცხოველები, ამ შენობების გარშემო ტერიტორია და ამთვისებელი ცხოველების ტრანსპორტირებისთვის გამოყენებული სატრანსპორტო საშუალებები, ისევე როგორც სხვა სავარაუდოდ დაბინძურებული შენობები და მოწყობილობა, უნდა დასუფთავდეს და ჩაუტარდეს დეზინფექცია, ამ წესის მე-10 მუხლში დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;

ბ) საფუძვლიანი ექვის არსებობისას, თუ სადგომში ადამიანების საცხოვრებელი ან საოფისე ტერიტორია დაბინძურებულია თურქულის გამომწვევი ვირუსით, ასეთი ტერიტორიები ასევე ექვემდებარება დეზინფექციას სათანადო საშუალებებით;

გ) ცხოველების რეპოპულაცია (აღწარმოება) ხორციელდება ამ წესის 68-ე-69-ე მუხლებით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად.

მუხლი 10. დასუფთავება და დეზინფექცია

1. დასუფთავებისა და დეზინფექციის სამუშაოები ტარდება სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ და სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ გაცემული ინსტრუქციების შესაბამისად, ვირუსის განადგურების მიზნით დასაშვებია რეგისტრირებული სადეზინფექციო საშუალებებისა და ოფიციალურად ნებადართული მათი კონცენტრაციების გამოყენება სააგენტოს ნებართვით. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ დასუფთავებისა და დეზინფექციის სამუშაოები ადეკვატურად იყოს დოკუმენტირებული.

2. დასუფთავებისა და დეზინფექციის სამუშაოები უნდა მოიცავდეს სათანადო მავნებლების კონტროლს, ამავე დროს, რამდენადაც შესაძლებელია, უნდა შემცირდეს ასეთი სამუშაოების შედეგად წარმოქმნილი ნებისმიერი უარყოფითი ზემოქმედება გარემოზე და საზოგადოებრივ ჯანმრთელობაზე.

3. დასუფთავების და დეზინფექციის საერთო პრინციპები და პროცედურებია:

ა) დასუფთავების და დეზინფექციის სამუშაოების განხორციელება სააგენტოს ზედამხედველობის ქვეშ, სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ გაცემული ინსტრუქციების თანახმად;

ბ) თურქულის ვირუსის განადგურების მიზნით, გამოსაყენებელი სადეზინფექციო საშუალებებისა და მათი კონცენტრაციების გამოყენება სააგენტოს ნებართვით;

გ) სადეზინფექციო საშუალებების მოქმედების შემოწმება გამოყენებამდე, რათა თავიდან იქნეს აცილებული კონკრეტული სადეზინფექციო საშუალებების მოქმედების შესუსტება ხანგრძლივი შენახვის შედეგად;

დ) სადეზინფექციო საშუალებების და დეზინფექციის პროცედურების შერჩევის განხორციელება შენობა-ნაგებობების, სატრანსპორტო საშუალებების და იმ ობიექტების ტიპის გათვალისწინებით, რომელებიც უნდა დამუშავდეს;

ე) ცხიმის გამცლელი ნივთიერებების და სადეზინფექციო საშუალებების გამოყენება ისეთ პირობებში, რომ ზიანი არ მიადგეს ან არ შემცირდეს აღნიშნული ნივთიერებების ეფექტურობა. კერძოდ, დაცული უნდა იყოს გამოსაყენებელი საშუალების თანმხლებ ინსტრუქციაში მითითებული პირობები, როგორებიცაა: წნევა, მინიმალური ტემპერატურა და საჭირო საკონტაქტო დრო; სადეზინფექციო საშუალების მოქმედების ეფექტურობაზე გააღონა არ უნდა მოახდინოს ცხიმგამცლილი

ნივთიერებებთან ურთიერთქმედებამ;

ვ) გამოსაყენებელი საშუალების თანმხლებ ინსტრუქციაში მითითებული პირობებთან ერთად, შემდეგი საერთო წესების დაცვა:

ვ.ა) სადენზიფექციო საშუალებებით ქვეშაფენის და ფეკალური მასის სრული გაჟღენთვა;

ვ.ბ) სადგომების დემონტაჟის შემდეგ მიწის, იატაკის, ჭერისა და კედლების, ასევე მოწყობილობებისა და ინსტალაციების დასუფთავება და ჯაგრისით გახეხვა, რათა არ შემცირდეს დასუფთავებისა და დეზინფექციის პროცედურების ეფექტურობა;

ვ.გ) გაწმენდითი სამუშაოების დროს გამოყენებული წყლის გაუვნებელოება ისე, რომ თავიდან იქნეს აცილებული თურქულის გავრცელების რისკი, სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ გაცემული რეკომენდაციის შესაბამისად;

ვ.დ) წნევით სითხეებით წმენდისას, უკვე დასუფთავებული ან დეზინფიცირებული ნაწილის ხელახალი დაბინძურების თავიდან აცილება;

ვ.ე) სავარაუდოდ დაბინძურებული მოწყობილობის, დანადგარების და საგნების დასუფთავება, დეზინფექცია ან განადგურება;

ვ.ვ) დეზინფექციის დამთავრების შემდეგ, განმეორებითი დაბინძურების თავიდან აცილება;

ვ.ზ) დასუფთავებისა და დეზინფექციების პროცედურებთან დაკავშირებული ყველა ღონისძიების შესახებ შესაბამისი ჩანაწერების გაკეთება დამოწმებული სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ, რომელიც უნდა ინახებოდეს შესაბამისი უფლებამოსილების მქონე პირთან;

ვ.თ) დეზინფექციის საშუალებების გამოყენების ხანგრძლივობა მწარმოებლის რეკომენდაციის მიხედვით.

4. დაინფიცირებული სადგომების დასუფთავებისა და დეზინფექციის სპეციფიკური მოთხოვნებია:

ა) წინასწარი დასუფთავება და დეზინფექცია, რომლის დროსაც:

ა.ა) ცხოველების ხოცვისას მიღებულ უნდა იქნეს ყველა აუცილებელი ზომა, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ან მინიმუმამდე დაყვანილი თურქულის გამომწვევი ვირუსის გავრცელება. აღნიშნული ღონისძიება მოიცავს დროებითი სადეზინფექციო მოწყობილობის დამონტაჟებას, დამცავი ტანსაცმლის, შხაპების უზრუნველყოფას, გამოყენებული მოწყობილობის, ინსტრუმენტების და შენობა-ნაგებობების დასუფთავებას, ვენტილაციისთვის ენერგომომარაგების შეწყვეტას;

ა.ბ) დახოცილი ცხოველების სხეულები უნდა გაიჟღინთოს სადეზინფექციო საშუალებებით;

ა.გ) სადგომიდან მათი გატანის აუცილებლობისას გადამუშავებისა და განადგურების მიზნით, გამოყენებულ უნდა იქნეს დახურული და წყალშეუღწევადი კონტეინერები;

ა.დ) დამუშავების მიზნით, ამთვისებელი ცხოველების სხეულის გატანისთანავე, სადგომის ის ნაწილები, რომელშიც განთავსებული იყვნენ ეს ცხოველები და სხვა ადგილები, რომლებიც დაბინძურდა მათი დახოცვის, დაკვლის ან დაკვლისშემდგომი შემოწმების დროს, უნდა დამუშავდეს, ამ მუხლის მოთხოვნების შესაბამისად გამოსაყენებლად ნებადართული სადეზინფექციო საშუალებებით;

ა.ე) ნებისმიერი ქსოვილი ან სისხლი, რომელმაც შეიძლება გამოჟონოს დაკვლის ან დაკვლისშემდგომი შემოწმების ან შენობების, ეზოების, ჭურჭლის ან სხვა მასობრივი დაბინძურების დროს, ფრთხილად უნდა შეგროვდეს და დამუშავდეს;

ა.ვ) გამოყენებული სადეზინფექციო საშუალებები დამუშავებულ ზედაპირზე უნდა დარჩეს არანაკლებ 24 საათის განმავლობაში;

ბ) საბოლოო დასუფთავება და დეზინფექცია, რომლის დროსაც:

ბ.ა) ნაკელი და ქვეშაგები გატანილი და დამუშავებული უნდა იქნეს ამ მუხლის მე-5 პუნქტის შესაბამისად;

ბ.ბ) ცხიმი და ჭუჭყი მოცილებულ უნდა იქნეს ყველა ზედაპირიდან ცხიმის მომცილებელი ნივთიერებების გამოყენებით და ზედაპირები უნდა დამუშავდეს წყლით;

გ) ცივი წყლით გარეცხვის შემდეგ, დამატებითი სადეზინფექციო საშუალებების შესხურება;

დ) შიდა დღის შემდეგ შენობა-ნაგებობების ცხიმის მოსაცილებელი ნივთიერებებით დამუშავება, ცივი წყლის გადავლება, სადეზინფექციო საშუალებების შესხურება და განმეორებით ცივი წყლის გადავლება.

5. დაბინძურებული ქვეშაგების, ნაკელისა და წუნწუხის დეზინფექციისას:

ა) ნაკელი და გამოყენებული ქვეშაგები უნდა შეგროვდეს, უმჯობესია 1m^3 ნაკელზე 100 კგ გრანულირებული ჩაუმქრალი კირის დამატებით, და მთელ გროვაზე შენარჩუნდეს არანაკლებ 70°C ტემპერატურა, შესხურდეს სადეზინფექციო საშუალებები და დაყოვნდეს არანაკლებ 42 დღის განმავლობაში. ამ ხნის მანძილზე გროვები უნდა დაიფაროს ან განმეორებით დაშტაბელდეს ყველა შრის თერმული დამუშავების უზრუნველყოფის მიზნით;

ბ) ნაკელის თხევადი ფაზა და წუნწუხი დაყოვნებულ უნდა იქნეს არანაკლებ 42 დღე დაინფიცირებული მასალის ბოლო დამატებიდან, ეს ვადა შეიძლება გაგრძელდეს იმ შემთხვევაში, თუ წუნწუხი ძლიერ დაბინძურდება ან არახელსაყრელი მეტეოროლოგიური პირობებია. მოცემული ვადა შეიძლება შემოკლდეს იმ შემთხვევაში, თუ სადეზინფექციო საშუალების დამატების შედეგად pH მაჩვენებელი მთელ ნივთიერებაში შეიცვლება იმგვარად, რომ გაანადგურებს თურქულის გამომწვევ ვირუსს.

6. სპეციალური შემთხვევები:

ა) თუ ტექნიკური ან უსაფრთხოების მიზნებისთვის დასუფთავებისა და დეზინფექციის პროცედურები ვერ დასრულდება ამ წესის შესაბამისად, შემდგომში დაგვარად, მაქსიმალურად უნდა დასუფთავდეს და დეზინფექცია ჩაუტარდეს შენობებს ან ნაგებობებს თურქულის გამომწვევი ვირუსის გავრცელების თავიდან აცილების მიზნით და ასეთ შენობა-ნაგებობებში არანაკლებ 1 წლის განმავლობაში არ უნდა შეიყვანონ ამთვისებული ცხოველები;

ბ) ღია სადგომების შემთხვევაში, სააგენტოს შეუძლია განსაზღვროს დასუფთავებისა და დეზინფექციის სპეციალური პროცედურები ამ წესის ამ მუხლის მე-4 პუნქტით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინებლად, სადგომის ტიპისა და კლიმატური პირობების გათვალისწინებით;

გ) სააგენტოს შეუძლია არ გაითვალისწინოს ამ მუხლის მე-5 პუნქტით დადგენილი მოთხოვნები და განსაზღვროს ნაკელისა და წუნწუხის დეზინფექციის სპეციალური პროცედურები სამეცნიერო მტკიცებულებების შესაბამისად, ისე რომ ამ პროცედურამ უზრუნველყოფს თურქულის გამომწვევი ვირუსის ეფექტური განადგურება.

მუხლი 11. თურქულის აფეთქების დროს ცხოველებთან შეხებაში მყოფი პროდუქტებისა და ნივთიერებების მიკვლევა და დამუშავება

სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ იმ სადგომიდან, სადაც თურქულის აფეთქება დადასტურდა, ამ წესის მე-4 მუხლის მე-3 პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტით დადგენილი ამთვისებული ცხოველებიდან შეკრებილი პროდუქტები და ნივთიერებები და დაავადების შესაძლო გავრცელებასა და ოფიციალური ზომების განხორციელებას შორის პერიოდში ამ სადგომში მყოფი ამთვისებული ცხოველებიდან შეგროვებული სპერმა, კვერცხუჯრედი და ემბრიონი უნდა იქნეს მიკვლეული და გადამუშავდეს, ხოლო კვერცხუჯრედის, სპერმის და ემბრიონის გარდა სხვა ნივთიერებების შემთხვევაში, უნდა იქნეს მიკვლეული სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ და დამუშავდეს იმგვარად, რომ უზრუნველყოს თურქულის გამომწვევი ვირუსის განადგურება და მისი შემდგომი გავრცელების რისკის თავიდან აცილება.

მუხლი 12. ეპიდემიოლოგიური მოკვლევა

1. თურქულის აფეთქებასთან დაკავშირებით ეპიდემიოლოგიური მოკვლევა ხორციელდება სპეციალურად მომზადებული ვეტერინარების მიერ ამ წესის 61-ე მუხლში მითითებული საგანგებო გეგმის ფარგლებში შედგენილი კითხვარების საფუძველზე.

2. ეპიდემიოლოგიური მოკვლევა უნდა ითვალისწინებდეს:

ა) დროის ინტერვალს, ვირუსის სადგომში შესაძლო არსებობაზე ეჭვის გაჩენიდან თურქულის დაავადების შეტყობინებამდე;

ბ) სადგომში შესაძლო წარმოშობასა და სხვა სადგომის იდენტიფიკაციას, სადაც ამთვისებელი ცხოველები შეიძლება დაინფიცირდნენ იმავე წყაროდან;

გ) შესაძლო მასშტაბს, რომლითაც მსხვილფეხა საქონლისა და ღორისებრი ცხოველების გარდა სხვა ამთვისებელი ცხოველები შეიძლება დაინფიცირდნენ ან მოხდა კონტამინაცია;

დ) პირების, სატრანსპორტო საშუალებების, ცხოველების და ამ წესის მე-4 მუხლის მე-3 პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტში მითითებული ნივთიერებების გადაადგილებას, რის შედეგად შესაძლებელია ვირუსის გადატანა დაინფიცირებული სადგომიდან სხვა სადგომში;

3. თუ მოკვლევის შედეგები აჩვენებს, რომ თურქულის დაავადება შეიძლება გავრცელდეს მეზობელ სახელმწიფოებში, მათ დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოთ ამის შესახებ.

მუხლი 13. დამატებითი ზომები თურქულის აფეთქების დადასტურების შემთხვევაში

1. სააგენტომ შეიძლება მიიღოს გადაწყვეტილება სადგომში, სადაც თურქულის აფეთქება დადასტურდა ამთვისებელი ცხოველების გარდა, თურქულის მიმართ არაამთვისებელი ცხოველების დახოცვის შესახებ, რომლებიც უნდა გადამუშავდეს ისე, რომ თავიდან იქნეს აცილებული ვირუსის გავრცელების რისკი.

2. დასაშვებია სააგენტოს მიერ არ იქნეს გათვალისწინებული პირველი პუნქტის მოთხოვნები იმ არაამთვისებელი ცხოველების მიმართ, რომლებიც იზოლირებულნი დასუფთავებულნი და დეზინფიცირებულნი იყვნენ და შესაძლებელია მათი იდენტიფიცირება. დასაშვებია ცხენისებრთა ჯიშის ცხოველების გადაადგილება სააგენტოს კონტროლის ქვეშ.

3. სადგომის დაბინძურების შესახებ ეპიდემიოლოგიური ინფორმაციის ან სხვა მტკიცებულების არსებობისას, სააგენტო უფლებამოსილია განახორციელოს ამ წესის მე-9 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტში წარმოდგენილი ზომები ეპიდემიოლოგიურად - დაკავშირებულ საწარმოო ერთეულში ან მეზობლად არსებულ სადგომში. ასეთ შემთხვევაში, ნიმუშების აღება და ცხოველების კლინიკური შემოწმება უნდა განხორციელდეს ამ წესის 63-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად.

4. სააგენტომ თურქულის აფეთქების დადასტურებისთანავე დაუყოვნებლივ უნდა მოამზადოს გადაუდებელი ვაქცინაციისთვის საჭირო ყველა მოსამზადებელი სამუშაო ამ წესის მე-18 მუხლის შესაბამისად განსაზღვრული საკონტროლო ზონის მასშტაბით.

5. სააგენტომ შეიძლება გამოიყენოს ამ წესის მე-6 და მე-7 მუხლებში მითითებული ზომები.

მუხლი 14. თურქულის აფეთქების შემთხვევაში იმ კონკრეტულ შენობებში ან მათ მახლობლად, სადაც დროებით ან რეგულარულად ჰყავთ ამთვისებელი ცხოველები განსაკუთრებულ შემთხვევებში გამოსაყენებელი ზომები

1. თუ თურქულის აფეთქება საფრთხეს უქმნის ამთვისებელი ცხოველების ინფიცირებას ლაბორატორიაში, ზოოპარკში, დაცულ ტერიტორიებზე, შემოღობილ ტერიტორიებზე ან ორგანიზაციებში, დაწესებულებებსა ან ცენტრებში, სადაც ცხოველები იმყოფებიან სამეცნიერო კვლევის ან სახიობების კონსერვაციის ან სადგომის ცხოველების გენეტიკური მასალისთვის,

სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ ასეთი ცხოველების ინფექციისგან დასაცავად გატარდეს ყველა აუცილებელი სათანადო ბიოუსაფრთხოების ზომები. ეს ზომები შესაძლოა მოიცავდეს საჯარო ინსტიტუტებთან წვდომის შეზღუდვის ღონისძიებებს ან ასეთი წვდომა უნდა ექვემდებარებოდეს განსაკუთრებულ პირობებს.

2. თუ თურქულის აფეთქება დადასტურდება პირველ პუნქტში ჩამოთვლილ ერთ-ერთ დაწესებულებაში მაინც, სააგენტოს შეუძლია არ გაითვალისწინოს ამ წესის მე-9 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტით დადგენილი მოთხოვნები, იმ პირობით, რომ ცხოველთა ჯანრთელობის მდგომარეობას არ შეექმნება საფრთხე და ყველა აუცილებელი ღონისძიება გატარდება, რათა თავიდან იქნეს აცილებული თურქულის გამომწვევი ვირუსის გავრცელება.

3. თურქულის გამომწვევი ვირუსის გავრცელების პრევენციისთვის აუცილებელი ზომები, კერძოდ ამ წესის 42-ე მუხლის მიხედვით რეგიონალიზაციასთან და ამ წესის 48-ე მუხლის შესაბამისად გადაუდებელ ვაქცინაციასთან დაკავშირებით, მიღებული უნდა იქნეს სააგენტოს მიერ.

მუხლი 15. სასაკლაოზე, სასაზღვრო გამშვებ პუნქტსა და სატრანსპორტო საშუალებებში გასატარებელი ზომები

1. თუ თურქული დადასტურდება სასაკლაოზე ან სასაზღვრო გამშვებ პუნქტში ან სატრანსპორტო საშუალებებში, სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ დაინფიცირებული დაწესებულების ან სატრანსპორტო საშუალების მიმართ გამოყენებული იყოს შემდეგი ზომები:

ა) ყველა ამთვისებული ცხოველი დაუყოვნებლივ დაიხოს;

ბ) „ა“ ქვეპუნქტში მითითებული ცხოველების ტანხორცი გადამუშავდეს სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ ისე, რომ თავიდან იქნეს აცილებული თურქულის გამომწვევი ვირუსის გავრცელების რისკი;

გ) დაინფიცირებული ან დაინფიცირებასა და კონტამინაციაზე საეჭვო ამთვისებული ცხოველები, სხვა ცხოველური ნარჩენები, მათ შორის, სუბპროდუქტი, უნდა გადამუშავდეს სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ ისე, რომ თავიდან იქნეს აცილებული თურქულის გამომწვევი ვირუსის გავრცელების რისკი;

დ) ნაკელი და ნარჩენები უნდა დაექვემდებაროს დეზინფექციას და გატანილი უნდა იქნეს მხოლოდ ამ წესის 76-ე მუხლში მითითებული მოთხოვნების თანახმად;

ე) შენობებისა და მოწყობილობების, მათ შორის, მანქანების ან სატრანსპორტო საშუალებების დასუფთავება და დეზინფექცია, უნდა განხორციელდეს სახელმწიფო ვეტერინარის ზედამხედველობის ქვეშ მე-10 მუხლის შესაბამისად და სააგენტოს მიერ განსაზღვრული ინტრუქციების მიხედვით;

ვ) ეპიდემიოლოგიური მოკვლევა უნდა განხორციელდეს მე-12 მუხლის შესაბამისად.

2. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ ამ წესის მე-17 მუხლში მითითებული ზომები გამოყენებული იყოს კონტაქტურ სადგომებშიც.

3. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ არცერთი ცხოველი არ იქნეს შეყვანილი დაკვლის, შემოწმებისა ან ტრანსპორტირების მიზნით ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ დაწესებულებაში ან სატრანსპორტო საშუალებაში, სანამ ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ე“ ქვეპუნქტში მითითებული დასუფთავებისა და დეზინფექციის დასრულებიდან არ იქნება გასული არანაკლებ 24 საათისა.

4. სადაც ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობა მოითხოვს, ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული ობიექტების მეზობლად არსებულ სადგომში ან სატრანსპორტო საშუალებებში ამთვისებული ცხოველების კონტამინაციის ეჭვის არსებობისას, სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ ამ წესის მე-2 მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტით დადგენილი განმარტების გათვალისწინების გარეშე, აფეთქება გამოაცხადოს პირველ პუნქტში მითითებულ ობიექტებსა და სატრანსპორტო საშუალებებზე, და გამოიყენოს ამ წესის მე-9 და მე-18 მუხლებში მითითებული ზომები.

მუხლი 16. სადგომი, რომელიც შედგება სხვადასხვა ეპიდემიოლოგიური წარმოების ერთეულებისაგან

1. ისეთი სადგომის შემთხვევაში, რომელიც მოიცავს ორ ან მეტ ცალკე საწარმოო ერთეულს, სააგენტოს შეუძლია გამონაკლის შემთხვევებში, რისკების გათვალისწინებით, არ გაითვალისწინოს ამ წესის მე-9 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტით დადგენილი მოთხოვნები, რომლებიც ეხება ისეთი სადგომების საწარმოო ერთეულებს, რომლებიც არ დაინფიცირდა თურქულის დაავადებით.

2. სააგენტოს შეუძლია გაითვალისწინოს ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული მოთხოვნა მხოლოდ მას შემდეგ, რაც სახელმწიფო ვეტერინარი ამ წესის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებული ოფიციალური გამოკვლევის შედეგად დაადასტურებს, რომ ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ საწარმოო ერთეულებს შორის თურქულის ვირუსის გავრცელების პრევენციისთვის სადგომში სრულდება ქვემოთ წარმოდგენილი პირობები თურქულის აფეთქების გამოვლენის თარიღამდე არანაკლებ ორი საინკუბაციო პერიოდით ადრე:

ა) სტრუქტურა, მათ შორის, ადმინისტრაცია, და შენობების ზომა, მათ შორის, სივრცე, შესაძლებლობას იძლევა ამთვისებელი ცხოველების სხვადასხვა ჯოგების სრული იზოლაციისას;

ბ) სხვადასხვა საწარმოო ერთეულებში სამუშაოები, და კერძოდ, სადგომებისა და საძოვრების მოვლა, კვება, ნაკელის და ნარჩენების გატანა, მთლიანად განცალკევებულია და ხორციელდება სხვადასხვა პერსონალის მიერ;

გ) არამთვისებელი ცხოველებისათვის სრულად განცალკევებული მანქანა-დანადგარები, დაინსტალირებული დანადგარ-მოწყობილობები, ინსტრუმენტები და სადეზინფექციო საშუალებები გამოიყენება მხოლოდ ამ საწარმოო ერთეულებისათვის.

3. დასაშვებია რძის მწარმოებელი სადგომისათვის ამ წესის მე-9 მუხლის პირველი პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტით რძესთან დაკავშირებული მოთხოვნების გაუთვალისწინებლობა, იმ პირობით, თუ აკმაყოფილებს ყველა ქვემოთ ჩამოთვლილს:

ა) ასეთი სადგომი აკმაყოფილებს მე-2 პუნქტში მითითებულ პირობებს;

ბ) წველა თითოეულ ერთეულში ხორციელდება განცალკევებით;

გ) მიზნობრივი გამოყენებიდან გამომდინარე, რძე ექვემდებარება არანაკლებ ამ წესის 79-ე მუხლში ან მე-80 მუხლში აღწერილ ერთ-ერთი დამუშავების სახეს.

მუხლი 17. კონტაქტური სადგომები

1. სადგომი მიიჩნევა კონტაქტურ სადგომად, თუ სახელმწიფო ვეტერინარი აღმოაჩენს, ან დადასტურებული მონაცემების საფუძველზე მიიჩნევს, რომ თურქულის ვირუსი შეიძლება შეტანილი იყოს ადამიანის, ცხოველის, ცხოველური პროდუქტის, ავტომანქანის გადაადგილებით ან სხვა ნებისმიერი საშუალებით სხვა სადგომიდან ამ წესის მე-4 მუხლის პირველ პუნქტში ან ამ წესის მე-9 მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ ნებისმიერ სადგომში ან პირიქით.

2. კონტაქტური სადგომი უნდა დაექვემდებაროს ამ წესის მე-4 მუხლის მე-3 პუნქტში და მე-5 მუხლში მითითებულ ზომებს და ეს ზომები უნდა შენარჩუნდეს, სანამ თურქულის გამომწვევი ვირუსის სავარაუდო არსებობა ოფიციალურად არ აღმოიფხვრება ამ წესის მე-2 მუხლის „ლ“ ქვეპუნქტში არსებული განსაზღვრებისა და 63-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტში მითითებული მოთხოვნების შესაბამისად.

3. სააგენტომ უნდა აკრძალოს ამ წესის მე-2 მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტში მითითებული სახეობისთვის დამახასიათებელი შესაბამისი საინკუბაციო პერიოდის განმავლობაში კონტაქტური სადგომიდან ყველა ცხოველის გაყვანა. თუმცა სააგენტოს შეუძლია, ამ წესის მე-4 მუხლის მე-3 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტის მოთხოვნების გათვალისწინების გარეშე, გასცეს ავტორიზაცია გადაუდებელი დაკვლის მიზნით ამთვისებელი ცხოველების სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ ტრანსპორტირებაზე უახლოეს წინასწარ განსაზღვრულ სასაკლაოზე.

4. ამ მუხლის მე-3 პუნქტში მითითებული გადაწყვეტილების მიღებამდე სახელმწიფო ვეტერინარმა

სულ მცირე უნდა განახორციელოს ამ წესის 62-ე მუხლში მითითებული კლინიკური შემოწმება.

5. თუ ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობა იძლევა საშუალებას, სააგენტომ დასაშვებია პირველ პუნქტში მითითებული სადგომი არ მიიჩნიოს კონტაქტურ სადგომად, შემოიფარგლოს აღნიშნული სადგომის ერთი გამოვლენილი ეპიდემიოლოგიური საწარმოო ერთეულით და მათში არსებული ცხოველებით, იმ პირობით, რომ ეპიდემიოლოგიური საწარმოო ერთეულები შესაბამისობაში იქნება ამ წესის მე-16 მუხლით დადგენილ მოთხოვნებთან.

6. თუ ეპიდემიოლოგიური კავშირი თურქულის აფეთქებასა და შენობებს ან ამ წესის მე-14 და მე-15 მუხლებში მითითებულ სატრანსპორტო საშუალებებს შორის ვერ გამოირიცხება, სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს ამ წესის მე-4 მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტებში მითითებული ზომების გამოყენება ასეთი შენობებისა ან სატრანსპორტო საშუალებების მიმართ. ამასთანავე, სააგენტომ შეიძლება გადაწყვიტოს ამ წესის მე-7 მუხლში მითითებული ზომების გამოყენებაც.

მუხლი 18. დამცავი და საკონტროლო ზონების შექმნა

1. სააგენტომ თურქულის აფეთქების დადასტურებისთანავე ამ წესის მე-6 მუხლში მითითებული ზომების გათვალისწინებით, დაუყოვნებლივ უნდა უზრუნველყოს ამ მუხლის მე-2, მე-3 და მე-4 პუნქტებში მითითებული ზომების განხორციელება.

2. თურქულის ოფიციალურად დადასტურებისთანავე სააგენტომ კერის გარშემო არანაკლებ 3 კმ-ის რადიუსით, უნდა შექმნას დამცავი ზონა, რომელიც შედის არანაკლებ 10 კმ-ის რადიუსის საკონტროლო ზონაში.

3. ზონების შექმნისას სააგენტომ უნდა გაითვალისწინოს:

ა) ადმინისტრაციული საზღვრები, ბუნებრივი ბარიერები;

ბ) საკონტროლო დაწესებულებები და ტექნოლოგიური პროგრესი, რაც თურქულის ვირუსის ჰაერით ან ნებისმიერი სხვა საშუალებებით შესაძლო გავრცელების პროგნოზირებას იძლევა;

გ) დამცავი და საკონტროლო ზონების შესასვლელში საინფორმაციო აბრების (ნიშნების) განთავსება.

4. თუ ზონა მოიცავს სხვა ქვეყნების ტერიტორიის ნაწილსაც, სააგენტომ უნდა ითანამშრომლოს შესაბამის უწყებებთან ზონის დადგენის საკითხზე.

5. თურქულის დაავადების რაც შეიძლება სწრაფად აღმოსაფხვრელად უნდა შეიქმნას ამ წესის 81-ე და 83-ე მუხლებში მითითებული თურქულის კონტროლის ეროვნული და რეგიონალური ცენტრები. ამ წესის მე-12 მუხლში მითითებული ეპიდემიოლოგიური მოკვლევების განხორციელებისთვის, ამ ცენტრებს დახმარებას უწევს ამ წესის 85-ე მუხლით გათვალისწინებული ექსპერტთა ჯგუფი.

6. დამცავ ზონაში მდებარე სადგომებში ინფექციის დადგენიდან სააგენტომ დაგვიანების გარეშე მიკვლევადობა უნდა განახორციელოს ამ ზონიდან ინფექციის დადგენამდე 21 დღის განმავლობაში გაყვანილ ცხოველებზე.

7. თურქულის ვირუსის სავარაუდო გავრცელების დღესა და ამ მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებული ზომების ძალაში შესვლის თარიღს შორის პერიოდში დამცავ ზონაში წარმოებული ამთვისებელი ცხოველების ახალ ხორცზე, ხორცის პროდუქტებზე, ნედლ რძესა და ნედლი რძის პროდუქტებზე სააგენტომ უნდა განახორციელოს მიკვლევადობა. ასეთი ახალი ხორცი, ხორცის პროდუქტები, ნედლი რძე და ნედლი რძის პროდუქტები ექვემდებარება ამ წესის 22-ე - 24-ე მუხლებით დაგენილ დამუშავებას ან დაყოვნებას თურქულის გამომწვევი ვირუსით შესაძლო დაინფიცირების გამორიცხვამდე.

მუხლი 19. ზომები შექმნილ დამცავ ზონაში მდებარე სადგომში

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს დამცავ ზონაში შემდეგი ზომების გამოყენება:

ა) ამთვისებელი ცხოველების სადგომებისა და ამ სადგომებში არსებული ყველა ცხოველის აღწერა შესაძლო მოკლე ვადაში, რომელთა დათვალიერებისას სახელმწიფო ვეტერინარმა უნდა შეამოწმოს;

ა.ა) ამთვისებელი ცხოველების კლინიკური მდგომარეობა ამ წესის 62-ე მუხლის თანახმად ან 63-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად ამთვისებელი ცხოველებისგან ნიმუშების აღება;

[ა.ბ) იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით; *(ამოქმედდეს 2018 წლის პირველი იანვრიდან)*]

ა.გ) ამთვისებელი ცხოველების სადგომიდან გაყვანის (გადაადგილების) აკრძალვა.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ა.გ“ ქვეპუნქტში მითითებული აკრძალვა არ გამოიყენება, თუ ამთვისებელი ცხოველები პირდაპირ ტრანსპორტირებულია სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ გადაუდებელი დაკვლის მიზნით იმავე დაცვის ზონაში არსებულ სასაკლაოზე ან, თუ ზონას არ აქვს სასაკლაო სააგენტოს მიერ განსაზღვრულ ზონის მიღმა არსებულ სასაკლაოზე სახელმწიფო კონტროლის ქვეშ დასუფთავებული და დეზინფიცირებული სატრანსპორტო საშუალების გამოყენებით.

3. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული გადაადგილება ნებადართულია, თუ სააგენტოს დააკმაყოფილებს სადგომში არსებული ყველა ამთვისებელი ცხოველის სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ ამ წესის 62-ე მუხლის შესაბამისად ჩატარებული კლინიკური შემოწმებები და ეპიდემიოლოგიური გარემოებების შეფასების შემდეგ არ არსებობს მიზეზი ვივარაუდოთ, რომ აღნიშნულ სადგომში არის დაინფიცირებული ან კონტამინირებული ცხოველები. ასეთი ცხოველების ხორცი უნდა დაექვემდებაროს ამ წესის 22-ე მუხლით დადგენილ ზომებს.

მუხლი 20. ცხოველებისა და მათი პროდუქტების გადაადგილება და ტრანსპორტირება დამცავ ზონაში

სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ აკრძალული იქნეს დამცავ ზონაში:

ა) სადგომებს შორის ამთვისებელი ცხოველების გადაადგილება და ტრანსპორტირება;

ბ) ბაზრების, ბაზრობების, შოუების და ცხოველების თავშეყრის სხვა ადგილების მოწყობა;

გ) ამთვისებელი ცხოველების გამრავლების მიზნით რეგულარული ვიზიტები;

დ) ხელოვნური განაყოფიერება, კვერცხუჯრედის და ემბრიონების მოგროვება ამთვისებელი ცხოველებისგან.

მუხლი 21. დამატებითი ზომები და გამონაკლისები

1. სააგენტოს შეუძლია, ამ წესის მე-20 მუხლში მითითებული აკრძალვები გაავრცელოს აგრეთვე:

ა) არაამთვისებელი ცხოველების გადაადგილებასა ან ტრანსპორტირებაზე დამცავ ზონაში ან მის გარეთ არსებულ სადგომებს შორის;

ბ) ყველა სახეობის ცხოველის ტრანზიტზე დამცავი ზონის გავლით;

გ) ამთვისებელ ცხოველებთან შესაძლო კონტაქტში მყოფი ადამიანების შეკრებაზე, სადაც არსებობს თურქულის ვირუსის გავრცელების რისკი;

დ) თურქულის მიმართ არაამთვისებელი ცხოველების კვერცხუჯრედის და ემბრიონების ხელოვნურ განაყოფიერებასა ან მოგროვებაზე;

ე) ცხოველების ტრანსპორტირებისთვის განკუთვნილი სატრანსპორტო საშუალებების გადაადგილებაზე;

ვ) პირადი მოხმარებისათვის ამთვისებელი ცხოველების სადგომში დაკვლაზე;

ზ) 30-ე მუხლში მითითებული საქონლის (ტვირთის) ტრანსპორტირებაზე ამთვისებული ცხოველების სადგომში.

2. სააგენტოს შეუძლია გასცეს ავტორიზაცია:

ა) ყველა სახეობის ცხოველის ტრანზიტზე დამცავ ზონაში, რომელიც ხორციელდება მთავარი ტრასის ან ძირითადი რკინიგზის საშუალებით;

ბ) დამცავი ზონის ფარგლებს გარეთ არსებული სადგომიდან შემოსული ამთვისებული ცხოველების ტრანსპორტირებაზე, რომელიც ავტორიზებულია სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ და ტრანსპორტირდება წინასწარ განსაზღვრული მარშრუტით პირდაპირ წინასწარ განსაზღვრულ სასაკლაოზე დაუყოვნებელი დაკვლის მიზნით, იმ პირობით, რომ სატრანსპორტო საშუალებები დასუფთავდება და ჩაუტარდება დეზინფექცია სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ სასაკლაოზე მიყვანის შემდეგ და გაკეთდება ჩანაწერი სატრანსპორტო საშუალებების დასუფთავებისა და დეზინფექციის შესაბამის ჟურნალში;

გ) სადგომში ცხოველების ხელოვნურ განაყოფიერებაზე, რომელსაც ატარებს აღნიშნული სადგომის პერსონალი სადგომში მოგროვილი ან სადგომში შენახული ან ამ სადგომის ფარგლებს გარეთ სპერმის მომგროვებელი ცენტრიდან შემოტანილი სპერმის გამოყენებით;

დ) ცხენისებრების გადაადგილებაზე და ტრანსპორტირებაზე ამ წესის 70-ე მუხლში მითითებული პირობების გათვალისწინებით.

ე) განსაზღვრულ პირობებში ამ წესის 30-ე მუხლში მითითებული საქონლის (ტვირთის) ტრანსპორტირებაზე ამთვისებული ცხოველების სადგომში.

მუხლი 22. დამცავ ზონაში წარმოებულ ახალ ხორციან დაკავშირებული ზომები

1. სააგენტომ უნდა აკრძალოს დამცავი ზონიდან ამთვისებული ცხოველების ახალი ხორცის, გატარებული ხორცის და ხორცის ნახევარფაბრიკატების ბაზარზე განთავსება.

2. სააგენტომ უნდა აკრძალოს დამცავ ზონაში განთავსებულ საწარმოებში წარმოებული ამთვისებული ცხოველების ახალი ხორცის, გატარებული ხორცის და ხორცის ნახევარფაბრიკატების ბაზარზე განთავსება.

3. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ პირველ პუნქტში მითითებული ახალი ხორცი, გატარებული ხორცი და ხორცის ნახევარფაბრიკატები ნიშანდებულია ამ წესის 73-ე მუხლის მოთხოვნების შესაბამისად, რომელთა ტრანსპორტირება შემდეგში ხდება დახურული კონტეინერებით დასამუშავებლად ამ წესის 74-ე მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად, სააგენტოს მიერ განსაზღვრულ საწარმოებში.

4. პირველი პუნქტით დადგენილი აკრძალვა არ ვრცელდება იმ ახალი ხორცის, გატარებული ხორცისა და ხორცის ნახევარფაბრიკატების მიმართ, რომლებიც წარმოებულია დამცავ ზონაში მდებარე სადგომის დაინფიცირებამდე არანაკლებ 21 დღით ადრე და რომელიც წარმოების შემდეგ ინახება და ტრანსპორტირებულია აღნიშნული თარიღის შემდეგ წარმოებული ასეთი ხორცისგან განცალკევებით. ასეთი ხორცი უნდა განსხვავდებოდეს დამცავი ზონის ფარგლებს გარეთ გასატანად აკრძალული ხორცისგან და მისი ნიშანდება უნდა მოხდეს საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

5. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით დადგენილი აკრძალვა არ გამოიყენება ქვემოთ წარმოდგენილი პირობების შესაბამისად დამცავ ზონაში მდებარე საწარმოებიდან მიღებული ახალი ხორცის, გატარებული ხორცის ან ხორცის ნახევარფაბრიკატების მიმართ თუ:

ა) ასეთი საწარმო ფუნქციონირებს მკაცრი ვეტერინარული კონტროლის ქვეშ;

ბ) მხოლოდ ამ მუხლის მე-4 პუნქტში მითითებული ახალი ხორცი, გატარებული ხორცი ან ხორცის ნახევარფაბრიკატები, ან დამცავი ზონის ფარგლებს გარეთ გაზრდილი და დაკლული ცხოველებისგან ან ამ საწარმოებში ტრანსპორტირებული ცხოველებისა და მათი დაკვლის შედეგად მიღებული ახალი

ხორცი, გატარებული ხორცი ან ხორცის ნახევარფაბრიკატები ამ წესის 21-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტის მოთხოვნების შესაბამისად გადამუშავდება საწარმოში;

გ) ყველა ასეთ ახალ ხორცს, გატარებულ ხორცს ან ხორცის ნახევარფაბრიკატებს აქვს ჯანმრთელობის ნიშანდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების თანახმად;

დ) ყველა ასეთი ახალი ხორცი, გატარებული ხორცი ან ხორცის ნახევარფაბრიკატები მთლიანი წარმოების პროცესში უნდა იყოს იდენტიფიცირებული, ტრანსპორტირებული და ინახებოდეს იმ ახალი ხორცისგან, გატარებული ხორცისა და ხორცის ნახევარფაბრიკატებისგან განცალკევებით, რომლებიც ამ წესის შესაბამისად არ ექვემდებარება გაგზავნას დამცავი ზონის ფარგლებს გარეთ.

6. სააგენტომ ზედამხედველობა უნდა გაუწიოს ამ მუხლის მე-5 პუნქტის შესაბამისად ტერიტორიული ორგანოს მიერ განხორციელებულ კონტროლს.

7. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა დასაშვებია არ იქნეს გათვალისწინებული და შეიძლება დაექვემდებაროს სააგენტოს მიერ დადგენილ კონკრეტულ პირობებს, კერძოდ, 30 დღეზე მეტი ხნის განმავლობაში შენახული დამცავი ზონის ამთვისებელი ცხოველებიდან წარმოებული ხორცის ჯანმრთელობის ნიშანდებისას არ იქნეს გამოყენებული ამ მუხლის მე-3 პუნქტში მითითებული ჯანმრთელობის ნიშანდება.

მუხლი 23. დამცავ ზონაში წარმოებული ხორცის პროდუქტებთან დაკავშირებული ზომები

1. სააგენტომ უნდა აკრძალოს დამცავი ზონის ამთვისებელი ცხოველების ხორციდან წარმოებული ხორცის პროდუქტების ბაზარზე განთავსება.

2. პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა დასაშვებია არ იქნეს გათვალისწინებული იმ ხორცის პროდუქტების მიმართ, რომლებიც დაექვემდებარა ამ წესის 74-ე მუხლის პირველი პუნქტში მითითებული დამუშავების ერთ-ერთი სახეს ან რომელებიც წარმოებულია ამ წესის 22-ე მუხლის მე-4 პუნქტში მითითებული ხორცისგან.

მუხლი 24. დამცავ ზონაში წარმოებული რძისა და რძის პროდუქტთან დაკავშირებული ზომები

1. სააგენტომ უნდა აკრძალოს დამცავი ზონის ამთვისებელი ცხოველებისგან მიღებული რძის და ასეთი რძისგან წარმოებული რძის პროდუქტის ბაზარზე განთავსება.

2. სააგენტომ უნდა აკრძალოს დამცავ ზონაში განთავსებულ საწარმოებში წარმოებული ამთვისებელი ცხოველებისგან მიღებული რძის და რძის პროდუქტის ბაზარზე განთავსება.

3. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა არ გამოიყენება იმ რძისა და რძის პროდუქტის მიმართ, რომლებიც წარმოებულია დამცავი ზონის ამთვისებელი ცხოველებიდან სადგომის ინფიცირებამდე არანაკლებ 21 დღით ადრე და წარმოების შემდეგ ინახება და ტრანსპორტირებულია აღნიშნული თარიღის შემდეგ წარმოებული რძისგან განცალკევებით.

4. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა არ გამოიყენება დამცავი ზონის ამთვისებელი ცხოველებისგან წარმოებული იმ რძის და ასეთი რძისგან წარმოებული პროდუქტის მიმართ რომელებმაც, რძის ან რძის პროდუქტის გამოყენებიდან გამომდინარე, გაიარა ამ წესის 79-ე ან მე-80 მუხლში მითითებული დამუშავების ერთ-ერთი სახე. დამუშავება უნდა განხორციელდეს ამ მუხლის მე-6 პუნქტში მითითებული პირობების შესაბამისად ამ მუხლის მე-5 პუნქტში მითითებულ საწარმოებში ან, თუ დამცავ ზონაში არ არის საწარმოები, დამცავი ზონის ფარგლებს გარეთ არსებულ საწარმოებში მე-8 პუნქტში მითითებული პირობების შესაბამისად.

5. ამ მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებული აკრძალვა არ გამოიყენება იმ რძისა და რძის პროდუქტების მიმართ, რომლებიც მომზადდა მე-6 პუნქტში მითითებული პირობების შესაბამისად დამცავ ზონაში მდებარე საწარმოებში.

6. ამ მუხლის მე-4 და მე-5 პუნქტებში მითითებული საწარმოები უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ პირობებს:

ა) საწარმო უნდა მუშაობდეს მუდმივი და მკაცრი სახელმწიფო კონტროლის ქვეშ;

ბ) საწარმოში გამოყენებული რძე უნდა შეესაბამებოდეს ამ მუხლის მე-3 და მე-4 პუნქტებით დადგენილ მოთხოვნებს ან ნედლი რძე მიღებული უნდა იყოს დამცავი ზონის გარეთ არსებული ცხოველებისგან;

გ) მთლიანი საწარმოო პროცესის დროს რძე უნდა იყოს იდენტიფიცირებული, ტრანსპორტირებული და ინახებოდეს იმ ნედლი რძისა და ნედლი რძის პროდუქტისაგან ცალკე, რომლებიც არ არის განკუთვნილი დამცავი ზონის ფარგლებს გარეთ გასატანად;

დ) ნედლი რძის ტრანსპორტირება დამცავი ზონის ფარგლებს გარეთ მდებარე სადგომებიდან საწარმოებში უნდა განხორციელდეს ავტომანქანებით, რომლებიც დასუფთავდა და ჩაუტარდა დეზინფექცია ტრანსპორტირებამდე და რომლებსაც არ აქვთ კონტაქტი დამცავ ზონაში მდებარე იმ სადგომებთან, სადაც განთავსებულია ამთვისებელი ცხოველები.

7. სააგენტომ ზედამხედველობა უნდა გაუწიოს ამ მუხლის მე-6 პუნქტის შესაბამისად ტერიტორიული ორგანოს მიერ განხორციელებულ კონტროლს.

8. დამცავ ზონაში მდებარე სადგომებიდან ნედლი რძის დამცავი ზონის ფარგლებს გარეთ მდებარე საწარმოებში ტრანსპორტირება და აღნიშნული რძის გადამუშავება უნდა დაექვემდებაროს შემდეგ პირობებს:

ა) დამცავი ზონის ფარგლებს გარეთ მდებარე საწარმოებში დამცავი ზონის ამთვისებელი ცხოველებისგან მიღებული ნედლი რძის გადამუშავებაზე ავტორიზაცია გაცემული უნდა იქნეს სააგენტოს მიერ;

ბ) ავტორიზაცია უნდა მოიცავდეს ინსტრუქციებსა და წინასწარ განსაზღვრული საწარმოსკენ მიმავალ სატრანსპორტო მარშრუტს;

გ) ტრანსპორტირება უნდა განხორციელდეს დასუფთავებული და დეზინფიცირებული ავტომანქანებით, რომლებიც მოწყობილი და აღჭურვილი იქნება ისე, რომ ტრანსპორტირებას თავიდან იქნება აცილებული რძის გაჟონვა და აეროზოლის გავრცელება რძის ჩატვირთვის ან გადმოტვირთვის დროს;

დ) სადგომის დატოვებამდე ამთვისებელი ცხოველების რძის შეგროვების ადგილას უნდა დასუფთავდეს და დეზინფექცია ჩაუტარდეს შემაერთებელ მილებს, საბურავებს, ავტომანქანის ქვედა ნაწილებს და გადმოღვრილი რძე უნდა აიწმინდოს და ჩატარდეს დეზინფექცია. დამცავი ზონის დატოვებამდე ბოლო დეზინფექციის შემდეგ ავტომანქანას აღარ უნდა ჰქონდეს დამცავ ზონაში მდებარე ამთვისებელ ცხოველების შემცველ სადგომებთან კონტაქტი;

ე) სატრანსპორტო საშუალებები განსაზღვრული და მარკირებული უნდა იქნეს გეოგრაფიული ან ადმინისტრაციული ერთეულის (ტერიტორიის) შესაბამისად, დასაშვებია გადაადგილება სხვა ტერიტორიაზე სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ დასუფთავებისა და დეზინფექციის შემდეგ.

9. აკრძალულია დამცავ ზონაში მდებარე სადგომებში მყოფი ამთვისებელი ცხოველებისგან მიღებული ნედლი რძის ნიმუშების აღება, შეგროვება და ტრანსპორტირება ლაბორატორიული გამოკვლევის მიზნით სხვა ლაბორატორიაში, გარდა საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი ლაბორატორიისა, სადაც დაშვებულია თურქულის დიაგნოსტიკა.

მუხლი 25. დამცავ ზონაში ამთვისებელი ცხოველებისგან შეგროვილ სპერმასთან, კვერცხუჯრედთან და ემბრიონთან დაკავშირებული ზომები

1. სააგენტომ უნდა აკრძალოს დამცავი ზონის ამთვისებელი ცხოველებისგან მიღებული სპერმის, კვერცხუჯრედის და ემბრიონების ბაზარზე განთავსება.

2. პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა არ გამოიყენება იმ გაყინული სპერმის, კვერცხუჯრედისა და ემბრიონის მიმართ, რომლებიც მოგროვდა და ინახება ამ ზონის სადგომში თურქულის ვირუსით დაინფიცირების დადგენის თარიღამდე არანაკლებ 21 დღით ადრე.

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებული დაინფიცირების თარიღის შემდეგ შეგროვებული გაყინული სპერმა უნდა ინახებოდეს ცალკე და გაიცეს მხოლოდ:

ა) თურქულის ეპიდემიასთან დაკავშირებული ყველა ზომის დასრულების შემდეგ ამ წესის 33-ე მუხლის შესაბამისად;

ბ) იმ შემთხვევაში, თუ სპერმის შეგროვების ცენტრში არ არის ინფექცია, რაც დასტურდება იმით, რომ სპერმის შეგროვების ცენტრში მყოფმა ყველა ცხოველმა გაიარა კლინიკური შემოწმება და აღებულია ნიმუშები სეროლოგიურ ტესტირებაზე ამ წესის 64-ე მუხლით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;

გ) იმ შემთხვევაში, თუ სეროლოგიურ ტესტზე უარყოფითი შედეგის მქონე დონორი ცხოველის თურქულის გამომწვევი ვირუსის წინააღმდეგ ანტისხეულების გამოვლენა დასტურდება ნიმუშიდან, რომელიც აღებული იქნა სპერმის აღებიდან არანაკლებ 28 დღით ადრე.

მუხლი 26. დამცავ ზონაში ამთვისებელი ცხოველების ნაკელისა და ნარჩენების ტრანსპორტირება და დისტრიბუცია

1. სააგენტომ უნდა აკრძალოს დამცავ ზონაში მდებარე სადგომებიდან და ამ წესის მე-15 მუხლში მითითებული ობიექტებიდან, სადაც ამთვისებელი ცხოველები იმყოფებიან, ან სატრანსპორტო საშუალებებიდან ნაკელის ტრანსპორტირება და დისტრიბუცია დამცავი ზონის ფარგლებშიც.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი მოთხოვნის გაუთვალისწინებლად სააგენტოს შეუძლია გასცეს ავტორიზაცია დამცავ ზონაში მდებარე სადგომიდან ამთვისებელი ცხოველების ნაკელის გატანაზე სპეციალურ საწარმოში დასამუშავებლად ან შუალედური შენახვის მიზნით, თუ აკმაყოფილებს ამ წესის 76-ე მუხლში მითითებულ მოთხოვნებს.

3. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვის გაუთვალისწინებლად სააგენტოს შეუძლია გასცეს ავტორიზაცია ამთვისებელი ცხოველების ნაკელის გატანაზე წინაწარ განსაზღვრულ მინდვრებზე დამცავ ზონაში მდებარე იმ სადგომებიდან, რომლებიც არ ექვემდებარება ამ მუხლით, მე-4 ან მე-9 მუხლებით დადგენილ ზომებს შემდეგი პირობებით:

ა) მთლიანი ნაკელის მოცულობა მიღებულია დამცავ ზონაში მდებარე სადგომში ინფექციის დაფიქსირებამდე არანაკლებ 21 დღით ადრე და ნაკელი განაწილდება და მყისიერად შეერევა მიწას იმ მინდვრებზე, რომლებიც საკმაოდ მოცილებულია იმ სადგომიდან, სადაც ამთვისებელი ცხოველები ჰყავთ;

ბ) მსხვილფეხა საქონლის ან ღორის ნაკელის შემთხვევაში:

ბ.ა) სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ სადგომში ყველა ცხოველის შემოწმებამ გამორიცხა თურქულის გამომწვევი ვირუსით დაინფიცირებაზე საეჭვო ცხოველების არსებობა, და

ბ.ბ) ნაკელის მთლიანი მოცულობა წარმოებულია არანაკლებ 4 დღით ადრე „ბ.ა“ ქვეპუნქტში მითითებულ შემოწმებამდე;

ბ.გ) ნაკელი შერეულია წინასწარ განსაზღვრული მინდვრის მიწაში მისი წარმოშობის სადგომთან ახლოს და საკმარისი დაშორებით დამცავ ზონაში მდებარე სხვა სადგომებიდან, სადაც ჰყავთ ამთვისებელი ცხოველები.

4. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ ამთვისებელი ცხოველების შემცველი სადგომები, რომლებზეც გაიცა ავტორიზაცია ნაკელის გატანის შესახებ, დაექვემდებაროს მკაცრ ზომებს თურქულის გამომწვევი ვირუსის გავრცელების თავიდან ასაცილებლად, კერძოდ, გაჟონვის მიმართ მედეგი სატრანსპორტო საშუალებების ჩატვირთვამდე და სადგომის დატოვებამდე ჩაუტარდეს დასუფთავება და დეზინფექცია.

მუხლი 27. დამცავ ზონაში ამთვისებელი ცხოველების ტყავისა და კანთან დაკავშირებული ზომები

1. სააგენტომ უნდა აკრძალოს დამცავი ზონის ამთვისებელი ცხოველებისგან მიღებული ტყავისა და

კანის ბაზარზე განთავსება.

2. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა არ გამოიყენება იმ ტყავისა და კანის მიმართ, რომელიც:

ა) მიღებული იქნა ამ წესის მე-9 მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ სადგომში ინფექციის დაფიქსირებამდე არანაკლებ 21 დღით ადრე და ინახებოდა ამ თარიღის შემდეგ მიღებული ტყავისა და კანისგან განცალკევებით;

ბ) დამუშავებულ ტყავს არ ჰქონია შეხება სხვა ცხოველებთან ან ცხოველურ პროდუქტთან, რომელიც შეიძლება წარმოადგენდეს რისკს დაავადების გავრცელებისათვის და სააგენტოს მიერ გაცემულია ავტორიზაცია, სადაც მითითებული იქნება, რომ გატარებულია ყველა ზომა კონტამინაციის თავიდან აცილების მიზნით და შეესაბამება ამ წესის 74-ე მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებულ მოთხოვნებს.

მუხლი 28. დამცავ ზონაში წარმოებულ ცხვრის მატყლთან, მცოხნავი ცხოველების ბეწვთან და ღორის ჯაგართან დაკავშირებული ზომები

1. სააგენტომ უნდა აკრძალოს დამცავ ზონაში არსებული ცხვრის მატყლის, მცოხნავი ცხოველების ბეწვისა და ღორის ჯაგრის ბაზარზე განთავსება.

2. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვები არ ვრცელდება იმ დაუმუშავებულ მატყლის, ბეწვისა და ჯაგრის მიმართ, რომლებიც:

ა) მიღებული იქნა ამ წესის მე-9 მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ სადგომში ინფექციის დაფიქსირებამდე არანაკლებ 21 დღით ადრე და ინახებოდა ამ თარიღის შემდეგ მიღებული მატყლისგან, ბეწვისა და ჯაგრისგან განცალკევებით; ან

ბ) შეესაბამება ამ წესის 74-ე მუხლის მე-3 პუნქტში მითითებულ მოთხოვნებს.

მუხლი 29. დამცავ ზონაში წარმოებული სხვა ცხოველურ პროდუქტთან დაკავშირებული ზომები

1. სააგენტომ უნდა აკრძალოს ამთვისებული ცხოველებიდან მიღებული ცხოველური პროდუქტების ბაზარზე განთავსება, გარდა ამ წესის 22-ე - 28-ე მუხლებში მითითებული პროდუქტებისა.

2. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა არ ვრცელდება ამავე პუნქტში მითითებული იმ პროდუქტების მიმართ:

ა) რომლებიც მიღებულია ამ წესის მე-9 მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ სადგომში ინფექციის დაფიქსირებამდე არანაკლებ 21 დღით ადრე და ინახებოდა და ტრანსპორტირებული იყო ამ თარიღის შემდეგ წარმოებული პროდუქტებისგან განცალკევებით;

ბ) რომლებმაც გაირეს დამუშავება 74-ე მუხლის მე-4 პუნქტით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად, ან

გ) რომლებიც შეესაბამება ამ წესის 74-ე მუხლის მე-5-მე-9 პუნქტებით დადგენილ კონკრეტულ პროდუქტთან დაკავშირებით სათანადო მოთხოვნებს, ან

დ) რომლებიც არის შედგენილი პროდუქტი და არ ექვემდებარება შემავალი ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების შემდგომ დამუშავებას, რადგან არ გაიარა თუქრულის გამომწვევი ვირუსის გამანეიტრალებელი დამუშავება ან მიღებული იქნა ამ წესით გათვალისწინებული შეზღუდვებზე არდაქვემდებარებული ცხოველებისგან;

ე) რომლებიც შეფუთულია და გამოიყენება ინვიტრო დიაგნოსტიკისთვის ან ლაბორატორიულ რეაგენტებად.

მუხლი 30. დამცავ ზონაში არსებულ ცხოველის საკვებთან, ფურაჟთან, თივასა და ჩალასთან დაკავშირებული ზომები

1. სააგენტომ უნდა აკრძალოს დამცავი ზონიდან ცხოველის საკვების, ფურაჟის, თივისა და ჩალის ბაზარზე განთავსება.

2. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა არ გამოიყენება იმ ცხოველის საკვების, ფურაჟის, თივისა და ჩალის მიმართ, რომლებიც:

ა) მიღებულია ამ წესის მე-9 მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ სადგომში ინფექციის დაფიქსირებამდე არანაკლებ 21 დღით ადრე და ინახებოდა და ტრანსპორტირებული იყო ამ თარიღის შემდეგ წარმოებული ცხოველის საკვების, ფურაჟის, თივისა და ჩალისგან განცალკევებით;

ბ) გამიზნულია დამცავ ზონაში გამოსაყენებლად სააგენტოს მიერ გაცემული ავტორიზაციის თანახმად;

გ) წარმოებულია საწარმოში, სადაც არ ჰყავთ ამთვისებული ცხოველები;

დ) წარმოებულია საწარმოში, სადაც არ ჰყავთ ამთვისებული ცხოველები და იღებენ ნედლეულს ამ პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტში მითითებული საწარმოდან ან დამცავი ზონის მიღმა მდებარე საწარმოებიდან.

3. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა არ გამოიყენება იმ ამთვისებული ცხოველების მქონე სადგომებში არსებული ფურაჟის და ჩალის მიმართ, რომლებიც შეესაბამება ამ წესის 75-ე მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილ მოთხოვნებს.

მუხლი 31. გამონაკლისის დაშვება

ამ წესის 21-ე - 30-ე მუხლებში წარმოდგენილი აკრძალვებიდან ნებისმიერი გამონაკლისი დაშვებული უნდა იქნეს სააგენტოს კონკრეტული გადაწყვეტილებით მხოლოდ მას შემდეგ, რაც ის დარწმუნდება რომ ყველა შესაბამისი მოთხოვნა შესრულდა შესაბამის პერიოდში და რომ არ არსებობს თურქულის ვირუსის გავრცელების რისკი.

მუხლი 32. დამცავ ზონაში სააგენტოს მიერ გამოყენებული დამატებითი ზომები

ამ წესის შესაბამისად, დამცავ ზონაში გამოყენებული ზომების გარდა, სააგენტოს შეუძლია, გაატაროს დამატებითი ზომები, რომლებიც აუცილებელია და პროპორციულია თურქულის ვირუსის საწინააღმდეგოდ, დაზიანებულ ტერიტორიაზე არსებული კონკრეტული ეპიდემიოლოგიური, მეცხოველეობის, კომერციული და სოციალური პირობების გათვალისწინებით.

მუხლი 33. დამცავ ზონაში ზომების შეწყვეტა

1. სააგენტოს მიერ დამცავ ზონაში გამოყენებული ზომები წყდება:

ა) ამ წესის მე-9 მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული სადგომიდან ყველა ამთვისებული ცხოველის დახოცვიდან და უსაფრთხო მოცილებიდან არანაკლებ 15 დღის და აღნიშნულ სადგომში ამ წესის მე-10 მუხლის შესაბამისად განხორციელებული წინასწარი დასუფთავების და დეზინფექციის ჩატარების შემდეგ;

ბ) დამცავ ზონაში მდებარე ყველა ამთვისებული ცხოველების შემცველ სადგომში გამოკითხვის უარყოფითი შედეგების მიღებისას.

2. დამცავ ზონაში კონკრეტული ზომების შეწყვეტის შემდეგ, საკონტროლო ზონაში გამოყენებული ამ წესის 34-ე - 39-ე მუხლებში მითითებული ზომების გამოყენება გაგრძელდება არანაკლებ 15 დღისა, სანამ ეს ზომები არ შეწყდება ამ წესის 41-ე მუხლით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად.

3. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული მოკვლევა უნდა განხორციელდეს დაავადების არარსებობის დასასაბუთებლად ამ წესის 62-ე მუხლში მითითებული კრიტერიუმის შესაბამისად, რომელიც უნდა მოიცავდეს 65-ე მუხლში მითითებულ ზომებს ამ წესის 63-ე მუხლის პირველ და მე-3 პუნქტებში მითითებული კრიტერიუმების გათვალისწინებით.

მუხლი 34. ზომები საკონტროლო ზონაში მდებარე სადგომის მიმართ

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, ამ წესის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტში მითითებული ზომები გამოყენებულ იქნეს საკონტროლო ზონაში.

2. სააგენტოს შეუძლია, არ გაითვალისწინოს ამ წესის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „ა.გ“ ქვეპუნქტში მითითებული აკრძალვა, თუ საკონტროლო ზონაში არ არის საკმარისი სასაკლაო და დაუშვას საკონტროლო ზონაში მდებარე სადგომიდან ამთვისებელი ცხოველების ტრანსპორტირება საკონტროლო ზონის მიღმა მდებარე სასაკლაოზე დაკვლის მიზნით, სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ, შემდეგი პირობების დაკმაყოფილების შემთხვევაში:

ა) ამ წესის მე-19 მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული ჩანაწერების წარმოება ხორციელდება სახელმწიფო კონტროლის ქვეშ და სადგომის ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობა არ მიუთითებს თურქულის ვირუსით დაინფიცირებაზე ან კონტამინაციაზე;

ბ) სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ განხორციელებული შემოწმების შედეგად სადგომში არსებული ყველა ამთვისებელი ცხოველი აჩვენებს უარყოფით შედეგს;

გ) ცხოველების რეპრეზენტაციული რაოდენობა, ამ წესის 64-ე მუხლში არსებული სტატისტიკური პარამეტრების გათვალისწინებით დაექვემდებარა შემდგომ კლინიკურ შემოწმებას, რათა გამოირიცხოს კლინიკურად ინფიცირებული ცხოველების არსებობა ან ეჭვი;

დ) სასაკლაო შერჩეულია სააგენტოს მიერ და მდებარეობს საკონტროლო ზონასთან რაც შეიძლება ახლოს;

ე) ასეთი ცხოველებისგან მიღებული ხორცი უნდა დაექვემდებაროს ამ წესის 36-ე მუხლში მითითებულ დამუშავებას.

მუხლი 35. საკონტროლო ზონაში ამთვისებელი ცხოველების გადაადგილება

1. სააგენტომ უნდა აკრძალოს ამთვისებელი ცხოველების გაყვანა საკონტროლო ზონაში მდებარე სადგომიდან.

2. დასაშვებია ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვის გაუთვალისწინებლობა ერთ-ერთი ქვემოთ ჩამოთვლილი მოთხოვნის შესრულებისას:

ა) საკონტროლო ზონაში მდებარე სამოვრებზე სხვადასხვა სადგომიდან ამთვისებელ ცხოველებთან კონტაქტის გარეშე გადაყვანა დამცავ ზონაში ბოლოს დაფიქსირებული თურქულის აფეთქებიდან არანაკლებ 15 დღის შემდეგ;

ბ) ამთვისებელი ცხოველების პირდაპირი ტრანსპორტირება საკონტროლო ზონაში მდებარე სასაკლაოში დაკვლის მიზნით სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ;

გ) ამ წესის 34-ე მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად ტრანსპორტირებისას;

დ) ამ წესის 21-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტების შესაბამისად მათი ტრანსპორტირებისას.

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტში მითითებული ცხოველების გადაადგილება ავტორიზებულ უნდა იქნეს სააგენტოს მიერ მხოლოდ სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ სადგომში ყველა ამთვისებელი ცხოველის შემოწმების შემდეგ, მათ შორის, ამ წესის 64-ე მუხლის შესაბამისად აღებული ნიმუშების გამოკვლევის შემდეგ, რომლებიც უნდა გამორიცხავდეს დაინფიცირებაზე და კონტამინაციაზე საეჭვო ცხოველების არსებობას.

4. ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტში მითითებული ცხოველების გადაადგილება ავტორიზებულ უნდა იქნეს სააგენტოს მიერ მხოლოდ მას შემდეგ, რაც ამ წესის 34-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებში მითითებული ზომები დასრულდება დამაკმაყოფილებელი შედეგებით.

5. სააგენტომ დაუყოვნებლივ უნდა განახორციელოს მიკვლევადობა საკონტროლო ზონიდან

გაგზავნილ ამთვისებელ ცხოველებზე, საკონტროლო ზონაში მდებარე სადგომში ინფექციის დაფიქსირებიდან არანაკლებ 21 დღის განმავლობაში.

მუხლი 36. საკონტროლო ზონაში არსებული ამთვისებელი ცხოველების ახალი ხორცისა და ხორცისგან წარმოებული ხორცის პროდუქტების მიმართ გასატარებელი ზომები

1. სააგენტომ უნდა აკრძალოს საკონტროლო ზონაში არსებული ამთვისებელი ცხოველების ახალი ხორცის, ამ ხორცისგან მომზადებული ხორცის ნახევარფაბრიკატებისა და გატარებული ხორცის ბაზარზე განთავსება.

2. სააგენტომ უნდა აკრძალოს საკონტროლო ზონაში განთავსებულ საწარმოებში წარმოებული ამთვისებელი ცხოველების ახალი ხორცის, გატარებული ხორცის, ხორცის ნახევარფაბრიკატებისა და ხორცის პროდუქტების ბაზარზე განთავსება.

3. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა არ გამოიყენება იმ ახალი ხორცის, გატარებული ხორცის და ხორცის ნახევარფაბრიკატების მიმართ, რომლებიც წარმოებულია საკონტროლო ზონის ამთვისებელი ცხოველებისგან სადგომის დაინფიცირებამდე არანაკლებ 21 დღით ადრე და წარმოების შემდეგ ინახება და ტრანსპორტირებულია აღნიშნული თარიღის შემდეგ წარმოებული ხორცისგან განცალკევებით. ასეთი ხორცი ადვილად უნდა განირჩეოდეს იმ ხორცისაგან, რომელიც არ ექვემდებარება საკონტროლო ზონის ფარგლებს გარეთ გატანას და მისი ჯანმრთელობის ნიშანდება უნდა მოხდეს საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

4. ამ მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი აკრძალვა არ გამოიყენება იმ ახალი ხორცის, გატარებული ხორცისა და ხორცის ნახევარფაბრიკატების მიმართ, რომლებიც წარმოებულია სასაკლაოზე ტრანსპორტირებული ცხოველებიდან ამ წესის 34-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ და „ე“ ქვეპუნქტებით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად, იმ პირობით, რომ ხორცი აკმაყოფილებს ამ მუხლის მე-5 პუნქტით დადგენილ მოთხოვნებს.

5. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით დადგენილი აკრძალვა არ გამოიყენება ქვემოთ წარმოდგენილი პირობების შესაბამისად, საკონტროლო ზონაში მდებარე საწარმოებიდან მიღებული ახალი ხორცის, გატარებული ხორცის ან ხორცის ნახევარფაბრიკატების მიმართ, თუ:

ა) ასეთი საწარმო ფუნქციონირებს მკაცრი ვეტერინარული კონტროლის ქვეშ;

ბ) მხოლოდ ამ მუხლის მე-4 პუნქტში მითითებული ახალი ხორცი, გატარებული ხორცი ან ხორცის ნახევარფაბრიკატები, ან საკონტროლო ზონის ფარგლებს გარეთ გაზრდილი და დაკლული ცხოველებისგან, ან ამ საწარმოებში ტრანსპორტირებული ცხოველებისა და მათი დაკვლის შედეგად მიღებული ახალი ხორცი, გატარებული ხორცი ან ხორცის ნახევარფაბრიკატები ამ წესის 21-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტის მოთხოვნების შესაბამისად გადამუშავდება საწარმოში;

გ) ყველა ასეთ ახალ ხორცს, გატარებულ ხორცს ან ხორცის ნახევარფაბრიკატებს აქვს ჯანმრთელობის ნიშანდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;

დ) ყველა ასეთი ახალი ხორცი, გატარებული ხორცი ან ხორცის ნახევარფაბრიკატები მთლიანი წარმოების პროცესში უნდა იყოს იდენტიფიცირებული და ტრანსპორტირებული და ინახებოდეს იმ ახალი ხორცისგან, გატარებული ხორცისა და ხორცის ნახევარფაბრიკატებისგან განცალკევებით, რომლებიც ამ წესის შესაბამისად არ ექვემდებარება გაგზავნას საკონტროლო ზონის ფარგლებს გარეთ.

6. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა არ გამოიყენება საკონტროლო ზონის ამთვისებელი ცხოველების ახალი ხორცისგან დამზადებულ იმ ხორცის პროდუქტების მიმართ, რომლებიც ნიშანდება ამ წესის 73-ე მუხლით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად და ამ წესის 74-ე მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი დამუშავების მიზნით ტრანსპორტირება ხდება სააგენტოს მიერ განსაზღვრულ საწარმოში.

7. ამ მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებული აკრძალვა არ გამოიყენება საკონტროლო ზონაში მდებარე საწარმოებიდან მიღებული იმ ხორცის პროდუქტების მიმართ, რომლებიც შეესაბამება ამ მუხლის მე-6 პუნქტით დადგენილ მოთხოვნებს ან წარმოებულია იმ ხორცისაგან, რომელიც აკმაყოფილებს ამ

მუხლის მე-5 პუნქტით დადგენილ მოთხოვნებს.

8. სააგენტომ ზედამხედველობა უნდა გაუწიოს ამ მუხლის მე-5 - მე-7 პუნქტების მოთხოვნათა შესაბამისად ტერიტორიული ორგანოს მიერ განხორციელებულ კონტროლს.

9. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა შეიძლება არ იქნეს გათვალისწინებული და დაექვემდებაროს კონკრეტულ პირობებს, კერძოდ, 30 დღეზე მეტი ხნის განმავლობაში შენახული საკონტროლო ზონის ამთვისებელი ცხოველებიდან წარმოებული ხორცის ჯანმრთელობის ნიშანდებასთან დაკავშირებით.

მუხლი 37. საკონტროლო ზონაში ამთვისებელი ცხოველების რძის და რძის პროდუქტის მიმართ გასატარებელი ზომები

1. სააგენტომ უნდა აკრძალოს საკონტროლო ზონიდან ამთვისებელი ცხოველების რძის და ასეთი რძისგან წარმოებული რძის პროდუქტის ბაზარზე განთავსება.

2. სააგენტომ უნდა აკრძალოს საკონტროლო ზონაში განთავსებულ საწარმოებში წარმოებული ამთვისებელი ცხოველების რძისა და რძის პროდუქტის ბაზარზე განთავსება.

3. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა არ გამოიყენება იმ რძისა და რძის პროდუქტის მიმართ, რომლებიც წარმოებულია საკონტროლო ზონის ამთვისებელი ცხოველებისგან სადგომის დაინფიცირებამდე არანაკლებ 21 დღით ადრე და წარმოების შემდეგ ინახება და ტრანსპორტირებულია აღნიშნული თარიღის შემდეგ წარმოებული რძისა და რძის პროდუქტისგან განცალკევებით.

4. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა არ გამოიყენება საკონტროლო ზონაში არსებული ამთვისებელი ცხოველებისგან წარმოებული იმ რძის მიმართ და ასეთი რძისგან წარმოებული პროდუქტის მიმართ, რომელმაც რძის ან რძის პროდუქტის გამოყენებიდან გამომდინარე, გაიარა ამ წესის 79-ე ან მე-80 მუხლში მითითებული დამუშავების ერთ-ერთი სახე. ეს დამუშავება უნდა განხორციელდეს ამ მუხლის მე-6 პუნქტში მითითებული პირობების შესაბამისად ამ მუხლის მე-5 პუნქტში მითითებულ საწარმოებში ან, თუ საკონტროლო ზონაში არ არის საწარმოები, საკონტროლო ზონის ფარგლებს გარეთ არსებულ საწარმოებში ამ მუხლის მე-8 პუნქტში მითითებული პირობების შესაბამისად.

5. ამ მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებული აკრძალვა არ გამოიყენება იმ რძისა და რძის პროდუქტის მიმართ, რომლებიც მომზადდა საკონტროლო ზონაში მდებარე საწარმოებში ამ მუხლის მე-6 პუნქტში მითითებული პირობების შესაბამისად.

6. ამ მუხლის მე-4 და მე-5 პუნქტებში მითითებული საწარმოები უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ პირობებს:

ა) საწარმო უნდა მუშაობდეს მკაცრი სახელმწიფო კონტროლის ქვეშ;

ბ) საწარმოში გამოყენებული რძე უნდა შეესაბამებოდეს მე-4 პუნქტით დადგენილ მოთხოვნებს ან ნედლი რძე მიღებული უნდა იყოს დამცავი და საკონტროლო ზონის გარეთ არსებული ცხოველებისგან;

გ) მთლიანი საწარმოო პროცესის დროს რძე უნდა იყოს იდენტიფიცირებული და ტრანსპორტირებული, ინახებოდეს იმ რძისა და რძის პროდუქტებისგან ცალკე, რომლებიც არ არის გამიზნული საკონტროლო ზონის ფარგლებს გარეთ გასატანად;

დ) ნედლი რძის ტრანსპორტირება დამცავი და საკონტროლო ზონის ფარგლებს გარეთ მდებარე სადგომებიდან საწარმოებში უნდა განხორციელდეს დასუფთავებული და დეზინფიცირებული სატრანსპორტო საშუალებით, რომლებსაც არ აქვთ კონტაქტი საკონტროლო და დამცავ ზონებში მდებარე სადგომის ამთვისებელ ცხოველებთან.

7. სააგენტომ ზედამხედველობა უნდა გაუწიოს ამ მუხლის მე-5 - მე-7 პუნქტების მოთხოვნათა შესაბამისად ტერიტორიული ორგანოს მიერ განხორციელებულ კონტროლს.

8. დამცავ ზონაში მდებარე სადგომიდან ნედლი რძის ტრანსპორტირება საკონტროლო და დამცავი ზონის ფარგლებს გარეთ მდებარე საწარმოებში და აღნიშნული რძის გადამამუშავება უნდა დაეკვემდებაროს შემდეგ პირობებს:

ა) საკონტროლო და დამცავი ზონის ფარგლებს გარეთ მდებარე საწარმოებში ნედლი რძის გადამამუშავება, რომლებიც წარმოებულია საკონტროლო ზონაში არსებული ამთვისებელი ცხოველებისგან, ავტორიზებული უნდა იქნეს სააგენტოს მიერ;

ბ) ავტორიზაცია უნდა მოიცავდეს ინსტრუქციებსა და განსაზღვრულ საწარმოსკენ მიმავალ სატრანსპორტო მარშრუტს;

გ) ტრანსპორტირება უნდა განხორციელდეს უშუალოდ ტრანსპორტირების წინ დასუფთავებული და დეზინფიცირებული სატრანსპორტო საშუალებით, რომელიც მოწყობილია და აღჭურვილია ისე, რომ თავიდან იქნეს აცილებული ტრანსპორტირების დროს რძის გაჟონვა და აეროზოლის გავრცელება რძის ჩატვირთვის ან გადმოტვირთვის დროს;

დ) სადგომის დატოვებამდე ამთვისებელი ცხოველების რძის შეგროვების ადგილას უნდა დასუფთავდეს და დეზინფექცია ჩაუტარდეს შემაერთებელ მილებს, საბურავებს, ავტომანქანის ქვედა ნაწილებს და გადმოღვრილი რძე უნდა აიწმინდოს და ჩაუტარდეს დეზინფექცია. საკონტროლო ზონის დატოვებამდე ბოლო დეზინფექციის შემდეგ ავტომანქანას აღარ უნდა ჰქონდეს დამცავ და საკონტროლო ზონებში მდებარე ამთვისებელი ცხოველების შემცველ სადგომებთან კონტაქტი;

ე) სატრანსპორტო საშუალებები მკაცრად განსაზღვრული და მარკირებული უნდა იქნეს საკონტროლო ზონის გეოგრაფიული ან ადმინისტრაციული ერთეულის (ტერიტორიის) შესაბამისად. შეიძლება გადაადგილება სხვა ტერიტორიაზე სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ დასუფთავებისა და დეზინფექციის შემდეგ.

9. ავტორიზაციას ექვემდებარება დაავადების შესაძლო გავრცელების საწინააღმდეგო ზომები და საკონტროლო ზონაში მდებარე სადგომებში მყოფი ამთვისებელი ცხოველებიდან მიღებული ნედლი რძის ნიმუშების აღება, შეგროვება და ტრანსპორტირება ლაბორატორიული გამოკვლევის მიზნით სხვა ლაბორატორიაში გარდა საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი ლაბორატორიისა, სადაც დაშვებულია თურქულის დიაგნოსტიკა.

მუხლი 38. საკონტროლო ზონაში ამთვისებელი ცხოველების ნაკელის და ნარჩენების ტრანსპორტირება და დისტრიბუცია

1. სააგენტომ უნდა აკრძალოს საკონტროლო ზონაში მდებარე სადგომებიდან და ამ წესის მე-16 მუხლში მითითებულ შენობებიდან, სადაც ამთვისებელი ცხოველები იმყოფებიან, ნაკელის ტრანსპორტირება და დისტრიბუცია.

2. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვა შეუძლია არ გაითვალისწინოს სააგენტომ და გასცეს ავტორიზაცია გამონაკლის შემთხვევებში ნაკელის და ნარჩენების ტრანსპორტირებაზე დისტრიბუციამდე (დასუფთავება და დეზინფიცირება სავალდებულოა დისტრიბუციის განხორციელების შემდეგაც) დასუფთავებული და დეზინფიცირებული სატრანსპორტო საშუალებებით საკონტროლო ზონაში წინასწარ განსაზღვრულ ადგილას და იმ სადგომიდან საკმაო მანძილზე, სადაც ამთვისებელი ცხოველები იმყოფებიან ქვემოთ მითითებულ ალტერნატიულ პირობებში:

ა) სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ სადგომში არსებული ყველა ამთვისებელი ცხოველის შემოწმებამ გამორიცხა თურქულის ვირუსით დაინფიცირებაზე საეჭვო ცხოველები და ნაკელის ან ნარჩენების დისტრიბუცია ხდება ნიადაგთან ახლოს ისე, რომ არ წარმოიქმნას აეროზოლები და ის მყისიერად ჩახვნიტ შეერევა ნიადაგს;

ბ) სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ სადგომში არსებული ყველა ამთვისებელი ცხოველის კლინიკური შემოწმებისას არ გამოვლინდა დადებითი შემთხვევა და ნაკელის ინჰექტირება (შეყვანა) ხდება ნიადაგში;

გ) ნაკელი ექვემდებარება ამ წესის 26-ე მუხლის მეორე პუნქტით დადგენილ მოთხოვნებს.

მუხლი 39. საკონტროლო ზონაში წარმოებულ სხვა ცხოველურ პროდუქტთან დაკავშირებული ზომები

სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს ამ წესის 36-ე - 38-ე მუხლებში მითითებულის გარდა სხვა ცხოველური წარმოშობის პროდუქტის ბაზარზე განთავსებისას დაიცვას ამ წესის 25-ე და 27-ე-29-ე მუხლებში მითითებული პირობები.

მუხლი 40. საკონტროლო ზონაში სააგენტოს მიერ გამოსაყენებელი დამატებითი ზომები

ამ წესის შესაბამისად საკონტროლო ზონაში ამ წესის 34-ე - 39-ე მუხლებით გამოყენებული ზომების გარდა, სააგენტოს შეუძლია, გაატაროს დამატებითი ზომები, რომლებიც აუცილებელია და პროპორციული იქნება თურქულის გამომწვევი ვირუსის წინააღმდეგ დაინფიცირებულ ტერიტორიაზე არსებული კონკრეტული ეპიდემიოლოგიური, მეცხოველეობის, კომერციული და სოციალური პირობების გათვალისწინებით.

მუხლი 41. საკონტროლო ზონაში ზომების შეწყვეტა

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, საკონტროლო ზონაში გამოყენებული ზომები განხორციელდეს ქვემოთ ჩამოთვლილი მოთხოვნების შესრულებამდე:

ა) ამ წესის მე-9 მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული სადგომიდან ყველა ამთვისებული ცხოველის მოკვლიდან და უსაფრთხო მოცილების შემდეგ არანაკლებ 30 დღის გასვლის შემდეგ და აღნიშნულ სადგომში ამ წესის მე-10 მუხლის შესაბამისად განხორციელებული წინასწარი დასუფთავების და დეზინფექციის ჩატარება;

ბ) დამცავ ზონაში შესრულდა ამ წესის 33-ე მუხლში მითითებული მოთხოვნები;

გ) გამოკვლევა დასრულდა უარყოფითი შედეგებით.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტში მითითებული გამოკვლევა უნდა განხორციელდეს საკონტროლო ზონაში დაავადების არ არსებობის დასასაბუთებლად ამ წესის 62-ე მუხლში მითითებული კრიტერიუმის შესაბამისად, რომლებიც უნდა მოიცავდეს ამ წესის 66-ე მუხლში მითითებულ ზომებს, ამ წესის 63-ე მუხლში მითითებული კრიტერიუმის გათვალისწინებით.

მუხლი 42. რეგიონალიზაცია

1. მიუხედავად ამ წესის შესაბამისად განხორციელებული ზომებისა, თუ თურქულის გამომწვევი ვირუსი მაინც ვრცელდება და ეპიზოოტია ინტენსიური ხდება და ნებისმიერ შემთხვევაში, თუ გადაუდებელი ვაქცინაცია განხორციელდა, სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ ტერიტორია დაექვემდებაროს რეგიონალიზაციას ერთი ან მეტი შეზღუდული და თავისუფალი ზონებით.

2. შეზღუდული ზონის გამიჯვნამდე (შემოფარგვლამდე), უნდა განხორციელდეს ამომწურავი ეპიდემიოლოგიური შეფასება, კერძოდ თურქულის გამომწვევი ვირუსის შეტანის შესაძლო დროის, ადგილის, გავრცელების და მისი აღმოფხვრისათვის საჭირო დროის პერიოდთან დაკავშირებით.

3. შეზღუდული ზონის შემოფარგვისას, რამდენადაც შესაძლებელია, გათვალისწინებული უნდა იქნეს ადმინისტრაციული საზღვრები და გეოგრაფიული ბარიერები. რეგიონალიზაცია უნდა დაიწყოს უფრო დიდი ადმინისტრაციული ერთეულებით და არა რეგიონებით. შეზღუდული ზონა ამ წესის მე-12 მუხლში მითითებული ეპიდემიოლოგიური მოკვლევის შედეგებიდან გამომდინარე შეიძლება შემცირდეს იმ მოცულობამდე, რომელიც არ არის რეგიონზე ნაკლები ზომის, და თუ აუცილებელია, შეიძლება მოიცავდეს მიმდებარე რეგიონებს.

მუხლი 43. სააგენტოს მიერ შეზღუდულ ზონაში გამოსაყენებელი ზომები

1. რეგიონალიზაციის შემთხვევაში სააგენტომ უნდა განახორციელოს სულ მცირე შემდეგი ზომები:

ა) შეზღუდულ ზონაში ამთვისებული ცხოველების, ცხოველური პროდუქტებისა და საქონლის ტრანსპორტირებისა და გადაადგილების და სატრანსპორტო საშუალებების, როგორც თურქულის

გამომწვევი ვირუსის პოტენციური გადაიტანების კონტროლი;

ბ) ახალი ხორცის, ნედლი რძის და მარაგში არსებული სხვა პროდუქტების, რომლებიც არ ექვემდებარება შეზღუდული ზონის ფარგლებს გარეთ გატანას, მიკვლევადობა და ნიშანდება;

გ) ამთვისებელი ცხოველების და ასეთი ცხოველებისგან მიღებული პროდუქტების და შეზღუდული ზონის ფარგლებს გარეთ გასატან სურსათზე, რომელიც გამიზნულია ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის, გაიცემა ავტორიზაცია სააგენტოს მიერ და ჯანმრთელობის ნიშანდება ხორციელდება საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

2. რეგიონალიზაციის შემთხვევაში, სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ თურქულის გამომწვევი ვირუსის შემოტანის სავარაუდო თარიღსა და რეგიონალიზაციის განხორციელებამდე პერიოდში შეზღუდული ზონიდან ქვეყნის სხვა რეგიონში გაგზავნილ ამთვისებელი სახეობის ცხოველებზე განხორციელდეს დაკვირვება. ასეთი ცხოველები ექვემდებარებიან იზოლაციას, სახელმწიფო კონტროლის ქვეშ, სანამ დაინფიცირება ან კონტამინაცია ოფიციალურად არ გამოირიცხება.

3. სააგენტომ შეზღუდულ ზონაში თურქულის გამომწვევი ვირუსის სავარაუდო შეტანის თარიღსა და რეგიონალიზაციის განხორციელების თარიღს შორის ამ ზონაში წარმოებული ამთვისებელი ცხოველების ახალ ხორცზე, ნედლ რძეზე და ნედლი რძის პროდუქტებზე აწარმოოს მიკვლევადობა. ასეთი ახალი ხორცი უნდა დამუშავდეს ამ წესის 74-ე მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად, ხოლო ნედლი რძე და ნედლი რძის პროდუქტები გამოყენებიდან გამომდინარე, უნდა დამუშავდეს ამ წესის 79-ე და მე-80 მუხლებით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად, ან შეჩერდეს (დაყოვნდეს) სანამ თურქულის გამომწვევი ვირუსით შესაძლო კონტამინაცია ოფიციალურად არ გამოირიცხება.

მუხლი 44. ამთვისებელი ცხოველების იდენტიფიკაცია

[1. შინაური მსხვილფეხა, წვრილფეხა საქონლის და ღორის იდენტიფიკაციასთან დაკავშირებული კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების თანახმად, თურქულის აფეთქების შემთხვევაში ამთვისებელმა ცხოველებმა უნდა დატოვონ სადგომი მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მათი იდენტიფიცირება მოხდება იმგვარად, რომ სააგენტოს ექნება საშუალება, თვალყური მიადევნოს და განახორციელოს სწრაფად მიკვლევადობა მათი გადაადგილების, წარმოშობის სადგომის ან ნებისმიერი სადგომის, საიდანაც ისინი არიან. *(ამოქმედდეს 2018 წლის პირველი იანვრიდან)*]

2. ამ წესის მე-14 და მე-15 მუხლების პირველ პუნქტში მითითებულ შემთხვევებში, ცხოველების ჯანმრთელობის მდგომარეობის გათვალისწინებით, აგრეთვე, ამ წესის 49-ე და 50-ე მუხლების შესაბამისად, განხორციელებული ვაქცინაციის შემთხვევაში სააგენტოს მიერ დასაშვებია დადგინდეს და გაიცეს ავტორიზაცია ამ ცხოველების იდენტიფიკაციისა და მათი წარმოშობის სადგომების მიკვლევადობის სხვა ღონისძიებების შესახებ.

მუხლი 45. თურქულის აფეთქების შემთხვევაში გადაადგილების კონტროლი

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს თურქულის აფეთქების შემთხვევაში, ამ წესის 42-ე მუხლის შესაბამისად შექმნილ შეზღუდულ ზონაში გამოიყენოს ამთვისებელი ცხოველების გადაადგილების კონტროლზე შემდეგი ზომები:

ა) მოთხოვნის შემთხვევაში მფლობელებმა უნდა მიაწოდოს სააგენტოს სადგომში შემავალ და გამომავალ ცხოველებთან დაკავშირებული სათანადო ინფორმაცია. ეს ინფორმაცია ყველა ამთვისებელ ცხოველთან დაკავშირებით მოიცავს არანაკლებ იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის წესით დადგენილ მოთხოვნებს;

ბ) ამთვისებელი ცხოველების ტრანსპორტირებაში ან მარკეტინგში ჩართულმა პირებმა მოთხოვნისთანავე უნდა მიაწოდონ სააგენტოს მათ მიერ ტრანსპორტირებული ან ბაზარზე განთავსებული ასეთი ცხოველების გადაადგილებასთან დაკავშირებული სათანადო ინფორმაცია. ეს ინფორმაცია ყველა ამთვისებელ ცხოველთან დაკავშირებით ტრანსპორტირებისათვის (გადამყვანებისათვის) მოიცავს სულ მცირე შემდეგს:

ბ.ა) სადგომის ან შემკრები ცენტრის მისამართი, თარიღი და დრო ცხოველების აყვანისა;

ბ.ბ) ცხოველთა სახეობა და რაოდენობა;

ბ.გ) დეზინფექციის თარიღი და ადგილი;

ბ.დ) თანმხლები დოკუმენტების დეტალები: მათ შორის, ცხოველების რაოდენობა, მგზავრობის მოსალოდნელი ხანგრძლივობა;

გ) ინფორმაცია ყველა ამთვისებელ ცხოველთან დაკავშირებით, დილერებისათვის მოიცავს სულ მცირე:

გ.ა) მფლობელის დასახელებას, შესყიდვის თარიღს, ცხოველების კატეგორიას, რაოდენობას და საიდენტიფიკაციო ნომერს ან წარმოშობის სადგომის სარეგისტრაციო ნომერს;

გ.ბ) ტრანსპორტიორის (გადამყავნის) მართვის მოწმობის ნომერს;

გ.გ) შემსყიდველის დასახელებას, მისამართსა და ცხოველის საბოლოო დანიშნულების ადრესს;

გ.დ) ჯანმრთელობის სერტიფიკატის ნომერს.

2. სააგენტოს შეუძლია, ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული ზოგიერთი ან ყველა ზომა გაავრცელოს ნაწილობრივ ან მთლიანად თავისუფალ ზონაზე.

მუხლი 46. თურქულის საწინააღმდეგო ვაქცინების წარმოების, დისტრიბუციისა და გამოყენების კონტროლი

1. სააგენტომ უნდა აკრძალოს გარდა ამ წესში მითითებული შემთხვევებისა თურქულის საწინააღმდეგო ვაქცინებისა და ჰიპერიმუნური შრატის გამოყენება.

2. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება თურქულის საწინააღმდეგო ვაქცინების წარმოებაზე, შენახვასა და დისტრიბუციაზე.

მუხლი 47. გადაუდებელი ვაქცინაციის შემოღების გადაწყვეტილება

1. ერთ-ერთი ქვემოთ მითითებული პირობა შეიძლება გახდეს საფუძველი გადაუდებელი ვაქცინაციის განხორციელებისა:

ა) თურქულის აფეთქება თუ დადასტურდა და არსებობს მისი ფართოდ გავრცელების საფრთხე;

ბ) თუ სხვა ქვეყნები არიან რისკის ქვეშ გეოგრაფიული მდებარეობის ან არსებული მეტეოროლოგიური პირობების გამო;

გ) თუ სხვა ქვეყნები არიან რისკის ქვეშ მათ ტერიტორიაზე არსებულ სადგომებსა და ქვეყნის ტერიტორიაზე მდებარე თურქულის აფეთქების მქონე ამთვისებელი ცხოველების სადგომებს შორის ეპიდემიოლოგიური კონტაქტების გამო;

დ) თუ ქვეყანა არის რისკის ქვეშ მეზობელი ქვეყნის, სადაც თურქულის აფეთქებაა, გეოგრაფიული მდებარეობის ან მეტეოროლოგიური პირობების გამო.

2. გადაუდებელი ვაქცინაციის გადაწყვეტილების მიღებისას, გათვალისწინებულ უნდა იქნეს ამ წესის მე-14 მუხლში მითითებული ღონისძიებები და ცხრილიში - „კრიტერიუმი, რომლის საფუძველზე მიიღება გადაწყვეტილება დამცავი (პროფილაქტიკური) ვაქცინაციის გამოყენებაზე და სახელმძღვანელო მითითებები გადაუდებელი ვაქცინაციის პროგრამებზე“ ჩამოთვლილი კრიტერიუმები.

მუხლი 48. გადაუდებელი ვაქცინაციისთვის საჭირო პირობები

1. გადაუდებელი ვაქცინაციის ჩატარების გადაწყვეტილების მიღებისას გათვალისწინებული უნდა

იქნეს არანაკლებ შემდეგი პირობები:

ა) ამ წესის 42-ე მუხლის შესაბამისად, იმ გეოგრაფიული ტერიტორიის შემოფარგვლა, სადაც გადაუდებელი ვაქცინაცია უნდა განხორციელდეს;

ბ) ასაცრელი ცხოველების სახეობები და ასაკი;

გ) ვაქცინაციის კამპანიის ხანგრძლივობა;

დ) აკრილი და აუცრელი ამთვისებელი ცხოველების და მათგან მიღებული პროდუქტების გადაადგილების კონკრეტული აკრძალვა;

[ე) იდენტიფიკაცია რეგისტრაცია; (ამოქმედდეს 2018 წლის პირველი იანვრიდან)]

ვ) საგანგებო მდგომარეობასთან დაკავშირებული სხვა საკითხები.

2. პირველ პუნქტში მითითებული გადაუდებელი ვაქცინაციის პირობები, უნდა უზრუნველყოფდეს, რომ ასეთი ვაქცინაცია განხორციელდეს ამ წესის 49-ე მუხლის შესაბამისად, მიუხედავად იმისა, აკრილი ცხოველები შემდეგში დაიკვლება თუ დარჩება ცოცხალი.

3. სააგენტომ უნდა შეიმუშაოს საინფორმაციო პროგრამა და აცნობოს საზოგადოებას ადამიანის მოხმარებისათვის განკუთვნილი აკრილი ცხოველებისგან მიღებული ხორცის, რძის და რძის პროდუქტების უვნებლობის შესახებ.

მუხლი 49. დამცავი (პროფილაქტიკური) ვაქცინაცია

1. დამცავი (პროფილაქტიკური) ვაქცინაციის გამოყენებისას სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს:

ა) ვაქცინაციის ზონის რეგიონალიზაცია, ამ წესის 42-ე მუხლის შესაბამისად, თუ საჭიროა მეზობელ ქვეყნებთან მჭიდრო თანამშრომლობით;

ბ) ვაქცინაცია განხორციელოს სწრაფად, სანიტარიული და ბიოუსაფრთხოების წესების შესაბამისად, რათა თავიდან იქნეს აცილებული თურქულის გამომწვევი ვირუსის გავრცელება;

გ) ვაქცინაციის ზონაში გამოყენებული ყველა ზომა უნდა შეესაბამებოდეს ამ წესის 42-ე - 45-ე მუხლებში მითითებულ მოთხოვნებს;

დ) თუ ვაქცინაციის ზონა მოიცავს დამცავი ან საკონტროლო ზონის ნაწილებს ან მთლიანად ზონას:

დ.ა) ამ წესის შესაბამისად დამცავი და საკონტროლო ზონის მიმართ გამოყენებული ზომები უნდა შენარჩუნდეს ვაქცინაციის ზონის აღნიშნულ ნაწილში, სანამ ასეთი ზომები არ შეწყდება ამ წესის 33-ე მუხლის ან 41-ე მუხლის შესაბამისად;

დ.ბ) დამცავ და საკონტროლო ზონაში გატარებული ზომების შეწყვეტის შემდეგ, 51-ე - 55-ე მუხლებში მითითებული ზომების გამოყენება ვაქცინაციის ზონაში უნდა გაგრძელდეს.

2. დამცავი (პროფილაქტიკური) ვაქცინაციის გამოყენებისას სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს ვაქცინაციის ზონა გარშემორტყმული იყოს საზედამხედველო ზონით (დაკვირვების ზონა, რომელიც განსაზღვრულია OIE-ის მიერ) ვაქცინაციის ზონის პერიმეტრიდან სულ მცირე 10 კმ-ის მანძილზე, სადაც:

ა) აკრძალულია ვაქცინაცია;

ბ) ხორციელდება ინტენსიური დაკვირვება;

გ) ამთვისებელი ცხოველების გადაადგილება ექვემდებარება სააგენტოს კონტროლს;

დ) სანამ არ აღდგება თურქულისა და ინფექციისაგან თავისუფალი ზონის სტატუსი ამ წესის 58-ე

მუხლის შესაბამისად, რჩება უცვლელად.

მუხლი 50. დამთრგუნავი (შემაკავებელი) ვაქცინაცია

1. თუ სააგენტო ამ წესის 47-ე მუხლის შესაბამისად და ყველა შესაბამისი გარემოების გათვალისწინებით გადაწყვეტს, განახორციელოს დამთრგუნავი (შემაკავებელი) ვაქცინაცია, უნდა გაითვალისწინოს სულ მცირე ამ წესის მე-18 მუხლში მითითებული ზომები.

2. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ დამთრგუნავი (შემაკავებელი) ვაქცინაცია განხორციელდეს:

ა) მხოლოდ დამცავი ზონის ფარგლებში;

ბ) მხოლოდ ზუსტად განსაზღვრულ სადგომებში, რომლებიც ექვემდებარება ამ წესის მე-9 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტში მითითებულ ზომებს.

3. თუმცა, ლოჯისტიკური მიზეზის გამო და ამ წესის მე-9 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინების გარეშე, ასეთ სადგომებში ყველა ცხოველის დახოცვა შეიძლება გადაიდოს რაც შეიძლება ხანგრძლივი დროით, რათა ის შესაბამისობაში მოვიდეს ამ წესის მე-9 მუხლის პირველი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტით დადგენილ მოთხოვნებთან.

მუხლი 51. გადაუდებელი ვაქცინაციის დაწყებიდან და ამ ვაქცინაციის დასრულებიდან არანაკლებ 30 დღის შემდეგ ვაქცინაციის ზონაში გამოსაყენებელი ზომები (ეტაპი 1)

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, ამ მუხლის მე-2 – მე-6 პუნქტებში მითითებული ზომები გამოყენებულ იქნეს ვაქცინაციის ზონაში გადაუდებელი ვაქცინაციის დაწყებიდან და ამ ვაქცინაციის დასრულების შემდეგ არანაკლებ 30 დღის შემდეგ.

2. აკრძალულია ვაქცინაციის ზონაში ან მის გარეთ სადგომებს შორის ცოცხალი ამთვისებელი ცხოველების გადაადგილება, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ ასეთი ცხოველების და ამ ცხოველების ჯოგების კლინიკური შემოწმების შემდეგ სააგენტო დაუშვებს დაუყოვნებელი დაკვლის მიზნით მათ პირდაპირ ტრანსპორტირებას მის მიერ შერჩეულ, ვაქცინაციის ზონაში ან გამონაკლის შემთხვევაში, აღნიშნულ ზონასთან ახლოს მდებარე სასაკლაოზე.

3. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ პერიოდში დაკლული აცრილი ცხოველებისგან მიღებულ ახალი ხორცის პროდუქტებს:

ა) უნდა ჰქონდეს ამ წესის 73-ე მუხლში მითითებული ნიშანდება;

ბ) უნდა მოხდეს მათი შენახვა და ტრანსპორტირება „ა“ პუნქტში მითითებული ნიშანდების არმქონე ხორცისგან განცალკევებით, ამასთანავე მათი ტრანსპორტირება უნდა მოხდეს დახურული კონტეინერებით ამ წესის 74-ე მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი დამუშავებისთვის სააგენტოს მიერ შერჩეულ საწარმოში.

4. აცრილი ცხოველებისგან მიღებული რძე და რძის პროდუქტები შეიძლება განთავსებულ იქნეს ბაზარზე ვაქცინაციის ზონაში ან მის გარეთ, იმ პირობით, რომ ადამიანის მოხმარებისთვის საბოლოო გამოყენებიდან გამომდინარე, ის გაივლის ამ წესის 79-ე ან მე-80 მუხლებში მითითებულ დამუშავების სულ მცირე ერთ-ერთ სახეს. ეს დამუშავება უნდა განხორციელდეს ამ მუხლის მე-5 პუნქტში მითითებულ პირობებში ვაქცინაციის ზონაში არსებულ საწარმოში ან, თუ ამ ზონაში არ არის ასეთი საწარმო, ვაქცინაციის ფარგლებს გარეთ მდებარე საწარმოში, სადაც ნედლი რძის ტრანსპორტირება ხდება ამ მუხლის მე-7 პუნქტში მითითებული პირობებით.

5. მე-4 პუნქტში მითითებული საწარმოები უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ პირობებს:

ა) საწარმო უნდა მუშაობდეს მუდმივი და მკაცრი სახელმწიფო კონტროლის ქვეშ;

ბ) საწარმოში გამოყენებული რძე უნდა აკმაყოფილებდეს ამ მუხლის მე-4 პუნქტით დადგენილ მოთხოვნას, ან ნედლი რძე მიღებული უნდა იქნეს ვაქცინაციის ზონის ფარგლებს გარეთ მყოფი ცხოველებისგან;

გ) მთელი საწარმოო პროცესის დროს რძე უნდა იყოს იდენტიფიცირებული და გადაიზიდოს და შენახულ იქნეს იმ ნედლი რძის და ნედლი რძის პროდუქტებისგან განცალკევებით, რომლებიც არ არის გამიზნული ვაქცინაციის ზონის ფარგლებს გარეთ გასაგზავნად;

დ) ვაქცინაციის ზონის ფარგლებს გარეთ მდებარე სადგომებიდან ნედლი რძის ტრანსპორტირება საწარმოებში უნდა განხორციელდეს უშუალოდ ტრანსპორტირების წინ, დეზინფიცირებული სატრანსპორტო საშუალებით, რომელსაც არ ჰქონდა კონტაქტი შეზღუდული ზონის იმ სადგომებთან, სადაც განთავსებულია ამთვისებელი ცხოველები.

6. სააგენტომ ზედამხედველობა უნდა გაუწიოს ამ მუხლის მე-5 პუნქტის მოთხოვნათა შესაბამისად ტერიტორიული ორგანოს მიერ განხორციელებულ კონტროლს.

7. ვაქცინაციის ზონაში არსებული საწარმოებიდან ნედლი რძის ტრანსპორტირება ვაქცინაციის ზონის ფარგლებს გარეთ მდებარე საწარმოებში და რძის გადამუშავება უნდა დაეკვემდებაროს შემდეგ პირობებს:

ა) ვაქცინაციის ზონაში არსებული ამთვისებელი ცხოველებისგან მიღებული ნედლი რძის გადამუშავება ვაქცინაციის ზონის ფარგლებს გარეთ მდებარე საწარმოებში ავტორიზებული უნდა იქნეს სააგენტოს მიერ;

ბ) ავტორიზაცია უნდა მოიცავდეს ინსტრუქციებსა და განსაზღვრული საწარმოსკენ მიმავალ სატრანსპორტო მარშრუტს;

გ) ტრანსპორტირება უნდა განხორციელდეს დასუფთავებული და დეზინფიცირებული სატრანსპორტო საშუალებით, რომელიც დამზადებული და აღჭურვილია ისე, რომ თავიდან იქნება აცილებული ტრანსპორტირების დროს გაჟონვა და აეროზოლის გავრცელება რძის ჩატვირთვა-გადმოტვირთვის დროს;

დ) სადგომის დატოვებამდე ამთვისებელი ცხოველების რძის შეგროვების ადგილას უნდა დასუფთავდეს და დეზინფექცია ჩატარდეს შემაერთებელ მილებს, საბურავებს, ავტომანქანის ქვედა ნაწილებს და გადმოღვრილი რძე უნდა აიწმინდოს და ჩატარდეს დეზინფექცია. ვაქცინაციის ზონის დატოვებამდე ბოლო დეზინფექციის შემდეგ ავტომანქანას აღარ უნდა ჰქონდეს ვაქცინაციის ზონაში მდებარე ამთვისებელი ცხოველებით განთავსებულ სადგომებთან კონტაქტი;

ე) სატრანსპორტო საშუალებები მკაცრად განსაზღვრულია და მარკირებულია გეოგრაფიული ან ადმინისტრაციული ერთეულის (ტერიტორიის) შესაბამისად, შეიძლება გადაადგილება სხვა ტერიტორიაზე სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ დასუფთავებისა და დეზინფექციის შემდეგ.

8. აკრძალულია ვაქცინაციის ზონაში მდებარე სადგომებში მყოფი ამთვისებელი ცხოველებიდან ნედლი რძის ნიმუშების აღება, შეგროვება და ტრანსპორტირება ლაბორატორიული გამოკვლევის მიზნით სხვა ლაბორატორიაში გარდა, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი ლაბორატორიისა, სადაც დაშვებულია თურქულის დიაგნოსტირება.

9. უნდა შეჩერდეს ხელოვნური განაყოფიერების მიზნით სპერმის შეგროვება ვაქცინაციის ზონაში მდებარე სპერმის შემგროვებელ ცენტრებში მყოფი დონორი ამთვისებელი ცხოველებისგან. სააგენტოს შეუძლია, გასცეს ავტორიზაცია ვაქცინაციის ზონაში სპერმის შემგროვებელ ცენტრებში სპერმის შეგროვებაზე გაყინული სპერმის მისაღებად, შემდეგი პირობების გათვალისწინებით:

ა) რომ ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ პერიოდში შეგროვილი სპერმა ინახება ცალკე, სულ მცირე 30 დღის განმავლობაში და

ბ) სპერმის გაგზავნამდე:

ბ.ა) დონორი ცხოველი არ უნდა იყოს აკრილი და გამოყენებული ამ წესის 25-ე მუხლის მე-3 პუნქტის „ბ“ და „გ“ ქვეპუნქტის მოთხოვნები;

ბ.ბ) დონორ ცხოველს ჩაუტარდა ვაქცინაცია თურქულის გამომწვევი ვირუსის ანტისხეულებზე უარყოფითი შედეგის მიღების შემდეგ;

ბ.ბ.ა) კარანტინის ბოლო პერიოდში სპერმის შემგროვებელ ცენტრში იმ დროს არსებული ყველა ამთვისებელი ცხოველისგან აღებულ ნიმუშებში მიღებული იქნა უარყოფითი შედეგი ვირუსის ან ვირუსული გენომის ან არასტრუქტურული ცილების საწინააღმდეგო ანტისხეულის ტესტებში, და

ბ.ბ.ბ) სააგენტოს შეუძლია დაუშვას თურქულზე ვაქცინირებული ბუდა მწარმოებელიდან სპერმის მიღება იმ შემთხვევაში, თუ ის აცრილია თურქულის საწინააღმდეგოდ 12 თვით ადრე სპერმის შეგროვებამდე. ვაჭრობაში ჩართვამდე თითოეული შენაგროვის 5% ექვემდებარება შესაბამისი უფლებამოსილების მქონე აკრედიტებულ ლაბორატორიაში გამოკვლევას. ვაჭრობაში დაიშვება მხოლოდ უარყოფითი შედეგის მქონე სპერმის შენაგროვი.

10. აკრძალულია კვერცხუჯრედისა და ემბრიონის შეგროვება დონორი ცხოველებისგან.

11. ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების, გარდა ამ მუხლის მე-9 და მე-10 პუნქტებში მითითებულისა, ბაზარზე განთავსება უნდა დაექვემდებაროს ამ წესის 27-ე-29-ე და 38-ე მუხლებში მითითებულ მოთხოვნებს.

მუხლი 52. გადაუდებელი ვაქცინაციიდან სადგომების გამოკვლევასა და კლასიფიკაციის დასრულებამდე პერიოდში ვაქცინაციის ზონაში გამოსაყენებელი ზომები (ეტაპი 2)

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს ამ მუხლის მე-2-მე-5 პუნქტებში მითითებული ზომების გამოყენება ვაქცინაციის ზონაში გადაუდებელი ვაქცინაციის დასრულებიდან 30 დღის შემდეგ და შეწყვიტოს ამ წესის 53-ე-54-ე მუხლებში მითითებული ზომების დასრულებისას.

2. აკრძალულია ვაქცინაციის ზონაში და მის გარეთ მდებარე სადგომებს შორის ამთვისებელი ცხოველების გადაადგილება.

3. სააგენტოს შეუძლია, არ გაითვალისწინოს ამ მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებული აკრძალვა და დაუშვას ამ წესის 54-ე მუხლის მე-5 პუნქტში მითითებული სადგომებიდან დაუყოვნებელი დაკვლის მიზნით ამთვისებელი ცხოველების პირდაპირი ტრანსპორტირება ვაქცინაციის ზონაში ან მის გარეთ მდებარე სასაკლაოში, შემდეგი პირობებით:

ა) ტრანსპორტირების დროს და სასაკლაოში ეს ცხოველები არ უნდა იყვნენ სხვა ამთვისებელი ცხოველებთან კონტაქტში;

ბ) ცხოველებს თან უნდა ახლდეს ჯანმრთელობის სერტიფიკატი, რომელიც ადასტურებს, რომ სადგომში ყველა ამთვისებელმა ცხოველმა გაირა ამ წესის 53-ე მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებული გამოკვლევა;

გ) სატრანსპორტო საშუალება ჩატვირთვამდე და ცხოველების გადაყვანის შემდეგ დასუფთავდება და უტარდება დეზინფექცია დასუფთავებისა და დეზინფექციის თარიღისა და დროის მითითებით სატრანსპორტო საშუალებების ჩანაწერების ჟურნალში;

დ) სასაკლაოში ცხოველებმა უნდა გაიარონ დაკვლისწინა შემოწმება დაკვლამდე 24 საათის განმავლობაში, განსაკუთრებით კი კლინიკური შემოწმება თურქულზე და არ უნდა აღინიშნებოდეს ამ დაავადების დამახასიათებელი კლინიკური ნიშნები.

4. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ პერიოდში აცრილი ყველა ასაკის მცოხნავი ცხოველებისგან მიღებული ახალი ხორცი, გარდა სუბპროდუქტებისა, შეიძლება განთავსებულ იქნეს ბაზარზე ვაქცინაციის ზონაში და მის გარეთ შემდეგ პირობებში:

ა) საწარმო უნდა მუშაობდეს მკაცრი ვეტერინარული კონტროლის ქვეშ;

ბ) საწარმოში უნდა დამუშავდეს მხოლოდ ახალი ხორცი, სუბპროდუქტის გარეშე, თანახმად ამ წესის 77-ე მუხლის პირველი, მე-3 - მე-4 პუნქტებში აღწერილი დამუშავების მეთოდებისა ან ვაქცინაციის ზონის ფარგლებს გარეთ გაზრდილი და დაკლული ცხოველებისგან მიღებული ახალი ხორცი;

გ) ყველა ასეთ ახალ ხორცს უნდა ჰქონდეს ჯანმრთელობის ნიშანდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;

დ) ყველა ასეთი ახალი ხორცი მთლიანი წარმოების პროცესში უნდა იყოს იდენტიფიცირებული და ტრანსპორტირებული და ინახებოდეს იმ ახალი ხორცისგან განცალკევებით, რომლებიც ამ წესის შესაბამისად მიღებულია ჯანმრთელობის სხვა სტატუსის მქონე ცხოველის ხორცისგან.

5. სააგენტომ ზედამხედველობა უნდა გაუწიოს ამ მუხლის მე-4 პუნქტის მოთხოვნათა შესაბამისად ტერიტორიული ორგანოს მიერ განხორციელებულ კონტროლს.

6. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ პერიოდში აკრილი ღორისებრთა ცხოველებისგან მიღებულ ახალ ხორცს უნდა ჰქონდეს ამ წესის 73-ე მუხლში მითითებული ჯანმრთელობის ნიშანდება და უნდა ინახებოდეს და ტრანსპორტირებული იყოს განცალკევებით იმ ხორცისგან, რომელსაც არ აქვს ასეთი ნიშანდება. მათი ტრანსპორტირება ხდება დახურული კონტეინერებით 74-ე მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი დამუშავების მიზნით სააგენტოს მიერ წინასწარ შერჩეულ საწარმოში.

7. აკრილი ცხოველებისგან წარმოებული რძე და რძის პროდუქტები შეიძლება განთავსებულ იქნეს ბაზარზე ვაქცინაციის ზონაში ან მის გარეთ, იმ პირობით, რომ ადამიანის მიერ მოხმარების ან არ მოხმარებისთვის საბოლოო გამოყენებისას ის გაივლის არანაკლებ ამ წესის 79-ე და მე-80 მუხლებში მითითებულ დამუშავების ერთ-ერთ სახეს. ასეთი დამუშავება უნდა განხორციელდეს ვაქცინაციის ზონაში ან მის გარეთ არსებულ საწარმოში ამ წესის, 51-ე მუხლის მე-4 – მე-8 პუნქტებში მითითებული მოთხოვნების შესაბამისად.

8. ამთვისებული ცხოველებისგან სპერმის, კვერცხუჯრედის და ემბრიონის შეგროვებაზე უნდა გავრცელდეს ამ წესის 51-ე მუხლის მე-9 და მე-10 პუნქტებში მითითებული ზომები.

9. ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების, გარდა ამ მუხლის მე-4, მე-5, მე-7 და მე-8 პუნქტებში მითითებულისა, ბაზარზე განთავსება ექვემდებარება ამ წესის 27-ე-29-ე და 38-ე მუხლებში მითითებულ მოთხოვნებს.

მუხლი 53. კლინიკური და სეროლოგიური გამოკვლევა ვაქცინაციის ზონაში (ეტაპი 2-ა)

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, ამ მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტებში მითითებული ზომები გამოყენებული იქნეს ვაქცინაციის ზონაში იმ პერიოდში, რომელიც იწყება გადაუდებელი ვაქცინაციის დასრულებიდან არანაკლებ 30 დღის შემდეგ და წყდება კლინიკური და სეროლოგიური გამოკვლევების დასრულებისთანავე.

2. მოკვლევა უნდა განხორციელდეს იმ ამთვისებული ცხოველების ჯოგის იდენტიფიცირების მიზნით, რომელსაც კონტაქტი ჰქონდა თურქულის გამომწვევ ვირუსთან და არ აღენიშნება თურქულის აშკარა კლინიკური ნიშნები. აღნიშნული გამოკვლევა უნდა მოიცავდეს ვაქცინაციის ზონაში მყოფ ჯოგებში ამთვისებული ცხოველების კლინიკურ შემოწმებას და ლაბორატორიულ გამოკვლევას ამ მუხლის მე-3 პუნქტის შესაბამისად.

3. ლაბორატორიული გამოკვლევა უნდა განხორციელდეს იმ ტესტების საშუალებით, რომლებიც აკმაყოფილებს ამ წესის 91-ე მუხლში მითითებულ დიაგნოსტიკურ კრიტერიუმებს და უნდა შეესაბამებოდეს ერთ-ერთ ქვემოთ წარმოდგენილ პირობას:

ა) თურქულის გამომწვევი ვირუსის არასტრუქტურული ცილების საწინააღმდეგო ანტისხეულების გამოკვლევა ან სხვა აღიარებული მეთოდით, რომელიც აკმაყოფილებს ამ წესის 64-ე მუხლში მითითებულ სადგომში ნიმუშის აღების კრიტერიუმებს. თუ სააგენტო იყენებს დამატებით ინდიკატორულ ცხოველებს, გათვალისწინებული უნდა იქნეს ამ წესის 68-ე - 69-ე მუხლებში მითითებულ დაინფიცირებულ სადგომებში სულადობის რეპოპულაციისათვის საჭირო პირობები;

ბ) თურქულის გამომწვევი ვირუსის არასტრუქტურული ცილების საწინააღმდეგო ანტისხეულების გამოკვლევა უნდა განხორციელდეს ვაქცინაციის ზონაში აკრილი ამთვისებული ცხოველებიდან და ჯოგში აუცრელი მოზარდულიდან აღებულ ნიმუშებზე.

მუხლი 54. ვაქცინაციის ზონაში ჯოგების კლასიფიკაცია (ეტაპი 2-ბ)

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ სადგომში, სადაც განთავსებულია ამთვისებელი ცხოველები:

ა) კლასიფიცირებულია ამ წესის 53-ე მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებული გამოკვლევის შედეგებისა და ამ წესის მე-2 მუხლის „ლ“ ქვეპუნქტში მითითებული კრიტერიუმების შესაბამისად;

ბ) შეესაბამება ამ მუხლის მე-2 - მე-4 პუნქტებში მითითებულ ზომებს.

2. სადგომი, სადაც არის სულ მცირე თურქულით დაინფიცირებაზე საექვო ერთი ცხოველი მაინც და თურქულის გამომწვევი ვირუსის არსებობა დადასტურებულია ამ წესის მე-2 მუხლის „ლ“ ქვეპუნქტში მითითებული კრიტერიუმების შესაბამისად, ექვემდებარება ამ წესის მე-9 და მე-18 მუხლებში მითითებულ ზომებს.

3. სადგომები, რომლებიც მოიცავს თურქულის ვირუსთან ადრე შეხებაში მყოფ არანაკლებ ერთ დაინფიცირებულ ამთვისებელ ცხოველს, თუმცა სადგომში არსებული ყველა ამთვისებელი ცხოველის შემდგომმა შემოწმებამ დაადასტურა თურქულის გამომწვევი ვირუსის არარსებობა, ექვემდებარება სულ მცირე შემდეგ ზომებს:

ა) სადგომის ტერიტორიაზე ამთვისებელი ცხოველების:

ა.ა) დახოცვას და ტანხორცის გადამუშავებას;

ა.ბ) კლასიფიცირებას;

ა.ბ.ა) ცხოველები, რომლებიც დადებითია ამ წესის 53-ე მუხლის მე-3 პუნქტში მითითებული ერთ-ერთი აღიარებული ტესტის მიმართ, უნდა დაიხოცოს და მათი ტანხორცი გადამუშავდეს, და

ა.ბ.ბ) სადგომში დარჩენილი ამთვისებელი ცხოველები უნდა დაიკლას სააგენტოს მიერ ავტორიზებული პირობებით;

ბ) სადგომის დასუფთავებასა და დეზინფექციას ამ წესის მე-10 მუხლის შესაბამისად;

გ) ცხოველების სულადობის რეპოპულაციას ამ წესის 68-ე-69-ე მუხლებით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად.

4. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, ამ წესის 53-ე მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ პერიოდში ამთვისებელი ცხოველებისგან წარმოებული პროდუქტების მიმართ გამოყენებული იყოს შემდეგი ზომები:

ა) მე-3 პუნქტის „ა.ბ.ბ“ ქვეპუნქტში მითითებული ცხოველის ახალი ხორცი, მცოხნავი ცხოველების ხორცთან დაკავშირებით, უნდა დაექვემდებაროს 52-ე მუხლის მე-4 პუნქტის, ხოლო ღორისებრთა ცხოველების ხორცთან დაკავშირებით 52-ე მუხლის მე-6 პუნქტით დადგენილ მოთხოვნებს;

ბ) ამ მუხლის მე-3 პუნქტის „ა.ბ.ბ“ ქვეპუნქტში მითითებული ცხოველებისგან მიღებული რძე და რძის პროდუქტები, მიზნობრივი დანიშნულებიდან გამომდინარე, ექვემდებარება არანაკლებ ამ წესის 79-ე და მე-80 მუხლებში მითითებული დამუშავების ერთ-ერთ სახეს, თანახმად ამ წესის 51-ე მუხლის მე-4 - მე-8 პუნქტებისა.

5. ამთვისებელი ცხოველების სადგომში, სადაც თურქულის ვირუსის ადრინდელი ან არსებული ინფექცია ოფიციალურად გამოირიცხა ამ წესის 53-ე მუხლის მე-3 პუნქტის შესაბამისად შეიძლება დაექვემდებაროს ამ წესის 55-ე მუხლში მითითებულ ზომებს.

მუხლი 55. სადგომის შემოწმებისა და კლასიფიკაციის დასრულების შემდეგ ვაქცინაციის ზონაში გამოსაყენებელი ზომები თურქულისა და ინფექციისაგან თავისუფალი სტატუსის აღდგენამდე (ეტაპი 3)

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს ვაქცინაციის ზონაში ამ მუხლის მე-2 – მე-6 პუნქტებში მითითებული ზომების გამოყენება ვაქცინაციის ზონაში ამ წესის 54-ე მუხლში მითითებული ზომების დასრულების შემდეგ და ამ წესის 56-ე მუხლის შესაბამისად, თურქულისა და ინფექციისაგან თავისუფალი სტატუსის აღდგენამდე.

[2. სააგენტომ უნდა გასცეს ავტორიზაცია ვაქცინაციის ზონაში მდებარე სადგომებს შორის ამთვისებელი ცხოველების გადაადგილებაზე. (ამოქმედდეს 2018 წლის პირველი იანვრიდან)]

3. ვაქცინაციის ზონის გარეთ ამთვისებელი ცხოველების გადაადგილება აკრძალულია, გარდა სააგენტოს მიერ გაცემული ამ წესის 52-ე მუხლში მითითებული პირობების შესაბამისად, ამთვისებელი ცხოველების ტრანსპორტირებისა პირდაპირ სასაკლაოზე დაუყოვნებლივი დაკვლის მიზნით.

4. სააგენტოს შეუძლია, არ გაითვალისწინოს ამ მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებული მოთხოვნა და დაუშვას აუცრელი ამთვისებელი ცხოველების ტრანსპორტირება შემდეგი მოთხოვნების შესაბამისად:

ა) ჩატვირთვიდან 24 საათში, სადგომში არსებული ყველა ამთვისებელი ცხოველი დაექვემდებარა კლინიკურ შემოწმებას და არ გამომჟღავნდა თურქულის კლინიკური ნიშნები;

ბ) ცხოველები წარმოშობის სადგომში სულ მცირე 30 დღე იყვნენ განთავსებულნი, რა პერიოდშიც არცერთი სხვა ამთვისებელი ცხოველი არ შესულა სადგომში;

გ) წარმოშობის სადგომი არ მდებარეობს დამცავ ან საკონტროლო ზონაში;

დ) ტრანსპორტირებისთვის გამიზნული ცხოველები ინდივიდუალურად დაექვემდებარა იზოლაციის ბოლოს თურქულის ვირუსის ანტისხეულის საწინააღმდეგო გამოკვლევებს ან სეროლოგიურ გამოკვლევას, აღნიშნულ სადგომში ამ წესის 64-ე მუხლით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;

ე) წარმოშობის სადგომიდან დანიშნულების ადგილამდე ტრანსპორტირებისას ცხოველებს არ ჰქონიათ კონტაქტი ინფექციის წყაროსთან.

5. აკრძალულია აცრილი მდედრის აუცრელ მოზარდისთვის წარმოშობის სადგომის დატოვება, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ მისი ტრანსპორტირება მოხდება:

ა) ვაქცინაციის ზონაში წარმოშობის სადგომის მსგავს ჯანმრთელობის სტატუსის მქონე სადგომში;

ბ) სასაკლაოზე დაუყოვნებელი დაკვლის მიზნით;

გ) სააგენტოს მიერ განსაზღვრულ სადგომში, საიდანაც მოზარდული უნდა გაიგზავნოს პირდაპირ სასაკლაოზე;

დ) ნებისმიერ სადგომში, იმ პირობით, რომ წარმოშობის სადგომიდან გაგზავნამდე აღებული სისხლის ნიმუში უარყოფითია თურქულის ვირუსის საწინააღმდეგო ანტისხეულების გამოსავლენ სეროლოგიურ ტესტზე.

6. აუცრელი ამთვისებელი ცხოველებისგან მიღებული ახალი ხორცი შეიძლება განთავსებულ იქნეს ბაზარზე ვაქცინაციის ზონაში ან მის გარეთ შემდეგი პირობებით:

ა) ვაქცინაციის ზონაში ამ წესის 54-ე მუხლის მე-3 პუნქტში მითითებული ზომები დასრულდა ან ცხოველების ტრანსპორტირება სასაკლაოზე მოხდა ამ მუხლის მე-3 ან მე-4 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტში მითითებულ პირობებში;

ბ) საწარმო ფუნქციონირებს მკაცრი ვეტერინარული კონტროლის ქვეშ;

გ) საწარმოში დამუშავდება მხოლოდ ამ პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტში მითითებული ცხოველებისგან ან ვაქცინაციის ზონის ფარგლებს გარეთ გაზრდილი და/ან დაკლული ცხოველებისგან მიღებული ახალი ხორცი ან ამ მუხლის მე-8 პუნქტში მითითებული ახალი ხორცი;

დ) ყველა ასეთ ახალ ხორცს უნდა ჰქონდეს ჯანმრთელობის ნიშანდობა საქართველოს

კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;

ე) მთლიან საწარმოო პროცესში ახალი ხორცი უნდა იყოს იდენტიფიცირებული და მისი ტრანსპორტირება და შენახვა უნდა მოხდეს ჯანმრთელობის სხვა სტატუსის მქონე ცხოველის ხორცისგან განცალკევებით, ამ წესის შესაბამისად.

7. აკრილი ამთვისებული ცხოველებისგან ან ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ პერიოდში აკრილი მდებარის აუცრელი სეროდადებითი დაკლული მოზარდეულისგან მიღებულ ახალ ხორცს უნდა ჰქონდეს ამ წესის 73-ე მუხლში მითითებული ჯანმრთელობის ნიშანდება და უნდა ინახებოდეს და მისი ტრანსპორტირება უნდა ხდებოდეს ამ ნიშანდების არმქონე ხორცისგან ცალკე. მათი ტრანსპორტირება უნდა მოხდეს დახურული კონტეინერებით ამ წესის 77-ე მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად დამუშავებისთვის სააგენტოს მიერ წინასწარ შერჩეულ საწარმოში.

8. ამ მუხლის მე-7 პუნქტით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინების გარეშე, აკრილი ყველა ასაკის მცოხნავი ცხოველების ახალი ხორცი და სუბპროდუქტის ანაჭრები (ტრიმინგი) ან მათი აუცრელი სეროდადებითი მოზარდეული შეიძლება განთავსდეს ბაზარზე ვაქცინაციის ზონაში ან მის გარეთ, შემდეგ პირობებში:

ა) საწარმო უნდა მუშაობდეს მკაცრი ვეტერინარული კონტროლის ქვეშ;

ბ) საწარმოში უნდა გადამუშავდეს მხოლოდ ახალი ხორცი, გარდა სუბპროდუქტებისა, რომელიც დაექვემდებარა ამ წესის 77-ე მუხლის პირველ, მე-3 და მე-4 პუნქტებში აღწერილ დამუშავებას ან ამ მუხლის მე-6 პუნქტში მითითებული ახალი ხორცი ან ვაქცინაციის ზონის ფარგლებს გარეთ გაზრდილი და/ან დაკლული ცხოველების ახალი ხორცი;

გ) ყველა ასეთ ახალ ხორცს უნდა ჰქონდეს ჯანმრთელობის ნიშანდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად.

დ) მთელ საწარმოო პროცესში ახალი ხორცი უნდა იყოს იდენტიფიცირებული და მისი ტრანსპორტირება და შენახვა უნდა მოხდეს ჯანმრთელობის სხვა სტატუსის მქონე ცხოველის ხორცისგან განცალკევებით, ამ წესით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად.

9. ამ მუხლის მე-7 პუნქტით დადგენილი მოთხოვნების გაუთვალისწინებლად, აკრილი ღორისებრთა და მათი აუცრელი სეროპოზიტიული მოზარდეულის ახალი ხორცი, რომელიც წარმოებულია მოკვლევის დაწყებიდან და გრძელდება ვაქცინაციის ზონაში ამ წესის 54-ე მუხლში მითითებული ზომების დასრულებამდე და ამ ზონაში დაფიქსირებული ბოლო აფეთქებიდან არანაკლებ 3 თვის შემდეგ, შეიძლება განთავსდეს იქნეს მხოლოდ ბაზარზე ვაქცინაციის ზონაში ან მის გარეთ შემდეგ პირობებში:

ა) საწარმო უნდა მუშაობდეს მკაცრი ვეტერინარული კონტროლის ქვეშ;

ბ) ამ საწარმოში გადამუშავდება მხოლოდ იმ სადგომის ცხოველების ახალი ხორცი, რომლებიც შეესაბამება ამ წესის 54-ე მუხლის მე-5 პუნქტში მითითებულ პირობებს ან ვაქცინაციის ზონის ფარგლებს გარეთ მოშენებული და დაკლული ცხოველების ახალი ხორცი;

გ) მთლიან საწარმოო პროცესში ახალი ხორცი უნდა იქნეს იდენტიფიცირებული და მისი ტრანსპორტირება და შენახვა უნდა მოხდეს ჯანმრთელობის სხვა სტატუსის მქონე ცხოველის ხორცისგან განცალკევებით, ამ წესით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;

დ) ყველა ასეთ ახალ ხორცზე შეიძლება სააგენტოს მიერ გაცემულ იქნეს ავტორიზაცია ჯანმრთელობის ნიშანდებაზე ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობისა და ლაბორატორიული გამოკვლევის შედეგების საფუძველზე.

10. ამ მუხლის მე-9 პუნქტში მითითებული პერიოდის გასვლის შემდეგ ვაქცინაციის ზონიდან აკრილი ღორისებრთა ახალი ხორცის გაგზავნის წესებს, ამ წესის 61-ე მუხლის შესაბამისად თავისუფალი სტატუსის დაბრუნებამდე, ადგენს სააგენტო.

11. აკრილი ცხოველებისგან მიღებული რძე და რძის პროდუქტები შეიძლება განთავსდეს ბაზარზე ვაქცინაციის ზონაში ან მის გარეთ, იმ პირობით, რომ მან გაიარა ამ წესის 79-ე და მე-80 მუხლებში მითითებული დამუშავების არანაკლებ ერთ-ერთი სახე, მიუხედავად იმისა, განკუთვნილია ადამიანის მოხმარებისათვის თუ – არა. ასეთი დამუშავება უნდა განხორციელდეს ვაქცინაციის ზონაში არსებულ საწარმოში ან ამ წესის 51-ე მუხლის მე- 4 – მე-7 პუნქტებში მითითებული მოთხოვნების შესაბამისად.

12. საკონტროლო ზონაში მდებარე სადგომის ამთვისებელი ცხოველებისგან მიღებული ნედლი რძის ნიმუშების შეგროვება და ტრანსპორტირება ლაბორატორიული გამოკვლევის მიზნით დასაშვებია სააგენტოს მიერ გაცემული ავტორიზაციის საფუძველზე სხვა ლაბორატორიაში, სადაც დაშვებულია თურქულის დიაგნოსტიკა და ასრულებენ სათანადო ღონისძიებებს, რათა თავიდან იქნეს აცილებული თურქულის ვირუსის შესაძლო გავრცელება.

13. ამ მუხლის მე-6 - მე-10 და მე-11 - მე-12 პუნქტებში მითითებულის გარდა, ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების ბაზარზე განთავსება ექვემდებარება ამ წესის 27-ე-29-ე და 31-ე მუხლებით დადგენილ მოთხოვნებს.

მუხლი 56. თურქულისა და ინფექციისგან თავისუფალი სტატუსი

ქვეყანაში ან მის რეგიონში თურქულისა და ინფექციისგან თავისუფალი სტატუსი უნდა აღდგეს ამ წესის 57-ე და 58-ე მუხლებში მითითებული პირობების გათვალისწინებით.

მუხლი 57. გადაუდებელი ვაქცინაციის გარეშე თურქულის აღმოფხვრის შემდეგ სტატუსის აღდგენა

ქვეყანამ ან რეგიონმა, რომელიც რეგიონალიზებულია ამ წესის 42-ე მუხლის შესაბამისად, უნდა აღადგინოს თურქულისა და ინფექციისაგან თავისუფალი სტატუსი თურქულის ერთი ან მეტი აფეთქების კონტროლისა და აღმოფხვრის შემდეგ, ვაქცინაციის გარეშე შემდეგ პირობებში:

ა) ამ წესის 33-ე და 41-ე მუხლებში წარმოდგენილი ყველა ღონისძიება დასრულებულია, და

ბ) სულ მცირე გამოიყენება ერთ-ერთი შემდეგი პირობა:

ბ.ა) შესრულებულია OIE-ის ცხოველთა ჯანმრთელობის კოდექსით დადგენილი რეკომენდაციები თურქულთან დაკავშირებით;

ბ.ბ) ბოლოს რეგისტრირებული თურქულის აფეთქებიდან სამი თვის შემდეგ ამ წესის 62-ე - 67-ე მუხლების შესაბამისად განხორციელებულმა კლინიკურმა და ლაბორატორიულმა გამოკვლევებმა არ დაადასტურა თურქულის დაავადება ქვეყანაში ან მის რეგიონში.

მუხლი 58. ვაქცინაციით თურქულის აღმოფხვრის შემდეგ სტატუსის აღდგენა

ქვეყანამ ან რეგიონმა, რომელიც რეგიონალიზებულია 42-ე მუხლის შესაბამისად, უნდა აღადგინოს თურქულისა და ინფექციისაგან თავისუფალი სტატუსი თურქულის ერთი ან მეტი აფეთქების ვაქცინაციით კონტროლისა და აღმოფხვრის შემდეგ, თუ:

ა) შესრულებულია ამ წესის 33-ე, 41-ე, 51-ე - 54-ე მუხლებში მითითებული ყველა ღონისძიება და

ბ) გამოიყენება სულ მცირე ერთ-ერთი შემდეგი პირობა:

ბ.ა) შესრულებულია OIE-ის ცხოველთა ჯანმრთელობის კოდექსით დადგენილი რეკომენდაციები თურქულთან დაკავშირებით;

ბ.ბ) ბოლოს აკრილი ცხოველის დაკვლიდან გასულია სულ მცირე სამი თვე და განხორციელდა სეროლოგიური გამოკვლევა;

ბ.გ) თურქულის ბოლო აფეთქებიდან ან გადაუდებელი ვაქცინაციიდან გასულია არანაკლებ ექვსი თვე, ამ ორიდან რომელიც უფრო გვიან დადგება და თურქულის ვირუსის არასტრუქტურული ცილების საწინააღმდეგო ანტისხეულების გამოვლენის საფუძველზე ჩატარებულმა სეროლოგიურმა გამოკვლევამ არ აჩვენა აკრილ ცხოველებში ინფექციის არსებობა.

მუხლი 59. თურქულისა და ინფექციისგან თავისუფალი სტატუსის აღდგენის ღონისძიებების მოდიფიკაცია

1. ამ წესის 57-ე მუხლით დადგენილი მოთხოვნების გაუთვალისწინებლად დასაშვებია მიღებულ იქნეს გადაწყვეტილება, გაუქმდეს ამ წესის შესაბამისად გამოყენებული შეზღუდვები მას შემდეგ, რაც შესრულდება ამ წესის 33-ე და 41-ე მუხლებში მითითებული მოთხოვნები და კლინიკური და სეროლოგიური გამოკვლევით არ დადასტურდება თურქულის დაავადება.

2. ამ წესის 58-ე მუხლით დადგენილი მოთხოვნების გაუთვალისწინებლად დასაშვებია მიღებულ იქნეს გადაწყვეტილება, გაუქმდეს ამ წესის შესაბამისად გამოყენებული შეზღუდვები მას შემდეგ, რაც შესრულდება ამ წესის 53-ე და 54-ე მუხლებში მითითებული მოთხოვნები და კლინიკური და სეროლოგიური გამოკვლევით არ დადასტურდება თურქულის დაავადება.

3. ამ მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტების გათვალისწინებით, სააგენტომ შესაძლოა მიიღოს გადაწყვეტილება, რომ არც ერთმა ამთვისებელმა ცხოველმა არ დატოვოს ქვეყნის ტერიტორია ან მისი რეგიონი, სადაც თურქულის აფეთქებას ჰქონდა ადგილი, ვიდრე თურქულისა და ინფექციისგან თავისუფალი სტატუსი არ აღდგება OIE-ის ცხოველთა ჯანმრთელობის კოდექსის პირობების შესაბამისად, გარდა იმ შემთხვევებისა, თუ კი ასეთი ცხოველები:

- ა) არ იქნენ აცრილები და გაგზავნილია პირდაპირ სასაკლაოზე დაუყოვნებელი დააკვლის მიზნით;
- ბ) არ იქნენ იზოლირებული არანაკლებ 30 დღე ჩატვირთვამდე და არ ექნებათ გავლილი ჩატვირთვამდე 10 დღით ადრე თურქულის გამომწვევი ვირუსის სტრუქტურული ცილების საწინააღმდეგო ანტისხეულზე სეროლოგიური გამოკვლევა, უარყოფითი შედეგებით;
- გ) გამიზნულია ექსპორტისათვის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

4. ამ მუხლის მე-2 პუნქტის გათვალისწინებით შესაძლოა სააგენტოს მიერ მიღებულ იქნეს გადაწყვეტილება, რომ OIE-ის ცხოველთა ჯანმრთელობის კოდექსის პირობების შესაბამისად თურქულისა და ინფექციისგან თავისუფალი სტატუსის აღდგენამდე ამ წესის 49-ე მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებული ვაქცინაციის ზონის დაკვირვების რადიუსი შემცირდეს ამ წესის 54-ე მუხლში მითითებული დამაკმაყოფილებელი შედეგების მიღების შემდეგ.

მუხლი 60. საგანგებო გეგმები

1. სააგენტო ვალდებულია, შეადგინოს თურქულის აფეთქების შემთხვევაში განსახორციელებელი საგანგებო გეგმა, რომელშიც განსაზღვრული იქნება:

- ა) თურქულის შესახებ ცნობიერების ამაღლების, მისი აფეთქებისას მზადყოფნისა და გარემოს დაცვის შენარჩუნებისთვის საჭირო ზომები;
- ბ) აფეთქების შედეგად გამოწვეული ნებისმიერი დაზიანების მინიმუმადე შემცირება, კერძოდ, თუ აუცილებელია დაიწვას ან დაიმარხოს ადგილზე მკვდარი ან დაზოცილი ცხოველების ტანხორცი;
- გ) თურქულის აფეთქების სწრაფი და ეფექტური აღმოფხვრისათვის საჭირო ყველა მოწყობილობის, პერსონალის და სხვა სათანადო მასალების ხელმისაწვდომობა;
- დ) საჭიროების შემთხვევაში მეზობელ ქვეყნებთან კოორდინაცია და თანამშრომლობა;
- ე) ზომები, რომლებიც უნდა განხორციელდეს ყველაზე უარესი სცენარის შემთხვევაში ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „კ“ ქვეპუნქტის მითითების გათვალისწინებით:
- ე.ა) გადაუდებელი ვაქცინაციის შემთხვევაში საჭირო ვაქცინის მოთხოვნები, და

ე.ბ) რეგიონში ამთვისებელი ცხოველების სიმჭიდროვე, ცხრილით – „კრიტერიუმი, რომლის საფუძველზე მიიღება გადაწყვეტილება დამცავი (პროფილაქტიკური) ვაქცინაციის გამოყენებაზე და სახელმძღვანელო მითითებები გადაუდებელი ვაქცინაციის პროგრამებზე“ დადგენილი

კრიტიკერიუმების მიხედვით.

2. საგანგებო გეგმების შედგენისას სააგენტომ უნდა გაითვალისწინოს არანაკლებ შემდეგი კრიტიკერიუმები და მოთხოვნები:

ა) უნდა განისაზღვროს მოთხოვნები, რომლებიც ეფუძნება საკანონმდებლო ბაზას და უზრუნველყოფს სწრაფი და ეფექტური აღმოფხვრის კამპანიის განხორციელებას;

ბ) უზრუნველყოფილი უნდა იქნეს საგანგებო სარეზერვო ფონდებზე და ფინანსურ რესურსებზე წვდომა თურქულის დაავადების წინააღმდეგ ბრძოლის ყველა ასპექტის მოცვის მიზნით;

გ) უნდა შეიქმნას მექანიზმი თურქულის დაავადების ეპიდემიასთან დაკავშირებით სწრაფი და ეფექტური გადაწყვეტილების მიღების პროცედურის უზრუნველყოფის მიზნით. სააგენტო, მათ შორის, მთავარი ვეტერინარი, პასუხისმგებელი უნდა იყოს კონტროლის სტრატეგიების ერთობლივ მართვაზე;

დ) ეპიდემიის შემთხვევაში, დაუყოვნებლივ უნდა შექმნას თურქულის კონტროლის ეროვნული ცენტრი მუდმივმოქმედი კოორდინატორით, რომელიც განახორციელებს სააგენტოში მიღებული გადაწყვეტილებების განხორციელების კოორდინაციას.

ე) თურქულის კონტროლის ეროვნულ ცენტრს, თურქულის კონტროლის რეგიონალურ ცენტრებს და ეკოლოგიის კუთხით კომპეტენტურ ორგანოებს შორის ვეტერინარიის და გარემოს დაცვასთან დაკავშირებული ღონისძიებების კოორდინაცია და თანამშრომლობა;

ვ) მუდმივმოქმედი ექსპერტთა ჯგუფის შექმნა, ექსპერტიზის ჩატარების და დაავადების საწინააღმდეგო ბრძოლის ღონისძიებების სათანადო მომზადებაში შესაბამისი ორგანოსთვის დახმარების გაწევის მიზნით;

ზ) უნდა განსაზღვროს სწრაფი და ეფექტური კამპანიის განსახორციელებლად ყველა სახის რესურსსა და ფინანსურ საჭიროებებზე ხელმისაწვდომობა, მათ შორის, ლაბორატორიის პერსონალის, მოწყობილობის და ინფრასტრუქტურის უზრუნველყოფისთვის;

თ) ხელმისაწვდომი უნდა იქნეს შექმნილი და საჭიროებისამებრ განახლებული ინსტრუქციული სახელმძღვანელო, სადაც დეტალურად, სრულყოფილად და პრაქტიკული წესით უნდა იყოს წარმოდგენილი თურქულის დაავადების აფეთქების შემთხვევაში გამოსაყენებელი ყველა პროცედურა, ინსტრუქცია და კონტროლის ზომები;

ი) საჭიროების შემთხვევაში წარმოდგენილი უნდა იყოს გადაუდებელი ვაქცინაციის დეტალური გეგმები;

კ) პერსონალმა რეგულარულად უნდა მიიღოს მონაწილეობა:

კ.ა) კლინიკურ ნიშნებთან, ეპიდემიოლოგიურ მოკვლევასთან და დაავადებების კონტროლთან დაკავშირებულ ტრენინგებში;

კ.ბ) რეალური დროის რეჟიმში სიმულაციურ სწავლებებში, რომლებიც ტარდება შემდეგნაირად:

კ.ბ.ა) ორჯერ ხუთი წლის განმავლობაში, რომელთაგან პირველი არ უნდა დაიწყოს გეგმის დამტკიცებიდან 3 წელზე გვიან, ან

კ.ბ.ბ) ხუთი წლის განმავლობაში მას შემდეგ, რაც ეფექტურად გაკონტროლდა და აღმოიფხვრა თურქულის აფეთქება;

ლ) ტრენინგები კომუნიკაციის უნარ-ჩვევებში რათა უზრუნველყონ დაავადების შესახებ ცნობიერების ამაღლება ფერმერების, ვეტერინარებისათვის და სხვადასხვა ორგანოებისათვის;

მ) საგანგებო გეგმები უნდა მომზადდეს მოკლე დროში მომხდარი და რამდენიმე ანტიგენურად განსხვავებული სეროტიპების ან შტამების მიერ გამოწვეული ხშირი აფეთქების კონტროლისთვის

საჭირო რესურსების გათვალისწინებით;

ნ) ვეტერინარული მოთხოვნების დაცვით, საგანგებო გეგმები უნდა მომზადდეს იმის უზრუნველყოფის მიზნით, რომ თურქულის დაავადების აფეთქების შემთხვევაში, ცხოველების ტანხორცის და ცხოველური ნარჩენების მასობრივი მოცილება განხორციელდეს ადამიანის ჯანმრთელობისთვისა და გარემოს ზიანის მიყენების გარეშე, კერძოდ:

ნ.ა) ნიადაგისთვის, ატმოსფეროსთვის, მიწისზედა და მიწისქვეშა წყლებისთვის, მცენარეებისა და ცხოველებისთვის მინიმალური რისკით;

ნ.ბ) ხმაურით ან სუნით გამოწვეული მინიმალური ზიანით;

ნ.გ) სოფლის დასახლებაზე ან სპეციალური ინტერესის მქონე ადგილებზე მინიმალური უარყოფითი ზემოქმედებით.

3. ასეთი გეგმები უნდა მოიცავდეს შესაბამისი ობიექტებისა და საწარმოების ჩამონათვალს, სადაც ცხოველის ტანხორცის და ცხოველური ნარჩენების დამუშავება და განადგურება მოხდება აფეთქების შემთხვევაში.

4. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს ფერმერების, სოფლის მოსახლეობის და ზოგადად მოსახლეობის ინფორმირება. ზემოქმედების ქვეშ მყოფი ზონების მაცხოვრებლებთან უზრუნველყოფილი უნდა იყოს პირდაპირი კონტაქტი და წვდომა (მათ შორის, სატელეფონო მომსახურება), ასევე ინფორმირება ეროვნული და რეგიონული მედიასამუშაოებით.

5. საგანგებო გეგმები, აგრეთვე სიტუაციის განვითარების გათვალისწინებით შესწორებული საგანგებო გეგმები, მტკიცდება საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის მიერ.

6. ყოველ ხუთ წელიწადში სააგენტომ უნდა განაახლოს საგანგებო გეგმა 61- ე მუხლში მითითებულ რეალური დროის რეჟიმში სიმულაციური სწავლებების შედეგებიდან გამომდინარე და წარუდგინოს ის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (შემდგომში - სამინისტრო) დასამტკიცებლად.

მუხლი 61. რეალური დროის რეჟიმში სიმულაციური სწავლებები

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს რეალური დროის რეჟიმში სიმულაციური სწავლებების განხორციელება ამ წესის მე-60 მუხლის მე-2 - მე-4 პუნქტებისა და დამკვიცებული საგანგებო გეგმების შესაბამისად.

2. სააგენტომ შესაძლებლობის ფარგლებში უნდა უზრუნველყოს რეალური დროის რეჟიმში სიმულაციური სწავლებების განხორციელება მეზობელი ქვეყნების კომპეტენტურ ორგანოებთან თანამშრომლობით.

მუხლი 62 . კლინიკური შემოწმება

კლინიკური შემოწმებისას:

ა) სადგომში უნდა ჩატარდეს ყველა ამთვისებული ცხოველის კლინიკური შემოწმება თურქულის დაავადების ნიშნებზე ან სიმპტომებზე;

ბ) განსაკუთრებული აქცენტი უნდა გაკეთდეს იმ ცხოველებზე, რომელთაც მაღალი ალბათობით ემუქრებათ თურქულის გამომწვევი ვირუსით დაინფიცირება;

გ) გათვალისწინებული უნდა იყოს თურქულის დაავადების გადაცემის გზები, მათ შორის, ამ წესის მე-2 მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტში მითითებული საინკუბაციო პერიოდი და ამთვისებული ცხოველების შენახვის პირობები;

დ) დეტალურად უნდა შემოწმდეს სადგომში არსებული შესაბამისი ჩანაწერები, განსაკუთრებით იმ მონაცემებთან დაკავშირებით, რომლებიც საქართველოს კანონმდებლობით მოითხოვება ცხოველთა ჯანმრთელობასთან დაკავშირებით. საჭიროების შემთხვევაში უნდა შემოწმდეს მონაცემები

დაავადების, სიკვდილიანობის, აბორტის, პროდუქტიულობისა და კვების რაციონში ცვლილებების შესახებ, აგრეთვე, ცხოველების ყიდვა-გაყიდვის, პირთა ვიზიტების (რომლებიც სავარაუდოდ არიან დაავადების აღმძვრელის მექანიკური გადამტანები) შესახებ და სხვა ანამნეზისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაცია.

მუხლი 63 . ნიმუშის აღების ზოგადი დებულებები

1. სეროლოგიური სინჯის აღება უნდა განხორციელდეს:

ა) ამ წესით დადგენილი და ექსპერტთა ჯგუფში შემავალი ეპიდემიოლოგიური გუნდის რეკომენდაციების შესაბამისად; და

ბ) მიკვლევადობის, მტკიცებულების, აგრეთვე, ამ წესის მე-2 მუხლის „ლ“ ქვეპუნქტში წარმოდგენილი განსაზღვრების გათვალისწინებით, წინა ინფექციის გამორიცხვისთვის.

2. თუ ნიმუშის აღება ხორციელდება დაავადების აფეთქების შემდეგ დაავადების ზედამხედველობის ფარგლებში, მოქმედებები არ უნდა იქნეს დაწყებული მანამ, სანამ დაინფიცირებულ სადგომ(ებ)ში ამთვისებელი ცხოველების მოცილებიდან და წინასწარი დასუფთავებისა და დეზინფექციის ჩატარებიდან არ გავა არანაკლებ 21 დღე, თუ სხვაგვარად არ არის გათვალისწინებული ამ წესის 62-ე-67-ე მუხლებში.

3. ამთვისებელი ცხოველებიდან ნიმუშის აღება უნდა განხორციელდეს ამ მუხლით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად. ნიმუშების აღება ხდება იმ თითოეულ შემთხვევაშიც, როდესაც ცხვარი, თხა ან სხვა ამთვისებელი ცხოველები, რომლებიც არ ავლენენ მკაფიო კლინიკურ ნიშნებს, იზოლირებულნი არიან მსხვილფეხა საქონლისგან და ღორებისგან, მაგრამ იმყოფებიან დაავადების აფეთქების ზონაში.

მუხლი 64. ნიმუშის აღება სადგომში

იმ სადგომში, სადაც არსებობს ეჭვი თურქულის დაავადების შესახებ, მაგრამ არ არის გამოხატული კლინიკური ნიშნები, ცხვრებიდან და თხებიდან და ეპიდემიოლოგიური ჯგუფის რეკომენდაციით სხვა ამთვისებელი ცხოველებიდანაც აღებულ უნდა იქნეს ნიმუშები ისე, რომ გამოვლინდეს 5% პრევალენტობა, მინიმუმ 95%-იანი სანდოობით.

მუხლი 65. ნიმუშის აღება დამცავ ზონაში

1. ამ წესის მე-18-32-ე მუხლებით დადგენილი ზომების გაუქმებისათვის, თანახმად ამ წესის 33-ე მუხლის მოთხოვნებისა, დამცავი ზონის ყველა სადგომში, სადაც ცხვრებს და თხებს ნიმუშის აღებამდე არანაკლებ 21 დღე არ ჰქონიათ პირდაპირი და ახლო კონტაქტი მსხვილფეხა საქონელთან. ნიმუშები აღებული უნდა იქნეს ისე, რომ გამოვლინდეს 5%-იანი გავრცელების ფარგლები (პრევალენტობა), მინიმუმ 95%-იანი სანდოობით.

2. ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობიდან გამომდინარე ამ წესის 33-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტში მითითებული ზომების გამოყენებისას, სააგენტომ შეიძლება მიიღოს გადაწყვეტილება ნიმუშების აღების შესახებ დაინფიცირებულ სადგომ(ებ)ში ამთვისებელი ცხოველების მოცილებიდან და წინასწარი დასუფთავებისა და დეზინფექციის ჩატარებიდან არაუადრეს 14 დღისა, იმ პირობით, რომ ნიმუშის აღება ხორციელდება ამ მუხლის შესაბამისად, სტატისტიკური პარამეტრების გამოყენებით, რომელიც ჯოგში დაავადების გავრცელების ფარგლებს (პრევალენტობა) ავლენს 2%-ით, მინიმუმ 95% სანდოობით.

მუხლი 66. ნიმუშის აღება საკონტროლო ზონაში

ამ წესის 34-ე-მე-40 მუხლებით დადგენილი ზომების გაუქმებისათვის, თანახმად ამ წესის 41-ე მუხლის მოთხოვნების შესაბამისად, უნდა შემოწმდეს საკონტროლო ზონაში მდებარე ყველა სადგომი, სადაც კლინიკური ნიშნების გამოვლენის გარეშე არსებობს თურქულის დაავადების ეჭვი, განსაკუთრებით ის სადგომები, სადაც ჰყავთ ცხვრები და თხები. ამ გამოკვლევისათვის დამაკამფილბელია ნიმუშის აღების მრავალსაფეხურიანი მოდელი, იმ პირობით, რომ ნიმუშები აღებული იქნება:

ა) საკონტროლო ზონაში მდებარე ყველა ადმინისტრაციული ერთეულის სადგომებიდან, სადაც ცხვრებს და თხებს ნიმუშების აღებამდე არანაკლებ 30 დღე არ ჰქონდათ პირდაპირი კონტაქტი მსხვილფეხა საქონელთან;

ბ) ზემოთ მითითებული იმდენი სადგომიდან, რამდენიც საჭიროა არანაკლებ ერთი დაინფიცირებული სადგომის არანაკლებ 95%-იანი სანდოობის გამოსავლენად, თუ დაავადების პრევალენტობა აღწევდა 2%-ს თანაბრად განაწილებულ მთელ ზონაზე, და

გ) იმდენი ცხვრიდან და თხიდან თითოეულ სადგომში, რამდენიც საჭიროა სადგომის ფარგლებში 5%-იანი დაავადების გავრცელების (პრევალენტობის) გამოსავლენად, არანაკლებ 95%-იანი სანდოობით, და ყველა თხიდან და ცხვრიდან, თუ სადგომში 15 ცხვარზე და თხაზე ნაკლებია.

მუხლი 67. ნიმუშის აღება მონიტორინგისთვის

1. ამ წესის მე-18 მუხლით დადგენილი ზონების ფარგლებს გარეთ არსებული ტერიტორიის მონიტორინგისთვის, და კერძოდ ცხვრების და თხების იმ პოპულაციაში ინფექციის არარსებობის დადასტურების მიზნით, რომელიც არ იმყოფება პირდაპირ ან ახლო კონტაქტში არავაქცინირებულ მსხვილფეხა საქონელთან ან ღორებთან, გამოყენებულ უნდა იქნეს მონიტორინგის მიზნებისთვის OIE-ის მიერ რეკომენდებული ნიმუშის აღების პროტოკოლი ან ამ წესის 66-ე მუხლით გათვალისწინებული ნიმუშის აღების მოთხოვნები, ამ წესის 66-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტთან შედარებით იმ განსხვავებით, რომ დაავადების გავრცელება (პრევალენტობა) შეადგენდეს 1%-ს.

2. ამ წესის 64-ე-65-ე მუხლებსა და 66-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტში მითითებული მოთხოვნების შესაბამისად, გამოთვლილი ნიმუშების რაოდენობის გაზრდა უნდა მოხდეს გამოყენებული დიაგნოსტიკუმის მგრძობელობის გათვალისწინებით.

მუხლი 68. სადგომის რეპოპულაცია

1. დაუშვებელია სადგომის რეპოპულაცია (აღწარმოება), ამ წესის მე-10 მუხლით დადგენილი დასუფთავების და დეზინფექციის სამუშაოების დასრულებიდან არანაკლებ 21 დღემდე.

2. ცხოველების სადგომში შეყვანა უნდა მოხდეს მხოლოდ შემდეგი პირობების საფუძველზე:

ა) ცხოველები არ უნდა იქნეს გადმოყვანილი იმ ზონიდან, რომელიც ექვემდებარება თურქულის დაავადებასთან დაკავშირებულ შეზღუდვებს;

ბ) სააგენტო უნდა დარწმუნდეს, რომ შესაძლებელია თურქულის დაავადების შესაძლო ნარჩენი ვირუსის გამოვლენა რეპოპულაციისათვის განკუთვნილ ცხოველებში კლინიკური ნიშნების საფუძველზე მსხვილფეხა საქონლის ან ღორების შემთხვევაში, ან რეპოპულაციისათვის განკუთვნილ სხვა ამთვისებელი ცხოველების შემთხვევაში ლაბორატორიული გამოკვლევით, რომელიც განხორციელებულია ამ პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტში განსაზღვრული დაკვირვების პერიოდის ბოლოს;

გ) რეპოპულაციისათვის განკუთვნილ ცხოველებში „ბ“ ქვეპუნქტში მითითებული ადეკვატური იმუნური რეაქციის უზრუნველყოფის მიზნით, ცხოველები:

გ.ა) წარმოშობილი ან გადმოყვანილი უნდა იყვნენ სადგომიდან, რომელიც მდებარეობს მინიმუმ 10 კმ რადიუსში იმ სადგომიდან, სადაც ბოლო 30 დღის განმავლობაში ადგილი არ ჰქონია თურქულის დაავადების აფეთქებას, ან

გ.ბ) სადგომში შეყვანამდე გამოკვლეულია ამ წესის 91-ე მუხლით დადგენილი მოთხოვნებით და გამოვლენილია უარყოფითი შედეგები თურქულის გამომწვევი ვირუსის ანტისხეულებზე;

დ) სადგომში განხორციელებული პრაქტიკული საქმიანობის მიუხედავად, ცხოველების რეპოპულაცია უნდა მოხდეს შემდეგი პროცედურების დაცვით:

დ.ა) თუ სადგომი შედგება ერთზე მეტი განყოფილებისგან ან შენობისგან, სავალდებულო არ არის ცხოველების რეპოპულაცია ყველა განყოფილებაში ან შენობაში ერთდოულად; თუმცა, არცერთმა ამთვისებელმა ცხოველმა არ უნდა დატოვოს სადგომი, სანამ ყველა განყოფილებასა და შენობაში

შეყვანილი ცხოველები არ გაივლიან რეპოპულაციის ყველა პროცედურას;

დ.ბ) ცხოველებს უნდა ჩატარდეთ კლინიკური შემოწმება ყოველ სამ დღეში ერთხელ, სადგომში შეყვანის შემდეგ პირველი 14 დღის განმავლობაში;

დ.გ) 15-დან 28 დღემდე პერიოდის განმავლობაში ცხოველებმა კლინიკური შემოწმება უნდა გაიარონ კვირაში ერთხელ;

დ.დ) 28 დღის შემდეგ ყველა ცხოველმა უნდა გაიაროს კლინიკური შემოწმება და აღებულ უნდა იქნეს ნიმუშები, 64-ე მუხლით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესაბამისად, თურქულის გამომწვევი ვირუსის ანტისხეულების არსებობაზე;

3. სადგომის შევსების პროცედურა დასრულებულად უნდა ჩაითვალოს მაშინ, როდესაც ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „დ.დ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული გამოკვლევები დასრულდება უარყოფითი შედეგით.

4. სააგენტოს შეუძლია გამოიყენოს:

ა) ინდიკატორული ცხოველები ღია სადგომებში და იმ სადგომებში, რომელთა დასუფთავება და დეზინფექცია რთულია;

ბ) სადგომის რეპოპულაციის ფარგლებში დამატებითი უსაფრთხოების და კონტროლის ზომები.

5. სააგენტოს შეუძლია არ გაითვალისწინოს ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „დ.ა“- „დ.გ“ ქვეპუნქტებით დადგენილი ზომები, თუ სადგომის რეპოპულაცია განხორციელდა შესავსები სადგომის 10 კმ რადიუსის ზონაში ბოლო აფეთქებიდან 3 თვის შემდეგ.

მუხლი 69. სადგომის რეპოპულაცია გადაუდებელ ვაქცინაციასთან დაკავშირებით

1. სადგომის რეპოპულაცია ამ წესის 49-ე მუხლის შესაბამისად განსაზღვრულ ვაქცინაციის ზონაში უნდა განხორციელდეს 68-ე მუხლის ან ამ წესის 55-ე მუხლის მე-2 პუნქტის ან მე-4 პუნქტის „ა“ „გ“ და „დ“ ქვეპუნქტების შესაბამისად.

2. სააგენტოს შეუძლია დაუშვას ვაქცინაციის ზონის ფარგლებს გარეთ მდებარე სადგომების ვაქცინირებული ცხოველებით შევსება ამ წესის 58-ე მუხლში გათვალისწინებული ღონისძიებების დასრულების შემდეგ იმ პირობით, რომ:

ა) სადგომის რეპოპულაციისათვის გამოყენებული ვაქცინირებული ცხოველების წილი აღემატება 75%-ს და ამთვისებელი ცხოველების ბოლო შეყვანიდან არაუადრეს 28 დღისა, ვაქცინირებული ცხოველები შემთხვევითი შერჩევით გამოკვლეულ იქნება არასტრუქტურული ცილების ანტისხეულებზე ამ წესის 64-ე მუხლში გათვალისწინებული სტატისტიკური პარამეტრების გამოყენებით, ხოლო არავაქცინირებული ცხოველებისთვის ამ წესის 68-ე მუხლის პირველი-მე-3 პუნქტებით დადგენილი მოთხოვნები უნდა იქნეს გამოყენებული;

ბ) ვაქცინირებული ცხოველების პროპორციული წილი არ აღემატება 75%-ს, რა შემთხვევაშიც, არავაქცინირებული ცხოველები უნდა ჩაითვალოს ინდიკატორულ ცხოველებად და გამოყენებულ უნდა იქნეს ამ წესის 68-ე მუხლის პირველი-მე-3 პუნქტებით დადგენილი მოთხოვნები.

მუხლი 70. შეზღუდვები ცხენისებრი ცხოველების გადაადგილებაზე

[1. თუ ამ წესის მე-9 მუხლის შესაბამისად დადასტურდება თურქულის დაავადების არანაკლებ ერთი აფეთქება, დაუშვებელია ცხენისებრი ცხოველების გადაადგილება ქვეყნის ფარგლებს გარეთ, თუ ასეთ ცხოველებს თან არ ახალავს საიდენტიფიკაციო დოკუმენტები და ჯანმრთელობის სერტიფიკატი. (ამოქმედდეს 2026 წლის პირველი იანვრიდან)]

2. თუ სააგენტო მიმართავს სრულ უმოქმედობას, როგორც გათვალისწინებულია ამ წესის მე-6 მუხლის მე-3 პუნქტში, შეზღუდვებდაწესებული სადგომებიდან, რომელიც დადგენილია მე-4 მუხლის პირველი

- მე-3 პუნქტებით და ამ წესის მე-9 მუხლით, სპეციალურ ვეტერინარულ მკურნალობას დაქვემდებარებულ ცხენისებრთა ცხოველების ტრანსპორტირებაზე შეიძლება გაცივს ავტორიზაცია მხოლოდ ამთვისებული ცხოველებისგან თავისუფალ შენობებში გადაადგილებაზე, იმ პირობით რომ:

- ა) გადაუდებელი ქირურგიული მდგომარეობა დოკუმენტურად დამოწმებულია ვეტერინარის მიერ;
- ბ) ტრანსპორტირებაზე ავტორიზაცია გაცემულია სააგენტოს მიერ;

[გ) ტრანსპორტირების დროს ცხენისებრთა ცხოველებს თან ახლავს საიდენტიფიკაციო დოკუმენტი ;
(*ამოქმედდეს 2026 წლის პირველი იანვრიდან*)]

დ) სახელმწიფო ვეტერინარი ინფორმირებულია ცხოველების გაგზავნამდე მარშრუტის შესახებ;

ე) ცხენისებრი ცხოველები მოვლილი და დამუშავებულია ეფექტური სადეზინფექციო საშუალებებით;

ვ) ცხენისებრი ცხოველების გადაადგილება განხორციელდება სპეციალურად მათთვის განკუთვნილი ტრანსპორტით, რომლის გამოყენებამდე და გამოყენების შემდეგ უნდა დასუფთავდეს და ჩაუტარდეს დეზინფექცია.

3. ამ წესის მე-18 მუხლის თანახმად დადგენილ დამცავ და საკონტროლო ზონებში ცხენისებრთა ცხოველების გადაადგილება ექვემდებარება შემდეგ პირობებს:

ა) დამცავ და საკონტროლო ზონის ამთვისებული ცხოველებისგან თავისუფალ სადგომებში დასაშვებია ცხენისებრთა ცხოველების დამცავ ზონაში გამოყენებაზე გაცემულ იქნეს ავტორიზაცია შესაბამისი დასუფთავებისა და დეზინფექციის სამუშაოების ჩატარების შემდეგ;

ბ) ცხენისებრთა ცხოველების ტრანსპორტირება შესაძლებელია შეზღუდვის გარეშე, სპეციალურად მათთვის განკუთვნილი ტრანსპორტით ამთვისებული ცხოველებისგან თავისუფალ სადგომში;

გ) სააგენტოს შეუძლია გამონაკლის შემთხვევებში დაუშვას ცხენისებრთა ცხოველების ტრანსპორტირება სპეციალურად მათთვის განკუთვნილი ტრანსპორტით ამთვისებული ცხოველებისაგან თავისუფალი სადგომიდან დამცავ ზონაში მდებარე ამთვისებული ცხოველების შემცველ სხვა სადგომში; ცხოველების ჩატვირთამდე და დანიშნულების სადგომის დატოვებამდე სატრანსპორტო საშუალება ექვემდებარება დასუფთავებასა და დეზინფექციას;

დ) ცხენისებრთა ცხოველების გადაადგილება შეიძლება ავტორიზებულ იქნეს საერთო სარგებლობის გზებზე, საწვრთნელ ბაზებზე და ამთვისებული ცხოველებისაგან თავისუფალი სადგომების საკუთრებაში არსებულ სადგომებზე.

4. დასაშვებია დამცავ და საკონტროლო ზონაში ცხენისებრთა ცხოველების სპერმის, კვერცხუჯრედის და ემბრიონის შეგროვება ამთვისებული ცხოველებისაგან თავისუფალ სადგომებში მყოფი დონორი ცხოველებიდან, და მათი ტრანსპორტირება უნდა განხორციელდეს მხოლოდ ცხენისებრთა ცხოველების იმ სადგომებში, სადაც არ ჰყავთ ამთვისებული ცხოველები.

5. საკონტროლო ზონაში მდებარე ამთვისებული ცხოველების შემცველ სადგომში, რომელიც არ ექვემდებარება ამ წესის მე-4 მუხლის პირველ- მე-3 პუნქტებისა და მე-9 მუხლში გათვალისწინებულ შეზღუდვებს, ცხენისებრთა ცხოველების მფლობელების, ვეტერინარის, ხელოვნური განაყოფიერების სპეციალისტის და ცხენის მჭედლის ვიზიტები ექვემდებარება შემდეგ პირობებს:

ა) ცხენისებრი ცხოველები იზოლირებულია ამთვისებული ცხოველებისგან და ზემოთ ჩამოთვლილი პირების წვდომა ამთვისებელ ცხოველებთან ეფექტურად არის დაცული;

ბ) ყველა ვიზიტორი უნდა იყოს რეგისტრირებული;

გ) უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ვიზიტორების ფეხსაცმელების და სატრანსპორტო საშუალებების დასუფთავება და დეზინფექცია.

მუხლი 71. ზომები გარეულ ცხოველებში თურქულის დადასტურების შემთხვევაში

1. გარეულ ამთვისებელ ცხოველებში თურქულის პირველადი შემთხვევის დადასტურებისთანავე, დაავადების გავრცელების თავიდან აცილების მიზნით, სააგენტომ დაუყოვნებლივ უნდა:

ა) განაცხადოს პირველადი შემთხვევის გამოვლენის შესახებ საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად;

ბ) მოიწვიოს ეპიდემიოლოგები (ექსპერტთა ჯგუფი), რომელიც სააგენტოს დაეხმარება:

ბ.ა) ეპიდემიოლოგიური სიტუაციის შესწავლაში და დაინფიცირებული ზონის განსაზღვრაში ამ წესის 72-ე მუხლის მე-3 პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტში მითითებული მოთხოვნების შესაბამისად;

ბ.ბ) სათანადო ზომების განსაზღვრაში, რომელიც გამოყენებულ უნდა იქნეს დაინფიცირებულ ზონაში; აღნიშნული ზომები შესაძლოა მოიცავდეს ნადირობის შეჩერებას და გარეული ცხოველების მისატყუებლად გამოკვების აკრძალვას;

ბ.გ) აღმოფხვრის გეგმის შედგენაში, რომელიც უნდა წარედგინოს სამინისტროს ამ წესის 72-ე მუხლის შესაბამისად;

ბ.დ) აუდიტების ჩატარებაში, დაინფიცირებული ზონიდან თურქულის აღმოფხვრისათვის გატარებული ზომების ეფექტიანობის დასადგენად.

გ) განახორციელოს სახელმწიფო ზედამხედველობა დაინფიცირებულ ზონაში მდებარე ამთვისებელი ცხოველების შემცველ სადგომებზე, რომლის დროსაც:

გ.ა) უნდა განხორციელდეს ყველა სახეობისა და კატეგორიის ამთვისებელი ცხოველების ოფიციალური აღწერა ყველა სადგომში. მფლობელმა ყოველთვის უნდა გაანახლოს აღწერის მონაცემები და მოპოვებული ინფორმაცია მოთხოვნისთანავე წარადგინოს სააგენტოში. ღია ტიპის სადგომებში პირველი აღწერა შეიძლება განხორციელდეს შეფასების საფუძველზე; აღრიცხვა შეიძლება შემოწმდეს თითოეული ინსპექტირების დროს.

გ.ბ) დაინფიცირებულ ზონაში მდებარე სადგომებში მყოფი ყველა ამთვისებელი ცხოველი რჩება თავის სადგომში ან სხვა ადგილას, სადაც შესაძლებელია მათი იზოლირება გარეული ცხოველებისგან. გარეულ ცხოველებს არ უნდა ჰქონდეთ წვდომა ისეთ მასალაზე, რომელიც შესაძლოა კონტაქტში მოხვდეს სადგომში მყოფ ამთვისებელ ცხოველებთან;

გ.გ) არცერთი ამთვისებელი ცხოველი არ უნდა იქნეს შეყვანილი ან გამოყვანილი სადგომიდან, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ, ეპიდემიოლოგიური სიტუაციიდან გამომდინარე, ავტორიზაცია გაცემული იქნება სააგენტოს მიერ;

გ.დ) გამოყენებული იქნება დეზინფექციის სათანადო საშუალებები იმ შენობების შესასვლელებში, გამოსასვლელებსა და სადგომებში, სადაც განთავსებულია ამთვისებელი ცხოველები;

გ.ე) გარეულ ცხოველებთან კონტაქტში მყოფი ყველა პირის მიერ გამოყენებული იქნება შესაბამისი ჰიგიენური ზომები, ვირუსის გავრცელების რისკის შემცირების მიზნით; დასაშვებია ამ პირებისთვის ამთვისებელი ცხოველების შემცველ სადგომში შესვლაზე დროებითი აკრძალვის დაწესება;

გ.ვ) სადგომში თურქულის დაავადების სიმპტომების მქონე ყველა ამთვისებელი დაავადებული და მკვდარი ცხოველი მოწმდება თურქულის არსებობაზე;

გ.ზ) მოკლული ან მკვდარი გარეული ცხოველის არცერთი ნაწილი, ასევე არცერთი მასალა ან მოწყობილობა, რომელიც სავარაუდოდ დაბინძურებული იყო თურქულის გამომწვევი ვირუსით, არ უნდა იქნეს შეტანილი სადგომში, სადაც იმყოფებიან ამთვისებელი ცხოველები;

გ.თ) ამთვისებელი ცხოველები, მათი სპერმა, ემბრიონი ან კვერცხუჯრედი არ უნდა იქნეს გატანილი დაინფიცირებული ზონიდან;

დ) განსაზღვრულ დაინფიცირებულ ზონაში მოკლული ან მკვდარი ყველა გარეული ცხოველი

შემოწმდეს სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ თურქულის გამორიცხვის ან დადასტურების მიზნით, ამ წესის მე-2 მუხლის პირველ პუნქტის „ლ“ ქვეპუნქტში მითითებული აფეთქების განსაზღვრების შესაბამისად. ყველა გარეული ცხოველის ტანხორცი, რომელიც დადებით შედეგს აჩვენებს თურქულის დაავადებასთან დაკავშირებით, უნდა გადამუშავდეს სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ. თუ ლაბორატორიული გამოკვლევის შედეგი უარყოფითია ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობისა და ცხოველის სახეობიდან გამომდინარე, სააგენტოს შეუძლია, გასცეს ავტორიზაცია ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის. ის ნაწილები, რომლებიც არ არის განკუთვნილი ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის, უნდა გადამუშავდეს სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ;

ე) თურქულის გამომწვევი ვირუსის იზოლაციაზე ჩაატაროს ლაბორატორიული გამოკვლევა, რომელიც საჭიროა ვირუსის გენეტიკური ტიპის და მისი ანტიგენური ხასიათის დასადგენად.

2. თუ თურქულის დაავადება გარეულ ცხოველებში დაფიქსირდა სხვა ქვეყნის ტერიტორიასთან ახლოს, სააგენტომ უნდა ითანამშრომლოს შესაბამის უწყებებთან თურქულის კონტროლის ზომების დადგენის პროცესში.

3. ამ მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინების გარეშე, შეიძლება მიღებულ იქნეს შესაბამისი სპეციალური ზომები, იმ შემთხვევაში, თუ თურქული გაჩნდება გარეულ ცხოველებში ისეთ ტერიტორიაზე, სადაც შინაური ამთვისებელი ცხოველების მასობრივი შენახვა არაეფექტურს ხდის ამ მუხლის პირველ პარაგრაფში მითითებულ კონკრეტულ მოთხოვნებს.

მუხლი 72. თურქულის აღმოფხვრის გეგმა გარეულ ცხოველებში

1. ამ წესის 71-ე მუხლში განსაზღვრული ზომების გათვალისწინებით, სააგენტომ გარეულ ცხოველებში თურქულის პირველადი შემთხვევის დადასტურებიდან 90 დღის განმავლობაში უნდა წარუდგინოს სამინისტროს გეგმა დაინფიცირებულ ზონაში დაავადების აღმოსაფხვრელად და ასეთ ზონაში მდებარე სადგომებში დაგეგმილი და გამოყენებული ზომების შესახებ.

2. გეგმა შესაძლებელია შესწორდეს ან შეივსოს დამატებითი ინფორმაციით განვითარებული მოვლენების გათვალისწინებით.

3. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ გეგმაში გათვალისწინებული უნდა იყოს ინფორმაცია:

ა) ეპიდემიოლოგიური მოკვლევის და ამ წესის 71-ე მუხლის შესაბამისად განხორციელებული კონტროლის შედეგების და დაავადების გეოგრაფიული განაწილების შედეგების შესახებ;

ბ) მეზობელი ქვეყნის ტერიტორიის ფარგლებში განსაზღვრული დაინფიცირებული ზონის შესახებ, რომლის განსაზღვრისას, სააგენტომ უნდა გაითვალისწინოს:

ბ.ა) განხორციელებული ეპიდემიოლოგიური მოკვლევის და დაავადების გეოგრაფიული განაწილების შედეგები;

ბ.ბ) გარეული ცხოველების პოპულაცია აღნიშნულ ზონაში;

ბ.გ) გარეული ცხოველების გადაადგილებაში სერიოზული ბუნებრივი თუ ხელოვნური ბარიერების არსებობა;

გ) მჭიდრო თანამშრომლობის დამყარებაზე ბიოლოგებს, მონადირეებს, მონადირეთა ორგანიზაციებს, გარემოს დაცვის და სხვა შესაბამის სამსახურებს (ცხოველების ჯანმრთელობა და ადამიანების ჯანდაცვა) შორის;

დ) საინფორმაციო კამპანიის განხორციელებაზე აღმოფხვრის გეგმის ფარგლებში მონადირეთა ინფორმირებულობის გაზრდის მიზნით;

ე) სპეციალური ზომების შესახებ გარეული ცხოველების იმ ჯგუფების ადგილმდებარეობისა და რაოდენობის განსაზღვრისთვის, რომლებსაც შეუძლებელი კონტაქტი აქვთ გარეული ცხოველების სხვა ჯგუფებთან დაინფიცირებულ ზონაში და მის გარშემო;

ვ) ამ პუნქტის „ე“ ქვეპუნქტში მითითებული გარეული ცხოველების ჯგუფების დაახლოებით რაოდენობასა და მასშტაბზე დაინფიცირებულ ზონაში და მის გარშემო;

ზ) გარეულ ცხოველებში ინფექციის ფარგლების(მასშტაბის) განსაზღვრისთვის განხორციელებული სპეციალური ზომების შესახებ, მონადირეთა მიერ მოკლული ან მკვდრად ნაპოვნი გარეული ცხოველების შემოწმებასა და ლაბორატორიული გამოკვლევაზე;

თ) გარეული ცხოველების გადაადგილებების და/ან გარეული ცხოველების ჯგუფებს შორის კონტაქტის შედეგად დაავადების გავრცელების შემცირების მიზნით მიღებული ზომების შესახებ; აღნიშნული ზომები შესაძლოა მოიცავდეს ნადირობის აკრძალვას;

ი) გარეული ცხოველების პოპულაციის შემცირების და კერძოდ, გარეული ცხოველების პოპულაციაში ახალგაზრდა ამთვისებელი ცხოველების პოპულაციის შემცირების მიზნით გატარებული ზომების შესახებ;

კ) იმ მოთხოვნების შესახებ, რომლებიც უნდა შეასრულონ მონადირეებმა დაავადების გავრცელების თავიდან ასაცილებლად;

ლ) მოკლული ან მკვდრად ნაპოვნი გარეული ცხოველების განადგურების მეთოდების შესახებ;

ლ.ა) გადამუშავებაზე სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ, ან

ლ.ბ) სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ განხორციელებული შემოწმებებზე ან 91-ე მუხლში მითითებული ლაბორატორიულ გამოკვლევებზე. ყველა გარეული ცხოველის ტანხორცი, რომელმაც აჩვენა თურქულზე დადებითი შედეგი, უნდა გადამუშავდეს სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ. თუ ლაბორატორიული გამოკვლევის შედეგი უარყოფითია ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობისა და ცხოველის სახეობიდან გამომდინარე სააგენტოს შეუძლია გასცეს ავტორიზაცია ადმინისტრაციის მიერ მოხმარებისათვის. ის ნაწილები, რომლებიც არ არის განკუთვნილი ადმინისტრაციის მიერ მოხმარებისათვის, უნდა გადამუშავდეს სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ;

მ) ეპიდემიოლოგიური მოკვლევის შესახებ, რომელიც ხორციელდება თითოეულ ნაპოვნი მკვდარ ან მოკლულ გარეულ ამთვისებელი ცხოველზე. აღნიშნული მოკვლევა უნდა მოიცავდეს კითხვარის შევსებას, რომელშიც მითითებულია ინფორმაცია:

მ.ა) იმ გეოგრაფიული ზონის შესახებ, სადაც ცხოველები იპოვეს მკვდარი ან მოკლული;

მ.ბ) თარიღის შესახებ, როდესაც ცხოველები იპოვეს მკვდარი ან მოკლული;

მ.გ) პირის შესახებ, რომელმაც მოკლა ან იპოვა მკვდარი ცხოველი;

მ.დ) ცხოველის სქესის და ასაკის შესახებ;

მ.ე) მოკვლის შემთხვევაში: მოკვლამდე სიმპტომების შესახებ,

მ.ვ) იმ შემთხვევაში, თუ გარეული ცხოველი მკვდარი იპოვეს ტანხორცის მდგომარეობის შესახებ;

მ.ზ) ლაბორატორიული გამოკვლევის მონაცემების შესახებ;

ნ) პრევენციული ზომებისა და ზედამხედველობის პროგრამების შესახებ განსაზღვრულ დაინფიცირებული ზონის ამთვისებელი ცხოველების შემცველ სადგომებში და საჭიროების შემთხვევაში ამ სადგომის გარშემო, მათ შორის აღნიშნული ზონიდან, ზონისკენ ან ზონაში ამთვისებელი ცხოველების ტრანსპორტირების და გადაადგილების შესახებ; აღნიშნული ზომები უნდა მოიცავდეს სულ მცირე ამთვისებელი ცხოველების, მათი სპერმის, ემბრიონის ან კვერცხუჯრედის გადაადგილების აკრძალვას;

ო) სხვა კრიტერიუმების შესახებ, რომლებიც გამოყენებული უნდა იქნეს განსაზღვრულ ზონაში და ამ ზონის სადგომებში დაავადების აღმოფხვრისათვის;

პ) იმ ორგანოს შესახებ, რომელიც პასუხისმგებელია გეგმის ზედამხედველობაზე, კოორდინაციასა და განხორციელებაზე;

ჟ) სისტემის შესახებ, რომელიც შეიქმნა იმ მიზნით, რომ ამ წესის 71-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად დანიშნულმა ექსპერტთა ჯგუფმა შეძლოს აღმოფხვრის გეგმის შედეგების რეგულარული გადახედვა;

რ) დაავადების მონიტორინგის ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც უნდა განხორციელდეს განსაზღვრულ დაინფიცირებულ ზონის გარეულ ცხოველებში თურქულის დაავადების ბოლო დადასტურებული შემთხვევიდან 12 თვის გასვლის შემდეგ; აღნიშნული მონიტორინგის ღონისძიებები ადგილზე უნდა გატარდეს სულ მცირე 12 თვის განმავლობაში და მინიმუმ უნდა მოიცავდეს ამ პუნქტის „ზ“, „ლ“ და „მ“ ქვეპუნქტების შესაბამისად უკვე განხორციელებულ ზომებს.

4. განსაზღვრულ ზონაში ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობის შესახებ ანგარიში და აღმოფხვრის გეგმის შედეგები უნდა გაეგზავნოს სამინისტროს ყოველ 6 თვეში ერთხელ.

მუხლი 73. ახალი ხორცის, გატარებული ხორცისა და ხორცის ნახევარფაბრიკატების სპეციალური ნიშანდობა

1. ნიშანდობა უნდა განხორციელდეს ორი სწორი ურთიერთგადამკვეთი დიაგნოსტური ხაზის მქონე ოვალური, სიგანით 6,5 სმ და სიმაღლით 4,5 სმ დამლით, რომელიც მოიცავს მკაფიო, ადვილად წასაკითხ შემდეგი ინფორმაციას:

ა) ზედა ნაწილში ISO 3361 სტანდარტის მიხედვით საქართველოს ორასოიან კოდს: - GE

ბ) შუა ნაწილში - სასაკლავოს აღიარების ნომერს, რომელიც არ უნდა იქნეს დაფარული ორი ურთიერთგადამკვეთი ხაზით.

2. ასოების ზომა უნდა იყოს არაუმცირეს 0,8 სმ სიგრძის, ხოლო რიცხვები არაუმცირეს 1 სმ სიგრძის.

3. ჯანმრთელობის ნიშანდობა უნდა მოიცავდეს სახელმწიფო ვეტერინარის საიდენტიფიკაციო კოდს, რომელმაც ჩაატარა ცხოველის დაკვლის შემდგომი შემოწმება.

მუხლი 74. თურქულის გამომწვევი ვირუსის განადგურების მიზნით ცხოველური პროდუქტების დამუშავება

1. თურქულის ვირუსის განადგურების მიზნით ხორც-პროდუქტები ექვემდებარება ქვემოთ მითითებული დამუშავების არანაკლებ ერთ-ერთ სახეს:

ა) თერმული დამუშავება ჰერმეტიკულად დახურულ კონტეინერში, როდესაც F_0 არის 3,00 ან მეტი;

ბ) თერმული დამუშავება არანაკლებ 70°C , რომელიც მიღწეულ უნდა იქნეს მთლიანად ხორცში;

გ) წინასწარ ძვალგამოცლილი და ცხიმგამოცლილი ხორცის მომზადება ისე, რომ გაცხელებისას ხორცის შუაგულის ტემპერატურამ მიაღწიოს 70°C ან მეტს და ეს ტემპერატურა შენარჩუნებულ იქნეს 30 წუთის განმავლობაში;

დ) თერმული დამუშავება ჰერმეტიკულად დახურულ კონტეინერში არანაკლებ 60°C არანაკლებ 4 საათისა, რომლის დროსაც შუაგულის (ცენტრის) ტემპერატურა უნდა იყოს 70°C არანაკლებ 30 წუთის განმავლობაში;

ე) ბუნებრივი ფერმენტაცია და მომწიფება არანაკლებ 9 თვის განმავლობაში უძვლო ხორცისათვის, რის შედეგადაც მისი მახასიათებლებია: Aw არა უმეტეს 0,93 ან pH არაუმეტეს 6,0;

ვ) „ე“ ქვეპუნქტში მითითებული დამუშავება იმ ხორცისთვის, რომელიც შეიძლება შეიცავდეს ძვალს იმ პირობით, რომ მიღებული იქნება ყველა საჭირო ზომა ჯვარედინი დაბინძურების თავიდან ასაცილებლად;

ზ) თერმული დამუშავება, რომელიც უზრუნველყოფს შუაგულის ტემპერატურას არანაკლებ 65°C იმ დროის განმავლობაში, რაც საჭიროა იმისათვის, რომ პასტერიზაციის დონე (pV) გაუთანაბრდეს ან გადააჭარბოს 40-ს.

2. თურქულის ვირუსის განადგურების მიზნით ტყავი და კანი ექვემდებარება - 12 –დან 13-მდე pH-ის მქონე კირსა და მარილხსნარში დამუშავებას არანაკლებ 8 საათის განმავლობაში.

3. ცხვრის მატყლი, მცობნავი ცხოველების ბეწვი და ღორის ჯაგარი უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

ა) დაუმუშავებელი - უნდა იქნეს მშრალი და საიმედოდ შეფუთული და მიღებული ჯანმრთელი ცხოველისაგან, რომელიც არ აჩვენებს დაავადების არანაირ სიმპტომებს, რაც შეიძლება გავრცელდეს ადამიანზე ან ცხოველზე;

ბ) დამუშავებული (გარდა ღორის ჯაგარისა) - თუ გავლილი აქვს ქარხნული რეცხვის პროცედურა, რომელიც მოიცავს მატყლისა და ბეწვის ჩაშვებას (იმერსია) წყლის სხვადასხვა აბაზანაში, საპნის ან ნატრიუმის ან კალიუმის ჰიდროქსიდში; ან

გ) თუ პირდაპირ მიეწოდება საწარმოს, ტექსტილის საწარმოებლად ექვემდებარება ქვემოთ მითითებული დამუშავების ერთ-ერთ სახეს:

გ.ა) ქიმიური დეპილაცია ჩამქრალი კირის ან ნატრიუმის სულფიდის საშუალებით;

გ.ბ) ფუმიგაცია ფორმალდეჰიდით ჰერმეტიკულად დახურულ კამერაში არანაკლებ 24 საათისა;

გ.გ) სამრეწველო დასუფთავება (გახეხვა), რომელიც მოიცავს მატყლის და თმის ჩაშვებას (იმერსია) წყალში და გაჩერებას $60-70^{\circ}\text{C}$ -ზე;

გ.დ) შენახვა, რომელიც შეიძლება მოიცავდეს გადაადგილებას, 37°C -ზე 8 დღის განმავლობაში, 18°C -ზე 28 დღის განმავლობაში ან 4°C -ზე 120 დღის განმავლობაში.

4. თურქულის ვირუსის განადგურების მიზნით ამთვისებელი ცხოველებისაგან მიღებული პროდუქტები, ექვემდებარება ერთ-ერთ შემდეგ დამუშავების სახეს:

ა) თერმული დამუშავება ჰერმეტიკულად დახურულ კონტეინერში 3,00 ან მეტი ცენტრიდანული ძალით (Fo-თი);

ბ) თერმული დამუშავება, რომლის დროსაც შუაგულის ტემპერატურა იზრდება არანაკლებ 70°C -მდე არანაკლებ 60 წუთის განმავლობაში.

5. ამთვისებელი ცხოველების სისხლი და სისხლის პრეპარატები, რომლებიც გამოიყენება ტექნიკური მიზნებისთვის, მათ შორის, ფარმაცევტულ პროდუქტებში, ინ-ვიტრო დიაგნოსტიკის და ლაბორატორიული რეაგენტებისათვის, ექვემდებარება ქვემოთ მითითებული დამუშავების ერთ-ერთ სახეს ეფექტურობის კონტროლით, რომლის დროსაც მიიღწევა პათოგენების სრული განადგურება:

ა) თერმული დამუშავება არანაკლებ 65°C -ზე არანაკლებ სამი საათისა;

ბ) ირადიაცია 2,5 kGy ან გამა გამოსხივებით;

გ) pH-ის ცვლილება 5-მდე ორი საათის განმავლობაში;

დ) მთლიანი პროდუქტის თერმული დამუშავება არანაკლებ 80°C -ზე.

6. ქონი და გადამდნარი ცხიმი ექვემდებარება თერმული დამუშავების ერთ-ერთ სახეს:

ა) არანაკლებ 70°C 30 წუთის განმავლობაში;

ბ) არანაკლებ 90°C 15 წუთის განმავლობაში.

7. შინაური ბინადარი ცხოველების საკვები და ძაღლის საღრღნელი ძვალი უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

ა) შინაური ბინადარი ცხოველის დაკონსერვებული საკვები ექვემდებარება ისეთ თერმულ დამუშავებას, რომლის დროსაც Fc არანაკლებ 3-ის ტოლია;

ბ) შინაური ბინადარი ცხოველის გადამუშავებული საკვები, გარდა დაკონსერვებულისა, ექვემდებარება:

ბ.ა) მთლიანი საბოლოო (მზა) პროდუქტი თერმულ დამუშავებას არანაკლებ 90 °C -ზე;

ბ.ბ) ცხოველური წარმოშობის ინგრედიენტები თერმული დამუშავებას არანაკლებ 90°C, ან

ბ.გ) უნდა იყოს წარმოებული ცხოველური წარმოშობის ინგრედიენტებისგან, სადაც გამოიყენება:

ბ.გ.ა) ხორცი ან ხორცის პროდუქტები, რომლებიც მთლიანად დაექვემდებარა თერმული დამუშავებას არანაკლებ 90°C -ზე;

ბ.გ.ბ) რძე და რძის პროდუქტები, ჟელატინი, ჰიდროლიზებული ცილა, კვერცხის პროდუქტები, კოლაგენი, სისხლისგან წარმოებული პროდუქტები, გადამუშავებული ცხოველური ცილა, მათ შორის, თევზის ფქვილი, გადამდნარი ცხიმი, თევზის ცხიმი, კალციუმის დიფოსფატი, კალციუმის ტრიფოსფატი ან შინაგანი ორგანოებიდან მიღებული სანელებლები;

გ) თერმული დამუშავების შემდეგ, ყველა ზომა უნდა იქნეს მიღებული, რათა თავიდან იქნეს აცილებული შინაური ბინადარი ცხოველის საკვების დაბინძურება;

დ) შინაური ბინადარი ცხოველის გადამუშავებული საკვები ექვემდებარება ხელახალ შეფუთვას;

ე) ძაღლის საღრღნელი ძვლები გადამუშავების პროცესში ექვემდებარება თერმულ დამუშავებას, რომლის დროსაც უნდა მოხდეს პათოგენების განადგურება. თერმული დამუშავების შემდეგ, ყველა ზომა უნდა იქნეს მიღებული, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ნებისმიერი სახის დაბინძურება. გადამუშავებული ძაღლის საღრღნელი ძვლები ექვემდებარება ხელახალ შეფუთვას.

8. ჩლიქოსნების ნანადირევი ხორცი უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

ა) ნანადირევი, რომელიც მთლიანად შეიცავს ძვალს, რქას, ჩლიქებს, ბრჭყალს, კლანჭს, კბილებს უნდა:

ა.ა) მოთავსდეს მთლიანად (ჩაიძიროს) მდულარე წყალში დროის იმ პერიოდით, რომელიც უზრუნველყოფს ძვლის, რქის, ჩლიქის, ბრჭყალის, კლანჭის და კბილების მოცილებას;

ა.ბ) მოხდეს ძვლის შემცველი ნაწილების დეზინფიცირება წყალბადის ზეჟანგით ან სააგენტოს მიერ ნებადართული სადეზინფექციო საშუალებით;

ა.გ) დამუშავების შემდეგ დაუყოვნებლივ უნდა შეიფუთოს, ისე რომ ადგილი არ ჰქონდეს არანაირ კონტაქტს სხვა ცხოველური წარმოშობის პროდუქტთან, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ნებისმიერი სახის დაბინძურება;

ა.დ) თან უნდა ახლდეს ჯანმრთელობის სერტიფიკატი, რომელიც დაადასტურებს ამ მუხლის მე-8 პუნქტის „ა“ პუნქტის „ა.ა“, „ა.ბ“ და „ა.გ“ ქვეპუნქტების მოთხოვნების დაკმაყოფილებას;

ბ) ნანადირევი, რომელიც შედგება მთლიანად ტყავის (ბეწვის) და კანისაგან, ის უნდა:

ბ.ა) გაშრეს (გამოშრეს);

ბ.ბ) გაგზავნამდე 14 დღით ადრე გაშრეს ან მოექცეს სველი დამარილების ქვეშ;

ბ.გ) დამუშავდეს სხვა მეთოდით, გარდა მოთრიმვისა;

ბ.დ) დამუშავების შემდეგ დაუყოვნებლივ უნდა შეიფუტოს, ისე რომ ადგილი არ ჰქონდეს არანაირ კონტაქტს სხვა ცხოველური წარმოშობის პროდუქტთან, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ნებისმიერი სახის დაბინძურება;

ბ.ე) თან უნდა ახლდეს ჯანმრთელობის სერტიფიკატი, რომელიც დაადასტურებს ამ მუხლის მე-8 პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტის „ბ.ა-ბ.დ“ ქვეპუნქტების მოთხოვნების დაკმაყოფილებას.

9. ცხოველის ნაწლავის გარსი უნდა იქნეს დამზადებული/გადამუშავებული (დამარილებული ან გამომშრალი), გასუფთავებული, გაფხეკილი და დამარილებული ქვა-მარილით 30 დღის განმავლობაში ან გაფხეკის შემდეგ გათეთრებული ან გამომშრალი სააგენტოს მიერ აღიარებულ საწარმოში. ცხოველის ნაწლავის გარსი დაცული უნდა იქნეს დაბინძურებისგან დამუშავების შემდეგ.

მუხლი 75. თურქულის გამომწვევი ვირუსის განადგურების მიზნით არაცხოველური წარმოშობის პროდუქტების დამუშავება

1. ფურაჟი და ჩალა ექვემდებარება დამუშავების ერთ-ერთ სახეს:

ა) ორთქლის მოქმედება დახურულ კამერაში არანაკლებ 10 წუთის განმავლობაში და არანაკლებ 80°C ტემპერატურაზე;

ბ) ფორმალინის ორთქლის (ფორმალდეჰიდის გაზი) მოქმედება დახურულ კამერაში არანაკლებ 8 საათის განმავლობაში და არანაკლებ 19°C ტემპერატურაზე, გამხსნელების გამოყენებით, რომლებიც შეიცავს მოქმედი ნივთიერების 35-40%-ს;

2. პაკეტებში დაფასობული ჩალა და ფურაჟი, რომელიც ინახება თურქულის დაავადების აფეთქების უახლოესი ზონიდან 2კმ-ზე ნაკლებ მანძილზე მდებარე შენობა-ნაგებობებში, არ უნდა გავიდეს შენობა-ნაგებობიდან მანამ, სანამ მე-10 მუხლში მითითებული დასუფთავებისა და დეზინფექციის სამუშაოების დასრულებიდან არ გავა სულ მცირე სამი თვე ან დამცავ ზონაში - შეზღუდვების მოხსნამდე.

მუხლი 76. ნაკელის ბაზარზე განთავსება

1. გადამუშავებული ნაკელის და მისგან მიღებული პროდუქციის ბაზარზე განთავსება უნდა მოხდეს შემდეგი პირობების გათვალისწინებით:

ა) გავლილი აქვს თერმული დამუშავება არანაკლებ 70 °C არანაკლებ 60 წუთისა სპორაწარმომქმნელი ბაქტერიების და ტოქსინების შემცირების მიზნით;

ბ) დამუშავებისას თითოეული ნაწილის ზომა არ უნდა აღემატებოდეს 12 მმ-ს.

2. სააგენტო უფლებამოსილია, მოახდინოს სხვა პროცედურის და პარამეტრების ავტორიზაცია, გარდა ამ მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი მოთხოვნებისა, თუ ბიზნესოპერატორი დაასაბუთებს, რომ ეს პარამეტრები უზრუნველყოფს ბიოლოგიური რისკის მინიმუმამდე დაყვანას.

3. შესაბამისი საწარმოო პროცესის პარამეტრების და სხვა კრიტიკული საკონტროლო წერტილებზე გამოყენებული დეტალები უნდა იქნეს ჩაწერილი და შენახული იმგვარად, რომ ბიზნესოპერატორს, ოპერატორს ან მათ წარმომადგენელს და სააგენტოს ჰქონდეთ შესაძლებლობა, გააკონტროლონ საწარმოს საქმიანობა. სააგენტოსთვის, მოთხოვნის შემთხვევაში, ხელმისაწვდომი უნდა იყოს ჩანაწერები.

4. შენახვა უნდა განხორციელდეს კარგად დახურულ და იზოლირებულ სასილოსე ორმოებში ან სათანადოდ თავმოკრულ პაკეტებში (პოლიეთილენის პარკი ან „დიდი ჩანთები“) რათა დამაბინძურებლები ან მეორადი ინფექციები და სინესტე იქნეს მინიმუმამდე დაყვანილი.

მუხლი 77. ახალი ხორცის დამუშავება

1. ადამიანის მოხმარებისათვის გამიზნული შინაური მსხვილფეხა საქონლის, ღორის, ცხვრის, თხის და კენტჩლიქიანების ახალი ხორციდან, დიაფრაგმიდან, გარდა სხვა სუბ-პროდუქტებისა, ძვალი და მთავარი ლიმფური ჯირკვლები უნდა იქნეს მოცილებული.

2. სუბპროდუქტის ანაჰრები (ტრიმინგი):

ა) გულიდან ლიმფური ჯირკვლები, შემაერთებული ქსოვილები და დამცავი ცხიმი უნდა იქნეს მთლიანად მოცილებული;

ბ) ღვიძლიდან ლიმფური ჯირკვლები, დამცავი შემაერთებული ქსოვილები და ცხიმი უნდა იქნეს მთლიანად მოცილებული;

გ) სადეჭი კუნთებიდან უნდა იქნეს მთლიანად მოცილებული ლიმფური ჯირკვლები, შემაერთებული ქსოვილი და დამცავი ცხიმი. ამასთან სახელმწიფო ვეტერინარი უზრუნველყოფს: ექვსი კვირის ასაკზე მეტი მსხვილფეხა საქონლის თავისა და საყლაპავი მილის ვიზუალურ დათვალიერებას, ყბისქვეშა, ხახისა (Lnn. retropharyngiales) და ყბაყურა ლიმფური კვანძების გაკვეთასა და დათვალიერებას, გარე სადეჭი კუნთების გამოკვლევას, რომელიც ქვედა ყბამდე უნდა გაიჭრას ორ პარალელურ ნაწილად, შიდა სადეჭი კუნთების (შიდა ფრთისებრი კუნთების) გამოკვლევას, რომლებიც უნდა გაიკვეთოს სიგრძეზე. უნდა მოცილდეს ენა, რათა შესაძლებელი გახდეს პირის ღრუსა და ხახის დეტალური დათვალიერება, აუცილებელია ენის დათვალიერება, პალპაცია და ჯირკვლების მოცილება;

დ) ენა ეპითელიუმით და ძვლის, ხრტილის და ნუშისებრი ჯირკვლების გარეშე;

ე) ფილტვები, საიდანაც ტრაქეა და მთავარი ბრონქები, შუასაყრის და ბრონქიალური ლიმფური ჯირკვლები მოცილებულია;

ვ) სხვა სუბპროდუქტი ძვლების ან ხრტილების გარეშე, საიდანაც ლიმფური ჯირკვლები, შემაერთებული ქსოვილები, დამცავი ცხიმი და ლორწოვანი გარსი მთლიანად მოცილებულია.

3. მომწიფება ტან-ხორცის $+2^{\circ}\text{C}$ -ზე მეტ ტემპერატურაზე არანაკლებ 24 საათის განმავლობაში და ზურგის უგრძესი კუნთის შუა ნაწილში $\text{pH} < 6,0$ -ზე.

4. ჯვარედინი დაბინძურების თავიდან ასაცილებლად გამოყენებულ უნდა იქნეს ეფექტური ზომები.

მუხლი 78. საკონტროლო ზონის ამთვისებელი ცხოველების ახალი ხორცის წარმოებასთან დაკავშირებული დამატებითი ღონისძიებები

1. ახალი ხორცი, გარდა თავის, შინაგანი ორგანოების და სუბპროდუქტებისა, რომელიც გამიზნულია დამცავი და საკონტროლო ზონის ფარგლებს გარეთ არსებულ ბაზარზე განსათავსებლად, წარმოებულ უნდა იქნეს ქვემოთ ჩამოთვლილი არანაკლებ ერთი დამატებითი პირობის შესაბამისად:

ა) მცოხნავი ცხოველების შემთხვევაში:

ა.ა) ცხოველები ექვემდებარებიან ამ წესის 21-ე მუხლის მე-2 პუნქტში გათვალისწინებულ კონტროლის ზომებს;

ა.ბ) ხორცი ექვემდებარება ამ წესის 77-ე მუხლის პირველ და მე-3 პუნქტებში გათვალისწინებულ დამუშავებას და მე-4 პუნქტით დადგენილ მოთხოვნებს;

ბ) ამთვისებელი ცხოველების შემთხვევაში:

[ბ.ა) ცხოველები იმყოფებიან სადგომში არანაკლებ 21 დღის განმავლობაში და იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის საშუალებით შესაძლებელია წარმოშობის სადგომის მიკვლევადობა; (ამოქმედდეს 2018 წლის პირველი იანვრიდან)]

ბ.ბ) ცხოველები ექვემდებარებიან ამ წესის 21-ე მუხლის მე-2 პუნქტში გათვალისწინებულ კონტროლის ზომებს;

ბ.გ) ხორცი იდენტიფიცირებულია და დაყოვნებულია სახელმწიფო ზედამხედველობის ქვეშ არანაკლებ 7 დღის განმავლობაში და არ გაიცემა მანამ, სანამ ოფიციალურად არ გამოირიცხება წარმოშობის სადგომში თურქულის გამომწვევი ვირუსით დაინფიცირების ეჭვი;

გ) ამთვისებელი ცხოველის შემთხვევაში:

გ.ა) ცხოველებმა დაასრულეს 21-დღიანი უმოქმედობის პერიოდი წარმოშობის სადგომში და ამ პერიოდში არცერთი ამთვისებელი ცხოველი არ ყოფილა შეყვანილი აღნიშნულ სადგომში;

გ.ბ) ცხოველები ექვემდებარებიან ამ წესის 21-ე მუხლის მე-2 პუნქტში ჩატვირთვისათვის გათვალისწინებულ კონტროლის ზომებს 24 საათის განმავლობაში;

გ.გ) ამ წესის 64-ე მუხლში გათვალისწინებული სტატისტიკური მოთხოვნების შესაბამისად, ჩატვირთვის 48 საათის განმავლობაში აღებულმა ნიმუშებმა აჩვენა უარყოფითი შედეგი თურქულის გამომწვევი ვირუსის ანტისხეულებზე;

გ.დ) ხორცი დაყოვნებულია სახელმწიფო კონტროლის ქვეშ 24 საათის განმავლობაში და არ გაიცემა, სანამ წარმოშობის სადგომში ცხოველების განმეორებით კლინიკური შემოწმების საფუძველზე არ გამოირიცხება დაინფიცირებული ან დაინფიცირებაზე საეჭვო ცხოველების არსებობა.

2. უნდა მოხდეს სუბპროდუქტის ანაჭრების (ტრიმინგის) ჯანმრთელობის ნიშანდება ამ წესის 73-ე მუხლში მითითებული ნიშანდებით და უნდა დაექვემდებაროს ამ წესის 74-ე მუხლის პირველ პუნქტში გათვალისწინებულ ერთ-ერთ დამუშავებას.

3. სხვა პროდუქტები უნდა დაექვემდებაროს 29-ე მუხლში გათვალისწინებულ დამუშავებას.

მუხლი 79. თურქულის გამომწვევი ვირუსის განადგურების მიზნით ადამიანის მოხმარებისთვის განკუთვნილი რძის დამუშავების მეთოდები

1. ადამიანის მოხმარებისთვის განკუთვნილი რძე უნდა დაექვემდებაროს არანაკლებ ერთ-ერთ ქვემოთ ჩამოთვლილ დამუშავებას:

ა) სტერილიზაცია არანაკლებ F_0 3 დონეზე;

ბ) ულტრა-მაღალ ტემპერატურაზე (UHT) დამუშავება არანაკლებ 1 წამში 132°C -ზე.

გ) მაღალ ტემპერატურაზე მოკლევადიანი (HTST) პასტერიზაციით (72°C -ზე არანაკლებ 15 წამში ან ეკვივალენტური პასტერიზაციის ეფექტი, ფოსფატაზას ტესტზე უარყოფითი რეაქციის მიღწევით) დამუშავება, რომელიც გამოიყენება ორჯერ იმ რძესთან დაკავშირებით, რომელის $\text{pH} \geq 7,0$ -ზე;

დ) მაღალ ტემპერატურაზე მოკლევადიანი (HTST) პასტერიზაციით (72°C -ზე არანაკლებ 15 წამში ან ეკვივალენტური პასტერიზაციის ეფექტი, ფოსფატაზას ტესტზე უარყოფითი რეაქციის მიღწევით) დამუშავება იმ რძის, რომელის $\text{pH} < 7,0$ -ზე;

ე) მაღალ ტემპერატურაზე მოკლევადიანი (HTST) პასტერიზაციით (72°C -ზე არანაკლებ 15 წამში ან ეკვივალენტური პასტერიზაციის ეფექტი, ფოსფატაზას ტესტზე უარყოფითი რეაქციის მიღწევით) დამუშავება სხვა ფიზიკურ დამუშავებასთან კომბინაციით:

ე.ა) pH მაჩვენებლის 6-ს ქვემოთ შემცირებით არანაკლებ ერთი საათის განმავლობაში;

ე.ბ) დამატებითი გათბობა 72°C -ზე ან უფრო მაღალ ტემპერატურაზე, დესიკაციასთან (გამოშრობასთან) ერთად.

2. რძის პროდუქტებმა უნდა გაიარონ ერთ-ერთი ზემოთ მითითებული დამუშავება ან წარმოებული უნდა იყოს რძისგან, რომელიც დამუშავებულია პირველი პუნქტით დადგენილი მოთხოვნების

შესაბამისად.

3. ნებისმიერი სხვა სახის დამუშავების შესახებ გადაწყვეტილება შეთანხმებულ უნდა იქნეს სააგენტოსთან განსაკუთრებით იმ ნედლი რძის პროდუქტთან დაკავშირებით, რომელთა ხანგრძლივი ვადით მომწიფებას თან სდევს pH-ის 6-ზე ქვემოთ შემცირება.

4. დამუშავების შემდეგ რძისა და რძის პროდუქტების თურქულის გამომწვევი ვირუსის ნებისმიერ პოტენციურ წყაროსთან კონტაქტის თავიდან აცილების მიზნით მიღებულ უნდა იქნეს საჭირო ზომები.

მუხლი 80. რძე და რძის პროდუქტები, რომლებიც განკუთვნილია ცხოველის საკვებად

რძე, რომელიც განკუთვნილია ცხოველის საკვებად, უნდა დაექვემდებაროს სულ მცირე ერთ-ერთ ქვემოთ ჩამოთვლილ დამუშავებას:

ა) სტერილიზაცია არანაკლებ F_03 დონეზე;

ბ) ულტრა-მაღალ ტემპერატურაზე (UHT) დამუშავება არანაკლებ 1 წამში 132°C -ზე. დამუშავება „დ.ა“ ან „დ.ბ“ ქვეპუნქტებში მითითებულ სხვა ფიზიკურ დამუშავებასთან კომბინაციით;

გ) მაღალ ტემპერატურაზე მოკლევადიანი ორჯერადი პასტერიზაცია (HTST) 72°C ზე არანაკლებ 15 წამში ან ეკვივალენტური პასტერიზაციის ეფექტი, ფოსფატაზას ტესტზე უარყოფითი რეაქციის მიღწევით;

დ) მაღალ ტემპერატურაზე მოკლევადიანი პასტერიზაცია (HTST) 72°C -ზე არანაკლებ 15 წამში ან ეკვივალენტური პასტერიზაციის ეფექტი, ფოსფატაზას ტესტზე უარყოფითი რეაქციის მიღწევით, სხვა ფიზიკურ დამუშავებასთან კომბინაციით;

დ.ა) pH მაჩვენებლის 6-ს ქვემოთ შემცირება არანაკლებ ერთი საათის განმავლობაში, ან

დ.ბ) დამატებითი გათბობა 72°C -ზე ან უფრო მაღალ ტემპერატურაზე, დესიკაციასთან (გამოშრობასთან) ერთად.

მუხლი 81. თურქულის კონტროლის ეროვნული ცენტრის – ფუნქციები და მოვალეობები

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს თურქულის აფეთქების შემთხვევაში თურქულის კონტროლის ეროვნული ცენტრი შექმნა.

2. თურქულის კონტროლის ეროვნულმა ცენტრმა უნდა მართოს და შეამოწმოს თურქულის კონტროლის რეგიონალური ცენტრების მუშაობა 83-ე მუხლში მითითებული მოთხოვნების შესაბამისად. თურქულის კონტროლის ეროვნულ ცენტრს მიკუთვნებული გარკვეული ფუნქციები შეიძლება შემდეგში გადაეცეს თურქულის კონტროლის რეგიონალურ ცენტრებს, იმ პირობით, რომ თურქულის კონტროლის ეროვნული ცენტრის მიერ შესასრულებელ ამოცანებს ზიანი არ მიადგება.

3. თურქულის კონტროლის ეროვნული ცენტრი პასუხისმგებელია:

ა) აუცილებელი კონტროლის ზომების განსაზღვრაზე;

ბ) თურქულის კონტროლის რეგიონალური ცენტრების მიერ ამ ზომების მყისიერად და ეფექტურად განხორციელების უზრუნველყოფაზე;

გ) თურქულის კონტროლის რეგიონალური ცენტრების პერსონალის და სხვა რესურსების ამოქმედებაზე;

დ) სხვა ქვეყნების და ეროვნული კომპეტენტური ორგანოებისთვის, მათ შორის გარემოს დამცველი ორგანოების, ასევე საერთაშორისო ორგანიზაციებისთვის, ინფორმაციის მიწოდებაზე;

ე) გადაუდებელი ვაქცინაციის კამპანიის ორგანიზებაზე და ვაქცინაციის ზონების შემოსაზღვრაზე;

ვ) დიაგნოსტიკურ ლაბორატორიებთან კავშირზე;

ზ) კომპეტენტურ გარემოს დამცველ ორგანოებთან კავშირზე, ვეტერინარული და გარემოს დაცვის უსაფრთხოების ზომების კოორდინაციაზე;

თ) მედიასთან კავშირზე;

ი) სამართალდამცავ ორგანოებთან კავშირზე, რათა გარანტირებული იყოს სპეციალური სამართლებრივი ღონისძიებების ადეკვატურად განხორციელება.

მუხლი 82. თურქულის კონტროლის ეროვნული ცენტრი – ტექნიკური მოთხოვნები

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ თურქულის კონტროლის ეროვნულ ცენტრს ჰქონდეს დაავადების ეფექტურად აღმოფხვრის კამპანიის მართვისთვის საჭირო ყველა აუცილებელი საშუალება, მათ შორის, პერსონალი და მოწყობილობა.

2. პირველ პუნქტში მითითებული საშუალებები სულ მცირე უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

[ა) ცხოველთა ლოკაციის და იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის კომპიუტერიზებული სისტემა; *(ამოქმედდეს 2018 წლის პირველი იანვრიდან)*]

ბ) კომუნიკაციის ყველა შესაფერისი საშუალება;

გ) კომუნიკაციის კომპიუტერიზებული სისტემა, რომელიც უშვებს ინფორმაციის გაცვლას თურქულის კონტროლის რეგიონალურ ცენტრებთან, ლაბორატორიებთან და სხვა შესაბამის ორგანიზაციებთან;

დ) რუკები და ინფორმაციის სხვა წყაროები, რომლებიც შეიძლება გამოყენებული იყოს კონტროლის ღონისძიებების სამართავად;

ე) ყოველდღიური ჟურნალი, რომელშიც თურქულის ყოველ აფეთქებასთან დაკავშირებული მოვლენების შესახებ ჩანაწერების წარმოება უნდა ხდებოდეს ქრონოლოგიურად, რაც სხვადასხვა აქტივობის ერთმანეთთან დაკავშირების და კოორდინაციის საშუალებას იძლევა;

ვ) ეროვნული და საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და ლაბორატორიების სია, რომლებსაც შეიძლება დაუკავშირდნენ თურქულის აფეთქების შემთხვევაში;

ზ) პერსონალისა და ყველა პირის სია, რომელთაც შეიძლება დაუკავშირდნენ, რათა მათ მყისერი მომსახურება გაუწიონ თურქულის კონტროლის რეგიონალურ ცენტრს ან ამ წესის 85-ე მუხლში მითითებულ ექსპერტთა ჯგუფებს თურქულის აფეთქების შემთხვევაში;

თ) კომპეტენტური გარემოს დამცველი ორგანოებისა და ორგანიზაციების სია, რომლებსაც შეიძლება დაუკავშირდნენ თურქულის აფეთქების შემთხვევაში;

ი) რუკები, რომლებზეც იდენტიფიცირებულია სათანადო გადამამუშავებელი საწარმოები;

კ) დამუშავებისა და გადამამუშავების განხორციელების უფლების მქონე საწარმოების სია (სადაც მითითებული იქნება მათი სიმძლავრე, მისამართი და სხვა საკონტაქტო დეტალები), რომლებსაც უფლება აქვთ დაამუშაონ ან გადამამუშაონ ცხოველების ტანხორცი და ნარჩენები, რომლებიც შეიძლება წარმოიქმნას თურქულის აფეთქების შემთხვევაში;

ლ) სადეზინფექციო საშუალებების გაფრქვევის (ხმარების, გამოყენების) მონიტორინგისა და კონტროლის შესახებ ღონისძიებების ჩამონათვალი, ასევე ტანხორცის გახრწნის შედეგად, სხეულის ქსოვილებისა და სითხის გარემოში, კერძოდ ზედაპირულ და გრუნტის წლებში გავრცელების თავიდან ასაცილებლად.

მუხლი 83. თურქულის კონტროლის რეგიონალური ცენტრები – შექმნა, ფუნქციები დამოვალეობები

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს თურქულის კონტროლის რეგიონალური ცენტრების შექმნა მცისიერად, თურქულის აფეთქებისთანავე.

2. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს სააგანგებო გეგმის ფარგლებში გაითვალისწინოს თურქულის კონტროლის რეგიონალური ცენტრებისათვის სავარაუდო ლოკაცია, მათი მოწყობა, პერსონალი, საცხოვრებელი, მოწყობილობები, მართვის სისტემები, საკომუნიკაციო ხაზები და საინფორმაციო არხები.

3. თურქულის კონტროლის რეგიონალურმა ცენტრებმა უნდა ითანამშრომლონ თურქულის კონტროლის ეროვნულ ცენტრთან და იმოქმედონ მათთან კოორდინაციით.

4. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, თურქულის კონტროლის რეგიონალურ ცენტრებს ჰქონდეთ ამ წესში მითითებული ღონისძიებების მცისიერად განხორციელების შესაძლებლობა თურქულის აფეთქების შემთხვევაში.

მუხლი 84. თურქულის კონტროლის რეგიონალური ცენტრები – ტექნიკური მოთხოვნები

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს თურქულის კონტროლის რეგიონალურ ცენტრებს ჰყავდეს საჭირო პერსონალი და ჰქონდეს შესაბამისი მოწყობილობა, მკაფიო მართვის სტრუქტურა და ეფექტური მენეჯმენტი, რომელიც უზრუნველყოფს იმ ზომების მცისიერ განხორციელებას, რაც უკავშირდება ეპიდემიოლოგიურ მოკვლევას, გარემოს დაცვას, დაინფიცირებული ჯოგის ტანხორცის გადამუშავებას, ზონებზე სახელმწიფო ზედამხედველობის განხორციელებას, მიკვლევადობას, კეთილდღეობას, გადაუდებელ დაკვლას, დასუფთავება-დეზინფექციას და სანიტარიული დამუშავების სხვა ღონისძიებებს, გადაუდებელ ვაქცინაციას და ყველა სხვა გადაწყვეტილებას.

2. თურქულის კონტროლის ეროვნულ ცენტრებს უნდა ჰქონდეთ სულ მცირე:

ა) თურქულის კონტროლის ეროვნულ ცენტრთან დამაკავშირებელი სატელეფონო ხაზი, რომლითაც ფერმერებიც და სოფლის სხვა მაცხოვრებლებიც მიიღებენ უკანასკნელ, ზუსტ ინფორმაციას განხორციელებული ზომების შესახებ;

ბ) კომუნიკაციისა და ყველა აუცილებელი მონაცემის ეფექტური მართვისათვის სავსე პერსონალი საჭირო საკომუნიკაციო აღჭურვილობით;

გ) კომპიუტერული ჩანაწერების სისტემა, რომელიც დაკავშირებული იქნება თურქულის კონტროლის ეროვნულ ცენტრთან და ყველა აუცილებელ მონაცემთა ბაზასთან, ლაბორატორიებთან და სხვა ორგანიზაციებთან;

დ) ყოველდღიური ჟურნალი, რომელშიც თურქულის აფეთქებასთან დაკავშირებული მოვლენების შესახებ ჩანაწერების წარმოება უნდა ხდებოდეს ქრონოლოგიურად, რაც სხვადასხვა აქტივობის ერთმანეთთან დაკავშირების და კოორდინაციის საშუალებას იძლევა;

ე) პირთა განახლებული სია, მათ შორის, კერძო ვეტერინარების (ვეტერინარი ექიმების) და თითოეულ რეგიონში არსებული ადგილობრივი ორგანიზაციების სია, რომლებსაც შეიძლება დაუკავშირდნენ თურქულის აფეთქების შემთხვევაში;

ვ) სადგომების განახლებული სია, რომელთა მიმართაც თურქულის აფეთქების შემთხვევაში შეიძლება გამოყენებული იყოს ამ წესის მე-14 და მე-16 მუხლებით დადგენილი მოთხოვნები;

ზ) დაწვის ან დამარხვის ადგილების კადასტრი ამ წესის შესაბამისად მოკლული ცხოველებისთვის, რომლებიც გადამუშავდება ამ წესში მითითებული და საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;

თ) თითოეულ რეგიონში კომპეტენტური გარემოს დამცველი ორგანიზაციების განახლებული სია, რომლებთანაც დაკავშირება უნდა მოხდეს თურქულის აფეთქებისთანავე;

ი) რუკები, რომლებზეც იდენტიფიცირებულია ტანხორცის დასამარხი შესაფერისი ადგილები,

რომლებიც საფრთხეს არ შეუქმნის გარემოს, კერძოდ ზედაპირულ და გრუნტის წყლებს;

კ) დასამუშავებელი და გადამამუშავებელი (უტილიზაცია) საწარმოების ჩამონათვალი, რომლებსაც უფლება აქვთ, დაამუშაონ ან გაანადგურონ ცხოველების ტანხორცი და ცხოველების ნარჩენები;

ლ) ტანხორცის გახრწნის, კერძოდ, ზედაპირულ და გრუნტის წყლებში გავრცელების, ასევე სხეულის ქსოვილებისა და სითხის გარემოში გავრცელების თავიდან ასაცილებლად დეზინფექციის ჩატარების ღონისძიებებისა და კონტროლის ჩამონათვალი.

მუხლი 85. ექსპერტთა ჯგუფი

სააგენტოს მიერ იქმნება ექსპერტთა მულტიდისციპლინური ჯგუფი შემდეგი შემადგენლობით: ვეტერინარი ეპიდემიოლოგი, ვეტერინარი ვირუსოლოგი და მეცნიერი ვერტერინარი, რომელიც დაეხმარება სააგენტოს:

ა) თურქულის დაავადების აფეთქებაზე ექვსის მიტანის შემთხვევაში:

ა.ა) კლინიკური სურათისა და ეპიდემიოლოგიურ შეფასებაში;

ა.ბ) განსახორციელებელ დამატებით ზომებთან ერთად ნიმუშის აღებასა და გამოკვლევებთან დაკავშირებით, თურქულის დიაგნოსტიკისათვის;

ბ) თურქულის ეპიდემიის შემთხვევაში სულ მცირე:

ბ.ა) კლინიკური სურათის ადგილზე შეფასებასა და ეპიდემიოლოგიური მოკვლევის ჩატარებაში, რათა მოაგროვოს საჭირო ინფორმაცია შემდეგის დასადგენად:

ბ.ა.ა) ინფექციის წარმოშობა;

ბ.ა.ბ) ინფექციური აგენტების შეტანის თარიღი;

ბ.ა.გ) დაავადების შესაძლო გავრცელება;

ბ.ბ) სკრინინგის, ნიმუშის აღებასა და გამოკვლევებთან დაკავშირებით;

ბ.გ) თურქულის კონტროლის ზომებისა და სტრატეგიის განსაზღვრაში, მათ შორის კონსულტაციის გაწევაში სადგომებსა ან მე-15 მუხლში მითითებულ შენობებში ბიო-უსაფრხოების ღონისძიებებისა და გადაუდებელი ვაქცინაციის შესახებ;

ბ.დ) გეოგრაფიული, მეტეოროლოგიური და სხვა აუცილებელი ინფორმაციით ეპიდემიოლოგიური მონაცემების შეგროვებაში;

ბ.ე) ეპიდემიოლოგიური მონაცემების გაანალიზებასა და რისკის შეფასების განახორციელებაში რეგულარული ინტერვალებით;

ბ.ვ) ცხოველების ტანხორცისა და ნარჩენების გადამამუშავების განხორციელებაში გარემოზე მინიმალური ზიანის მიყენებით.

გ) თურქულის დაავადების აფეთქების შემთხვევაში ექსპერტთა ჯგუფმა ანგარიში უნდა წარუდგინოს სააგენტოს.

მუხლი 86. თურქულის პრევენციისა და კონტროლის დამატებითი ღონისძიებები

1. აკრძალულია საზოგადოებრივი კვების ნარჩენების გამოყენება ცხოველების საკვებად.

2. დეტალური წესები თურქულის საწინააღმდეგო ზომებისთვის მდრღნელებისა ან ხორთუმიანების შემთხვევაში დგინდება სააგენტოს მიერ.

3. თუ არსებობს ეჭვი გარეული ცხოველების თურქულით დაინფიცირების შესახებ, სააგენტომ უნდა გაატაროს სათანადო ზომები დაავადების დასადასტურებლად ან გამოსარიცხად ყველა ამთვისებული დახოცილი ან ნაპოვნი მკვდარი ცხოველის შემოწმებით, მათ შორის, ლაბორატორიული გამოკვლევით. ეჭვის შესახებ სააგენტომ უნდა აცნობოს ამთვისებული ცხოველების მფლობელებს და მონადირეებს.

4. გარეულ ცხოველებში თურქულის პირველადი შემთხვევის დადასტურებისას სააგენტომ დაავადების გარცელების შესამცირებლად დაუყოვნებლივ უნდა გამოიყენოს ამ წესის 71-ე მუხლში მითითებული ზომები და უნდა შეადგინოს ამ წესის 72-ე მუხლით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად თურქულის აღმოფხვრის გეგმა. დაავადების დადასტურების შესახებ მან უნდა აცნობოს ამთვისებული ცხოველების მფლობელებს და მონადირეებს.

მუხლი 87. განსაკუთრებული ეპიდემიოლოგიური ზომების გატარება

თუ ამ წესში მითითებული ზომების განხორციელებისას, სააგენტო ჩათვლის, რომ რომელიმე ზომა არ შეესაბამება ეპიდემიოლოგიურ მდგომარეობას, ან თუ ამ წესის შესაბამისად გატარებული ზომების მიუხედავად თურქულის ვირუსის გავრცელების საფრთხე მაინც არსებობს, სააგენტოს უფლება აქვს, დაუყოვნებლივ დროის განსაზღვრულ მონაკვეთში განახორციელოს ეპიდემიოლოგიური გარემოების შესაბამისი ეკვივალენტური ეპიდემიოლოგიური ეფექტის მქონე ალტერნატიული ზომები.

მუხლი 88. ვაქცინის შესყიდვა, შემოწმება და მარაგები

1. სააგენტოს მიერ ვაქცინის შესყიდვა ხდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.
2. ვაქცინის შესყიდვის ტექნიკურ პირობებს ადგენს სააგენტო;
3. ტექნიკური პირობების შედგენისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს სულ მცირე შემდეგი მოთხოვნები:
  - ა) ვაქცინის დოზის ერთეულად აღებულ უნდა იქნეს მსხვილფეხა საქონლის საიმუნოზაციო დოზა;
  - ბ) ვაქცინის შემადგენლობაში შემავალ თითოეულ სეროტიპზე დამცველობითი დოზა უნდა შეადგენდეს არანაკლებ 6PD50;
  - გ) ვაქცინას მოწოდებისას თან უნდა ახლდეს: თითოეულ სერიაზე ხარისხის დამადასტურებელი შესაბამისი სერტიფიკატი ან ამ სერტიფიკატის ეკვივალენტური დოკუმენტი, GMP სერტიფიკატი, წარმოშობის სერტიფიკატი, საქართველოში რეგისტრაციის დამადასტურებელი დოკუმენტი, ვაქცინის ინსტრუქცია (ნოტარიულად ნათარგმნი ქართულ ენაზე) და ვაქცინის დახასიათება. დოკუმენტაციაში აუცილებლად უნდა იყოს მითითებული ფლაკონის გახსნიდან მისი გამოყენების ვადა, ვაქცინაციის სქემა;
  - დ) მომწოდებლის პასუხისმგებლობა ვაქცინის ინსტრუქციით გათვალისწინებულ შენახვის პირობების, ვაქცინის ტრანსპორტირებისას შესაბამისი ტემპერატურული რეჟიმის (ცივი ჯაჭვის პრინციპი) დაცვაზე, რაც უნდა დასტურდებოდეს შესაბამისი ჩანაწერებით;
  - ე) ვაქცინის ფლაკონის ეტიკეტზე მითითებული უნდა იყოს არანაკლებ შემდეგი სახის ინფორმაცია: ვაქცინის დასახელება, ვაქცინის მოცულობა, სხვადასხვა სახეობის ცხოველებისათვის რეკომენდებული დოზა, ვაქცინის გამოშვების, ვარგისიანობის ვადა, ვაქცინის შემცველი სეროტიპები, სერიის ნომერი, ვაქცინის შენახვის პირობები და მისი გამოყენების მეთოდები, ხოლო ვაქცინის ყუთზე (რომელიც წარმოდგენილი უნდა იყოს თერმო კონტეინერის სახით) მითითებული უნდა იყოს: ვაქცინის დასახელება, ყუთში ფლაკონების რაოდენობა, ვაქცინის გამოშვების თარიღი, ვარგისიანობის ვადა, ვაქცინის შემცველი სეროტიპები, სერიის ნომერი, ვაქცინის შენახვის პირობები;
  - ვ) ვაქცინა ცხოველის ორგანიზმში არ უნდა იწვევდეს სამი ABC არასტრუქტურული ცილების (NSP) საწინააღმდეგო ანტისხეულების წარმოქმნას;

ზ) ინფორმაცია ვაქცინაში შემავალი შტამების, თითოეულ სეროტიპზე დამცველობითი დოზის, სამი ABC არასტრუქტურული ცილების (NSP) საწინააღმდეგო ანტისხეულების წარმოქმნის სტატუსის შესახებ უნდა დასტურდებოდეს OIE-ის ან FAO-ის რეფერალური ლაბორატორიის მიერ;

თ) მზა ვაქცინებს გავლილი უნდა ჰქონდეს წარმოებისა და ხარისხის კონტროლი, რომელიც უნდა შეესაბამებოდეს ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის OIE-ის (სადიაგნოსტიკო ტესტებისა და ვაქცინების სახელმძღვანელო) და ევროპული ფარმაკოპეის სტანდარტებს.

4. სააგენტომ საგანგებო ზომების გეგმის ფარგლებში უნდა იქონიოს საქართველოში რეგისტრირებული ვაქცინ(ებ)ის გადაუდებელი ვაქცინაციისთვის საჭირო რეზერვები.

5. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს ვაქცინების უსაფრთხო შენახვისა და გამოყენების პირობების დაცვა.

6. ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობიდან გამომდინარე ვაქცინის შეცვლის საჭიროებისას, მათ შორის, ქვეყნისათვის ეგზოტიკური შტამის დადასტურებისას, სააგენტომ მოკლე ვადაში უნდა უზრუნველყოს არსებული ვაქცინის შეცვლა შესაბამისი ვაქცინით.

7. სააგენტო უფლებამოსილია, შეამოწმოს გამოყენებისთვის გამიზნული ვაქცინების იმუნოგენობა და უვნებლობა.

მუხლი 89. თურქულის გამომწვევ ვირუსზე მომუშავე ლაბორატორია

1. თურქულის გამომწვევ ცოცხალ ვირუსზე ლაბორატორიული გამოკვლევის, ასევე დამადასტურებელი დიაგნოსტიკის მიზნით, მუშაობა ნებადართულია საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებულ სსიპ - საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორიაში (შემდგომში - ლაბორატორია), რომელიც განსაზღვრულია ეპიდზედამხედველობის ინტეგრირებულ ეროვნულ სისტემაში მონაწილე ლაბორატორიად.

2. ლაბორატორია, რომელიც მუშაობს თურქულის გამომწვევ ცოცხალ ვირუსზე, უნდა აკმაყოფილებდეს ან ზედმიწევნით ასრულებდეს ევროკომისიის მიერ დადგენილ ბიო-უსაფრთხოების სტანდარტებს - „მინიმალური სტანდარტები ლაბორატორიებისთვის, რომლებიც მუშაობენ თურქულის გამომწვევ ვირუსზე ხელოვნურ პირობებში და ცოცხალ ორგანიზმში“.

3. ლაბორატორიაში დაცულ უნდა იქნეს ბიოუსაფრთხოების სტანდარტები.

4. ლაბორატორია, რომელსაც თურქულის გამომწვევ ცოცხალ ვირუსთან, მის გენომთან, ანტიგენებთან ან ასეთი ანტიგენებისგან წარმოებულ ვაქცინებთან აქვს შეხება კვლევის, დიაგნოსტიკის ან წარმოების მიზნით უნდა იქნეს გაკონტროლებული საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (შემდგომში - სამინისტროს) მიერ.

5. ლაბორატორია, რომელიც მუშაობს თურქულის გამომწვევ ცოცხალ ვირუსზე ან ინაქტივირებულ ანტიგენზე ექვემდებარება არანაკლებ ორ შემოწმებას სამინისტროს მიერ ხუთი წლის განმავლობაში, ერთ-ერთი შემოწმება ხორციელდება გაფრთხილების გარეშე.

6. სამინისტრო შემოწმებას ახორციელებს მაკონტროლებელი ჯგუფის საშუალებით, რომელიც შედგება არანაკლებ თურქულის დაავადების ექსპერტისაგან და ლაბორატორიებში ბიოუსაფრთხოების საკითხებზე, კერძოდ მიკრობიოლოგიურ რისკებზე მომუშავე ერთი დამოუკიდებელი ექსპერტისგან.

7. მაკონტროლებელი ჯგუფი ვალდებულია, ანგარიში წარუდგინოს სოფლის მეურნეობის მინისტრს.

მუხლი 90. საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორია

1. ლაბორატორიამ უნდა ითანამშრომლოს რეფერენს ლაბორატორიასთან, სადაც საჭიროების შემთხვევაში უზრუნველყოფს სათანადო ნიმუშების გაგზავნას.

2. ამ წესში მითითებული ლაბორატორიული გამოკვლევები პირველ რიგში ხორციელდება თურქულის დადასტურებით ან გამორიცხვით, ასევე სხვა ვაზიკულარული დაავადებების გამორიცხვით.

3. თუ თურქულის ეპიდემია დადასტურდება და ვირუსის სეროტიპი დადგინდება, ეს ვირუსი ანტიგენურად უნდა დახასიათდეს ვაქცინის შტამებთან მიმართებაში. საჭიროების შემთხვევაში

გამოყენებულ უნდა იქნეს რეფერენს ლაბორატორია.

4. ვეზიკულარული დაავადების ნიშნების მქონე ღორებიდან აღებული ნიმუშები, რომლებიც უარყოფითია თურქულის გამომწვევ ვირუსზე, საჭიროების შემთხვევაში, შემდგომი გამოკვლევასათვის უნდა გაიგზავნოს რეფერენს ლაბორატორიაში.

5. ამ წესით დადგენილ ლაბორატორიულ გამოკვლევებთან დაკავშირებული მოთხოვნების შესასრულებლად ლაბორატორია აღჭურვილი უნდა იქნეს ადეკვატურად და დაკომპლექტებული სათანადო რაოდენობის მომზადებული პერსონალით.

6. ლაბორატორია თურქულის და სხვა ვეზიკულარული დაავადებების გამოკვლევებთან, კვლევებთან და დადასტურებასთან დაკავშირებით ახორციელებს არანაკლებ ქვემოთ მითითებულ ფუნქციებსა და მოვალეობებს, კერძოდ:

ა) ლაბორატორიამ უნდა უზრუნველყოს უწყვეტი მომსახურება ვეზიკულარული ვირუსული დაავადებების დიაგნოსტიკასთან დაკავშირებით და სწრაფი თავდაპირველი დიაგნოსტიკების უზრუნველყოფისთვის უნდა იყოს სათანადოდ აღჭურვილი და კვალიფიციური;

ბ) ლაბორატორიამ უზრუნველყოს მარაგი თურქულის გამომწვევი ვირუსის ყველა სეროტიპის ინაქტივირებული რეფერენტული შტამების და ვირუსების საწინააღმდეგო იმუნური შრატების, ასევე სწრაფი დიაგნოსტიკისთვის საჭირო სხვა ყველა რეაგენტის. შესაბამისი უჯრედოვანი კულტურები მუდმივად მზად უნდა იყოს უარყოფითი დიაგნოზის დადასტურებისთვის;

გ) ლაბორატორია სათანადოდ აღჭურვილი და კვალიფიციური უნდა იყოს მსხვილ მასშტაბიანი სეროლოგიური კონტროლისთვის;

დ) პირველადი ეპიდემიის დროს ყველა საექვო სინჯები უნდა შეგროვდეს და სწრაფად იქნეს ტრანსპორტირებული, პროტოკოლის შესაბამისად, ლაბორატორიაში. ამასთან, მზადყოფნაში უნდა იქნეს მოყვანილი ნიმუშების შეგროვებისათვის საჭირო ხელსაწყოები და აღჭურვილობა.

ე) ანტიგენების სკრინინგი და გენური დახასიათება უნდა განხორციელდეს ყველა ვირუსზე, რომელიც განსაზღვრავს დაავადებების ახალი აფეთქების დაწყებას. ზემოხსენებული ქმედებები შეიძლება შეასრულოს ლაბორატორიამ, თუ ამის საშუალებები არსებობს. სხვა შემთხვევაში, პირველი შესაძლებლობისთანავე, ლაბორატორიამ პირველადი შემთხვევის ვირუსის ნიმუში უნდა გადააგზავნოს რეფერენს ლაბორატორიაში დასადასტურებლად და შემდგომი დახასიათებისთვის;

ვ) ლაბორატორია გამოკვლევის შედეგებს აწვდის სააგენტოს;

ზ) ლაბორატორიამ უნდა ითანამშრომლოს რეფერენს ლაბორატორიასთან და სხვა ქვეყნის ეროვნულ ლაბორატორიებთან დიაგნოსტიკის გაუმჯობესებელი მეთოდების შემუშავებისა და შესაბამისი მასალების და ინფორმაციის გაცვლის მიზნით;

თ) ლაბორატორიამ მონაწილეობა უნდა მიიღოს რეფერენს ლაბორატორიის მიერ ორგანიზებულ ხარისხის უზრუნველყოფისა და სტანდარტიზაციის ღონისძიებებში (ლაბორატორიათმორისი გამოცდა);

ი) ლაბორატორიამ უნდა გამოიყენოს ის ტესტები და სტანდარტები, რომლებიც აკმაყოფილებს ან აღემატება ამ წესის 91-ე მუხლში განსაზღვრულ კრიტერიუმებს. ლაბორატორიამ დაინტერესებულ მხარეს მოთხოვნისთანავე უნდა მიაწოდოს მონაცემები, რომლებიც ადასტურებს, რომ გამოყენებული ტესტი აკმაყოფილებს ან აღემატება აღნიშნულ მოთხოვნებს;

კ) სააგენტოს მიერ კონტროლის ზომების დროულად განხორციელების მიზნით (დაგვიანების თავიდან აცილების მიზნით), ლაბორატორიას უნდა ჰქონდეს სათანადო კომპეტენცია იმისათვის, რომ დაადგინოს ვეზიკულარული დაავადების გამომწვევი ვირუსები და ენცეფალომიოკარდიტის ვირუსი;

ლ) ლაბორატორიის ტერიტორიულ ორგანოებს, რომლებიც არ ახორციელებენ ვირუსის გამოვლენას ვეზიკულარული დაავადებების საექვო შემთხვევიდან აღებულ ნიმუშებში, არ მოეთხოვებათ ამ წესის 89-ე მუხლის მქ-4 პუნქტში მითითებული ბიო-უსაფრთხოების სტანდარტების დაცვა, მაგრამ

ვალდებულნი არიან, ჰქონდეთ დადგენილი პროცედურები, რომლებიც უზრუნველყოფს თურქულის გამომწვევი ვირუსის შესაძლო გავრცელების ეფექტურ პრევენციას.

7. ლაბორატორიამ უნდა ითანამშრომლოს სხვა ლაბორატორიებთან, რომლებსაც კანონმდებლობით დადგენილი წესით მინიჭებული აქვთ სხვადასხვა ტესტის, მათ შორის, სეროლოგიური ტესტის ჩატარების უფლება.

მუხლი 91. სტანდარტები და ტესტები თურქულის დიაგნოზისა და სხვავეზიკულარული დაავადებების დიფერენციალური დიაგნოსტიკისთვის

1. ლაბორატორია ვალდებულია დანერგოს და გამოიყენოს OIE-ის სახელმძღვანელოთი განსაზღვრული სტანდარტები და ტესტები.

2. ლაბორატორიის მიერ თურქულის დაავადებასთან და სხვა ვეზიკულარული ვირუსული დაავადებების დიაგნოზისთვის გამოყენებულ უნდა იქნეს შემდეგი ტესტები (ლაბორატორიული დიაგნოსტიკური პროცედურა):

ა) რეკომენდებული პროცედურები - OIE-ის სახელმძღვანელოში აღწერილი დიაგნოსტიკური ტესტები;

ბ) ალტერნატიული პროცედურები - OIE-ის სახელმძღვანელოში “ალტერნატიულ ტესტებად” განსაზღვრული ან სხვა ტესტები, რომლებიც არ არის შეტანილი OIE-ის სახელმძღვანელოში, რომელთა გამოყენება ნებადართულია იმ პირობით, რომ ტესტის შესრულება დაადასტურებს OIE-ის სახელმძღვანელოში განსაზღვრული ყველაზე მკაცრი მგრძობელობის და სპეციფიურობის შესაბამისობას ან გადაჭარბებას.

3. ლაბორატორიამ უნდა აწარმოოს და შეინახოს საჭირო ჩანაწერები, რომლებიც ასახავენ მათი ტესტირების პროცედურების შესაბამისობას OIE-ის მოთხოვნებთან.

4. ლაბორატორია ვალდებულია, მონაწილეობა მიიღოს რეფერენს ლაბორატორიის, საერთაშორისო ორგანიზაციის, როგორცაა OIE, გაერთიანებული ერების სასურსათო და სასოფლო-სამეურნეო ორგანიზაცია (FAO) ან ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს მიერ ორგანიზებულ პერიოდული სტანდარტიზაციის და ხარისხის უზრუნველყოფის ლაბორატორიათშორის გამოცდებში.

5. ლაბორატორია ვალდებულია, შეიმუშაოს ხარისხის უზრუნველყოფის შიდა პროგრამები, რისთვისაც გამოყენებული უნდა იქნეს ლაბორატორიის ხარისხის შეფასების შესახებ OIE-ის სახელმძღვანელოში მითითებული სპეციფიკაციები და ხარისხის უზრუნველყოფის ფარგლებში უნდა დაადასტუროს ჩვეულებრივ რეჟიმში ტესტების შესაბამისობა OIE-ის სახელმძღვანელოში განსაზღვრულ ყველაზე მკაცრ მგრძობელობის და სპეციფიურობის მოთხოვნებთან.

6. საველე პირობებში აღებული მასალა უნდა გაეგზავნოს ლაბორატორიას თუ ასეთი ნიმუშები ხელმისაწვდომი ან შესაფერისი არ არის ტრანსპორტირებისთვის, მისაღებია იმავე მასპინძელი სახეობებიდან მიღებული ცხოველის პასაჟირებული მასალა ან მოკლევადიანი პასაჟირებული უჯრედოვანი კულტურის მასალის აღება ეროვნული ლაბორატორიის მიერ. წარმოდგენილ უნდა იქნეს აგრეთვე ცხოველის ან უჯრედოვანი პასაჟირების მასალის ისტორია.

7. ვეზიკულარული დაავადების გამომწვევი ვირუსის დიაგნოსტიკისთვის ნიმუშების ტრანსპორტირება შესაძლებელია 4⁰ C-ზე, თუ მიმღებ ლაბორატორიამდე ტრანსპორტირების დრო ნაკლებია 24 საათზე.

8. ეზოფაგურ-ფარინგალური (ზონდი) ნიმუშების ტრანსპორტირებისას რეკომენდებულია მათი განთავსება მყარ ნახშირორჟანგზე ან თხევად აზოტზე, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ გამორიცხული არ არის დაგვიანება/შეფერხება აეროპორტებში ტრანსპორტირებისას.

9. საჭიროა სპეციალური წინასწარი ზომების მიღება თურქულის დაავადებაზე საექვო შემთხვევებიდან აღებული მასალის უსაფრთხო შეფუთვისთვის, როგორც ქვეყნების ფარგლებში, ასევე ფარგლებს გარეთ გაგზავნისას, კონტეინერების გატეხის ან გაჟონვის და დაზინძურების რისკის პრევენციისთვის, ასევე მნიშვნელოვანია ნიმუშების დამაკმაყოფილებელ მდგომარეობაში ჩამოსვლის უზრუნველყოფა.

შეფუთვიდან წყლის გაჟონვის პრევენციისათვის უმჯობესია „სველი“ ყინულის პაკეტების გამოყენება.

10. ნიმუშების გაგზავნამდე მიმღებ ლაბორატორიას უნდა ეცნობოს მასალის გაგზავნის შესახებ და შედგეს მიღების შესახებ შეთანხმება.

11. ლაბორატორიის მიერ თურქულის დაავადებასთან და სხვა ვეზიკულარული ვირუსული დაავადებების დიაგნოზისთვის გამოყენებულ უნდა იქნეს შემდეგი სტანდარტები (რეფერენტული რეაგენტი, რომელიც გახდა საერთაშორისოდ აღიარებული სტანდარტი რამდენიმე სხვადასხვა ლაბორატორიაში განხორციელებული შედარებითი ტესტირების პროცედურის შემდეგ) - OIE-ის სახელმძღვანელოში მითითებული პროტოკოლები, რომლებიც ითვალისწინებს ვირუსის გამოყოფის, ანტიგენის, ნუკლეინის მჟავას და ანტისხეულის (სტრუქტურული და არასტრუქტურული ცილის) გამოვლენის სტანდარტულ პროცედურას ვეზიკულარულ დაავადებებთან დაკავშირებით.

ცხრილი

კრიტერიუმი, რომლის საფუძველზე მიიღება გადაწყვეტილება დამცავი(პროფილაქტიკური) ვაქცინაციის გამოყენებაზე და სახელმძღვანელო მითითებები გადაუდებელი ვაქცინაციის პროგრამებზე

1. კრიტერიუმი, რომლის საფუძველზე მიიღება გადაწყვეტილება დამცავი (პროფილაქტიკური) ვაქცინაციის გამოყენებაზე

კრიტერიუმი	გადაწყვეტილება	
	ვაქცინაციისათვის	ვაქცინაციის საწინააღმდეგოდ
ამთვისებული ცხოველების სიმჭიდროვე	მაღალი	დაბალი
კლინიკურად დაავადებული დომინირებული სახეობები	ღორები	მცოხნავი ცხოველები
პოტენციურად დაინფიცირებული ცხოველების ან მათი პროდუქტების გადაადგილება დამცავი ზონის გარეთ	მტკიცებულება	მტკიცებულების გარეშე
დაინფიცირებული სადგომებიდან ვირუსის პროგნოზირებული ჰაერ-წვეთოვანი გზით გავრცელება	მაღალი	დაბალი ან არარსებული
შესაბამისი ვაქცინა	ხელმისაწვდომია	არ არის ხელმისაწვდომი
აფეთქების წარმოშობა(მიკვლევადობა)	უცნობია	ცნობილია
აფეთქების სიხშირის მრუდი	სწრაფად მზარდი	მცირე ან ნელი ზრდა
აფეთქების გავრცელება	ფართოდ გავრცელებული	შეზღუდული
საზოგადოების რეაქცია სრული აღმოფხვრის პოლიტიკაზე	ძლიერი	სუსტი
რეგიონალიზაციის დაშვება ვაქცინაციის შემდეგ	დიახ	არა

2. დამატებითი კრიტერიუმი, რომლის საფუძველზეც მიიღება გადაწყვეტილება გადაუდებელი ვაქცინაციის შემოღების შესახებ

კრიტერიუმი	გადაწყვეტილება	
	ვაქცინაციისთვის	ვაქცინაციის საწინააღმდეგოდ

რეგიონალიზაციის აღქმა სხვა ქვეყნების მიერ	ცნობილია	უცნობია
კონტროლის სტრატეგიის ეკონომიკური შეფასება	თუ გათვალისწინებულია, რომ კონტროლის სტრატეგია გადაუდებელი ვაქცინაციის გარეშე გამოიწვევს მნიშვნელოვნად მაღალ ეკონომიკურ ზარალს სასოფლო-სამეურნეო და არასასოფლო-სამეურნეო სექტორებში.	თუ გათვალისწინებულია, რომ კონტროლის სტრატეგია გადაუდებელი ვაქცინაციით გამოიწვევს მნიშვნელოვნად მაღალ ეკონომიკურ ზარალს სასოფლო-სამეურნეო და არასასოფლო-სამეურნეო სექტორებში.
თუ გათვალისწინებულია, რომ 24/48-საათიანი წესის შესრულება შეუძლებელია ეფექტურად მომდევნო ორი დღის განმავლობაში	დიახ	არა
ამთვისებული ცხოველების სრული დაზოცვის პოლიტიკის მნიშვნელოვანი სოციალური და ფსიქოლოგიური გავლენა	დიახ	არა
ცხოველური პროდუქტების ინტენსიური მწარმოებელი სადგომების არსებობა ამთვისებული ცხოველების დაბალ სიმჭიდროვეში	დიახ	არა

დანართი №2

ცხოველების ჯილხთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო

წესი

მუხლი 1. ზოგადი დებულებანი

1. ჯილხი არის ყველა შინაური და გარეული ცხოველის, აგრეთვე ადამიანის განსაკუთრებით საშიში ინფექციური დაავადება, ხასიათდება სეპტიცემიის მოვლენებით, მძიმე ინტოქსიკაციით და კარბუნკულების წარმოქმნით. დაავადების აღმძვრელი მიეკუთვნება სპორაწარმოქმნელ მიკროორგანიზმებს, რომლებსაც განსაზღვრულ პირობებში ნიადაგში გამრავლების უნარი აქვთ და შეუძლიათ შეინარჩუნონ თავისი ცხოველმყოფელობა და ვირულენტური თვისებები წლობით. სპორებით დაინფიცირებული ნიადაგი ხანგრძლივი დროით რჩება ინფექციის აღმძვრელის გადაცემის ფაქტორად.
2. ჯილხის საწინააღმდეგო ღონისძიებათა ორგანიზაციის დროს ერთმანეთისაგან განსხვავებული უნდა იქნეს ჯილხის მიმართ საშიში ტერიტორია, ეპიზოოტიური კერა, ნიადაგობრივი კერა, ეპიდემიური კერა.
3. ჯილხთან დაკავშირებულ ეპიზოოტიური (ეპიდემიოლოგიური) კეთილსაიმედოობის უზრუნველყოფის სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - სურსათის ეროვნული სააგენტო (შემდგომში – სააგენტო).

მუხლი 2. ტერმინთა განმარტება

1. ამ წესის მიზნებისთვის გამოყენებულ ტერმინებს აქვს შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) ეპიზოოტიური კერა - ცხოველის სადგომი ან მიმდებარე ტერიტორია, რომელზეც იმყოფება ინფექციის აღმძვრელის ერთი ან რამდენიმე წყარო;

ბ) არაკეთილსაიმედო პუნქტი - დასახლებული ადგილი, სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი ან მეღორეობის ფერმა, რომლის ტერიტორიაზე აღმოჩენილია ერთი ან მეტი ეპიზოოტიური კერა;

გ) არაკეთილსაიმედო კერა - ცხოველის სადგომი ან მიმდებარე ტერიტორია, სადაც დაფიქსირებულია დაავადება;

დ) არაკეთილსაიმედო ტერიტორია - ტერიტორია, რომელიც მოიცავს დაავადების კერიდან 10 კილომეტრიან რადიუსს;

ე) საშიში ბუფერული ზონა - ტერიტორია, რომელიც მოიცავს დაავადების კერიდან 3 კილომეტრიან რადიუსს;

ვ) საშიში ტერიტორია - ტერიტორია, სადაც ადრე დაფიქსირებული იყო ჯილეხი;

ზ) ნიადაგობრივი კერა - ადგილი, სადაც განთავსებული იყო ჯილეხით მკვდარი ცხოველის ლეში ან/და ადგილი, სადაც არის ჯილეხით მკვდარი ცხოველის სამარხი;

თ) ეპიდემიური კერა - ინფექციის წყაროს ადგილი და მისი მომიჯნავე ტერიტორია, რომელთა ფარგლებშიც მოცემულ პირობებში შესაძლებელია დაავადების გამომწვევით ჯანმრთელი ადამიანების, ცხოველების ინფიცირება;

ი) სპეციალური ტანსაცმელი - ტანსაცმელი და საშუალებები (ხელთათმანები, რესპირატორები, დამცავი სათვალეები და ა.შ.), რომელიც გამოიყენება ადამიანების ქიმიური და ბიოლოგიური ნივთიერებებით ექსპოზიციისაგან დასაცავად;

კ) ბიოთერმული ორმო - ორმო, სადაც ხდება ბიოლოგიური ნარჩენების გაუვნებლობა;

ლ) იძულებითი დაკვლა - დაავადებული ცხოველის დაკვლა ვეტერინარი ექიმის მითითებითა და კონტროლის ქვეშ, ცხოველების დაცემის თავიდან აცილების მიზნით ან მათი მკურნალობის ეკონომიკური მიზანშეუწონლობის გამო;

მ) ფერმერული მეურნეობა - ობიექტი, სადაც ხდება ცხოველების მოშენება ან შენახვა, მუდმივად ან დროებით.

2. ამ წესის მიზნებისთვის, ასევე გამოიყენება სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსით და „ცხოველური წარმოშობის სურსათის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების სპეციალური წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 12 თებერვლის №55 დადგენილებით განსაზღვრული ტერმინები, თუ ამ წესით სხვაგვარად არ არის დადგენილი.

მუხლი 3. ჯილეხის საწინააღმდეგო პროფილაქტიკური ღონისძიებები

1. ჯილეხის საწინააღმდეგო პროფილაქტიკური ღონისძიებები მოიცავს:

ა) ცხოველების პროფილაქტიკურ იმუნიზაციას და დაავადებისგან დაცვას;

ბ) ცხოველის დაკვლის წინა და დაკვლის შემდგომ შემოწმებას, ცხოველის იძულებით დაკვლის შემთხვევაში - ცხოველური პროდუქტების ლაბორატორიულ გამოკვლევას.

2. კერა დაფიქსირებული უნდა იყოს GPS-აპარატით და ინფორმაცია შეტანილ იქნეს შესაბამის ჟურნალში.

3. არაკეთილსაიმედო ტერიტორიაზე ტარდება ვეტერინარული ღონისძიებები და ცხოველის პროფილაქტიკური იმუნიზაცია.

4. დაავადების გავრცელების რისკებიდან გამომდინარე, ინფორმაცია მოსახლეობას უნდა მიეწოდოს მასობრივი საინფორმაციო საშუალებებით.

5. ჯილეხის საწინააღმდეგო პროფილაქტიკური აცრები ტარდება ვაქცინაციის გეგმის მიხედვით. მსხვილფეხა პირუტყვი, ცხვარი, თხა და ცხენი იცრება ვაქცინის გამოყენების წესის (ინსტრუქციის) შესაბამისად.

6. ჯილეხის საწინააღმდეგოდ აცრილი ცხოველი შეიძლება დაიკლას ბაზარზე განთავსების მიზნით, აცრიდან 14 დღის გასვლის შემდგომ ვეტერინარულ-სანიტარიული წესების დაცვით იმ პირობით, თუ ცხოველს აქვს

სხეულის ნორმალური ტემპერატურა და არ აღენიშნება აკრის შემდგომი გართულება.

7. ჯილხის საწინააღმდეგო ვაქცინით აკრის შემდეგ 14 დღის განმავლობაში, დაცემული ცხოველის გატყავება დასაშვებია ჯილხზე გამოკვლევის უარყოფითი შედეგების მიღების შემთხვევაში.

8. დაცემული და იძულებით დაკლული ცხოველის ტყავი ინახება სპეციალურად გამოყოფილ შენობაში (სათავსში) განცალკევებულად, მისი ლაბორატორიული კვლევის შედეგის მიღებამდე.

9. ცხოველის მფლობელი ვალდებულია დაიცვას ამ წესით დადგენილი ჯილხთან ბრძოლის საწინააღმდეგო ღონისძიებები.

მუხლი 4. ჯილხთან ბრძოლის საკარანტინო ღონისძიებები

1. ჯილხის ლიკვიდაციის მიზნით კარანტინის დაწესება და მოხსნა ხორციელდება სახელმწიფო რწმუნებულის - გუბერნატორის მიერ.

2. საკარანტინო ზონაში/ზონიდან იკრძალება:

ა) ცხოველის შეყვანა და გამოყვანა;

ბ) ცხოველური პროდუქტების დამზადება და გამოტანა;

გ) ცხოველთა გადაჯგუფება;

დ) დაავადებული ცხოველების რძის გამოყენება;

ე) ცხოველის სახორცედ დაკვლა;

ვ) მკვდარი ცხოველის გაკვეთა და გატყავება;

ზ) ქირურგიული ოპერაციების ჩატარება, გადაუდებელი შემთხვევების გარდა;

თ) უცხო პირებისა და ტრანსპორტის შესვლა, რომელიც დაკავშირებული არ არის საკარანტინო ზონაში არსებულ ობიექტების მომსახურებასთან;

ი) ცხოველის დარწყულება საერთო გუბურიდან და სხვა წყალსაცავიდან;

კ) ცხოველებით და ცხოველური პროდუქტებით ვაჭრობა.

3. კეთილსაიმედო სათესი მონაკვეთიდან, საძოვრიდან, სათიბ-სავარგულიდან დამზადებული მარცვლის, უხეში და წვნიანი საკვების გატანა დაიშვება მხოლოდ კარანტინის მოხსნის შემდეგ.

4. მარცვალი, უხეში და წვნიანი საკვები, რომლებიც დამზადებულია ან ინახება იმ ადგილებში, რომელიც უშუალო შეხებაშია ჯილხით დაავადებულ ან მკვდარ ცხოველებთან დაუშვებელია საკარანტინო ზონიდან გატანა და გამოიყენება ადგილზე ჯილხის საწინააღმდეგოდ აკრილი ცხოველის საკვებად.

5. საკარანტინო ზონაში ცხოველების მოვლა-პატრონობა უნდა განხორციელდეს სპეციალური ტანსაცმლით, რომელიც უნდა დაექვემდებაროს შემდგომ განადგურებას.

6. საკარანტინო ზონაში ყველა ცხოველის შემოწმების შემდეგ ვეტერინარი ჰყოფს მათ 2 ჯგუფად:

ა) პირველი ჯგუფი – ჯილხით დაავადებული და დაავადებაზე საეჭვო ცხოველები, რომლებსაც აღენიშნებათ დამახასიათებელი კლინიკური ნიშნები;

ბ) მეორე ჯგუფი – ჯილხის დასენიანებაზე საეჭვო ცხოველები ანუ ყველა დანარჩენი ამთვისებული ცხოველი, რომელსაც არ აქვს დაავადების კლინიკური ნიშნები და იმყოფება საკარანტინო ზონაში.

7. პირველი ჯგუფის ცხოველები ექვემდებარებიან მკურნალობას. კლინიკური გამოჯანმრთელებიდან 14 დღის შემდეგ ცხოველები ექვემდებარებიან ვაქცინაციას.

8. მეორე ჯგუფის ცხოველები ექვემდებარებიან ვაქცინაციას.

9. ჯილეხით ან ჯილეხზე საექვო დაავადებით დაცემული ცხოველის ლეში და ცხოველური პროდუქტი უნდა დაიწვას ან მოთავსდეს ბიოთერმულ ორმოში (ცხოველის ლეშის დამარხვა ხდება იმ შემთხვევაში, თუ ვერ ხერხდება მისი დაწვა ან ბიოთერმულ ორმოში მოთავსება. სამარხი უნდა იყოს არანაკლებ 2 მეტრის სიღრმის და შესაბამისად მონიშნული).

მუხლი 5. კარანტინის მოხსნა

1. კარანტინი მოიხსნება სააგენტოს მიმართვის საფუძველზე სახელმწიფო რწმუნებულის - გუბერნატორის ან საქართველოს მთავრობის მიერ დაავადებული ცხოველის სიკვდილის ან გამოჯანმრთელების უკანასკნელი შემთხვევიდან 15 დღის გასვლის შემდეგ, თუ ცხოველებს ვაქცინით აცრაზე არ აღენიშნებათ გართულება.
2. სააგენტო და საჯარო სამართლის იურიდიული პირი – ლ. საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი ვალდებული არიან ინფორმაცია მიაწოდონ ერთმანეთს ცხოველებისა და ადამიანების ჯილეხით დაავადების შესახებ.

დანართი №3

ცხოველების ბრუცელოზთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო

წესი

მუხლი 1. ზოგადი დებულებანი

1. ბრუცელოზი – ცხოველის ინფექციური, ქრონიკულად მიმდინარე ზოონოზური დაავადებაა, რომლის ძირითადი კლინიკური გამოვლინებაა აბორტი. ადამიანისთვის განსაკუთრებით საშიშია თხისა და ცხვრის ბრუცელოზის აღმძვრელი.
2. ცხოველებში, ბრუცელოზზე დიაგნოზს ადგენენ სეროლოგიური, ბაქტერიოლოგიური და ალერგიული გამოკვლევების შედეგების საფუძველზე, ეპიზოოტოლოგიური მონაცემებისა და დაავადების კლინიკური ნიშნების გათვალისწინებით.
3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტში აღნიშნული მონაცემების მიხედვით ფერმერულ მეურნეობებსა და დასახლებულ პუნქტებს ყოფენ ამ დაავადებაზე კეთილსაიმედო ან არაკეთილსაიმედო ზონებად.
4. ბრუცელოზზე გამოკვლევისას დადებითად მორეაგირე ერთეული ცხოველების გამოვლენის შემთხვევაში, ფერმერული მეურნეობა, დასახლებული პუნქტი არაკეთილსაიმედო ზონად ითვლება, თუ 20-25 დღის ინტერვალით ჩატარებული ორჯერადი გამოკვლევისას კიდევ გამოვლინდება დადებითად მორეაგირე ცხოველი.
5. ცხოველების ბრუცელოზზე კეთილსაიმედოობას უზრუნველყოფენ პროფილაქტიკური ღონისძიებებითა და გეგმური დიაგნოსტიკური გამოკვლევებით, ინფექციის კერაში და მის გარშემო დაავადების აღმძვრელის გაუვნებლების გზით.
6. ბრუცელოზთან დაკავშირებულ ეპიზოოტიური (ეპიდემიოლოგიური) კეთილსაიმედოობის უზრუნველყოფის სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - სურსათის ეროვნული სააგენტო (შემდგომში – სააგენტო).

მუხლი 2. ტერმინთა განმარტება

1. ამ წესის მიზნებისთვის გამოყენებულ ტერმინებს აქვს შემდეგი მნიშვნელობა:
  - ა) კეთილსაიმედო ზონა - დასახლებული ადგილი, სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი ან ფერმა, რომლის ტერიტორიაზეც არ ფიქსირდება არცერთი ეპიზოოტიური კერა;
  - ბ) არაკეთილსაიმედო ზონა - დასახლებული ადგილი, სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი

ან ფერმა, რომლის ტერიტორიაზე აღმოჩენილია ერთი ან მეტი ეპიზოოტიური კერა;

გ) დეზინფექცია - მიკროორგანიზმების განადგურების ან რაოდენობის შემცირების ღონისძიება;

დ) დეზინვაზია - პარაზიტების განადგურების ან რაოდენობის შემცირების ღონისძიება;

ე) დეზინსექცია - მწერების განადგურების ან რაოდენობის შემცირების ღონისძიება;

ვ) დერატიზაცია - მღრნელების განადგურების ან რაოდენობის შემცირების ღონისძიება;

ზ) ბიოთერმული გაუვნებლობა - პროცესი, რომლის დროსაც თერმოგენული მიკროფლორის გამრავლების შედეგად მაღალი ტემპერატურის ზემოქმედებით ილუპებიან ინფექციური დაავადებების აღმძვრელები, ჰელმინთების კვერცხები და ლარვები;

თ) იძულებითი დაკვლა - დაავადებული ცხოველის დაკვლა ვეტერინარი ექიმის მითითებითა და კონტროლის ქვეშ ცხოველების დაცემის თავიდან აცილების მიზნით ან მათი მკურნალობის ეკონომიკური მიზანშეუწონლობის გამო;

ი) ფერმერული მეურნეობა - ობიექტი სადაც ხდება ცხოველების მოშენება ან შენახვა, მუდმივად ან დროებით.

2. ამ წესის მიზნებისთვის, ასევე გამოიყენება სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსით და „ცხოველური წარმოშობის სურსათის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების სპეციალური წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 12 თებერვლის №55 დადგენილებით განსაზღვრული ტერმინები თუ ამ წესით სხვაგვარად არ არის დადგენილი.

მუხლი 3. ბრუცელოზთან ბრძოლის პროფილაქტიკური ღონისძიებები

1. კეთილსაიმედო ზონაში გეგმურად უნდა განხორციელდეს პროფილაქტიკური ღონისძიებები. ბრუცელოზზე კეთილსაიმედოობა უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ცხოველთა ჯანმრთელობაზე, გადაჯგუფებაზე, გადაადგილებაზე ვეტერინარულ-სანიტარიული წესების შესრულებაზე შესაბამისი მონიტორინგისა და ვეტერინარული ზედამხედველობის განხორციელებით.

2. დაავადების თავიდან აცილების მიზნით, ცხოველის მფლობელი ვალდებულია:

ა) არ დაუშვან დაავადებული ან/და დაავადებაზე საეჭვო ცხოველების შემოყვანა სხვა ცხოველის სადგომიდან, ფერმიდან;

ბ) ფერმაში, დასახლებულ პუნქტში შემოყვანილი ცხოველები ამყოფონ კარანტინში 30 დღის განმავლობაში;

გ) კარანტინში ყოფნის დროს ცხოველები უნდა გამოიკვლიონ ბრუცელოზზე სეროლოგიურად (როზბენგალის სინჯით, აგლუტინაციის რეაქციით, კომპლემენტის ხანგრძლივი ფიქსაციის რეაქციით). წვრილფეხა პირუტყვი გამოკვლეული უნდა იქნეს დამატებით ალერგიულად, ხოლო ერკემლები და მომსახურე პერსონალი უნდა შემოწმდნენ აგრეთვე ინფექციურ ეპიდოლოგიის მიხედვით;

დ) ცხოველები საერთო ჯგუფში შეიყვანონ მხოლოდ მათი ბრუცელოზზე კეთილსაიმედოობის დადგენის შემდეგ;

ე) იმ შემთხვევაში, თუ კარანტინის პერიოდში ცხოველები აღმოჩნდნენ ბრუცელოზზე დადებითად მორეაგირენი, უნდა განხორციელდეს ღონისძიებები დიაგნოზის დასაზუსტებლად. ბრუცელოზის დადგენის შემთხვევაში, ჯგუფის მთელი სულადობა უნდა დაიკლას ვეტერინარულ-სანიტარიული წესების დაცვით;

ვ) არ დაუშვან ცხოველების კონტაქტი ბრუცელოზის მხრივ არაკეთილსაიმედო ზონის ცხოველებთან;

ზ) სახელმწიფო ვეტერინარის მოთხოვნისთანავე, წარუდგინონ ცხოველები კლინიკური შემოწმებისა და დიაგნოსტიკური გამოკვლევისათვის, ასევე საპროფილაქტიკო აცრების ჩასატარებლად;

თ) ბრუცელოზის დამახასიათებელი კლინიკური ნიშნების (აბორტი, ადრეული მშობიარობა და ა.შ.) აღმოჩენისთანავე, ასეთი ცხოველები გამოაცალკეონ საერთო ჯგუფიდან, მოათავსონ ცალკე სადგომში და აცნობონ სახელმწიფო ვეტერინარს.

3. სახელმწიფო ვეტერინარი, ცხოველებში ბრუცელოზზე საექვო ნიშნების გამოჩენისთანავე, ვალდებულია დაავადებაზე ექვის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ აცნობოს სააგენტოს და მიიღოს ზომები დიაგნოზის დასადგენად.

4. ბრუცელოზით ცხოველების დაავადების დროულად აღმოჩენის მიზნით, კეთილსაიმედო ზონაში უნდა ჩატარდეს გეგმური პროფილაქტიკური დიაგნოსტიკური გამოკვლევები.

5. პროფილაქტიკის მიზნით კეთილსაიმედო ზონაში მყოფი ცხოველები ბრუცელოზზე გამოკვლევას ექვემდებარებიან წელიწადში ერთხელ.

6. გამოკვლევას ექვემდებარება მომთაბარე მეცხვარეობის ცხოველები და მოზარდი სულადობა 6 თვის ასაკიდან, ასევე კეთილსაიმედო ზონებში არსებული ცხვარი (თხა), რომელიც ტერიტორიულად ესაზღვრება ბრუცელოზზე არაკეთილსაიმედო ზონას.

7. ერთმანეთის მოსაზღვრე ბრუცელოზზე არაკეთილსაიმედო ზონებში არსებული წვრილფეხა პირუტყვი ექვემდებარება გამოკვლევას წელიწადში ორჯერ.

8. კეთილსაიმედო ფერმერულ მეურნეობაში, რომელიც განლაგებულია არაკეთილსაიმედო ზონაში, ბრუცელოზზე გამოკვლევას ექვემდებარებიან ცხოველები წელიწადში არანაკლებ ორჯერ, დეკემბერი და თესვის წინ და მის შემდეგ.

9. ბრუცელოზის სალიკვიდაციო ღონისძიებებს ახორციელებენ თითოეული არაკეთილსაიმედო კერისათვის შემუშავებული ღონისძიებათა გეგმის მიხედვით.

10. გამაჯანსაღებელი ღონისძიებების (დაავადების ლიკვიდაციის) გეგმაში ასახული უნდა იქნეს: ფერმის, დასახლებული პუნქტის ბრუცელოზის ეპიზოოტიური მდგომარეობა (დაავადების მიმდინარეობა, გავრცელების ხარისხი, ბრუცელოზის საწინააღმდეგო ვაქცინებით აცრილი ცხოველების რაოდენობა და სხვა), ბრუცელოზის საწინააღმდეგო იმუნოზაციის, დეზინფექციის, დერატიზაციის ჩატარების ვადები და თანმიმდევრობა, დაავადების საწინააღმდეგო ღონისძიებების გატარების ვადები და მოცულობა, ცხოველების სეროლოგიური გამოკვლევით გამოვლენილი დაავადებული ცხოველების დაკვლის ვადები და თანმიმდევრობა, გასაჯანსაღებელ ფერმაში არაკეთილსაიმედო სულადობის ჯანმრთელი ცხოველებით შეცვლის ვადები და წყაროები, რძის გადამუშავების მეთოდები და საშუალებები.

11. უნდა განისაზღვროს არაკეთილსაიმედო ფერმის, დასახლებული პუნქტის გაჯანსაღების (დაავადების ლიკვიდაციის) მეთოდები და ვადები, მითითებულ იქნეს გეგმით გათვალისწინებული ცალკეული სამუშაოების შესრულებაზე პასუხისმგებელი პირები.

12. არაკეთილსაიმედო ზონაში აკრძალულია:

ა) კურო მწარმოებლების შეყვანა;

ბ) დროებითი სადგომის (ჯგუფის) გადაადგილება სახელმწიფო ვეტერინართან შეთანხმების გარეშე;

გ) ფურებისგან მიღებული უმი რძის სარეალიზაციო ქსელში გატანა. დაავადების კლინიკური ნიშნების მქონე (აბორტი და სხვ.) ცხოველებისგან მიღებული რძე უნდა განადგურდეს;

დ) საძოვრების გამოყენება, რომელზეც ძოვდა ბრუცელოზზე არაკეთილსაიმედო დროებითი სადგომი (ჯგუფი) 3 თვის განმავლობაში. ასეთი საძოვრებიდან აღებული თივა ექვემდებარება 2 თვით შენახვას, რის შემდეგაც ეძლევა ცხოველებს საკვებად იმავე დასახლებულ პუნქტში;

ე) ჯანმრთელი ცხოველების შეყვანა სადგომებში, რომლებშიც ადრე მოთავსებული იყვნენ დაავადებული ცხოველები მათი მექანიკური გაწმენდის, სასეირნო მოედნების და სხვა ობიექტების დეზინფექციისა და დერატიზაციის გარეშე;

ვ) ცხვრისა და თხის წველა, არადეზინფიცირებული სამაჟდაკე ტყავის დამუშავება (გამრობა-გაწმენდა და სხვა), ბატკნებისაგან მიღებული სამაჟდაკე ტყავები ტანხორციდან მოცილებისთანავე ექვემდებარებიან დეზინფექციასა და დაკონსერვებას;

ზ) ბრუცელოზზე დადებითად მორეაგირე ყველა სახის, ასევე აბორტირებული ცხოველები, დაუყოვნებლივ გამოყოფილი უნდა იქნეს საერთო ჯოგიდან და დაიკლას ვეტერინარულ-სანიტარიული წესების დაცვით;

თ) ბრუცელოზზე დადებითად მორეაგირე ყველა სახის, ასევე აბორტირებული ცხოველების ყოფნა საერთო ჯგუფში. აღნიშნული ცხოველები ექვემდებარებიან დაუყოვნებლივ იზოლირებას საერთო ჯგუფიდან და კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესების დაცვით დაკვლას;

ი) რძის გასაფილტრი ქსოვილის, პირადი ჰიგიენის საგნების და სპეცტანსაცმლის სადეზინფექციო საშუალებებით დამუშავების ან დუღილით გაუვნებელყოფის გარეშე გამოყენება. სადეზინფექციოდ შეიძლება გამოყენებული იქნეს კალციუმის ჰიპოქლორიდი, ქლორიანი კირი, ქლორიან სარეცხ საშუალებებთან ერთად;

კ) ცხოველთა სადგომების გამოყენება დასუფთავებისა და სადეზინფექციო საშუალებებით დამუშავების, სასანაციო ღონისძიებების ჩატარების გარეშე. ასეთ სადგომებში ჯანმრთელი ცხოველების შეყვანა შეიძლება სახელმწიფო ვეტერინართან შეთანხმებით.

13. ბრუცელოზიანი ცხოველების დაკვლა ხდება ცხოველთა სასაკლაოზე სახელმწიფო ვეტერინარის ზედამხედველობის ქვეშ სანიტარიულ-ჰიგიენური წესების დაცვით. ასეთი ცხოველების დაკვლის შედეგად მიღებული ხორცისა და სხვა პროდუქტების გამოყენება ხდება კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესების დაცვით.

14. არაკეთილსაიმედო პუნქტში ცხოველთა სადგომებში და ირგვლივ ტერიტორიაზე უნდა ჩატარდეს სათანადო ღონისძიებები დეზინფექციის, დეზინვაზიის, დეზინსექციის და დერატიზაციის ინსტრუქციების შესაბამისად.

15. ნაკელი ექვემდებარება ბიოთერმულ გაუვნებლებას.

16. ცხოველთა მფლობელები ვალდებული არიან:

ა) უზრუნველყონ ბრუცელოზთან ბრძოლის საკითხებზე სახელმწიფო ვეტერინარის მითითებების შესრულება;

ბ) მეცხოველეობის საკუთარ მეურნეობებში გაატარონ დაავადების პროფილაქტიკისა და გაჯანსაღების გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებები;

გ) უზრუნველყონ ჯანმრთელი და დაავადებაზე საექვო ცხოველთა ჯგუფების ცალ-ცალკე ძოვება და დაწყურება, რომ გამოირიცხოს ბრუცელოზის დაავადების გავრცელება;

დ) ზუსტად დაიცვან ვეტერინარულ-საკარანტინო წესები დაავადების აცილების მიზნით;

ე) გაუწიონ სისტემატური დახმარება სახელმწიფო ვეტერინარებს ცხოველების დიაგნოსტიკური გამოკვლევის, ბრუცელოზის საწინააღმდეგო აცრების, დეზინფექციის, დერატიზაციის ჩატარებაში, ასევე უზრუნველყონ გამოსაკვლავი პათმასალის მიტანა ვეტერინარულ ლაბორატორიაში.

17. ადამიანის ბრუცელოზისაგან დაცვის ღონისძიებებია:

ა) ყველა პირი, რომელიც უშუალოდ ემსახურება ბრუცელოზზე არაკეთილსაიმედო ცხოველებს, ვალდებულია მკაცრად დაიცვას პირადი ჰიგიენა და სახელმწიფო ვეტერინარის მითითებები;

ბ) მეცხოველეობის ყველა მუშაკი უზრუნველყოფილი უნდა იყოს პირადი ჰიგიენის საგნებითა და სპეცტანსაცმლით.

18. დასახლებული პუნქტი, ცხოველთა სადგომი ითვლება ბრუცელოზზე კეთლსაიმედოდ, თუ მათში აღარ იმყოფებიან დაავადებული ცხოველები და თუ გატარებულია დაავადებასთან ბრძოლის ამ წესით გათვალისწინებული ღონისძიებები, სააგენტო მიმართავს სახელმწიფო რწმუნებულს - გუბერნატორს კარანტინის მოხსნის თაობაზე.

დანართი №4

ცხოველების ტუბერკულოზთან ბრძოლის

პროფილაქტიკურ-საკარანტინო წესი

მუხლი 1. ზოგადი დებულებანი

1. ტუბერკულოზი ცხოველთა ინფექციური, ზოონოზური, ხშირ შემთხვევაში ქრონიკულად მიმდინარე დაავადებაა, რომელიც რეგისტრირებულია მრავალი სახეობის შინაურ და გარეულ ცხოველებსა და ფრინველებში. შინაურ ცხოველთაგან უფრო ხშირია მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის დასნებოვნება. ცხოველთა ტუბერკულოზის გამომწვევია *Mycobacterium bovis* (ხარის ტიპი), *Mycobacterium avium* (ფრინველის ტიპი).
2. ტუბერკულოზით ავადმყოფი ცხოველისაგან (ფრინველისაგან) შეიძლება დაავადდეს ადამიანიც, ხოლო ტუბერკულოზიანი ადამიანიდან – ცხოველი.
3. ეპიზოოტიური სიტუაციიდან გამომდინარე, ფერმერულ მეურნეობებსა და დასახლებულ პუნქტებს ყოფენ ამ დაავადებაზე კეთილსაიმედო ან არაკეთილსაიმედო ზონებად.
4. ცხოველთა მფლობელნი ვალდებული არიან უზრუნველყონ ამ წესით დადგენილი ტუბერკულოზთან ბრძოლის საწინააღმდეგო მოთხოვნების შესრულება.
5. სახელმწიფო ვეტერინარები ვალდებული არიან აწარმოონ მუდმივი კონტროლი ცხოველთა ტუბერკულოზის პროფილაქტიკურ და სალიკვიდაციო ღონისძიებეთა შესრულებაზე.
6. ტუბერკულოზზე დიაგნოზს ადგენენ ეპიზოოტოლოგიური, კლინიკური, პათანატომიური, ალერგიული და ლაბორატორიული გამოკვლევების საფუძველზე.
7. ტუბერკულოზთან დაკავშირებულ ეპიზოოტიური (ეპიდემიოლოგიური) კეთილსაიმედოობის უზრუნველყოფის სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - სურსათის ეროვნული სააგენტო (შემდგომში – სააგენტო).

მუხლი 2. ტერმინთა განმარტება

1. ამ წესის მიზნებისთვის გამოყენებულ ტერმინებს აქვს შემდეგი მნიშვნელობა:
  - ა) ეპიზოოტიური კერა - ცხოველის სადგომი ან მიმდებარე ტერიტორია, რომელშიც იმყოფება ინფექციის აღმძვრელის ერთი ან რამდენიმე წყარო;
  - ბ) არაკეთილსაიმედო პუნქტი - დასახლებული ადგილი, სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი ან ფერმა, რომლის ტერიტორიაზე აღმოჩენილია ერთი ან მეტი ეპიზოოტიური კერა;
  - გ) არაკეთილსაიმედო კერა - ცხოველის სადგომი ან მიმდებარე ტერიტორია სადაც დაფიქსირებულია დაავადება;
  - დ) არაკეთილსაიმედო ტერიტორია - ტერიტორია, რომელიც მოიცავს დაავადების კერიდან 10-კილომეტრიან რადიუსს;
  - ე) საშიში ბუფერული ზონა - ტერიტორია, რომელიც მოიცავს დაავადების კერიდან 3-კილომეტრიან რადიუსს;
  - ვ) ზოონოზური დაავადება - ცხოველის ისეთი გადამდები დაავადება, რომელიც ბუნებრივად გადაეცემა ცხოველიდან ადამიანს და ადამიანიდან ცხოველს;
  - ზ) კეთილსაიმედო ზონა - დასახლებული ადგილი, სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი ან ფერმა, რომლის ტერიტორიაზეც არ ფიქსირდება არცერთი ეპიზოოტიური კერა;
  - თ) არაკეთილსაიმედო ზონა - დასახლებული ადგილი, სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი ან ფერმა, რომლის ტერიტორიაზეც აღმოჩენილია ერთი ან მეტი ეპიზოოტიური კერა;
  - ი) დეზინფექცია - მიკროორგანიზმების განადგურების ან რაოდენობის შემცირების ღონისძიება;
  - კ) დერატიზაცია - მღრღნელების განადგურების ან რაოდენობის შემცირების ღონისძიება;
  - ლ) ტუბერკულინიზაცია - ცხოველებში ტუბერკულოზის დიაგნოსტიკის ერთ-ერთი მეთოდი.

2. ამ წესის მიზნებისთვის, ასევე გამოიყენება სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსით და „ცხოველური წარმოშობის სურსათის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების სპეციალური წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 12 თებერვლის №55 დადგენილებით განსაზღვრული ტერმინები, თუ ამ წესით სხვაგვარად არ არის დადგენილი.

მუხლი 3. ტუბერკულოზის საწინააღმდეგო პროფილაქტიკური ღონისძიებები

1. პირუტყვის მფლობელები ვალდებული არიან:

ა) არ დაუშვან დაავადებული ან/და დაავადებაზე საეჭვო ცხოველების შემოყვანა სხვა ცხოველის სადგომიდან, ფერმიდან;

ბ) შემოყვანილი პირუტყვი 30 დღის განმავლობაში მოათავსონ იზოლირებულად და ჩაუტარონ ტუბერკულინიზაცია. საერთო ჯგუფში შეიყვანონ მხოლოდ არამორეაგირე პირუტყვი, ხოლო მორეაგირე პირუტყვის გამოვლენისას დიაგნოზი დააზუსტონ და ტუბერკულოზის დადგენის შემთხვევაში შემოყვანილი პირუტყვის მთელი სულადობა დაკლან კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესით;

გ) არ დაუშვან ცხოველთა კონტაქტი ტუბერკულოზზე არაკეთილსაიმედო კერებთან;

დ) სახელმწიფო ვეტერინარის მოთხოვნისთანავე უზრუნველყონ პირუტყვის გამოყვანა დათვალისწინებისთვის, სადიაგნოსტიკო გამოკვლევებისთვის შექმნან სათანადო პირობები კომპლექსური ღონისძიების გასატარებლად.

2. ტუბერკულოზზე კეთილსაიმედო ზონიდან ცხოველის გაყვანა ნებადართულია, თუ დაავადება არ დაფიქსირებულა ბოლო 4 წლის განმავლობაში.

3. სახელმწიფო ვეტერინარი მის სამოქმედო ტერიტორიაზე ვალდებულია აკონტროლოს ტუბერკულოზზე ეპიზოოტიური მდგომარეობა.

4. დაინფიცირებული საძოვარი შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ნიადაგში მიკობაქტერიების გამძლეობის გათვალისწინებით 4 – 6 თვის შემდეგ.

5. ტუბერკულოზის დადგენისას ცხოველი უნდა დაიკლას კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესების დაცვით. დანარჩენ სულადობას უნდა ჩაუტარდეს გამოკვლევა.

6. აკრძალულია ტუბერკულოზზე არაკეთილსაიმედო ცხოველთა ჯგუფის საძოვარზე გადარეკვა.

მუხლი 4. არაკეთილსაიმედო კერებში ტუბერკულოზის საწინააღმდეგო ვეტერინარული და საკარანტინო ღონისძიებები

1. ტუბერკულოზის გამოვლინების შემთხვევაში ცხოველის მფლობელის ტერიტორია უნდა გამოცხადდეს ამ ინფექციის მიმართ არაკეთილსაიმედოდ.

2. ტუბერკულოზის პროფილაქტიკისა და ლიკვიდაციის ღონისძიებათა გეგმები უნდა შედგეს ცხოველის ცალკეული სახეობის, დასახლებული პუნქტისა და ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულის მიხედვით. ტუბერკულოზის ლოკალიზაცია-ლიკვიდაციის მიზნით კარანტინის დაწესება და მოხსნა ხორციელდება სახელმწიფო რწმუნებულის - გუბერნატორის მიერ.

3. ცხოველების მფლობელები ვალდებული არიან:

ა) შეასრულონ სახელმწიფო ვეტერინარების მოთხოვნები ტუბერკულოზის ლიკვიდაციისთვის;

ბ) სწორად გამოიყენონ კეთილსაიმედო ცხოველების ჯგუფის საძოვარი სავარგულები, დასარწყულებელი ადგილები, უზრუნველყონ ჯანმრთელი პირუტყვის განთავსება ვეტერინარულ-საკარანტინო პირობების დაცვით;

გ) არაკეთილსაიმედო კერებში განახორციელონ რძის და რძის ნაწარმის საიმედო გაუვნებლობა;

დ) სახელმწიფო ვეტერინარებს გაუწიონ სათანადო დახმარება ტუბერკულოზის სადიაგნოსტიკო გამოკვლევების, დეზინფექციების და სხვა ღონისძიებების ჩატარებაში, არ დაუშვან უცხო პირთა შესვლა, ტრანსპორტის მოძრაობა და ცხოველთა გადაჯგუფება მისი თანხმობის გარეშე;

ე) დროულად უზრუნველყონ მომსახურე პერსონალის გამოკვლევა ტუბერკულოზზე და სამედიცინო შემოწმების გარეშე არ დაუშვან ისინი ცხოველებთან, უზრუნველყონ სპეცტანსაცმლით და ფეხსაცმლით.

4. აკრძალულია:

ა) ცხოველთა გადაადგილება არაკეთილსაიმედო ზონაში;

ბ) არაკეთილსაიმედო ზონიდან თივის, ნამჯის და სხვა უხეში საკვების გატანა;

გ) ბაზრობებისა და გამოფენების მოწყობა;

დ) დაავადებული, დაავადებაზე დადებითად მორეაგირე ცხოველების და მათგან მიღებული თაობის გამოყენება აღწარმოებისათვის;

ე) არაკეთილსაიმედო ზონიდან ცხოველების გაყიდვა გამოზრდისა და გასუქების მიზნით;

ვ) ცხოველთა სადგომებში ტუბერკულოზიანი პირუტყვის შენახვა;

ზ) არაკეთილსაიმედო კერიდან გაუვნებელყოფილი რძის გატანა სარეალიზაციოდ. ასეთი რძე დაავადების საბოლოო ლიკვიდაციამდე სისტემატიურად საჭიროებს ადგილზე თერმულ დამუშავებას;

თ) დაავადებაზე საექვო ცხოველთა ჯგუფის ძოვება, დარწყულება და სხვაგვარი კონტაქტი კეთილსაიმედო ჯგუფის ცხოველებთან ერთად;

ი) დაავადებაზე საექვო ცხოველების ჯგუფის გადარეკვა-გადაყვანა მომთაბარე საძოვარზე.

5. ტუბერკულოზზე დადებითად მორეაგირე და ავადმყოფი ცხოველი ნამატთან ერთად უნდა განცალკევდეს და დაიკლას მიუხედავად მისი კონდიციისა, ასაკისა, მკვობისა და საწარმოო ღირებულებისა, სახელმწიფო ვეტერინარის ზედამხედველობით. ხორცი და ხორცპროდუქტები გამოყენებულ უნდა იქნეს კანონმდებლობით დადგენილი წესების შესაბამისად.

6. ტუბერკულოზიანი ცხოველის ლეში დაუყოვნებლივ უნდა განადგურდეს.

7. ტუბერკულოზზე არაკეთილსაიმედო სადგომებსა და ტერიტორიაზე დაცულ უნდა იქნეს სისუფთავე. ჩატარდეს დეზინფექცია, დერატიზაცია და სხვა ვეტერინარული ღონისძიებები.

8. ტუბერკულოზიანი ცხოველის მიერ გამოყოფილი ნაკელი, ქვეშაფენი, საკვები და ნარჩენები უნდა მოისპოს ან გაუვნებლდეს ბიოლოგიური, ქიმიური ან ფიზიკური მეთოდით.

9. ყველა პირი, რომელიც უშუალოდ ემსახურება ტუბერკულოზზე არაკეთილსაიმედო ცხოველებს, ვალდებულია მკაცრად დაიცვას პირადი ჰიგიენა და ვეტერინარი სპეციალისტის მითითებები.

დანართი №5

ცხოველების ცოფთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო

წესი

მუხლი 1. ზოგადი დებულებანი

1. ცოფი განსაკუთრებით საშიში ზოონოზური დაავადებაა, რომლის გამომწვევია ნეიროტროპული ვირუსი. დაავადება იწვევს ცენტრალური ნერვული სისტემის დაზიანებას და ცხოველის სიკვდილს.

2. ცოფით ავადდება ყველა თბილსისხლიანი ცხოველი და ადამიანი, იშვიათად ფრინველი.

3. ინფექციის გავრცელების ძირითადი წყაროა ცოფით დაავადებული ძაღლი, კატა, მელა, მგელი, ტურა და

ყველა სხვა სახეობის ხორცისმჭამელი ცხოველი.

4. ცოფთან დაკავშირებულ ეპიზოოტიური (ეპიდემიოლოგიური) კეთილსაიმედოობის უზრუნველყოფის სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - სურსათის ეროვნული სააგენტო (შემდგომში – სააგენტო).

მუხლი 2. ტერმინთა განმარტება

1. ამ წესის მიზნებისთვის გამოყენებულ ტერმინებს აქვს შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) ეპიზოოტიური კერა - ცხოველის სადგომი ან მიმდებარე ტერიტორია, რომელშიც იმყოფება ინფექციის აღმძვრელის ერთი ან რამდენიმე წყარო;

ბ) არაკეთილსაიმედო პუნქტი - დასახლებული ადგილი, სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი ან მ ფერმა, რომლის ტერიტორიაზე აღმოჩენილია ერთი ან მეტი ეპიზოოტიური კერა;

გ) არაკეთილსაიმედო კერა - ცხოველის სადგომი ან მიმდებარე ტერიტორია, სადაც ადრე დაფიქსირებულია დაავადება;

დ) არაკეთილსაიმედო ტერიტორია - ტერიტორია, რომელიც მოიცავს დაავადების კერიდან 10-კილომეტრიან რადიუსს;

ე) საშიში ბუფერული ზონა - ტერიტორია, რომელიც მოიცავს დაავადების კერიდან 3-კილომეტრიან რადიუსს;

ვ) ზოონოზური დაავადება - ცხოველის ისეთი გადამდები დაავადება, რომელიც ბუნებრივად გადაეცემა ცხოველიდან ადამიანს და ადამიანიდან ცხოველს;

ზ) ნეიროტროპული ვირუსი - ვირუსი, რომელიც აზიანებს ნერვულ სისტემას;

თ) ორალური ვაქცინაცია - მეთოდი როდესაც ვაქცინა ეძლევა ცხოველს პირის ღრუდან;

ი) უპატრონო ძაღლები და კატები - ცხოველები რომლებზეც კონკრეტული მომენტისთვის არ ხორციელდება კონტროლი ან მეთვალყურეობა და ცხოველთა თავშესაფარში გადაყვანის შემდეგ არ დაუდგინდება პატრონი;

კ) ბიოუსაფრთხოება - ღონისძიებათა სისტემა, რომელიც მიმართულია მოლეკულური გენეტიკის, გენური ინჟინერიის და ბიოტექნოლოგიის მიღწევების ეფექტურ გამოყენებაზე, რათა არ იქნეს დაშვებული არასასურველი ეკოლოგიური შედეგი და უშუალო საფრთხე ადამიანის ჯანმრთელობისათვის.

2. ამ წესის მიზნებისთვის, ასევე გამოიყენება სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსით და „ცხოველური წარმოშობის სურსათის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების სპეციალური წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 12 თებერვლის №55 დადგენილებით განსაზღვრული ტერმინები, თუ ამ წესით სხვაგვარად არ არის დადგენილი.

მუხლი 3. ცოფთან ბრძოლის პროფილაქტიკური ღონისძიებები

1. ცოფთან ბრძოლის პროფილაქტიკური ღონისძიებებია:

ა) შინაური ცხოველების დაცვა უპატრონო ძაღლებისა და კატების და გარეული ცხოველებისაგან;

ბ) უპატრონო ძაღლებისა და კატების იზოლირება;

გ) ძაღლებისა და კატების პროფილაქტიკური ვაქცინაცია გეგმის შესაბამისად;

დ) გარეული ხორცისმჭამელი ცხოველების ორალური ვაქცინაცია გეგმის შესაბამისად;

ე) ცოფის დაავადების დროული დიაგნოსტიკა და ინფექციის კერებში დაავადების საწინააღმდეგო ღონისძიებების გატარება;

ვ) მოსახლეობაში ცოფის საწინააღმდეგო ფართო საგანმანათლებლო ახსნა-განმარტებითი მუშაობა დაავადების არსის, ცხოველთა სავალდებულო პროფილაქტიკის შესახებ.

2. ცოფის საწინააღმდეგო პროფილაქტიკური ვაქცინაცია ქვეყანაში ტარდება ყოველწლიურად სააგენტოს მიერ შემუშავებული გეგმა-გრაფიკის მიხედვით.

3. სააგენტოს ორგანიზებით ჩატარებული ცოფის საწინააღმდეგო ვაქცინაციის კამპანიის განხორციელებისას შევსებული უნდა იქნეს სააგენტოს მიერ შედგენილი ვაქცინაციის დამადასტურებელი სახელობითი სიები, ხოლო დასრულებისას (ეტაპობრივად) აქტები.

4. ცოფის პოსტვაქცინალური იმუნიტეტის განსაზღვრის მიზნით, ყოველ წელს იგეგმება და ტარდება ცოფზე აკრილი ცხოველების შერჩევითი ლაბორატორიული გამოკვლევა. ასევე, ცოფის ვირუსის ტიპის განსაზღვრისათვის იგეგმება და ტარდება ლაბორატორიული კვლევები.

5. ქვეყნის ტერიტორიაზე ცოფის გაჩენისა და მისი გავრცელების აღსაკვეთად, ცხოველის მფლობელი ყველა ფიზიკური და იურიდიული პირი ვალდებულია:

ა) დაიცვას საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული შინაური ცხოველების (ძაღლი, კატა) მოვლა-შენახვის წესები და ყოველწლიურად უზრუნველყოს ძაღლის და კატის პროფილაქტიკური ვაქცინაცია;

ბ) ცოფის საწინააღმდეგოდ აუცრელი ძაღლები და კატები არ გაუშვას ეზოში, ქუჩაში, ბაღში, მეცხოველეობის ფერმის ტერიტორიაზე, სეზონურ საძოვარზე, პირუტყვის გადასარეკ ტრასაზე, სადგომში ჯოგში, ფარეხში და სანადიროდ;

გ) არ დაუშვას საზოგადოებრივ ობიექტებში სამომსახურეო ძაღლების შეხება გარეშე ძაღლებთან და სხვა სახეობის ხორცისმჭამელ ცხოველებთან;

დ) მუნიციპალიტეტების ქუჩებში, საერთო სარგებლობის ეზოებში, ბაღებსა და სხვა საზოგადოებრივ ადგილებში ან სანადიროდ ძაღლი გაიყვანოს მხოლოდ მოკლე საბმელით, ალიკაპით. სხვა დანარჩენ შემთხვევაში სახლიდან, საკუთარი ეზოდან, საზოგადოებრივ დაწესებულებათა ობიექტებიდან გამოსული და გამოყვანილი ყველა ძაღლი ითვლება უპატრონოდ, ექვემდებარება იზოლირებას.

6. მუნიციპალიტეტში უპატრონო ძაღლებისა და კატების იზოლირებას უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტის შესაბამისი ორგანო.

7. ცხოველების მიერ ადამიანის, სასოფლო-სამეურნეო და შინაური ცხოველების დაკბენისა ან/და ცოფის დაავადებაზე ეჭვის მიტანის ყველა შემთხვევაში, დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს სააგენტოს, რომელსაც ევალება დამკბენ ცხოველზე (იდენტიფიცირების შემთხვევაში) 10-დღიანი ვეტერინარული ზედამხედველობის დაწესება.

8. გარეულ მტაცებელ ცხოველებში ცოფის ადრეული გამოვლენისა და დაავადების გავრცელების აღკვეთის მიზნით საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივ რესურსების დაცვის სამინისტროს შესაბამისი სამსახურები, სამონადირო მეურნეობები და სხვა ფიზიკური და კერძო სამართლის იურიდიული პირები, რომელთაც შეეხება აქვთ გარეულ მტაცებელ ცხოველებთან ვალდებულნი არიან:

ა) დაუყოვნებლივ აცნობონ სააგენტოს გარეული ცხოველების უჩვეულო მოქცევის შესახებ (ადამიანისადმი შიშის დაკარგვა, უმიზეზოდ ადამიანებზე და ცხოველებზე თავდასხმა და სხვ.);

ბ) აცნობონ სააგენტოს ტყეში და ველად ნაპოვნი ყველა სახის გარეული ცხოველის ლეშის არსებობის შესახებ;

გ) ორგანიზაციული და პრაქტიკული დახმარება აღმოუჩინონ სააგენტოს ტყეში და ველად გარეული ხორცისმჭამელი ცხოველების ცოფის საწინააღმდეგო ორალური მეთოდით პროფილაქტიკური ვაქცინაციისა და სხვა ვეტერინარული საქმიანობის ჩასატარებლად.

9. უპატრონო ძაღლების და კატების დამკერი შესაბამისი სამსახური ვალდებულია ცხოველი, რომელმაც დაკბინა ადამიანი ან ცხოველი, განათავსოს თავშესაფარში ან ვოლიერში და აცნობოს სააგენტოს, რომელიც დამკბენ ცხოველზე დააწესებს 10-დღიან ვეტერინარულ ზედამხედველობას.

10. სახელმწიფო ვეტერინარის წერილობითი თანხმობით დასაშვებია დამკბენი ცხოველი დატოვებულ იქნეს

მეპატრონესთან იმ გარანტიით, რომ მეპატრონე იღებს პირად პასუხისმგებლობას იყოლიოს ცხოველი მკაცრ იზოლაციაში 10 დღე და ხელი შეუწყოს სახელმწიფო ვეტერინარს შესაბამის ღონისძიებათა განხორციელებაში.

11. ცხოველის მიერ ადამიანის დაკბენის ყველა შემთხვევაში, სააგენტო ახორციელებს იზოლირებული ცხოველების ზედამხედველობას, აღნიშნულის შესახებ აღრიცხავს სპეციალურ ჟურნალში.

12. წესდება 10-დღიანი ვეტერინარული-საკარანტინო ზედამხედველობა ცოფის საწინააღმდეგოდ აცრილ ყველა იმ ცხოველზე, რომლებმაც აცრიდან 10 დღის პერიოდში დაკბინა ან დადორბლა ადამიანი ან ცხოველი. ანალოგიური ღონისძიება ტარდება ცოფიანი ცხოველის მიერ დაკბენილ ყველა აცრილ ცხოველზე, რომელმაც დაკბინა ადამიანი ან ცხოველი.

13. ძაღლებისა და კატების ექსპორტ-იმპორტი უნდა განხორციელდეს მხოლოდ საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად.

მუხლი 4. ცოფის ეპიზოტიური კერის სალიკვიდაციო ღონისძიებები

1. ცოფზე დიაგნოზის დადგენა ხდება კომპლექსურად ეპიზოტიური მონაცემების, კლინიკური ნიშნების, პათანატომიური ცვლილებების და ლაბორატორიული გამოკვლევის საფუძველზე.

2. ცოფის სადიაგნოსტიკოდ ლაბორატორიაში იგზავნება მცირე ზომის ცხოველების ლეში ან თავი, დიდი ზომის ცხოველების - თავი. პათოლოგიური მასალის აღება უნდა მოხდეს ვეტერინარულ - საკარანტინო და ბიოუსაფრთხოების წესების დაცვით.

3. ლაბორატორიული გამოკვლევის შედეგი დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს სააგენტოს.

4. ცოფის ლაბორატორიულად დადასტურების შემთხვევაში:

ა) სააგენტომ დაუყოვნებლივ უნდა აცნობოს მუნიციპალიტეტის შესაბამის ორგანოებს და შესაბამისი საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ორგანიზაციებს;

ბ) სააგენტო შეიმუშავებს ცოფის სალიკვიდაციო ღონისძიებათა გეგმის პროექტს და წარუდგენს მას რეგიონის სახელმწიფო რწმუნებულს-გუბერნატორს;

გ) ტერიტორია (რაიონის (ქალაქის) კვარტალი, ქუჩა, ეზო, სოფელი, დაბა, დასახლებული პუნქტი, სამოვარი, პირუტყვის გადასარეკი ტრასის მონაკვეთი, ტყის მასივი, ნაკრძალის ნაწილი და სხვა), სადაც გამოვლინდა ცოფის ლაბორატორიულად დადასტურებული შემთხვევა რწმუნებულის - გუბერნატორის (საჭიროების შემთხვევაში მთავრობის) გადაწყვეტილებით ცხადდება ცოფის დაავადების მხრივ არაკეთილსაიმედოდ და წესდება კარანტინი.

5. საშიში ბუფერული ზონის შექმნის მიზნით, ცოფის კერის ირგვლივ უნდა გატარდეს ცოფის ამთვისებელი ცხოველის იძულებითი პროფილაქტიკური ვაქცინაცია, 2-3 კმ რადიუსით (განურჩევლად წინა ვაქცინაციის ჩატარების ვადებისა).

6. გარეულ მტაცებელ ცხოველებში ცოფის გაჩენისას რაიონის სახელმწიფო ვეტერინარი ინსპექტორი საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს შესაბამის სამსახურებთან, სამონადირეო მეურნეობებთან და სხვა ფიზიკური და კერძო სამართლის იურიდიულ პირებთან, რომელთაც შეხება აქვთ გარეულ მტაცებელ ცხოველებთან, ერთად იღებს ზომებს არაკეთილსაიმედო კერაში ცოფის ამთვისებელი ცხოველების სულადობის შესამცირებლად რეკომენდებული ყველა ხელმისაწვდომი საშუალებების გამოყენებით.

7. საკარანტინო ზონაში:

ა) კარანტინის მოხსნამდე აკრძალულია ძაღლებისა და კატების გამოფენების და ბაზრობების მოწყობა, ქუჩაში და სხვა ადგილებში გამოყვანა, სანადიროდ გაყვანა-გადაყვანა;

ბ) აუცილებელია დაავადებული და დაავადების მხრივ საეჭვო ცხოველის დაუყოვნებლივ იზოლირება და მათი ლიკვიდაცია გარდა იმ ცხოველისა, რომელმაც დაკბინა, დადორბლა ადამიანი ან ცხოველი. ასეთი ცხოველის მიმართ უნდა გატარდეს ღონისძიებანი, რომელიც გათვალისწინებულია დაავადებული ან დაავადებაზე საეჭვო ცხოველის შემთხვევაში;

გ) ცოფით მკვდარი, ცოფის გამო მოკლული და დაავადებაზე საექვო ცხოველის ლეში ექვემდებარება დაწვას ან/და დამარხვას;

დ) უნდა ჩატარდეს ყველა ჯანმრთელი ძაღლის, კატის და ცოფის ამთვისებული ყველა სხვა სახეობის ცხოველის სავალდებულო იძულებითი ვაქცინაცია განურჩევლად იმუნიტეტის ვადისა;

ე) დაავადებაზე საექვო ცხოველების, რომლებიც იმყოფებოდნენ კონტაქტში (დადორბვლა, დაკაწვრა, დაკბენა და სხვა) დაავადებულ ცხოველთან, იძულებითი ვაქცინაცია უნდა ჩატარდეს ვაქცინის ინსტრუქციის შესაბამისად, თუ მეპატრონის პასუხისმგებლობით მოხდება აცრილი სულადობის იზოლირება ვაქცინაციის დამთავრებიდან 60 დღის განმავლობაში.

8. დაავადებული ცხოველების მკურნალობა და დაავადების საწინააღმდეგოდ ვაქცინაცია აკრძალულია.

9. ცოფით დასენიანებაზე საექვო სასოფლო-სამეურნეო და ბეწვიანი ცხოველების, რომლებიც აცრილი არიან ამ დაავადების საწინააღმდეგოდ დაკვლა და მათი დაკვლის პროდუქტების გამოყენება დაიშვება საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

10. საკარანტინო ზონაში (სადგომში, ფარაში, ჯოგში) კლინიკურად ჯანმრთელი ცხოველებისაგან მიღებული რძე (ცოფზე აცრილი ცხოველების ჩათვლით) დასაშვებია გამოყენებულ იქნეს ადამიანის საკვებად 80-85⁰ C გრადუსზე 30- წუთიანი პასტერიზაციის ან 5-წუთიანი დუღილის შემდეგ.

11. ცოფიანი და დაავადების მხრივ საექვო ცხოველების სადგომები, ცხოველების მოვლის საგნები, ცხოველების მომვლელი პერსონალის დადორბლილი ტანსაცმელი და სხვა გამონაყოფებით დასვრილი საგნები ექვემდებარებიან დეზინფექციას.

12. ცხოველის სადგომები და მოვლის საგნები და მომვლელი პერსონალის პირადი დაცვის აღჭურვილობა ექვემდებარებიან დეზინფექციას.

13. კარანტინი მოიხსნება სააგენტოს მიმართვის საფუძველზე, გუბერნატორის ან მთავრობის გადაწყვეტილებით, ცოფით ცხოველის დაავადების უკანასკნელი შემთხვევისა და სალიკვიდაციო ღონისძიებების ჩატარებიდან 60 დღის გასვლის შემდეგ.

დანართი №6

ღორის კლასიკურ ჭირთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო

წესი

მუხლი 1. ზოგადი დებულებები

1. ღორის კლასიკური ჭირი (Pestis suum) – (შემდგომში - ჭირი), ღორის ინფექციური ვირუსული დაავადებაა, რომელსაც ახასიათებს ცხელება, სისხლმარღვებისა და სისხლმზადი ორგანოების, კუჭ-ნაწლავის ტრაქტის დაზიანება, მსხვილი ნაწლავების კრუპოზულ-დიფთერიული ანთება.

2. ჭირთან დაკავშირებულ ეპიზოოტიური კეთილსაიმედობის უზრუნველყოფის სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული სსიპ - სურსათის ეროვნული სააგენტო (შემდგომში - სააგენტო).

მუხლი 2. ტერმინთა განმარტებები

წინამდებარე წესის მიზნებისათვის გამოყენებულ ტერმინებს აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) ღორი - ცხოველი ღორების ოჯახიდან, მათ შორის,, გარეული ღორი;

ბ) გარეული ღორი - ღორი, რომლის შენახვა და მოშენება არ ხდება სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე;

გ) სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი - მიწის ნაკვეთი, რომელიც გამოიყენება მემცენარეობისა და მეცხოველეობის პროდუქციის წარმოებისათვის, მასზე არსებული სამეურნეო და

დამხმარე ნაგებობებით ან მათ გარეშე. სასოფლო-სამეურნეო ნაკვეთი არ მოიცავს სასაკლავოს, სატრანსპორტო საშუალებას და, ასევე, შემოდობილ ტერიტორიას, სადაც ბინადრობენ გარეული ღორები და მათზე ნებადართულია ნადირობა;

დ) ფერმა - ობიექტი, სადაც ხდება ღორების მოშენება ან შენახვა, მუდმივად ან დროებით;

ე) ჭირით ინფიცირებული ღორი - ღორი ან ღორის სხეული, რომელშიც კლინიკური სიმპტომებით, სიკვდილის შემდგომი დაზიანებებით ან ლაბორატორიული გამოკვლევით დასტურდება ჭირის არსებობა;

ვ) ჭირის ეპიზოოტია - ჭირის ერთი ან მეტი შემთხვევის გამოვლენა მოცემულ ტერიტორიაზე;

ზ) ჭირის პირველადი ეპიზოოტია - დაავადების გამოვლენა, რომელიც ეპიზოოტიურად არ არის დაკავშირებული ქვეყნის იმავე რეგიონში წინა გამოვლენასთან, ან პირველი გამოვლენა ქვეყნის სხვა რეგიონში;

თ) ინფიცირებული ზონა - ტერიტორია, სადაც გარეულ ღორებში დადასტურებულია ჭირის ერთი ან მეტი შემთხვევა და ადგილზე განხორციელდა წინამდებარე წესის მე-15 ან მე-16 მუხლებით გათვალისწინებული ღონისძიებები;

ი) გარეული ღორების მეტაპოპულაცია - გარეული ღორების ნებისმიერი ჯგუფი ან ქვეპოპულაცია, რომელთაც შეზღუდული კონტაქტი აქვთ სხვა ჯგუფებთან ან ქვეპოპულაციასთან;

კ) მფლობელი - პირი, რომელსაც ჰყავს ღორები საკუთრებაში ან ფლობს აღნიშნულ ცხოველებს ფინანსური მოგების ან სხვა მიზნით;

ლ) სააგენტოს მიერ უფლებამოსილი ვეტერინარი ექიმი (შემდგომში - უფლებამოსილი ვეტერინარი ექიმი) - ფიზიკური პირი, რომელსაც აქვს შესაბამისი უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ გაცემული, შესაბამისი უმაღლესი განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი და სააგენტოს მიერ უფლებამოსილია ამ წესით განსაზღვრული უფლებამოსილებების განხორციელებისათვის;

მ) დამუშავება - მაღალი რისკის მასალისადმი განხორციელებული ქმედების ერთ-ერთი სახე ჭირის ვირუსის განეიტრალების მიზნით;

ნ) სურსათის ნარჩენი - ნარჩენი რესტორნიდან, საზოგადოებრივი კვების ობიექტიდან ან სამზარეულოდან, ფერმერების ან ღორების მომვლელი პირების საოჯახო მეურნეობიდან;

ო) ვაქცინა - იმუნიტეტის წარმოქმნის უნარის მქონე ვაქცინა, რომელიც განსხვავდება ველურ ბუნებაში ვირუსის სპონტანური ინფექციით გამოწვეული იმუნური რეაქციისაგან;

პ) დაკვლა - ცხოველის სიკვდილის გამოწვევა სისხლის გამოშვებით;

ჟ) ღორების მაღალი სიმჭიდროვის ზონები - ნებისმიერი გეოგრაფიული ზონა 6 კილომეტრის რადიუსით იმ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის გარშემო, სადაც მოთავსებულია ჭირის ვირუსით სავარაუდოდ ინფიცირებული ღორები, თუ აღნიშნულ ტერიტორიაზე ღორების განთავსების სიმჭიდროვე აღემატება 800 ღორს ერთ კვადრატულ კილომეტრზე ან ფერმებში - 300 ღორს ერთ კვადრატულ კილომეტრზე;

რ) კონტაქტური ფერმა - ობიექტი, სადაც ჭირი შეიძლება გამოვლინდეს ადგილმდებარეობის, პირების, ღორების ან სატრანსპორტო საშუალებების გადაადგილებების შედეგად ან სხვა გზით;

ს) ეპიზოოტიური კერა - ღორის სადგომი ან ირგვლივ მყოფი ტერიტორია, რომელზეც იმყოფება ჭირის აღმძვრელის ერთი ან რამდენიმე წყარო;

ტ) არაკეთილსაიმედო პუნქტი - დასახლებული ადგილი, სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი ან მეღორეობის ფერმა, რომლის ტერიტორიაზე აღმოჩენილია ერთი ან მეტი ეპიზოოტიური კერა.

მუხლი 3. ჭირის შესახებ შეტყობინების ვალდებულება

1. ჭირის საეჭვო ან დადასტურებული ნებისმიერი შემთხვევის შესახებ, მფლობელი ვალდებულია აცნობოს სააგენტოს.

2. ჭირის დადასტურების ნებისმიერ შემთხვევაში, სააგენტო ვალდებულია დაავადების შესახებ გაუგზავნოს შეტყობინება და მიაწოდოს ინფორმაცია საერთაშორისო ეპიზოოტიურ ბიუროს (OIE), დადგენილი წესით.

მუხლი 4. ჭირის პროფილაქტიკა და ზომები ჭირის არსებობაზე ეჭვის მიტანის შემთხვევაში

1. ჭირის ვირუსის შეტანისაგან ფერმის დაცვის მიზნით, მფლობელი ვალდებულია:

ა) ფერმა დააკომპლექტოს ჭირზე კეთილსაიმედო ფერმიდან შეყვანილი ჯანმრთელი ღორებით;

ბ) ახლად შეყვანილი ღორები შეინახოს იზოლირებულად 30 დღის განმავლობაში. მხოლოდ ჭირის ნიშნების არარსებობის შემთხვევაში, დაუშვას ისინი საერთო კოლტში ან გადაიყვანოს სხვა სადგომში ვეტერინარი ექიმის თანხმობით;

გ) არ დაუშვას:

გ.ა) ჭირის მიმართ არაკეთილსაიმედო ფერმასთან სამეურნეო კავშირი;

გ.ბ) კავშირი ისეთ ფერმასთან, რომელიც იყენებს ღორების საკვებად სასაკლავოს და სურსათის ნარჩენებს;

გ.გ) სხვა ღორების დაგრილება ფერმის ტერიტორიაზე მათი კუთვნილი კერატებით (მწარმოებლებით);

გ.დ) ტერიტორიაზე და ფერმაში უცხო პირებისა და ტრანსპორტის შესვლა, რომელიც არ არის დაკავშირებული უშუალოდ ტერიტორიის და ფერმის მომსახურებასთან. ცალკეულ შემთხვევაში, ტერიტორიაზე შესვლა დასაშვებია მფლობელის ნებართვით, ვეტერინარი ექიმის თანხმობით;

გ.ე) ტერიტორიაზე და ფერმაში შემსვლელი პირი, სანიტარიულ გამშვებში შხაპის მიღების, სპეციალური ტანსაცმლისა და ფეხსაცმლით შემოსვის გარეშე;

გ.ვ) ღორების გადაჯგუფება სხვა სადგომში ან მის ფარგლებს გარეთ, ვეტერინარი ექიმის ნებართვის გარეშე;

დ) დაიცვას ვეტერინარული და ზოოჰიგიენური მოთხოვნები.

2. ფერმები უნდა იმყოფებოდეს დახურული ტიპის საწარმოო რეჟიმზე. მოსახლეობაში ღორების ეზოებრივი შენახვისას, მათი გამოზრდა უნდა ხდებოდეს იზოლირებულად, სპეციალურად აგებულ სადგომებში, ვეტერინარული წესების დაცვით.

3. საკვები სამზარეულოები განლაგებული უნდა იქნეს ფერმიდან მოშორებით და საკვების მიღების, შენახვის, მომზადების ტექნოლოგიური პროცესები ტარდებოდეს იზოლირებულად, ამ საქმიანობისათვის სპეციალურად გამოყოფილი პერსონალის მეშვეობით.

4. საერთო პროფილაქტიკურ ღონისძიებებთან ერთად, ჭირის საწინააღმდეგო ვაქცინის გამოყენების საკითხს წყვეტს სააგენტო, ამ წესის და ვაქცინის დარიგების მოთხოვნათა შესაბამისად:

ა) ეპიზოოტიური კერიდან ჭირის აღმძვრელის შეტანის უშუალო საშიშროების დროს;

ბ) ფერმაში, რომელიც კომპლექტდება ნაკრები სულადობით, ასევე რომლებიც იყენებენ ღორების საკვებად სასაკლავოს და სურსათის ნარჩენებს;

გ) ფერმაში, რომელიც მდებარეობს ხორცის გადამამუშავებელ საწარმოსთან ახლოს, ასევე ჭირის მიმართ არაკეთილსაიმედო ქვეყნის სახელმწიფო საზღვართან ახლოს;

დ) ფერმაში, რომელიც განლაგებულია ზონაში, სადაც არის, ან უკანასკნელი სამი წლის მანძილზე აღინიშნებოდა გარეული ღორების ჭირით დაავადების შემთხვევები.

5. ჭირზე ეჭვის მიტანის შემთხვევაში, მფლობელი ვალდებულია შეატყობინოს ამის შესახებ სააგენტოს და, უფლებამოსილი ვეტერინარი ექიმის მოსვლამდე, გაატაროს შემდეგი ღონისძიებები:

ა) გამოაცალკევოს ავადმყოფი და დაავადებაზე საეჭვო ღორები და მიამაგროს მათ მოსავლელად სპეცტანსაცმლითა და ცალკე ინვენტარით აღჭურვილი მომვლელი პერსონალი;

ბ) არ დაუშვას ტერიტორიაზე და ფერმაში უცხო პირთა შესვლა, ასევე კავშირი ფერმებს შორის;

გ) აკრძალოს ღორების შეყვანა და გაყვანა, საკვების, მოწყობილობების და ინვენტარის, ღორების დაკვლისას მიღებული ხორცის და სხვა პროდუქტების, ასევე ნედლეულის გატანა, ღორების სულადობის გადაჯგუფება ტერიტორიის შიგნით;

დ) არ დაუშვას ტრანსპორტის გამოსვლა ტერიტორიიდან სადებინფექციო დამუშავების გარეშე, ასევე ნაკელისა და ქვეშაფენის გატანა ტერიტორიის გარეთ;

ე) ჭირზე ექვის მიტანის ინფორმაციის მიღებისთანავე, სააგენტო ვალდებულია, უზრუნველყოს უფლებამოსილი ვეტერინარი ექიმის გამოცხადება ადგილზე, რომელიც ვეტერინარ ექიმთან ერთად დებულობს ზომებს დიაგნოზის დასადგენად და დაავადების გავრცელების ასაცილებლად.

6. ჭირის საექვო ნიშნების არსებობისას, სააგენტოს გადაწყვეტილებით, მთლიან სულადობაზე წესდება დაკვირვება. სააგენტომ, ვეტერინარ ექიმთან და მფლობელთან ერთად, უნდა უზრუნველყოს:

ა) სხვადასხვა კატეგორიის ყველა ღორის კლინიკური დათვალიერება და დათვლა, მკვდარი და თითოეული კატეგორიის მიხედვით, სავარაუდოდ ინფიცირებული ღორების ჩამონათვალის შედგენა, რომელიც უნდა ახლდებოდეს თაობების დაბადების ან სიკვდილიანობის შემთხვევაში, მთელი საექვო პერიოდის განმავლობაში (საბოლოო დიაგნოზის დადგომამდე);

ბ) ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვისა და ანალიზის ჩატარება, კონტაგიოზურობის ხარისხის დადგენა ამ წესის მე-8 მუხლის შესაბამისად;

გ) ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) სიტუაციის დაზუსტება ირგვლივ მყოფ პოპულაციაში;

დ) მკვდარი ღორების ლეშების განადგურება ან უტილიზაცია, საექვო ფერმის ტერიტორიაზე;

ე) ფერმაში და მის ტერიტორიაზე ცოცხალი ღორების, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში, ცხოველთა სხვა სახეობების შეყვანისა და გაყვანის აკრძალვა. სააგენტომ უნდა გააგრძელოს აკრძალვები და მოითხოვოს შესაბამისი ზომების გამოყენება მღრღნელების და მწერების გასანადგურებლად.

7. დაუშვებელია დაკლული ცხოველის ტანხორცის, სავარაუდოდ ჭირით ინფიცირებული ღორის ხორცის, მისი პროდუქტების, სპერმის, კვერცხუჯრედის და ემბრიონის, ცხოველის საკვების, ჭურჭლის, მასალების ან ნარჩენების გატანა სააგენტოს ნებართვის გარეშე.

8. უცხო პირების ან სატრანსპორტო საშუალებების ფერმის ტერიტორიაზე და ფერმის ტერიტორიიდან გადაადგილება დასაშვებია მხოლოდ სააგენტოს წერილობითი ნებართვის საფუძველზე. სატრანსპორტო საშუალებას შესვლა-გასვლის დროს უკეთდება დეზინფექცია.

9. ფერმის ტერიტორიაზე და ფერმის შესასვლელ - გასასვლელებში ეწყობა დეზობარიერი და დეზოხალიჩები. ფერმაში შემსვლელმა და გამომსვლელმა პირებმა უნდა შეასრულონ შესაბამისი ჰიგიენური პროცედურები, რომლებიც საჭიროა ჭირის ვირუსის გავრცელების რისკის შესამცირებლად.

10. ჭირის დიაგნოზს ადგენენ ეპიზოოტოლოგიური, კლინიკური და პათანატომიური მონაცემების საფუძველზე. საბოლოო დიაგნოზი დგინდება ლაბორატორიის მიერ. დიფერენციალური დიაგნოზისთვის უნდა გამოირიცხოს ღორის აფრიკული ცხელება, ვირუსული გასტროენტერიტი, დიზენტერია, სალმონელოზი, პასტერელოზი, წითელი ქარი და ჭირის ნიშნების მქონე სხვა დაავადებები.

მუხლი 5. ზომები ფერმაში ჭირის დადასტურების შემთხვევაში

1. ჭირის დადასტურების შემთხვევაში, სააგენტოსა და მუნიციპალიტეტის შესაბამის ორგანოს შორის, კომპეტენციის ფარგლებში, ხორციელდება თანამშრომლობა ურთიერთდახმარებისა და პრობლემების ერთობლივად გადაჭრის პრინციპზე დაყრდნობით. აღნიშნული მოიცავს შემდეგ ღონისძიებებს:

ა) ვეტერინარული კარანტინის დროს ცხოველთა საკარანტინო დაავადებების აღმძვრელის გავრცელების, ლოკალიზაციისა და ლიკვიდაციისათვის, კარანტინის დაწესებას, მოხსნას და მისი განხორციელების ხელშეწყობას;

ბ) ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე, ცხოველთა დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკური და იძულებითი ღონისძიებების განხორციელების ხელშეწყობას.

2. ჭირზე კარანტინი წესდება და იხსნება სააგენტოს მოთხოვნის საფუძველზე:

ა) მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში – სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის მიერ;

ბ) ერთზე მეტი მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში – ამ მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციულ საზღვრებში მოქმედი სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ან საქართველოს მთავრობის მიერ.

3. არაკეთილსაიმედო პუნქტის ტერიტორიაზე კარანტინის პირობებით იკრძალება:

ა) ფერმიდან ღორების გაყვანა და ფერმაში შეყვანა, ასევე უმი ხორცის, ორგანოებისა და მეცხოველეობის სხვა პროდუქტების გატანა;

ბ) ვეტერინარი ექიმის ნებართვის გარეშე ღორების გადაჯგუფება და დაკვლა;

გ) ყველა სახის ტრანსპორტის გასვლა, ასევე მომსახურე პერსონალის გასვლა ზედა ტანსაცმლის და ფეხსაცმლის სანიტარიული დამუშავების გარეშე;

დ) კარანტინს დაქვემდებარებული, დამცავი და საკონტროლო ზონებიდან ცოცხალი ღორის, ღორის ხორცის და მისი უმი პროდუქტების ბაზრებსა და ბაზრობებზე გაყიდვა;

ე) მოსახლეობისა და სხვა უცხო პირების, ტრანსპორტის შესვლა, თუ ის დაკავშირებული არ არის არაკეთილსაიმედო პუნქტის ტერიტორიაზე არსებულ სხვა ობიექტების მომსახურებასთან;

ვ) მეცხოველეობაში გამოსაყენებელი ცხოველის საკვების დამზადება და გატანა.

4. სააგენტომ ამ წესის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებული ზომების გარდა უნდა გამოიყენოს სხვა ზომები, მათ შორის,:

ა) ჭირის გავრცელების თავიდან აცილების მიზნით, ფერმაში არსებული ყველა ღორის დაუყოვნებლივ დაკვლა სააგენტოს ზედამხედველობით;

ბ) ღორების დაკვლის შემდეგ აღებული სათანადო რაოდენობის ნიმუშების გამოკვლევისათვის გადაგზავნა შესაბამის ლაბორატორიაში, რათა დადგინდეს ჭირის შეტყობინებამდე ფერმაში ჭირის შეტანის გზები და მისი შესაძლო არსებობის დროის ხანგრძლივობა;

გ) მკვდარი ან დაკლული ღორის გამოშიგნული სხეულის დამუშავება სააგენტოს ზედამხედველობით;

დ) ფერმაში ჭირის სავარაუდო შეტანის და სათანადო ზომების გატარების პერიოდებს შორის შეგროვებული ღორის სპერმის, კვერცხუჯრედის და ემბრიონების აღრიცხვა და განადგურება სააგენტოს ზედამხედველობით;

ე) სავარაუდოდ ინფიცირებული ყველა ნარჩენის, მათ შორის, ფურაჟის განადგურება, ასევე, ყველა ერთჯერადი მასალის განადგურება, რომელიც შეიძლება დაინფიცირდეს დაკვლის დროს. აღნიშნული განადგურებული უნდა იქნეს სააგენტოს ზედამხედველობით;

ვ) ღორების მოცილების შემდეგ, ღორების განთავსებისათვის გამოყენებული სადგომები, გატყავებული და გამოშიგნული სხეულის ტრანსპორტირებისათვის გამოყენებული საშუალებები და მოწყობილობა, ექსკრემენტები და სუსპენზიები, რომლებიც შესაძლოა დაინფიცირდეს, უნდა გაიწმინდოს, მოხდეს მათი დეზინფექცია ან დამუშავება ამ წესის მე-12 მუხლის შესაბამისად;

ზ) ჭირის პირველადი ეპიზოდის შემთხვევაში, ჭირის ვირუსის გამოყოფა და გენეტიკური ტიპის დადგენა ლაბორატორიული გამოკვლევის გზით;

თ) ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვის განხორციელება ამ წესის მე-8 მუხლის შესაბამისად;

ი) ფერმის შემდგომი დაკომპლექტებისას, ღორების ვაქცინაციის საკითხის გადაწყვეტა ამ წესის მე-4 მუხლის მე-4 პუნქტისა და ვაქცინის დარიგების მოთხოვნათა შესაბამისად.

5. რეპროდუქტიულ ფერმაში, სადაც არაკეთილსაიმედო სულადობის დაკვლა მიზანშეწონილად არ მიიჩნევა, სააგენტო აწარმოებს ღორების ყოველდღიურ კლინიკურ დათვალიერებას და თერმომეტრიას. კლავენ ყველა ავადმყოფ და ავადმყოფობაზე საექვო ღორს, ასევე ზრდა - განვითარებაში ჩამორჩენილ და სუსტ, ფილტვისა და კუჭ-ნაწლავის დაავადებების მქონე სულადობას. ნორმალური ტემპერატურის მქონე ყველა დანარჩენ სულადობას, სააგენტოს გადაწყვეტილებით, ცრიან ჭირის საწინააღმდეგოდ ამ წესის მე-4 მუხლის მე-4 პუნქტის და ვაქცინის დარიგების მოთხოვნათა შესაბამისად - შემჭიდროვებულ ვადაში. ვაქცინაციის შემდეგ ახდენენ აცრილ ღორებზე კლინიკურ დათვალიერებას და მაღალი ტემპერატურის, ძლიერი დათრგუნვისა და უმადობის გამოვლენისას, სულადობა იკვლება.

6. ზოოპარკებში, ნაკრძალებში, ლაბორატორიებში, სადაც ღორების შენახვა ხდება მეცნიერული მიზნებისთვის ან სახეობების ან იშვიათი ჯიშების დაცვის მიზნებისთვის, ჭირის ეპიზოოტის დადასტურების შემთხვევაში, სააგენტომ შეიძლება განახორციელოს გადაუდებელი ვაქცინაცია საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

7. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს ეპიზოოტიურ კერებში ჭირის შეჭრა-შეტანის გზებისა და დროის დადგენა.

8. ჭირის შეჭრა-შეტანის და ოფიციალური ზომების მიღების პროცედურებს შორის შეგროვებული სპერმა, კვერცხუჯრედი და ემბრიონი უნდა აღირიცხოს და განადგურდეს სააგენტოს კონტროლის ქვეშ.

9. სავარაუდოდ ინფიცირებული ყველა ნივთი, ინვენტარი და ნარჩენი უნდა დამუშავდეს. ყველა ერთჯერადი მასალა, რომელიც შეიძლება დაიფინცირდეს (მათ შორის,, დაკვლის პროდუქტებისთვის გამოყენებული) უნდა განადგურდეს. აღნიშნული ზომები უნდა განხორციელდეს უფლებამოსილი ვეტერინარი ექიმის მითითებების შესაბამისად.

10. სააგენტოს გადაწყვეტილების საფუძველზე, დაავადებული და დაავადებაზე საექვო ღორები იკვლება სანიტარიულ სასაკლაოზე, ხოლო ასეთის არარსებობის შემთხვევაში, სასაკლაოზე ცალკე ცვლაში. ხორცისა და მეცხოველეობის პროდუქტების გადამუშავება-გამოყენების საკითხი წყდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

11. სასაკლაოზე ღორების დასაკლავად შეყვანა და დაკვლის პროდუქტების შეტანა ხდება სითხეგაუმტარი ძარიანი ავტოტრანსპორტით. იკრძალება გზაზე გაჩერება და ღორების დაკვლა. გადაზიდვის ყოველ შემთხვევაზე გაიცემა საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი შესაბამისი ვეტერინარული დოკუმენტი. სასაკლაოდან გამოსვლისას ავტომანქანები გულმოდგინედ იწმინდება (ირეცხება) და უტარდება დეზინფექცია, ჭირის გასაწეიტრალელებლად დატვირთვა - გადმოტვირთვაზე მომუშავე პირთა სპეცტანსაცმელი დეზინფიცირდება.

12. სასაკლაოზე ჭირით დაავადებული და სავარაუდოდ დაინფიცირებული ღორების გადაყვანისა და ტანხორცის გადატანისას, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების შესრულებაზე, პასუხისმგებლობა ეკისრება ღორების მფლობელსა და სასაკლაოს მფლობელ ბიზნესოპერატორს.

13. ჭირით დაავადებული, დაავადებაზე და გაუვნებლებაზე საექვო ღორების, ასევე ჭირის საწინააღმდეგოდ აცრილ და დაკვლის წინ მაღალი ტემპერატურის მქონე ღორის პროდუქტების გამოყენება ხორციელდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

14. ჭირით მკვდარი ცხოველების ლეშებს სპობენ დაწვით და ღრმად ჩამარხვით, ხოლო უტილიზაციის დანადგარის არსებობის შემთხვევაში კი უტარებენ უტილიზაციას.

მუხლი 6. ზომები ფერმებში ჭირის დადასტურების შემთხვევაში

ჭირის დადასტურების შემთხვევაში, ღორების გასუქებისათვის, სააგენტოს შეუძლია არ განახორციელოს ამ წესის მე-5 მუხლის მე-5 პუნქტით დადგენილი მოთხოვნები ისეთ ფერმებში, სადაც გამოყოფილია ცალკე სადგომები ღორების განთავსებისათვის, მოვლა-შენახვისა და კვებისათვის და ჭირის გავრცელება ერთი სადგომიდან მეორეში შეუძლებელია.

მუხლი 7. ზომები კონტაქტურ ფერმებში

1. კონტაქტურია ფერმა, თუ უფლებამოსილი ვეტერინარი ექიმი ამ წესის მე-8 მუხლით გათვალისწინებული

ეპიზოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვის შედეგად აღმოაჩენს ან ჩათვლის, რომ ჭირი შეტანილია ამ წესის მე-4 ან მე-5 მუხლში მითითებული ფერმიდან.

2. ამ წესის მე-4 მუხლით განსაზღვრული მოთხოვნები გამოყენებული უნდა იქნეს ასეთ ფერმებში მანამ, სანამ არ გამოირიცხება ჭირის არსებობის ეჭვი.

3. ეპიზოტოლოგიური სიტუაციიდან გამომდინარე, სააგენტომ კონტაქტურ ფერმებში უნდა გამოიყენოს ამ წესის მე-5 მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული ზომები.

მუხლი 8. ეპიზოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვა

ჭირის ეპიზოტიასთან ან საეჭვო შემთხვევებთან დაკავშირებით, ეპიზოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვა წარმოებს ამ წესის მე-20 მუხლში მითითებული საგანგებო გეგმების ფარგლებში მომზადებული კითხვარის საფუძველზე. თუ გამოკითხვის შედეგები აჩვენებს, რომ ჭირი შეიძლება გავრცელდეს სხვა მეზობელ სახელმწიფოებში, მათ დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს ამის შესახებ.

მუხლი 9. დამცავი და საკონტროლო ზონების შექმნა

1. ჭირის დიაგნოზის ოფიციალურად დადასტურებისთანავე, სააგენტომ, ეპიზოტიის კერის გარშემო, არანაკლებ 6 კმ რადიუსით, უნდა შექმნას საკონტროლო ზონა, რომელიც თავისთავად მოიცავს დამცავ ზონას, არანაკლებ 3 კმ რადიუსის ფარგლებში. ამ წესის მე-10 და მე-11 მუხლებში მითითებული ზომები მიღებულ უნდა იქნეს შესაბამის ზონებში.

2. ზონების შექმნისას, სააგენტომ უნდა გაითვალისწინოს:

ა) ამ წესის მე-8 მუხლის შესაბამისად განხორციელებული ეპიზოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვის შედეგები;

ბ) ბუნებრივი და ხელოვნური საზღვრები;

გ) ფერმების ადგილმდებარეობა და სიახლოვე;

დ) გადაადგილების და ღორებით ვაჭრობის პრინციპები და სასაკლავო ხელმისაწვდომობა;

ე) სადგომები და პერსონალი, რომელიც აკონტროლებს ღორების ნებისმიერ გადაადგილებას აღნიშნულ ზონებში, დასაკლავი ღორების ფერმიდან გაყვანის აუცილებლობა.

3. თუ ზონა მოიცავს სხვა სახელმწიფოების ტერიტორიის ნაწილსაც, შესაბამისმა უწყებებმა უნდა ითანამშრომლონ სააგენტოსთან ზონის დადგენის საკითხზე.

4. სააგენტომ უნდა მიიღოს ყველა საჭირო ზომა, მათ შორის, გამოიყენოს შესამჩნევი აღნიშვნები და გამაფრთხილებელი შეტყობინებები, მედიარესურსები, იმის უზრუნველსაყოფად, რომ დამცავ და საკონტროლო ზონებში მყოფი პირები სრულად იცნენ ინფორმირებულნი ამ წესის მე-10 და მე-11 მუხლების შესაბამისად მოქმედი შეზღუდვების შესახებ.

მუხლი 10. ზომები შექმნილ დამცავ ზონებში

1. საკარანტინო მოთხოვნებით, სააგენტო, ეპიზოტიის კერის გარშემო, არანაკლებ 6 კმ რადიუსით, ქმნის საკონტროლო ზონას, რომელიც შედის არანაკლებ 3 კმ რადიუსის ფარგლების მქონე დამცავ ზონაში. სააგენტომ, დამცავ ზონებში, უნდა უზრუნველყოს შემდეგი ზომების განხორციელება:

ა) ღორების კლინიკური შემოწმების, საიდენტიფიკაციო ნიშნების და რეგისტრაციის შემოწმებისათვის, ყველა ფერმის უმოკლეს დროში აღწერა, ვეტერინარი ექიმის მიერ;

ბ) საზოგადოებრივი სარგებლობის ან ფიზიკურ პირთა მფლობელობაში არსებულ გზებზე ღორების გადაადგილების და ტრანსპორტირების აკრძალვა, თუ ეს ღონისძიებები არ ზღუდავს ფერმებთან დაკავშირებას და ამ მუხლის მე-5 პუნქტით მითითებული გადაადგილება ნებადართული არ იქნება სააგენტოს მიერ. აღნიშნული აკრძალვა არ გამოიყენება ღორების ავტომაგისტრალით ან რკინიგზით გადაყვანისას, გადმოტვირთვის ან შესვენების გარეშე. შეზღუდვა ვრცელდება დამცავი ზონის ფარგლებს გარე ტერიტორიიდან მომავალი და აღნიშნულ ზონაში მდებარე სასაკლავოსკენ მიმავალ გზაზეც.

2. სატვირთო ავტომობილები და სხვა სატრანსპორტო საშუალებები, მოწყობილობა, რომელიც შეიძლება ინფიცირებული იყოს (გატყავებული და გამოშიგნული ღორი, ფურაჟი, ნაკელი და სხვა) უნდა გაიწმინდოს (გაირეცხოს), მოხდეს მათი დეზინფექცია ამ წესის მე-12 მუხლში განსაზღვრული პროცედურის შესაბამისად. ღორების გადაზიდვაში გამოყენებული სატრანსპორტო საშუალება არ შეიძლება გავიდეს დამცავი ზონიდან გაწმენდისა (გარეცხვის) და დეზინფექციის, შემდგომში კი სააგენტოს ნებართვის გარეშე.

3. დაუშვებელია სხვა შინაური ცხოველის ფერმაში შეყვანა ან ფერმიდან გაყვანა სააგენტოს თანხმობის გარეშე.

4. ფერმაში ღორების დაავადების და სიკვდილიანობის შემთხვევები უნდა ეცნობოს სააგენტოს, რომელიც უზრუნველყოფს დაავადებული და მკვდარი ღორების ლაბორატორიულ გამოკვლევას.

5. დაუშვებელია ღორების ფერმიდან გაყვანა, სადაც ისინი იმყოფებიან ინფიცირებული ფერმის დასუფთავების და დეზინფექციის დასრულებიდან არანაკლებ 30 დღის მანძილზე. 30 დღის შემდგომ ამ მუხლის მე-3 პუნქტში განსაზღვრული პირობის საფუძველზე, სააგენტოს შეუძლია დაუშვას აღნიშნული ფერმიდან ღორების გაყვანა მხოლოდ:

ა) მის მიერ განსაზღვრულ სასაკლაოზე;

ბ) გადასამუშავებელ საწარმოში ან შესაბამის ადგილზე, სადაც მოხდება ღორების დაუყოვნებლივ დაკვლა და მათი სხეულის დამუშავება სააგენტოს ზედამხედველობით.

6. სპერმა, კვერცხუჯრედი და ემბრიონი არ უნდა იქნეს გატანილი დამცავ ზონაში მდებარე ფერმიდან.

7. პირი, რომელიც შედის ფერმაში ან გამოდის ფერმიდან, ვალდებულია დაიცვას შესაბამისი ჰიგიენური მოთხოვნები.

8. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვების 30 დღეზე მეტი ხნის გაგრძელების შემთხვევაში, სააგენტოს შეუძლია, მფლობელის დასაბუთების შემდეგ, დაუშვას ღორების ფერმიდან გაყვანა დამცავ ზონაში, საიდანაც ღორები პირდაპირ გადაყვანილი უნდა იქნენ:

ა) დაუყოვნებლივ დაკვლის მიზნით სააგენტოს მიერ განსაზღვრულ სასაკლაოზე, რომელიც უმჯობესია მდებარეობდეს დამცავ ან საკონტროლო ზონაში;

ბ) გადასამუშავებელ ქარხანაში ან შესაბამის ადგილზე, სადაც ხდება ღორების დაუყოვნებლივ დაკვლა და მათი ტანხორცის დამუშავება სააგენტოს ზედამხედველობით.

9. ამ მუხლის მე-10 პუნქტის გამოყენებაზე მითითების შემთხვევაში, სააგენტოს შეუძლია დაუშვას აღნიშნული ფერმიდან ღორების გაყვანა იმ პირობით, რომ:

ა) უფლებამოსილი ვეტერინარი ექიმი განახორციელებს ფერმაში არსებული ამ ღორების კლინიკურ შემოწმებას. შემოწმებისას აუცილებელია სხეულის ტემპერატურის გაზომვა, საიდენტიფიკაციო ნიშნების და რეგისტრაციის შემოწმება;

ბ) ამ პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტში აღნიშნული შემოწმება არ ადასტურებს ჭირის არსებობას;

გ) სატრანსპორტო საშუალებები, სადაც მოთავსებულია ღორები დალუქული უნდა იყოს სააგენტოს მიერ;

დ) სატრანსპორტო საშუალება და მოწყობილობა დაუყოვნებლივ გასუფთავდება (გაირეცხება) და მოხდება მისი დეზინფექცია ტრანსპორტირების შემდეგ ამ წესის მე-12 მუხლში განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად;

ე) ღორების მოკვლის ან დაკვლის შემდეგ აღებული ნიმუშები გაიგზავნება ლაბორატორიაში, ფერმაში ჭირის არსებობის დადასტურების ან გამორიცხვის მიზნით.

10. თუ ღორების ტრანსპორტირება უნდა მოხდეს სასაკლაოზე, აუცილებელია, რომ:

ა) სასაკლაოზე პასუხისმგებელი პირი წინასწარ ინფორმირებული იყოს სასაკლაოზე ღორის გადაყვანის შესახებ;

ბ) სასაკლაოზე ღორების განთავსება და დაკვლა უნდა მოხდეს ღორების სხვა პარტიისაგან განცალკევებით;

გ) განსაზღვრულ სასაკლაოზე ღორების დაკვლისწინა და დაკვლის შემდგომი შემოწმების დროს, სააგენტომ უნდა გაითვალისწინოს ღორის ჭირის არსებობის ნიშნები;

დ) ასეთი ღორის ხორცის ნიშანდება მოხდეს სპეციალური შტამპით. შტამპი უნდა იყოს ოვალური ფორმის, რომელზეც გავლებულია ორი პარალელური სწორი ხაზი, მათ შორის, მანძილი სულ მცირე 1 სმ-ს უნდა შეადგენდეს, ხაზი უნდა კვეთდეს ოვალური ფორმის წრეს ისე, რომ მასზე დატანებული ინფორმაცია გარკვევით იკითხებოდეს. ამასთან, ორი პარალელური ხაზი ისევე აშკარა უნდა იყოს, როგორც ნიშნის გარე კიდე/ნაპირი ან ასეთი ღორის ხორცი ექვემდებარება განაცალკევებით გადამუშავებას და ის შეიძლება ჩაერთოს საერთაშორისო ვაჭრობაში იმ შემთხვევაში, თუ ხორცს გავლილი აქვს დამუშავების შემდეგი სახე:

დ.ა) სითბური დამუშავება ჰერმეტიკულად დახურულ კონტეინერში, ცენტრისკენული ძალით 3,00 ან მეტი;

დ.ბ) დამუშავება ჰერმეტიკულ, დალუქულ ჭურჭელში (კონტეინერში) არანაკლებ 60°C ტემპერატურაზე 4 საათის განმავლობაში, რა პერიოდშიც ხორცის ნაჭრების სისქეში ტემპერატურა 30 წუთის განმავლობაში უნდა იყოს 70°C . აღნიშნული პროცესი უნდა ხორციელდებოდეს მუდმივი მონიტორინგის ქვეშ;

ე) ამ პუნქტის „დ.ა“ და „დ.ბ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული დამუშავება განხორციელდეს კომპეტენტური ორგანოს მიერ განსაზღვრულ დაწესებულებაში, სადაც ხორცი უნდა გაიგზავნოს დალუქულ მდგომარეობაში.

11. ამ მუხლის პირველი-მე-9 პუნქტებით გათვალისწინებული ზომების გამოყენება დამცავ ზონაში უნდა გაგრძელდეს არანაკლებ:

ა) ინფიცირებული ფერმის გაწმენდის და დეზინფექციის განხორციელებამდე;

ბ) ყველა ფერმის ღორების კლინიკური და ლაბორატორიული შემოწმების განხორციელებამდე, ჭირის შესაძლო გამოვლინების მიზნით, ინფიცირებული ფერმების წინასწარი გასუფთავების და დეზინფექციის დასრულებიდან 30 დღის შემდეგ.

მუხლი 11. საკონტროლო ზონებში გასატარებელი ზომები

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს საკონტროლო ზონებში შემდეგი ზომების გამოყენება:

ა) ზონის ყველა ფერმაში არსებული სულადობის აღწერა;

ბ) საზოგადოებრივი სარგებლობის ან ფიზიკურ პირთა მფლობელობაში არსებულ გზებზე ღორების გადაადგილების და ტრანსპორტირების აკრძალვა, თუ ეს ღონისძიებები არ ზღუდავს ფერმებთან დაკავშირებას. აღნიშნული არ ეხება ღორების ავტომაგისტრალით ან რკინიგზით გადაყვანას გადმოტვირთვის ან შეჩერების გარეშე. სააგენტოს გადაწყვეტილებით, შეზღუდვა შეიძლება დაწესდეს საკონტროლო ზონის ფარგლების გარე ტერიტორიიდან მომავალ და სასაკლაოს (თუ ის მდებარეობს საკონტროლო ზონაში) მიმართულებით ღორების დაუყოვნებლივ დაკვლისათვის გამოყენებულ გზაზეც;

გ) ღორების ან სხვა მასალის ტრანსპორტირებისათვის გამოყენებული იმ სატვირთო ავტომობილების, სატრანსპორტო საშუალებებისა და მოწყობილობის გადაადგილების აკრძალვა, ამ წესის მე-12 მუხლით განსაზღვრული პროცედურებით დადგენილი გაწმენდის, გარეცხვის და დეზინფექციის ჩატარებამდე;

დ) სხვა შინაური ცხოველის ფერმაში შეყვანისა და ფერმიდან გამოყვანის აკრძალვა საკონტროლო ზონის შექმნიდან პირველი 7 დღის განმავლობაში; გამონაკლისი დაიშვება სააგენტოს ნებართვით;

ე) მფლობელისგან ფერმაში ღორების სიკვდილიანობის შესახებ ინფორმაციას მიღებისას, ლაბორატორიული გამოკვლევის ჩატარება;

ვ) ფერმიდან ღორების გაყვანის დაუშვებლობა ინფიცირებული ფერმის დასუფთავების და დეზინფექციის დასრულებიდან სულ მცირე 21 დღის მანძილზე. 21 დღის შემდეგ, ამ წესის მე-10 მუხლის მე-10 პუნქტით განსაზღვრული პირობების თანახმად, სააგენტოს შეუძლია დაუშვას აღნიშნული ფერმიდან ღორების გაყვანა იმ პირობით, რომ მათი გადაყვანა მოხდება;

ვ.ა) სააგენტოს მიერ განსაზღვრულ სასაკლაოზე;

ვ.ბ) გადამამუშავებელ საწარმოში ან ისეთ ადგილზე, სადაც შესაძლებელია ღორების დაუყოვნებლივ დაკვლა და მათი სხეულის დამუშავება სააგენტოს კონტროლის ქვეშ, ან გამონაკლის შემთხვევაში, დამცავი ზონის ფარგლებში მდებარე სხვა სადგომებში;

ზ) ღორების სპერმის, კვერცხუჯრედისა და ემბრიონის დამცავ ზონაში მდებარე ფერმიდან გატანის აკრძალვა.

2. საერთაშორისო სავაჭრო პარტნიორთან შეთანხმების გათვალისწინებით, სააგენტოს შეუძლია სასაკლაოზე ტრასპორტირებულ და დაკლულ ღორებთან დაკავშირებით არ გაითვალისწინოს ამ წესის მე-10 მუხლის მე-9 პუნქტის „ე“ ქვეპუნქტითა და მე-10 პუნქტით დადგენილი მოთხოვნები, ღორის ხორცის ნიშანდებასთან, მის შემდგომ გამოყენებასთან, დამუშავებული პროდუქტის საბოლოო გამოყენების ადგილთან დაკავშირებით.

3. ნებისმიერი პირი, რომელიც შედის ან გამოდის ფერმიდან ვალდებულია დაიცვას პირადი ჰიგიენური წესი, რომელიც საჭიროა ჭირის გავრცელების რისკის შემცირების მიზნით.

4. თუ ამ წესის მე-10 მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვები გაგრძელდა 30-ზე მეტი დღის განმავლობაში, სააგენტოს შეუძლია, ფერმის მფლობელის დასაბუთების შემდეგ, დაუშვას ღორების ფერმიდან გაყვანა საკონტროლო ზონაში, რომელიც პირდაპირ გადაყვანილი უნდა იქნეს:

ა) სააგენტოს მიერ განსაზღვრული სასაკლაოზე, უმჯობესია დამცავი ან საკონტროლო ზონის ფარგლებში;

ბ) გადამამუშავებელ ქარხანაში ან სხვა ადგილზე, სადაც შესაძლებელი იქნება ღორების დაუყოვნებელი დაკვლა და მათი სხეულის დამუშავება სააგენტოს კონტროლის ქვეშ, ან, გამონაკლის შემთხვევაში, დამცავი ზონის ფარგლებში მდებარე სხვა შენობა - ნაგებობებში.

5. ამ მუხლის მე-4 პუნქტში აღნიშნული ზომების გამოყენება დამცავ ზონაში კვლავ უნდა გაგრძელდეს:

ა) ინფიცირებული ფერმის გაწმენდის (გარეცხვის), დასუფთავების და დეზინფექციის განხორციელებამდე;

ბ) ფერმის ყველა ღორის კლინიკურ და ლაბორატორიულ შემოწმებამდე ჭირის შესაძლო გამოვლინების მიზნით;

გ) ამ პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტში მითითებული შემოწმებების განხორციელება დაუშვებელია ინფიცირებული ფერმის წინასწარი გასუფთავების და დეზინფექციის დასრულებიდან 20 დღის გასვლამდე.

6. დამცავ და საკონტროლო ზონებში ჭირის საწინააღმდეგოდ ვაქცინის გამოყენების საკითხს წყვეტს სააგენტო ამ წესის მე-4 მუხლის მე-4 პუნქტის და ჭირის საწინააღმდეგო ვაქცინის გამოყენების დარიგების შესაბამისად.

მუხლი 12. დასუფთავება და დეზინფექცია

1. დასუფთავებისა და დეზინფექციის პროცედურების საერთო პრინციპებია:

ა) დასუფთავების და დეზინფექციის სამუშაოები და, საჭიროების შემთხვევაში, ზომების განხორციელება მღრნელების და მწერების გასანადგურებლად, სააგენტოს მითითებებითა და ზედამხედველობით;

ბ) გამოსაყენებელი სადეზინფექციო საშუალებების შერჩევა სააგენტოს მიერ;

გ) სავალდებულოა სადეზინფექციო საშუალებების მოქმედების ეფექტურობის შემოწმება გამოყენების წინ;

დ) სადეზინფექციო საშუალებების და დეზინფექციის პროცედურების შერჩევა დასამუშავებელი შენობა-ნაგებობების, სატრანსპორტო საშუალებების და ობიექტის ტიპის გათვალისწინებით;

ე) ცხიმის მოსაცილებელი ნივთიერებების და სადეზინფექციო საშუალებების გამოყენება ისეთ პირობებში, რომ ზიანი არ მიადგეს ან არ შემცირდეს აღნიშნული ნივთიერებების მოქმედების ეფექტურობა. დაცული უნდა იქნეს მწარმოებლის მიერ წარმოდგენილი ტექნიკური პირობები, როგორცაა წნევა, მინიმალური ტემპერატურა და საჭირო საკონტაქტო დრო.

2. დასუფთავებისა და დეზინფექციისას დაცული უნდა იქნეს შემდეგი წესები:

ა) სადენზიფექციო საშუალებებით ქვეშაფენის და ფეკალური მასის სრული გაჟღენთვა;

ბ) სადგომების დემონტაჟის შემდეგ მიწის, იატაკის, ჭერისა და კედლების, ასევე მოწყობილობებისა და ინსტალაციების გაწმენდა-გასუფთავება და ჯაგრისით გახეხვა;

გ) გაწმენდითი სამუშაოების დროს გამოყენებული წყლის გამოყენება უნდა მოხდეს იმდაგვარად, რომ თავიდან იქნეს აცილებული ჭირის გავრცელების რისკი;

დ) თუ გაწმენდა წარმოებს სითხეებით, რომლებიც გამოიყენება წნევით, თავიდან უნდა იქნეს აცილებული უკვე გასუფთავებული ნაწილის ხელახალი დაბინძურება;

ე) უნდა განხორციელდეს სავარაუდოდ დაბინძურებული მოწყობილობის, ინსტალაციის და საგნების გაწმენდა, დეზინფექცია ან განადგურება;

ვ) დეზინფექციის დამთავრების შემდეგ, თავიდან უნდა იქნეს აცილებული განმეორებითი დაბინძურება;

ზ) დასუფთავებისა და დეზინფექციების პროცედურებთან დაკავშირებული ყველა ღონისძიების შესახებ უნდა გაკეთდეს შესაბამისი ჩანაწერები. ჩანაწერები უნდა ინახებოდეს შესაბამისი უფლებამოსილების მქონე პირთან და უნდა მიეწოდოს სააგენტოს სახელმწიფო კონტროლის განხორციელებისას.

3. ინფიცირებული ფერმების დასუფთავებისა და დეზინფექციის სპეციფიკური მოთხოვნები:

ა) ცხოველების დაკვლის დროს, ჭირის ვირუსის გავრცელების აცილების ან ასეთი საფრთხის მინიმუმამდე დაყვანისათვის ისეთი ზომების მიღება, რომელიც მოიცავს დროებითი სადეზინფექციო მოწყობილობების დამონტაჟებას, დამცავი ტანსაცმლით, შხაპებით უზრუნველყოფას, გამოყენებული მოწყობილობების, ინსტრუმენტების და შენობა-ნაგებობების გაწმენდას, ვენტილაციისთვის ენერგომომარაგების შეწყვეტას;

ბ) დაკლული ცხოველების გატყავებული და გამოშიგნული სხეულების სადეზინფექციო საშუალებებით გაჟღენთვა;

გ) დამუშავების მიზნით, გატყავებული და გამოშიგნული სხეულების ფერმიდან გატანის აუცილებლობისას, დახურული და წყალგაუმტარი კონტეინერების გამოყენება;

დ) ღორების დაკვლის დროს დაბინძურებული მიდამოს ამ წესის მე-12 მუხლში განსაზღვრული გამოსაყენებლად ნებადართული სადეზინფექციო საშუალებებით დამუშავება;

ე) ნებისმიერი ქსოვილის ან სისხლის, რომელმაც შეიძლება გაჟონოს დაკვლის ან გვამის გაკვეთის დროს, ფრთხილად შეგროვება და დამუშავება;

ვ) გამოყენებული სადეზინფექციო საშუალებების, დამუშავებულ ზედაპირზე, არანაკლებ 24 საათის განმავლობაში შენარჩუნება;

ზ) საბოლოო დასუფთავება და დეზინფექცია:

ზ.ა) ნაკელისა და გამოყენებული ქვეშაფენის ამ მუხლის მე-3 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად გატანა და დამუშავება;

ზ.ბ) ყველა ზედაპირიდან, ცხიმებისა და ჭუჭყის, ცხიმის მოსაცილებელი ნივთიერებების გამოყენებით მოცილება და ზედაპირის წყლით დამუშავება;

ზ.გ) წყლით გარეცხვის შემდეგ, დამატებითი სადეზინფექციო საშუალებების შესხურება;

ზ.დ) შვიდი დღის შემდეგ, შენობა-ნაგებობების ცხიმის მოსაცილებელი ნივთიერებებით დამუშავება, წყლის გადავლება, სადეზინფექციო საშუალებების შესხურება და განმეორებით წყლის გადავლება.

4. დაბინძურებული ქვეშაფენის, ნაკელის და წუნწუხის დეზინფექციისას:

ა) ქვეშაფენის, ნაკელის და წუნწუხის სუსპენზია შენახული უნდა იქნეს სითბოში და მოხდეს

სადეზინფექციო საშუალებების შესახებ. ასეთი სუსპენზია დაყოვნებული უნდა იქნეს არანაკლებ 42 დღის განმავლობაში, ან განადგურდეს მიწაში ჩაფლვით;

ბ) სუსპენზია შენახული უნდა იქნეს ინფიცირებული მასალის ბოლო დამატებიდან არანაკლებ 42 დღის განმავლობაში, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ სააგენტო დაუშვებს შენახვის შემცირებულ ვადას.

5. ღია ფერმის შემთხვევაში, სააგენტოს შეუძლია განსაზღვროს დასუფთავების და დეზინფექციის სპეციალური პროცედურები, ფერმის ტიპის და კლიმატური პირობების გათვალისწინებით.

მუხლი 13. ღორის დაავადების შემდგომი რეპოპულაცია (აღწარმოება) ფერმაში

1. დაუშვებელია ამ წესის მე-5 მუხლში მითითებული ფერმის ღორების რეპოპულაცია (აღწარმოება), ამ წესის მე-12 მუხლით დადგენილი გასუფთავების და დეზინფექციის სამუშაოების დასრულებიდან არანაკლებ 30 დღის განმავლობაში.

2. ღორის რეპოპულაციის (აღწარმოება) დროს გათვალისწინებული უნდა იქნეს ფერმაში გამოყენებული ღორების გამოზრდის ტექნოლოგია, რომელიც უნდა დაექვემდებაროს შემდეგ პროცედურებს:

ა) ღია ტიპის ფერმასთან დაკავშირებით, ღორების რეპოპულაცია (აღწარმოება) უნდა მოხდეს ინდიკატორული ღორების შეყვანით, რომლებიც შემოწმებულია და რომლებზეც გამოვლენილია ჭირის მიმართ ანტისხეულების არსებობის ნეგატიური შედეგი, ან არიან იმ ფერმიდან, რომელიც არ ექვემდებარება რაიმე შეზღუდვას ჭირთან დაკავშირებით. ინდიკატორული ღორები უნდა განთავსდეს სააგენტოს მოთხოვნების შესაბამისად, ინფიცირებული ფერმის მთელ ტერიტორიაზე. ფერმაში განთავსებიდან 40 დღის შემდეგ, უნდა მოხდეს ნიმუშის აღება და შემოწმება ანტისხეულების არსებობაზე. თუ არც ერთ ღორს არ განუვითარდა ანტისხეულები ჭირის მიმართ, შესაძლებელი იქნება მათი სრული გამრავლება;

ბ) სხვა ტიპის ფერმებში ღორების რეპოპულაცია (აღწარმოება) უნდა განხორციელდეს ამ მუხლის ამ პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტში წარმოდგენილი საერთო რეპოპულაციის საფუძველზე იმ პირობით, რომ:

ბ.ა) ყველა ღორი შეყვანილი იქნება 20 დღის განმავლობაში იმ ფერმებიდან, რომელიც არ ექვემდებარება არანაირ შეზღუდვებს ჭირთან დაკავშირებით;

ბ.ბ) განმეორებით გამრავლებულ კოლტში არსებული ღორები დაექვემდებარება სეროლოგიურ გამოკვლევას. ასეთი შემოწმებისათვის ნიმუშების აღება უნდა განხორციელდეს ღორების ბოლო შეყვანიდან არაუგვიანეს 40 დღის განმავლობაში.

მუხლი 14. ზომები ჭირის არსებობის შესახებ ეჭვის მიტანის და დადასტურების შემთხვევაში სასაკლაოზე ან სატრანსპორტო საშუალებებში

1. სასაკლაოზე ან სატრანსპორტო საშუალებებში ჭირის გაჩენის შესახებ ეჭვის შემთხვევაში, სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს კვლევის ოფიციალური საშუალებების ამოქმედება აღნიშნული დაავადების დადასტურების ან გამორიცხვის მიზნით.

2. სასაკლაოზე ან სატრანსპორტო საშუალებებში, ჭირის გამოვლენის შემთხვევაში, სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს რომ:

ა) დაუყოვნებლივ დაიკლას ყველა ღორი;

ბ) დაკლული ღორების გამოშიგნული და გატყავებული სხეული, შინაგანი ორგანოები და ცხოველური ნარჩენი დამუშავდეს სააგენტოს ზედამხედველობის ქვეშ;

გ) შენობების და მოწყობილობების, მათ შორის, სატრანსპორტო საშუალებების გასუფთავებისა და დეზინფექციის განხორციელება უფლებამოსილი ვეტერინარი ექიმის ზედამხედველობის ქვეშ ამ წესის მე-12 მუხლის შესაბამისად;

დ) ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვა განხორციელდეს ამ წესის მე-8 მუხლის შესაბამისად;

ე) ჭირის იდენტიფიკაცია განხორციელდეს ლაბორატორიული გამოკვლევით;

ვ) ამ წესის მე-7 მუხლში მითითებული ზომები გამოყენებულ იქნეს იმ ფერმაში, საიდანაც არიან ინფიცირებული ღორები;

ზ) არ მოხდეს სასაკლაოზე სხვა ცხოველის დაკვლა ან სატრანსპორტო საშუალებებით გადაზიდვა, გასუფთავების და დეზინფექციის სამუშაოს დასრულებიდან არანაკლებ 24 საათის განმავლობაში.

მუხლი 15. ზომები გარეულ ღორებში ჭირის არსებობის ეჭვის ან დადასტურების შემთხვევაში

1. სააგენტომ, გარეული ღორების სავარაუდო დაინფიცირების შესახებ ინფორმაციის მიღებისთანავე, დაუყოვნებლივ უნდა მიიღოს ყველა სათანადო ზომა ჭირის არსებობის დადასტურების ან გამორიცხვის მიზნით და მიაწოდოს ინფორმაცია მფლობელებს, მონადირეებს, გამოიკვლიონ და ლაბორატორიულად შეამოწმონ ყველა ნანადირევი და დაკლული ღორი.

2. გარეულ ღორებში ჭირის პირველადი ეპიზოტის დადასტურებისთანავე, დაავადების გავრცელების აღსაკვეთად ან შესამცირებლად, სააგენტომ დაუყოვნებლივ უნდა შექმნას ექსპერტთა ჯგუფი ვეტერინარი ექიმების, მონადირეების, ბიოლოგების, ეპიდემიოლოგების შემადგენლობით, რომელიც სააგენტოს დაეხმარება:

ა) ეპიზოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) სიტუაციის დადგენაში;

ბ) დაინფიცირებულ ტერიტორიაზე გამოსაყენებელი შესაბამისი ზომების განსაზღვრაში. აღნიშნული ზომები შეიძლება მოიცავდეს ნადირობისა და გარეული ღორის ხორციით კვების აკრძალვას;

გ) ჭირის ლიკვიდაციის გეგმის შედგენაში;

დ) მონიტორინგის ჩატარებაში, ინფიცირებული ტერიტორიიდან ჭირის ლიკვიდაციისათვის მიღებული ზომებიდან ეფექტურობის შემოწმების მიზნით.

მუხლი 16. გარეული ღორების პოპულაციაში ჭირის ლიკვიდაციის გეგმები

ამ წესის მე-15 მუხლით დადგენილი ზომების თანახმად, სააგენტომ, გარეულ ღორებში ჭირის პირველადი ეპიზოტის დადასტურებიდან 90 დღის განმავლობაში, უნდა შეიმუშაოს დაინფიცირებულ ტერიტორიაზე ჭირის ლიკვიდაციისათვის მისაღები და აღნიშნულ ტერიტორიაზე არსებულ ფერმებში გამოსაყენებელი ზომების წერილობითი გეგმა, რომელიც უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას:

ა) ეპიზოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვების, ამ წესის მე-15 მუხლის შესაბამისად განხორციელებული კონტროლის შედეგების და ჭირის გავრცელების არეალის შესახებ;

ბ) ინფიცირებული ზონის შესახებ, რომლის განსაზღვრისას სააგენტომ უნდა გაითვალისწინოს:

ბ.ა) განხორციელებული ეპიზოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვის შედეგები და დაავადების გავრცელების არეალი;

ბ.ბ) გარეული ღორების პოპულაცია აღნიშნულ ზონაში;

გ) ექსპერტთა ჯგუფის შესახებ;

დ) საინფორმაციო კამპანიის შესახებ, რომელიც უნდა განხორციელდეს მონადირეების ინფორმირებულობის გაზრდის მიზნით იმ ზომების შესახებ, რომლებიც მათ უნდა მიიღონ სალიკვიდაციო გეგმის ფარგლებში;

ე) დაინფიცირებულ ზონაში და მის გარშემო გარეული ღორების მეტაპოპულაციის, ადგილმდებარეობის და რაოდენობის განსაზღვრისათვის განხორციელებული სპეციალური ზომების შესახებ;

ვ) ინფიცირებულ ზონაში და მის გარშემო გარეული ღორების მეტაპოპულაციის დაახლოებითი რაოდენობის შესახებ;

ზ) გარეული ღორების პოპულაციაში ჭირის ფარგლების განსაზღვრისათვის განხორციელებული სპეციალური ზომების შესახებ, მონადირეების მიერ მოკლული გარეული ღორების ან მკვდარი ღორების ლაბორატორიული გამოკვლევების შედეგების შესახებ;

თ) გარეული ღორების გადაადგილების ან/და გარეული ღორების მეტაპოპულაციებს შორის კონტაქტის გამო, დაავადების გავრცელების შემცირების მიზნით მიღებული ზომების შესახებ;

ი) შესაძლო ინფიცირებული გარეული ღორების პოპულაციის და გოჭების შესამცირებლად მიღებული ზომების შესახებ;

კ) ნადირობისათვის დაწესებული მოთხოვნების შესახებ;

ლ) მკვდარი ან მოკლული გარეული ღორების მოცილების მეთოდების შესახებ, რომელიც უნდა განხორციელდეს სააგენტოს ზედამხედველობით;

მ) ლაბორატორიულ გამოკვლევებით, ჭირზე დადებითად მორეაგირე ყველა გამოშიგნული ცხოველისა და ტანხორცის ყველა ნაწილის დამუშავების ან/და განადგურების შესახებ;

ნ) თითოეულ მოკლულ ან მკვდარ გარეულ ღორზე განხორციელებული ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვის შესახებ. აღნიშნული გამოკითხვა უნდა მოიცავდეს კითხვარის შევსებას, რომელშიც წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია:

ნ.ა) იმ ტერიტორიის შესახებ, სადაც ნაპოვნია მოკლული ან მკვდარი ცხოველი;

ნ.ბ) იმ თარიღის შესახებ, როდესაც ნაპოვნია მოკლული ან მკვდარი ცხოველი;

ნ.გ) იმ პირის შესახებ, რომელმაც იპოვნა მოკლული ან მკვდარი ცხოველი;

ნ.დ) მკვდარი ღორის შემთხვევაში გამოშიგნული სხეულის შესახებ;

ნ.ე) ლაბორატორიული მონაცემების და შედეგების შესახებ;

ო) კონტროლის პროგრამების ან პრევენციის ღონისძიებების შესახებ, რომელიც გამოიყენება განსაზღვრულ და ინფიცირებულ ტერიტორიაზე მდებარე ფერმებში და, საჭიროების შემთხვევაში, მის გარშემო, მათ შორის, ტრანსპორტში, ინფიცირებულ ზონაში ან ზონიდან გადაადგილების ფარგლებში;

პ) სხვა კრიტერიუმების შესახებ, რომელიც გამოიყენებული უნდა იქნეს განსაზღვრულ ზონაში დაავადების ლიკვიდაციისათვის მიღებული ზომების ხელშეწყობისათვის;

ჟ) იმ ორგანოს შესახებ, რომელიც პასუხისმგებელია გეგმის განხორციელების მეთვალყურეობასა და კოორდინაციაზე;

რ) ამ წესის მე-15 მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად დანიშნულ ექსპერტთა ჯგუფის მიერ, სალიკვიდაციო გეგმის შედეგების რეგულარულად განხილვის შესაძლებლობის შესახებ;

ს) დაავადების მონიტორინგის ღონისძიებების შესახებ, რომელიც უნდა განხორციელდეს განსაზღვრულ ინფიცირებულ ზონაში გარეულ ღორებში ჭირის ბოლო დადასტურებული შემთხვევიდან არანაკლებ 12 თვის შემდეგ.

მუხლი 17. დიაგნოსტიკური პროცედურები და ბიოუსაფრთხოების მოთხოვნები

1. დაავადების დიაგნოსტიკის მიზნით სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს ნიმუშის აღება და გამოკვლევისათვის აკრედიტებულ ლაბორატორიაში გადაგზავნა.

2. ლაბორატორიამ გამოკვლევისას უნდა გამოიყენოს კვლევის თანამედროვე სტანდარტები და მეთოდები.

3. ამ მუხლის პირველი და მეორე პუნქტებით დადგენილი ქმედებების დროს დაცული უნდა იქნეს ბიოუსაფრთხოების წესები.

მუხლი 18. გადაუდებელი (იძულებითი) ვაქცინაცია ღორების ფერმაში

1. ფერმაში ჭირის დადასტურების შემთხვევაში, თუ ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) მონაცემები მიუთითებს გავრცელების რისკს, ფერმაში შეიძლება განხორციელდეს გადაუდებელი ვაქცინაცია ამ მუხლის მე-2-მე-4 პუნქტებში განსაზღვრული მოთხოვნებისა და პროცედურების შესაბამისად.

2. გადაუდებელი ვაქცინაციის გამოყენებისას, გათვალისწინებული უნდა იყოს ვაქცინაციის გამოყენებით გამოწვეული მთავარი კრიტერიუმები და რისკფაქტორები, რომლებიც შეიძლება შესწორდეს ან შეიცვალოს მეცნიერული მიღწევების ან გამოცდილების გათვალისწინებით.

3. სააგენტოს მიერ ვაქცინაციაზე გადაწყვეტილების მიღებისას, სააგენტო ვალდებულია შეადგინოს ღორების გადაუდებელი ვაქცინაციის გეგმა, რომელშიც წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია:

ა) დაავადების მიმდინარეობის შესახებ, რამაც გამოიწვია გადაუდებელი ვაქცინაციის მოთხოვნა;

ბ) იმ ტერიტორიის შესახებ, რომლებშიც უნდა განხორციელდეს გადაუდებელი ვაქცინაცია და ამ ტერიტორიაზე ღორების ფერმების რაოდენობის შესახებ;

გ) ღორების კატეგორიებისა და იმ ღორების მიახლოებითი რაოდენობის შესახებ, რომლებსაც უნდა ჩაუტარდეთ ვაქცინაცია;

დ) გამოსაყენებელი ვაქცინის შესახებ;

ე) ვაქცინაციის ხანგრძლივობის შესახებ;

ვ) ვაქცინირებული ცხოველის იდენტიფიკაციისა და რეგისტრაციის შესახებ;

ზ) ღორებისა და მათი პროდუქტების გადაადგილებასთან დაკავშირებული ზომების შესახებ;

თ) კრიტერიუმების შესახებ, რომლითაც გადაწყვეტილი უნდა იქნეს ვაქცინაცია კონტაქტურ ფერმებში;

ი) საგანგებო სიტუაციის სხვა საკითხების შესახებ მათ შორის, კლინიკური ან ლაბორატორიული გამოკვლევები, რომლებიც უნდა განხორციელდეს ვაქცინირებულ და ვაქცინაციის ტერიტორიაზე მდებარე სხვა ფერმებში აღებულ ნიმუშებზე. გადაუდებელი ვაქცინაციის გეგმა შეიძლება შემდგომში შეიცვალოს ან შესწორდეს განვითარებული მოვლენების გათვალისწინებით.

4. გადაუდებელი ვაქცინაციის განხორციელებისას:

ა) არცერთმა ღორმა არ უნდა დატოვოს ვაქცინაციის ზონა, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ საჭიროა მათი ტრანსპორტირება სააგენტოს მიერ განსაზღვრულ სასაკლამოდე;

ბ) ვაქცინირებული ღორებისაგან წარმოებული ახალი ღორის ხორცი დამუშავებული უნდა იყოს ამ წესის მე-10 მუხლის მე-8 პუნქტში მითითებული დებულებების შესაბამისად;

გ) ასაცრელი ღორებიდან შეგროვებული სპერმა, კვერცხუჯრედი და ემბრიონები ვაქცინაციამდე 30 დღის განმავლობაში უნდა განადგურდეს სააგენტოს ზედამხედველობით.

5. ამ მუხლის მე-4 პუნქტით დადგენილი მოთხოვნები გამოყენებული უნდა იქნეს საექვო ტერიტორიაზე ვაქცინაციის დასრულებიდან არანაკლებ 6 თვის განმავლობაში.

6. ამ მუხლის მე-5 პუნქტში მითითებული ექვსთვიანი პერიოდის დასრულებამდე, მიღებული უნდა იქნეს ზომები რათა აიკრძალოს:

ა) სეროდადებითი ღორების ფერმიდან გაყვანა, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ არსებობს მათი დაუყოვნებლივ დაკვლის საჭიროება;

ბ) სპერმის, ემბრიონის, კვერცხუჯრედის შეგროვება სეროდადებითი ღორებიდან;

გ) სეროდადებითი ღორებიდან მიღებული გოჭების გაყვანა ფერმიდან, გარდა იმ შემთხვევებისა, თუ საჭიროა მათი ტრანსპორტირება;

გ.ა) სასაკლამოზე დაუყოვნებლივ დაკვლისთვის;

გ.ბ) სააგენტოს მიერ განსაზღვრულ ფერმაში, საიდანაც ისინი უნდა გაიგზავნოს პირდაპირ სასაკლამოზე;

გ.გ) ფერმაში ჭირის ვირუსის საწინააღმდეგო ანტისხეულებზე სეროლოგიური გამოკვლევიდან მიღებული უარყოფითი შედეგების შემდეგ.

7. გადაუდებელი ვაქცინაციის გეგმაში, ამ მუხლის მე-3 პუნქტში მითითებული ინფორმაციის გარდა, უნდა მიეთითოს, რომ ფერმაში, სადაც ვაქცინა უნდა იქნეს გამოყენებული, ყველა ღორი უნდა დაიკლას ამ მუხლის მე-4 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად ვაქცინაციის დასრულებიდან გონივრულ დროში. წარმოებული ახალი ხორცი უნდა დამუშავდეს ან მოხდეს მისი ნიშანდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

8. ამ მუხლის მე-5 და მე-6 პუნქტებში განსაზღვრული დებულებების მიუხედავად, ამ მუხლის მე-4 პუნქტში წარმოდგენილი ზომები შესაძლოა მიღებულ იქნეს მას შემდეგ რაც:

ა) ყველა ღორი ფერმაში, სადაც ვაქცინა გამოყენებული, დაიკვლება ამ მუხლის მე-4 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად და ასეთი ღორებისაგან წარმოებული ახალი ხორცი დამუშავდება ან მისი ნიშანდება მოხდება ამ წესის მე-10 მუხლში განსაზღვრული დებულებების შესაბამისად;

ბ) ყველა ფერმა, სადაც იმყოფება ვაქცინირებული ღორები გასუფთავდება და მოხდება მათი დეზინფექცია ამ წესის მე-12 მუხლის შესაბამისად.

9. ამ მუხლის მე-4 პუნქტში წარმოდგენილი ზომების მიღებისას, სააგენტომ:

ა) არ დაუშვას ღორების რეპოპულაცია (აღწარმოება) მანამ, სანამ ვაქცინირებული ღორის დაკვლიდან და დასუფთავებისა და დეზინფექციის სამუშაოების დასრულებიდან 10 დღე არ გავა;

ბ) რეპოპულაციის (აღწარმოება) შემდეგ ვაქცინაციის ზონაში ყველა ფერმის ღორს ჩაუტაროს კლინიკური და ლაბორატორიული შემოწმება ჭირის ვირუსის შესაძლო არსებობის გამოვლენის მიზნით, სულ მცირე 40 დღის განმავლობაში. ამ ხნის განმავლობაში დაუშვებელია ფერმიდან ღორების გაყვანა.

10. ვაქცინირებული ღორების ხორცის ნიშანდება, მათი შემდგომი გამოყენება და დამუშავებული პროდუქტის დანიშნულების განსაზღვრა ხდება სააგენტოს გადაწყვეტილებით.

მუხლი 19. გარეული ღორების გადაუდებელი (იძულებითი) ვაქცინაცია

1. გარეულ ღორებში ჭირის დადასტურების შემთხვევაში, ასევე ეპიზოოტოლოგიურ გამოკითხვის მონაცემებით, საფრთხის გავრცელების არსებობისას, გარეულ ღორებში შეიძლება განხორციელდეს გადაუდებელი ვაქცინაცია ამ მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტებით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად.

2. სააგენტოს მიერ ვაქცინაციაზე გადაწყვეტილების მიღებისას, სააგენტო ვალდებულია შეადგინოს გარეული ღორების გადაუდებელი ვაქცინაციის გეგმა, რომელშიც წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია:

ა) დაავადების მიმდინარეობის შესახებ, რამაც გამოიწვია გადაუდებელი ვაქცინაციის საჭიროება;

ბ) იმ ტერიტორიის შესახებ, სადაც უნდა განხორციელდეს გადაუდებელი ვაქცინაცია. ნებისმიერ შემთხვევაში ეს ზონა უნდა იყოს ინფიცირებული ტერიტორიის ნაწილი;

გ) გამოსაყენებელი ვაქცინის ტიპისა და ვაქცინაციის პროცედურის შესახებ;

დ) გოჭების ვაქცინაციისათვის განხორციელებული სპეციალური ღონისძიებების შესახებ;

ე) ვაქცინაციის ხანგრძლივობის შესახებ;

ვ) ასაცრელი გარეული ღორების მიახლოებითი რაოდენობის შესახებ;

ზ) გარეული ღორების პოპულაციის მაღალი ბრუნვის თავიდან ასაცილებლად მიღებული ზომების შესახებ;

თ) ვაქცინაციის ზონაში ვაქცინირებული ღორებისაგან ვირუსის გავრცელების თავიდან ასაცილებლად გატარებული ზომების შესახებ;

ი) ვაქცინაციის მოსალოდნელი შედეგისა და იმ პარამეტრების შესახებ, რომელიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს მისი ეფექტურობის შემოწმების მიზნით;

კ) გეგმის შესრულებაზე, მეთვალყურეობასა და კოორდინაციაზე პასუხისმგებელი ორგანოს (ორგანოები) შესახებ;

ლ) საგანგებო გარემოებებთან დაკავშირებული სხვა საკითხების შესახებ.

3. იმ შემთხვევაში, თუ ვაქცინაციის ზონა მდებარეობს სხვა ქვეყნების ტერიტორიასთან ახლოს, საჭიროა ვაქცინაციის განხორციელება ჩატარდეს კოორდინირებულად.

4. სააგენტოს მიერ გადაუდებელი ვაქცინაციის გეგმა შესაძლოა შეიცვალოს განვითარებული მოვლენების გათვალისწინებით.

მუხლი 20. საგანგებო გეგმები

1. სააგენტო ვალდებულია, ჭირის ეპიზოოტიის (ეპიდემიის) შემთხვევაში, შეადგინოს საგანგებო გეგმა, რომელშიც ეპიზოოტიის სწრაფი და ეფექტური ლიკვიდაციისათვის, გათვალისწინებული უნდა იქნეს ყველა სახის რესურსებსა და ფინანსურ საჭიროებებზე ხელმისაწვდომობა. გეგმაში ასევე განსაზღვრული უნდა იქნეს:

ა) გადაუდებელ ვაქცინაციას დაქვემდებარებული რეგიონები, ვაქცინაციისათვის საჭირო ვაქცინის რაოდენობა და სახეობა;

ბ) რეგიონებში ღორების მაღალი სიმჭიდროვის ზონები, ასევე დაავადების შესახებ ინფორმირებულობის უზრუნველყოფის საშუალებები.

2. საგანგებო გეგმის შედგენისას გამოყენებული უნდა იქნეს შემდეგი კრიტერიუმები და მოთხოვნები:

ა) ჭირის ეპიზოოტიასთან დაკავშირებით გადაწყვეტილების მიღების სწრაფი და ეფექტური ღონისძიებები უნდა განხორციელდეს კოორდინირებულად;

ბ) საჭიროების შემთხვევაში, წარმოდგენილი უნდა იყოს გადაუდებელი ვაქცინაციის დეტალური გეგმები.

3. პერსონალმა რეგულარულად უნდა გაიაროს სწავლებები ჭირზე ეპიდემიოლოგიურ გამოკითხვასა და ბრძოლის ღონისძიებებთან დაკავშირებით.

მუხლი 21. კვების ობიექტების ნარჩენების გამოყენება

დაუშვებელია ღორების საკვებად სურსათის ნარჩენების გამოყენება.

მუხლი 22. ღორის ხორცში ჭირის ვირუსის დაშლის (გაუვნებლობის) პროცედურები

ღორის ხორცში ჭირის ვირუსის დაშლის მეთოდებია:

ა) თერმული დამუშავება, რომლის დროსაც ხორცი უნდა დამუშავდეს ერთ-ერთი მეთოდით:

ა.ა) დამუშავება 70°C ტემპერატურაზე, რომელიც უნდა აღწევდეს ხორცის ნაჭრების მთელ სისქეში;

ა.ბ) დამუშავება ჰერმეტიკულ დალუქულ ჭურჭელში (კონტეინერში) შემდეგი მაჩვენებლის გათვალისწინებით - $F_0 - 3,00$ ან უფრო მაღალი;

ა.გ) დამუშავება ჰერმეტიკულ, დალუქულ ჭურჭელში (კონტეინერში) არანაკლებ 60°C ტემპერატურაზე 4 საათის განმავლობაში, რა პერიოდშიც ხორცის ნაჭრების სისქეში ტემპერატურა 30 წუთის განმავლობაში უნდა იყოს 70°C ;

ბ) ბუნებრივი ფერმენტაცია და მომწიფება:

ბ.ა) ძვლოვანი და უძვლო ღორის ხორცი უნდა დაექვემდებაროს დამუშავებას არანაკლებ 9 თვე ბუნებრივი ფერმენტაციით და მომწიფებით შემდეგი პარამეტრების მიღწევამდე $A_w - 0,93$ ან მეტი, $\text{pH} - 6,0$ ან მეტი;

ბ.ბ) შაში უნდა დაექვემდებაროს ბუნებრივ ფერმენტაციას და მომწიფებას სულ მცირე 190 დღე, ხოლო კისრის ნაწილები - 140 დღე;

გ) ღორის ხორცის მშრალი დამარილებით დამუშავება:

გ.ა) იტალიური ტიპის ძვლოვანი შაშხისათვის ღორის ხორცი ჯერ ექვემდებარება დამარილებას, შემდეგ გამოშრობას არანაკლებ 313 დღის განმავლობაში;

გ.ბ) ესპანური ტიპის ძვლოვანი შაშხისათვის ღორის ხორცი ჯერ ექვემდებარება დამარილებას და შემდეგ გამოშრობას 252 დღე, იბერიული შაშხისათვის - 252 დღე, 140 დღე იბერიული ბარკლისათვის, 126 დღე იბერიული კისრისათვის და 140 დღე სერანარსკის შაშხისათვის.

მუხლი 23. ღორის ტყავში და ნანადირევში ჭირის ვირუსის დაშლის პროცედურები

ღორის ტყავში და ნანადირევში, ჭირის ვირუსის შესაძლო არსებობისას, მისი დაშლისათვის გამოყენებული უნდა იქნეს ერთ-ერთი მეთოდი:

ა) წყალში ხარშვა იმ ხანგრძლივობით, რის შემდეგაც ცალკ-ცალკე გამოიყოფა ძვლები, კბილები და ეშვები;

ბ) გამა-სხივებით ირადიაცია 20 KG მინიმალური დოზის ოთახის ტემპერატურაზე (20⁰C და მეტი);

გ) 4% კაუსტიკური სოდის ხსნარში დასველებით, არანაკლებ 48 საათი, pH 11,5-ის და მეტის პირობებში არანაკლებ 48 საათისა;

დ) ჭიანჭველამჟავას ხსნარში დასველებით (100 კგ NaCl და 12 კგ ფორმალდეჰიდი, 1000 ლ. წყალზე), pH 3,0 ან დაბალი, არანაკლებ 48 საათისა;

ე) დაუმუშავებელი ტყავის შემთხვევაში - ზღვის მარილით გაჯერებით, რომელიც უნდა შეიცავდეს 2%-იან კაუსტიკურ სოდას არანაკლებ 48 დღისა.

დანართი №7

ღორის აფრიკულ ჭირთან (ცხელებასთან) ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო წესი

მუხლი 1. ზოგადი დებულებები

1. ღორის აფრიკული ჭირი (ცხელება) - Pestis Africana suis (შემდგომში - „აფრიკული ჭირი“) მაღალკონტაგიოზური, მწვავე ფორმით მიმდინარე ინფექციური დაავადებაა. დაავადების ამთვისებელია ყველა ასაკის და ჯიშის გარეული და შინაური ღორი. დაავადების აღმძვრელია ფილტრში გამავალი ვირუსი, რომელიც განსხვავებულია ღორის კლასიკური ჭირის გამომწვევისაგან იმუნობიოლოგიური თვისებებით. ვირუსი მდგრადია გამოშრობის, გაყინვისა და ლპობის მიმართ, სისხლსა და შრატში ძლებს 5 წელზე მეტ ხანს, ხორცსა და ძვლის ტვინში, 2⁰ – 8⁰ C ტემპერატურაზე, 150 დღეს, შარდში - 60 დღეს, ხოლო ნიადაგში ვირუსი ინარჩუნებს ვირულენტობას 190 დღე.

2. ბუნებრივ პირობებში ღორის დასნეობვება ხდება დაავადებული ცხოველის ჯანმრთელთან კონტაქტის დროს. უმთავრესად ცხოველი ავადდება ალიმენტარული გზით (დაინფიცირებული გადაუმუშავებელი ღორის სასურსათო და არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტის) საკვების ნარჩენების მიღებით, ასევე ჰაერწვეთოვანი გზით დაზიანებული კანიდან და ვირუსის მატარებელი ტკიპების კბენით. ინფექციის წყაროა ასევე შენობები, რომელშიც იმყოფებოდა დაავადებული ღორი, სასაკლავო, საწარმოს, ხორცის დამამუშავებელი საამქროების აღჭურვილობა - იარაღები, ტრანსპორტი, ტანსაცმელი და სხვ.

3. ვირუსის გადატანა შეუძლიათ მწერებს, ტკიპებს, ხოლო სხვადასხვა ცხოველები, ფრინველები, ადამიანი, მღრღნელები წარმოადგენენ აღმძვრელის მექანიკურ გადამტანებს. ინკუბაციური პერიოდი ბუნებრივი დასნეობვების დრო 3-დან 12 დღეა.

4. აფრიკული ჭირის დროს კლინიკური ნიშნების ჩამოყალიბება ხდება სხეულის ტემპერატურის აწევიდან 2-3 დღეში, შემდეგ ვითარდება დეპრესია, მადის დაკარგვა, სისუსტე, ყურის ნიჟარის, ცხვირის სარკის, კიდურების შიგნითა ზედაპირის, მუცლისა და მკერდის ქვედა ნაწილების სიწითლე, ციანოზი, ცხვირიდან, სწორი ნაწლავიდან სისხლის დენა, დიარეა. ღორი კვდება სხეულის ტემპერატურის აწევიდან მე-3 – მე-10 დღეს.

5. დაავადების სწრაფი მიმდინარეობა და მაღალი სიკვდილიანობა (98-100%) იწვევს დიდ ეკონომიკურ ზარალს. ზომიერად ვირულენტური ვირუსი იწვევს ნაკლები ინტენსივობის სიმპტომებს და სიკვდილიანობის მაჩვენებელიც 30-70%-ში მერყეობს. დაავადების ქრონიკული მიმდინარეობის სიმპტომებია: წონის დაკარგვა, წყვეტილი ცხელება, რესპირატორული სიმპტომები, კანის ქრონიკული წყლულები და ართრიტი.

6. აფრიკულ ჭირთან დაკავშირებულ ეპიზოტური (ეპიდემიოლოგიური) კეთილსაიმედოობის უზრუნველყოფის სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო (შემდგომში - „სააგენტო“).

მუხლი 2. ტერმინთა განმარტებები

ამ წესის მიზნებისათვის გამოყენებულ ტერმინებს აქვს შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) ღორი - ცხოველი ღორების ოჯახიდან, მათ შორის, გარეული ღორი;

ბ) გარეული ღორი - ღორი, რომლის შენახვა ან მოშენება არ ხდება სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე;

გ) სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი - მიწის ნაკვეთი, რომელიც გამოიყენება მემცენარეობისა და მეცხოველეობის პროდუქციის წარმოებისათვის - მასზე არსებული სამეურნეო და დამხმარე ნაგებობებით ან მათ გარეშე. სასოფლო-სამეურნეო ნაკვეთი არ მოიცავს სასაკლავოს, სატრანსპორტო საშუალებას და ასევე შემოღობილ ტერიტორიას, სადაც ბინადრობენ გარეული ღორები და მათზე ნებადართულია ნადირობა;

დ) ინფიცირებული ღორი - ღორი ან ღორის სხეული, რომელშიც კლინიკური სიმპტომებით, სიკვდილის შემდგომი დაზიანებებით ან ლაბორატორიული გამოკვლევებით დასტურდება აფრიკული ჭირის არსებობა;

ე) აფრიკული ჭირის ეპიზოტია (ეპიდემია) - ჭირის ერთი ან მეტი შემთხვევის გამოვლენა მოცემულ ტერიტორიაზე;

ვ) აფრიკული ჭირის პირველადი ეპიზოტია (ეპიდემია) - დაავადების გამოვლენა, რომელიც არ არის დაკავშირებული ქვეყნის იმავე რეგიონში წინა გამოვლენასთან, ან პირველადი გამოვლენა ქვეყნის სხვა რეგიონში;

ზ) ინფიცირებული ზონა - ტერიტორია, სადაც გარეულ ღორებში დადასტურებულია აფრიკული ჭირის ერთი ან მეტი შემთხვევა და ადგილზე განხორციელდა ამ წესის მე-15 ან მე-16 მუხლებით გათვალისწინებული ღონისძიებები;

თ) აფრიკული ჭირის პირველადი შემთხვევა გარეულ ღორებში - ნებისმიერი გამოვლენილი შემთხვევა გარეულ ღორში იმ ტერიტორიაზე, სადაც არ გატარებულა ღონისძიებები ამ წესის მე-15 და მე-16 მუხლების შესაბამისად;

ი) კონტაქტური ფერმა - ობიექტი, სადაც აფრიკული ჭირი შეიძლება გამოვლინდეს ადგილმდებარეობის, ადამიანის, ღორების ან სატრანსპორტო საშუალებების გადაადგილების შედეგად ან სხვა გზით;

კ) მფლობელი - პირი, რომელსაც ჰყავს ღორი საკუთრებაში ან მფლობელობაში ფინანსური მოგების ან სხვა მიზნით;

ლ) სახელმწიფო ვეტერინარი ექიმი (შემდგომში - სახელმწიფო ვეტერინარი) - ფიზიკური პირი, რომელსაც აქვს შესაბამისი აკრედიტებული უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ გაცემული, სათანადო უმაღლესი განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი და სააგენტოს მიერ უფლებამოსილია ამ წესით განსაზღვრული უფლებამოსილების განხორციელებისათვის;

მ) ვეტერინარი ექიმი - ფიზიკური პირი, რომელსაც აქვს შესაბამისი აკრედიტებული უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ გაცემული, სათანადო უმაღლესი განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი;

ნ) აუდიტი - დასახული მიზნის მისაღწევად სისტემატური ან დამოუკიდებელი შემოწმება განხორციელებული საქმიანობის დაგეგმვის ეფექტიანობისა და შედეგების შესაბამისობის დასადგენად;

ო) დამუშავება - მაღალი რისკის მასალისადმი განხორციელებული ქმედების ერთ-ერთი სახე აფრიკული ჭირის ვირუსის განეიტრალების მიზნით;

პ) დაკვლა - ცხოველის სიკვდილის გამოწვევა სისხლის გამოშვებით;

ჟ) მოკვლა - ნებისმიერი პროცესი, რომელმაც გამოიწვია ცხოველის სიკვდილი;

რ) გადამტანი - *Ornithodoros erraticus*-ის სახეობების ტიპა, რომელიც წარმოადგენს აფრიკული ჭირის ვირუსის გამავრცელებელს;

ს) ფერმა - ობიექტი (ფერმერული მეურნეობა, ოჯახური წარმოება), სადაც ხდება ღორების მოშენება ან შენახვა, მუდმივად ან დროებით.

მუხლი 3. აფრიკული ჭირის შესახებ შეტყობინების ვალდებულება

1. აფრიკული ჭირის საექვო ან დადასტურებული ნებისმიერი შემთხვევის შესახებ მფლობელი ვალდებულია აცნობოს სააგენტოს.

2. ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვის შედეგებისა და აფრიკული ჭირის დადასტურების ნებისმიერი შემთხვევის (ფერმებში, სასაკლაოებში, სატრანსპორტო საშუალებებში, გარეულ ღორებში) შესახებ, სააგენტო ვალდებულია დაავადების შესახებ გაუგზავნოს შეტყობინება და მიაწოდოს ინფორმაცია ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვის მსოფლიო ორგანიზაციას (OIE), დადგენილი წესით.

მუხლი 4. აფრიკული ჭირის პრევენცია და საწინააღმდეგო ზომები მის არსებობაზე ექვის მიტანის შემთხვევაში

1. აფრიკული ჭირის ვირუსის შეტანისაგან ფერმის დაცვის მიზნით, მფლობელი ვალდებულია:

ა) ფერმა დააკომპლექტოს აფრიკულ ჭირზე კეთილსაიმედო ფერმიდან შეყვანილი ჯანმრთელი ღორებით;

ბ) ახლად შეყვანილი ღორები განათავსოს იზოლირებულად 40 დღის განმავლობაში. მხოლოდ აფრიკული ჭირის ნიშნების არარსებობის შემთხვევაში დაუშვას ისინი საერთო კოლტში ან გადაიყვანოს სხვა სადგომში ვეტერინარი ექიმის თანხმობით;

გ) არ დაუშვას:

გ.ა) აფრიკული ჭირის მიმართ არაკეთილსაიმედო ფერმასთან სამეურნეო კავშირი;

გ.ბ) კავშირი ისეთ ფერმასთან, რომელიც იყენებს ღორების საკვებად სასაკლაოს და სურსათის ნარჩენებს;

გ.გ) სხვა ღორების დაგრილება ფერმის ტერიტორიაზე მათი კუთვნილი კერატებით (მწარმოებლებით);

გ.დ) ტერიტორიაზე და ფერმაში უცხო პირებისა და ტრანსპორტის შესვლა, რომელიც არ არის დაკავშირებული უშუალოდ ტერიტორიის და ფერმის მომსახურებასთან. ცალკეულ შემთხვევაში, ტერიტორიაზე შესვლა დასაშვებია მფლობელის ნებართვით, ვეტერინარი ექიმის თანხმობით;

გ.ე) ტერიტორიაზე და ფერმაში შესვლა სანიტარიულ გამშვებში შხაპის მიღების, სპეციალური ტანსაცმლისა და ფეხსაცმლის გარეშე, ოჯახურ წარმოებაში - სპეციალური ტანსაცმლისა და ფეხსაცმლის გარეშე;

გ.ვ) ღორების გადაჯგუფება სხვა სადგომში ან მის ფარგლებს გარეთ ვეტერინარი ექიმის თანხმობის გარეშე;

დ) დაიცვას ვეტერინარულ - სანიტარიული და ზოოჰიგიენური მოთხოვნები.

2. ფერმები უნდა იმყოფებოდეს დახურული ტიპის საწარმოო რეჟიმზე. ოჯახურ წარმოებაში ღორების ეზოებრივი შენახვისას, მათი გამოზრდა უნდა ხდებოდეს იზოლირებულად, სპეციალურად აგებულ სადგომებში, ვეტერინარულ-სანიტარიული წესების დაცვით.

3. საკვების მოსამზადებელი სათავსები განლაგებული უნდა იქნეს ფერმიდან მოშორებით და საკვების მიღების, შენახვის, მომზადების ტექნოლოგიური პროცესები ტარდებოდეს იზოლირებულად, ამ

საქმიანობისათვის სპეციალურად გამოყოფილი პერსონალის მეშვეობით.

4. აფრიკული ჭირზე ეჭვის მიტანის შემთხვევაში, მფლობელი ვალდებულია შეატყობინოს ამის შესახებ სააგენტოს და სახელმწიფო ვეტერინარის მოსვლამდე გაატაროს შემდეგი ღონისძიებები:

ა) გამოაცალკევოს დაავადებული და დაავადებაზე საეჭვო ღორები და მიამაგროს მათ მოსავლელად სპეცტანსაცმლითა და ცალკე ინვენტარით აღჭურვილი მომვლელი პერსონალი;

ბ) არ დაუშვას ტერიტორიაზე და ფერმაში უცხო პირთა შესვლა, ასევე კავშირი ფერმებს შორის;

გ) აკრძალოს ღორების შეყვანა და გაყვანა, საკვების, მოწყობილობების და ინვენტარის, ღორების დაკვლისას მიღებული ხორცის და არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტის, ასევე ნედლეულის გატანა, ღორების სულადობის გადაჯგუფება ტერიტორიის შიგნით;

დ) არ დაუშვას ტრანსპორტის გამოსვლა ტერიტორიიდან სადეზინფექციო დამუშავების გარეშე, ასევე ნაკელისა და ქვეშაგების გატანა ტერიტორიის გარეთ.

5. აფრიკულ ჭირზე ეჭვის მიტანის შესახებ ინფორმაციის მიღებისთანავე, სააგენტო ვალდებულია, უზრუნველყოს სახელმწიფო ვეტერინარის გამოცხადება ადგილზე.

6. თუ არსებობს ეჭვი, რომ ფერმაში არის აფრიკული ჭირის ვირუსით დაინფიცირებული ერთი ან მეტი ღორი, სააგენტომ დაუყოვნებლივ უნდა უზრუნველყოს დაავადების არსებობის დადასტურება ან გამორიცხვა ლაბორატორიული გამოკვლევებით.

7. სახელმწიფო ვეტერინარმა ფერმაში უნდა შეამოწმოს ღორების იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

8. სააგენტოს გადაწყვეტილებით, აფრიკულ ჭირზე ეჭვის მიტანის შემთხვევაში, ფერმაზე უნდა დაწესდეს ზედამხედველობა და:

ა) განხორციელდეს სხვადასხვა კატეგორიის ყველა ღორის დათვლა, შედგეს დაავადებული, მკვდარი ან თითოეულ კატეგორიაში სავარაუდოდ ინფიცირებული ღორების რაოდენობის ჩამონათვალი. აღნიშნული ჩამონათვალი უნდა განახლდეს ღორების დაბადების და სიკვდილის შემთხვევების გათვალისწინებით, საეჭვო პერიოდის განმავლობაში. განახლებული ინფორმაცია წარდგენილი უნდა იყოს სააგენტოში მოთხოვნისთანავე და შესაძლებელი იყოს მისი შემოწმება ყოველი ვიზიტის დროს;

ბ) ყველა ღორი შემოიზღუდოს თავიანთ სადგომში ან ნებისმიერ სხვა ადგილას, სადაც შესაძლებელი იქნება მათი იზოლირება;

გ) არცერთი ღორი არ იქნეს შეყვანილი ან/და გამოყვანილი ფერმიდან. საჭიროების შემთხვევაში, სააგენტოს შეუძლია გააგრძელოს აკრძალვა ფერმის დატოვებაზე ცხოველთა სხვა სახეობებზეც და მოითხოვოს შესაბამისი ზომების გამოყენება მღრღნელების ან მწერების გასანადგურებლად.

9. სააგენტოს ნებართვის გარეშე, დაუშვებელია დაკლული ცხოველის სხეულის, აფრიკული ჭირის აღმძვრელით დაინფიცირებული ღორის ხორცის, მისი არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების, სპერმის, კვერცხუჯრედის და ემბრიონის, ცხოველის საკვების, ჭურჭლის, მასალების ან ნარჩენების ფერმიდან გამოტანა.

10. ფერმაში ან ფერმიდან ადამიანებისა და სატრანსპორტო საშუალებების გადაადგილება დასაშვებია სააგენტოს ნებართვის საფუძველზე.

11. შენობა-ნაგებობების, ფერმის შესასვლელებსა და გასასვლელებში მოწყობილ სანიტარიულ გამტარში, სადეზინფექციო ხალიჩებზე, სადეზინფექციო ბარიერებზე გამოყენებული უნდა იქნეს შესაბამისი სადეზინფექციო საშუალებები. ოჯახურ წარმოებაში გამოყენება სადეზინფექციო ხალიჩები შესაბამისი სადეზინფექციო საშუალებებით. ფერმაში შესვლა-გამოსვლისას დაცული უნდა იყოს შესაბამისი ჰიგიენური პროცედურები, რომელიც საჭიროა აფრიკული ჭირის ვირუსის გავრცელების რისკის შესამცირებლად; ასევე, უნდა მოხდეს ყველა სატრანსპორტო საშუალების დეზინფექცია ფერმის დატოვებამდე.

12. ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვა ხორციელდება ამ წესის მე-8 მუხლის შესაბამისად.

13. თუ ეპიზოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) სიტუაცია მოითხოვს, სააგენტოს შეუძლია:

ა) გამოიყენოს ამ წესის მე-5 მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული ზომები, ამ მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებულ ფერმაში, ასევე, დაუშვას გამარტივებული ზომების გამოყენება მხოლოდ აფრიკული ჭირის ვირუსით სავარაუდოდ დაინფიცირებულ ღორებზე და ფერმის იმ ნაწილზე, სადაც ისინი ბინადრობენ, თუ ასეთი ღორების მოთავსება, შენახვა და კვება ხორციელდება ფერმაში არსებული სხვა ღორებისგან იზოლირებულად. ღორების მოკვლის შემდეგ აღებული უნდა იქნეს სათანადო რაოდენობის ნიმუშები, აფრიკული ჭირის ვირუსის ლაბორატორიულად დადასტურების ან გამორიცხვის მიზნით;

ბ) განსაზღვროს დროებით საკონტროლო ზონა ამ მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებული ფერმის გარშემო. ამ მუხლის მე-6-მე-12 პუნქტებში მითითებული ზოგიერთი ან ყველა ზომა გამოყენებული უნდა იქნეს ღორების ფერმასა და დროებითი საკონტროლო ზონის ფარგლებში.

14. ამ მუხლის მე-8-მე-12 პუნქტებში წარმოდგენილი ზომები არ უნდა გაუქმდეს აფრიკული ჭირის შესახებ ეჭვის ოფიციალურად გამორიცხვამდე.

მუხლი 5. ზომები ფერმაში აფრიკული ჭირის დადასტურების შემთხვევაში

1. აფრიკული ჭირის დადასტურების შემთხვევაში, სააგენტოსა და მუნიციპალიტეტის შესაბამის ორგანოს შორის, კომპეტენციის ფარგლებში, ხორციელდება თანამშრომლობა ურთიერთდახმარებისა და პრობლემების ერთობლივად გადაჭრის პრინციპზე დაყრდნობით. აღნიშნული მოიცავს შემდეგ ღონისძიებებს:

ა) ვეტერინარული კარანტინის დროს ცხოველთა საკარანტინო დაავადების აღმძვრელის გავრცელების, ლოკალიზაცია-ლიკვიდაციის მიზნით კარანტინის ან სხვა შეზღუდვების დაწესებას, მოხსნას და მის გატარებაში ხელშეწყობას;

ბ) ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე ცხოველთა დაავადების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკური და იძულებითი ღონისძიებების განხორციელებაში ხელშეწყობას.

2. აფრიკულ ჭირზე კარანტინი წესდება და იხსნება სააგენტოს მოთხოვნის საფუძველზე:

ა) მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში – სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის მიერ;

ბ) ერთზე მეტი მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში – ამ მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციულ საზღვრებში მოქმედი სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ან საქართველოს მთავრობის მიერ.

3. ფერმაში აფრიკული ჭირის არსებობის ოფიციალურად დადასტურების შემთხვევაში, სააგენტო, ამ წესის მე-4 მუხლის მე-8-მე-12 პუნქტებში მითითებული ზომების გარდა, ადგენს:

ა) აფრიკული ჭირის ვირუსის გავრცელების თავიდან აცილების მიზნით, ზედამხედველობის ქვეშ, დაუყოვნებლივ მოიკლას ფერმაში არსებული მთლიანი სულადობა;

ბ) ფერმაში აფრიკული ჭირის ვირუსის შეტანის ფორმისა და ფერმაში მისი შესაძლო არსებობის დროის ხანგრძლივობის დასადგენად, დაავადების შეტყობინებამდე, მოკლული ღორებიდან ლაბორატორიული გამოკვლევისათვის აღებულ იქნეს სათანადო რაოდენობის ნიმუშები;

გ) მკვდარი ან მოკლული ღორის სხეული დამუშავდეს ზედამხედველობის ქვეშ;

დ) ფერმაში დაავადების სავარაუდო შეტანის და ოფიციალური ზომების მიღების პერიოდებს შორის სასაკლაოზე დაკლული ღორების ხორცზე განხორციელდეს მიკვლევადობა, რათა ხორცი დამუშავდეს ზედამხედველობის ქვეშ;

ე) აფრიკული ჭირის ვირუსის გავრცელების თავიდან აცილების მიზნით, ფერმაში დაავადების სავარაუდო შეტანის და ოფიციალური ზომების მიღების პერიოდებს შორის შეგროვებული ღორების სპერმაზე, კვერცხუჯრედზე და ემბრიონებზე განხორციელდეს მიკვლევადობა, რათა აღირიცხოს და განადგურდეს ზედამხედველობის ქვეშ;

ვ) აფრიკული ჭირის ვირუსის გაუვნებლობის მიზნით, სავარაუდოდ დაინფიცირებული ყველა ნივთიერება,

როგორცაა ფურაჟი და ნარჩენი, დამუშავდეს. ერთჯერადი მოხმარების მასალა, რომელიც შეიძლება დაინფიცირდეს, განსაკუთრებით, დაკვლის დროს გამოყენებული მასალა-ინვენტარი, განადგურდეს სახელმწიფო ვეტერინარის მითითებებითა და ზედამხედველობით;

ზ) ღორების განთავსებისთვის გამოყენებული შენობები, ასევე, სატრანსპორტო საშუალებები და აღჭურვილობები, ქვეშაგები, რომელიც გამოყენებული იყო ცოცხალი ან გატყავებული და გამოშიგნული ღორების ტრანსპორტირებისთვის, გაიწმინდოს და მოხდეს მათი დეზინფექცია ან დამუშავება ამ წესის მე-12 მუხლის შესაბამისად, მათ შორის, ნაკელისა და წუნწუხის;

თ) აფრიკული ჭირის პირველადი ეპიზოოტიის (ეპიდემიის) შემთხვევაში, დადგინდეს ვირუსის გენეტიკური ტიპი;

ი) ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვა განხორციელდეს ამ წესის მე-8 მუხლის შესაბამისად.

4. ლაბორატორიაში, ზოოპარკში, დაცულ ტერიტორიებზე, სამონადირეო მეურნეობების ან შემოღობილ ტერიტორიაზე, სადაც ღორების შენახვა ხდება მეცნიერული მიზნებისთვის, სახეობების ან იშვიათი ჯიშების დაცვისათვის, ეპიზოოტიის (ეპიდემიის) დადასტურების შემთხვევაში, სააგენტომ შესაძლებელია არ გაითვალისწინოს ამ მუხლის მე-3 პუნქტის „ა“ და „ე“ ქვეპუნქტების მოთხოვნები, თუ იგი ნეგატიურად არ აისახება ეპიზოოტიურ (ეპიდემიოლოგიურ) კეთილსაიმედობაზე.

მუხლი 6. ზომები აფრიკული ჭირის დადასტურების შემთხვევაში ფერმებში, რომლებიც შედგება სხვადასხვა საწარმო-სამეურნეო ერთეულ(ებ)ისაგან

აფრიკული ჭირის დადასტურების შემთხვევაში, ფერმებში, რომლებიც შედგება ორი ან მეტი საწარმო-სამეურნეო ერთეულ(ებ)ისაგან, სადაც შესაძლებელია ღორების გასუქების დასრულება, სააგენტოს შეუძლია არ განახორციელოს ამ წესის მე-5 მუხლის მე-3 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტით დადგენილი მოთხოვნები, თუ სახელმწიფო ვეტერინარი დადასტურებს, რომ აღნიშნულ საწარმო-სამეურნეო ერთეულებს შორის მანძილი, ზომა და მოწყობა ისეთია, რომ ისინი წარმოადგენენ ღორების განთავსებისათვის, შენახვისათვის და გამოკვებისათვის ცალკე შენობა-ნაგებობებს და აფრიკული ჭირის გავრცელება ერთი შენობიდან მეორეში შეუძლებელია.

მუხლი 7. ზომები კონტაქტურ ფერმებში

1. კონტაქტურია ფერმა, თუ სახელმწიფო ვეტერინარი ამ წესის მე-8 მუხლით გათვალისწინებული ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვის შედეგად აღმოაჩენს ან ჩათვლის, რომ აფრიკული ჭირის გამომწვევი ვირუსი შეტანილია ამ წესის მე-4 ან მე-5 მუხლში მითითებული ფერმიდან.
2. აფრიკული ჭირის არსებობაზე ეჭვის გამორიცხვამდე გამოიყენება ამ წესის მე-4 მუხლით დადგენილი მოთხოვნები.
3. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ კონტაქტურ ფერმებში, თუ ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) სიტუაცია ამგვარად მოითხოვს, სააგენტომ უნდა გამოიყენოს ამ წესის მე-5 მუხლის მე-3 პუნქტით დადგენილი ზომები.
4. აფრიკული ჭირის ვირუსის დადასტურების ან გამორიცხვის მიზნით, კონტაქტურ ფერმებში მოკლული ღორებისგან აღებულ უნდა იქნეს ნიმუშები ლაბორატორიული გამოკვლევისათვის.

მუხლი 8. ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვა

1. აფრიკული ჭირის პირველად ეპიზოოტიასთან (ეპიდემიასთან) ან საეჭვო შემთხვევებთან დაკავშირებით ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვა ხორციელდება კითხვარების საფუძველზე, რომლებიც მომზადებულია ამ წესის მე-19 მუხლში მითითებული საგანგებო გეგმის ფარგლებში.
2. ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვა უნდა ითვალისწინებდეს:
  - ა) დროის ინტერვალს, აფრიკული ჭირის ვირუსის ფერმაში შესაძლო არსებობაზე ეჭვის გაჩენიდან დაავადების შეტყობინებამდე;
  - ბ) ფერმაში აფრიკული ჭირის შესაძლო წარმოშობასა და სხვა ფერმების იდენტიფიკაციას, სადაც ღორები

შეიძლება დაინფიცირდეს იმავე წყაროდან;

გ) პირების, სატრანსპორტო საშუალებების, ღორების, მოკლული ღორის სხეულების, ხორცის, სპერმის ან ნებისმიერი მასალის გადაადგილებას, რის შედეგად შესაძლებელია ვირუსის გადატანა დაინფიცირებული ფერმიდან სხვა ფერმებში;

დ) გადამტანების ან გარეული ღორების მიერ დაავადების გავრცელების შესაძლებლობას.

3. თუ გამოკითხვის შედეგები აჩვენებს, რომ აფრიკული ჭირი შეიძლება გავრცელდეს მეზობელ სახელმწიფოებში, მათ დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს ამის შესახებ.

მუხლი 9. დამცავი და საკონტროლო ზონების შექმნა

1. აფრიკული ჭირის დიაგნოზის ოფიციალურად დადასტურებისთანავე, სააგენტომ, ეპიზოოტიის (ეპიდემიის) კერის გარშემო არანაკლებ 3 კმ-ის რადიუსით, უნდა შექმნას დამცავი ზონა, რომელიც შედის არანაკლებ 10 კმ-ის რადიუსის საკონტროლო ზონაში. ამ წესის მე-10 და მე-11 მუხლებით დადგენილი მოთხოვნები გატარებული უნდა იქნეს შესაბამის ზონებში.

2. ზონების შექმნისას, სააგენტომ უნდა გაითვალისწინოს:

ა) ამ წესის მე-8 მუხლის შესაბამისად განხორციელებული ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვის შედეგები;

ბ) გეოგრაფიული მდებარეობა, განსაკუთრებით ბუნებრივი და ხელოვნური საზღვრები;

გ) ფერმების ადგილმდებარეობა და სიახლოვე;

დ) ღორების გადაადგილებისა და ვაჭრობის პრინციპები, სასაკლაოების ხელმისაწვდომობა და საწარმოები ტანხორცის გადამამუშავებისათვის;

ე) შენობა-ნაგებობები და პერსონალი, რომელიც აკონტროლებს ღორების ნებისმიერ გადაადგილებას, თუ მოსაკლავი ღორები გაყვანილი უნდა იქნეს მათი წარმოშობის ფერმებიდან.

3. თუ ზონა მოიცავს სხვა სახელმწიფოების ტერიტორიის ნაწილსაც, სააგენტომ უნდა ითანამშრომლოს შესაბამის უწყებებთან ზონის დადგენის საკითხზე.

4. სააგენტომ უნდა მიიღოს ყველა საჭირო ზომა, მათ შორის, გამოიყენოს შესაძენი აღნიშვნები და გამაფრთხილებელი შეტყობინებები, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები, დამცავ და საკონტროლო ზონებში მყოფი პირების ინფორმირებისათვის ამ წესის მე-10 და მე-11 მუხლებით დადგენილი შეზღუდვების შესახებ.

მუხლი 10. ზომები შექმნილ დამცავ ზონაში

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს დამცავ ზონებში შემდეგი ზომების გამოყენება:

ა) ფერმების აღწერა შესაძლო მოკლე დროში, რომლთა დათვალიერებისას სახელმწიფო ვეტერინარმა უნდა შეამოწმოს:

ა.ა) ღორების კლინიკური მდგომარეობა;

ა.ბ) ღორების იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით;

ბ) საზოგადოებრივი სარგებლობის ან პირის მფლობელობაში არსებულ გზებზე ღორების გადაადგილების და ტრანსპორტირების აკრძალვა, თუ ეს ღონისძიებები არ ზღუდავს ფერმებთან დაკავშირებას და ამ პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტით მითითებული გადაადგილება ნებადართული არ იქნება სააგენტოს მიერ. აღნიშნული აკრძალვა არ გამოიყენება ღორების ავტომაგისტრალით ან რკინიგზით გადაყვანისას, გადმოტვირთვის ან შესვენების გარეშე. შეზღუდვა ვრცელდება დამცავი ზონის ფარგლებს გარე ტერიტორიიდან მომავალ და აღნიშნულ ზონაში მდებარე სასაკლაოსკენ მიმავალ გზაზეც;

გ) სატვირთო ავტომობილები და სხვა სატრანსპორტო საშუალებები, მოწყობილობები, რომელიც შეიძლება

ინფიცირებული იყოს, გაწმენდა (გარეცხვა), მათი დეზინფექცია ამ წესის მე-12 მუხლში განსაზღვრული პროცედურის შესაბამისად. ღორების გადაზიდვაში (გადაყვანაში) გამოყენებული სატრანსპორტო საშუალება არ შეიძლება გავიდეს დამცავი ზონიდან გაწმენდისა (გარეცხვის) და დეზინფექციის, შემდგომში კი სააგენტოს ნებართვის გარეშე;

დ) სხვა შინაური ცხოველების ფერმაში შეყვანა ან ფერმიდან გაყვანის აკრძალვა სააგენტოს თანხმობის გარეშე;

ე) ფერმაში დაავადებული ღორებისა და მათი სიკვდილიანობის შემთხვევების შესახებ ინფორმაციის მიღებისას, ნიმუშების აღების უზრუნველყოფა ლაბორატორიულ გამოკვლევისათვის;

ვ) ღორების ფერმიდან გაყვანის აკრძალვა, სადაც ისინი იმყოფებოდნენ ინფიცირებული ფერმის დასუფთავების, დეზინფექციის ან დეზინსექციის დასრულებიდან არანაკლებ 40 დღის მანძილზე. 40 დღის შემდგომ ამ მუხლის მე-3 პუნქტში განსაზღვრული პირობების საფუძველზე, სააგენტოს შეუძლია დაუშვას აღნიშნული ფერმიდან ღორების გაყვანა მხოლოდ იმ პირობით, რომ ისინი ტრანსპორტირებულნი იქნებიან პირდაპირ:

ვ.ა) სააგენტოს მიერ განსაზღვრულ სასაკლაოზე, უმჯობესია დამცავი ან საკონტროლო ზონის ფარგლებში, დაუყოვნებლივ დაკვლის მიზნით;

ვ.ბ) გადასამუშავებელ საწარმოში ან შესაბამის ადგილზე, სადაც ხდება ღორების დაუყოვნებლივ მოკვლა და მათი სხეულის დამუშავება, სააგენტოს ზედამხედველობის ქვეშ;

ვ.გ) გამონაკლის შემთხვევებში დამცავი ზონის ფარგლებში მდებარე სხვა შენობა-ნაგებობებში;

ზ) დამცავ ზონაში მდებარე ფერმებიდან ღორების სპერმის, კვერცხუჯრედისა და ემბრიონების გატანის აკრძალვა;

თ) ფერმაში შესვლისას ან გამოსვლისას შესაბამისი ჰიგიენური მოთხოვნების დაცვა.

2. თუ ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული აკრძალვები გაგრძელდება 40 დღეზე მეტ ხანს, დაავადების შემდგომი ეპიზოდის (ეპიდემიის) ან ღორების შენახვისას წარმოქმნილი ცხოველთა კეთილდღეობასთან დაკავშირებული ან სხვა პრობლემების შედეგად, ამ მუხლის მე-3 პუნქტში განსაზღვრული პირობების საფუძველზე, სააგენტოს შეუძლია მფლობელის მიერ დასაბუთებული მიმართვის შემდეგ, დაუშვას დამცავი ზონაში მდებარე ფერმიდან ღორების გადაყვანა, რომელთა ტრანსპორტირება უნდა მოხდეს პირდაპირ:

ა) სააგენტოს მიერ განსაზღვრულ სასაკლაოზე, უმჯობესია დამცავი ან საკონტროლო ზონის ფარგლებში დაუყოვნებლივ დაკვლის მიზნით;

ბ) დასამუშავებელ საწარმოში ან შესაბამის ადგილზე, სადაც ხდება ღორების დაუყოვნებლივ მოკვლა და მათი სხეულის დამუშავება, სააგენტოს ზედამხედველობის ქვეშ;

გ) გამონაკლის შემთხვევებში, დამცავი ზონის ფარგლებში მდებარე სხვა შენობა-ნაგებობებში.

3. სააგენტოს შეუძლია დაუშვას აღნიშნული ფერმიდან ღორების გაყვანა, იმ პირობით, რომ:

ა) სახელმწიფო ვეტერინარი განახორციელებს ფერმაში არსებული და გადასაყვანი ღორების კლინიკურ შემოწმებას და მათი სხეულის ტემპერატურის გაზომვას;

ბ) განახორციელებს ღორის იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის შემოწმებას საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით;

გ) ამ პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტში აღნიშნული შემოწმებით არ დასტურდება აფრიკული ჭირის არსებობა;

დ) სატრანსპორტო საშუალებები, სადაც მოთავსებულია ღორები, დალუქულია სააგენტოს მიერ;

ე) სატრანსპორტო საშუალება და მოწყობილობა დაუყოვნებლივ გასუფთავდება (გაირეცხება) და მოხდება მისი დეზინფექცია ტრანსპორტირების შემდეგ, ამ წესის მე-12 მუხლში განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად;

ვ) ღორების მოკვლის ან დაკვლის შემდეგ აღებული ნიმუშები გაიგზავნება ლაბორატორიაში, ფერმაში

ჭირის არსებობის დადასტურების ან გამორიცხვის მიზნით.

4. თუ ღორების ტრანსპორტირება უნდა მოხდეს სასაკლაოზე:

ა) სახელმწიფო ვეტერინარი, რომელიც ზედამხედველობას უწევს სასაკლაოზე დაკვლისწინა და დაკვლისშემდგომ პროცესებს, ინფორმირებული უნდა იყოს ღორების სასაკლაოზე გაგზავნის შესახებ და ამის შესახებ უნდა აცნობოს სააგენტოს;

ბ) სასაკლაოზე ღორების დაბინავება და დაკვლა უნდა მოხდეს ღორების სხვა პარტიისაგან განცალკევებით;

გ) სასაკლაოზე ღორების დაკვლისწინა და დაკვლისშემდგომი შემოწმების დროს, სახელმწიფო ვეტერინარმა უნდა გაითვალისწინოს აფრიკული ჭირის არსებობის ნიშნები.

5. ასეთი ღორის ხორცის ნიშანდება უნდა მოხდეს სპეციალური შტამპით, შტამპი უნდა იყოს ოვალური ფორმის, რომელზეც გავლებულია ორი პარალელური სწორი ხაზი, მათ შორის, მანძილი არანაკლებ 1 სმ-ს უნდა შეადგენდეს, ხაზი უნდა კვეთდეს ოვალური ფორმის წრეს ისე, რომ იქ არსებული ინფორმაცია გარკვევით იკითხებოდეს, ამასთან ორი პარალელური ხაზი ისევე აშკარა უნდა იყოს, როგორც ნიშნის გარე კიდე ან ასეთი ღორის ხორცი ექვემდებარება განაცალკევებით გადამუშავებას და ის შეიძლება ჩაერთოს საერთაშორისო ვაჭრობაში იმ შემთხვევაში, თუ ხორცს გავლილი აქვს სითბური დამუშავება ჰერმეტიკულად დახურულ კონტეინერში, ცენტრისკენული ძალით 3,00 ან მეტი.

6. დამუშავება უნდა განხორციელდეს სააგენტოს მიერ განსაზღვრულ დაწესებულებაში, სადაც ხორცი უნდა გაიგზავნოს დალუქულ მდგომარეობაში.

7. ამ მუხლის პირველი-მე-6 პუნქტებით დადგენილი ზომების გამოყენება დამცავ ზონაში უნდა გაგრძელდეს:

ა) დაინფიცირებული ფერმების გაწმენდის და დეზინფექციის განხორციელებამდე;

ბ) ყველა ფერმის ღორების კლინიკური და ლაბორატორიული შემოწმების განხორციელებამდე აფრიკული ჭირის ვირუსის არსებობის შესაძლო გამოვლენის მიზნით.

8. ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტში და მე-2 პუნქტში მითითებული 40 დღიანი პერიოდი შეიძლება შემცირდეს 30 დღემდე იმ შემთხვევაში, თუ გამოიყენება ინტენსიური ნიმუშის აღებისა და შემოწმების პროგრამა, რომელიც აფრიკული ჭირის არსებობის ეჭვის გამორიცხვის შესაძლებლობას იძლევა.

9. ამ მუხლის მე-7 პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტში მითითებული შემოწმებები არ უნდა განხორციელდეს დაინფიცირებული ფერმების წინასწარი გასუფთავების და დეზინფექციის საჭიროებისას, დეზინფექციის დასრულებიდან 45 დღის გასვლამდე.

მუხლი 11. ზომები შექმნილ საკონტროლო ზონაში

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ საკონტროლო ზონებში გამოყენებულ იქნეს შემდეგი ზომები:

ა) ღორის ყველა ფერმის აღწერა;

ბ) საზოგადოებრივი სარგებლობის ან პირის მფლობელობაში არსებულ გზებზე ღორების გადაადგილების და ტრანსპორტირების აკრძალვა, თუ ეს ღონისძიებები არ ზღუდავს ფერმებთან დაკავშირებას. აღნიშნული არ ეხება ღორების ავტომაგისტრალით ან რკინიგზით გადაყვანას გადმოტვირთვის ან შეჩერების გარეშე. სააგენტოს გადაწყვეტილებით, შეზღუდვა შეიძლება დაწესდეს საკონტროლო ზონის ფარგლების გარე ტერიტორიიდან მომავალ და სასაკლაოს (თუ ის მდებარეობს საკონტროლო ზონაში) მიმართულებით ღორების დაუყოვნებლივ დაკვლისათვის გამოყენებულ გზაზეც;

გ) სატრანსპორტო საშუალებები და მოწყობილობა ღორების და სხვა შინაური ცხოველების ან მასალის ტრანსპორტირებისთვის, რომლებიც შეიძლება დაინფიცირებული იყოს (მაგალითად, ღორის სხეულით, ფურაჟით, ნაკელით და სხვა), უნდა გაიწმინდოს, მოხდეს მათი დეზინფექცია და დამუშავება დაინფიცირებიდან შესაძლო მოკლე დროში ამ წესის მე-12 მუხლში განსაზღვრული დებულებების და პროცედურების შესაბამისად. ღორების გადაზიდვაში გამოყენებული სატვირთო ან სხვა სატრანსპორტო საშუალება არ შეიძლება გავიდეს აღნიშნული ზონიდან გაწმენდის და დეზინფექციის და შემდეგ სააგენტოს შემოწმების და ნებართვის გარეშე;

დ) სხვა შინაური ცხოველის ფერმაში შეყვანისა ან ფერმიდან გამოყვანის აკრძალვა ზონის შექმნიდან პირველი შვიდი დღის განმავლობაში ნებართვის გარეშე;

ე) ფერმაში მკვდარი ან დაავადებული ღორის სათანადო ლაბორატორიული გამოკვლევები;

ვ) ფერმიდან ღორების გაყვანის დაუშვებლობა ინფიცირებული ფერმის დასუფთავების, დეზინფექციის და, საჭიროების შემთხვევაში, დეზინსექციის დასრულებიდან სულ მცირე 30 დღის მანძილზე. 30 დღის შემდეგ ამ წესის მე - 10 მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, სააგენტოს შეუძლია დაუშვას აღნიშნული ფერმიდან ღორების გაყვანა იმ პირობით, რომ მათი გადაყვანა მოხდება პირდაპირ:

ვ.ა) სააგენტოს მიერ განსაზღვრულ სასაკლაოზე, უმჯობესია დამცავი ან საკონტროლო ზონის ფარგლებში დაუყოვნებლივ დაკვლის მიზნით;

ვ.ბ) გადასამუშავებელ საწარმოში ან შესაბამის ადგილზე, სადაც მოხდება ღორების დაუყოვნებლივ მოკვლა და მათი სხეულის დამუშავება, სააგენტოს ზედამხედველობის ქვეშ;

ვ.გ) გამონაკლის შემთხვევებში დამცავი და საკონტროლო ზონის ფარგლებში მდებარე სხვა შენობა-ნაგებობებში;

ზ) საკონტროლო ზონაში მდებარე ფერმიდან ღორების სპერმის, კვერცხუჯრედისა და ემბრიონის გატანის აკრძალვა;

თ) ფერმაში შესვლისას ან გამოსვლისას შესაბამისი ჰიგიენური მოთხოვნების დაცვა.

2. საერთაშორისო სავაჭრო პარტნიორთან შეთანხმების გათვალისწინებით, სააგენტოს შეუძლია სასაკლაოზე ტრასპორტირებულ და დაკლულ ღორებთან მიმართებაში არ გაითვალისწინოს ამ წესის მე-10 მუხლის მე-3 პუნქტის „ე“ ქვეპუნქტითა და მე-4-მე-6 პუნქტებით დადგენილი მოთხოვნები, ასეთი ღორის ხორცის ნიშანდებასთან, მის შემდგომ გამოყენებასთან, დამუშავებული პროდუქტის საბოლოო გამოყენების ადგილთან დაკავშირებით.

3. თუ ამ წესის მე-10 მუხლის მე-3 პუნქტში მითითებული ზომები გაგრძელდა 40 დღეზე მეტი, სააგენტოს შეუძლია ფერმის მფლობელის დასაბუთების შემდეგ დაუშვას ღორების ფერმიდან გაყვანა საკონტროლო ზონაში, რომელთა ტრანსპორტირება უნდა მოხდეს პირდაპირ:

ა) სააგენტოს მიერ განსაზღვრულ სასაკლაოზე, უმჯობესია დამცავი ან საკონტროლო ზონის ფარგლებში, დაუყოვნებლივ დაკვლის მიზნით;

ბ) გადასამუშავებელ საწარმოში ან შესაბამის ადგილზე, სადაც ხდება ღორების დაუყოვნებლივ მოკვლა და მათი სხეულის დამუშავება სააგენტოს ზედამხედველობის ქვეშ;

გ) გამონაკლის შემთხვევებში, დამცავი ზონის ან საკონტროლო ზონის ფარგლებში მდებარე სხვა შენობა-ნაგებობებში.

4. ამ მუხლის პირველ და მე-3 პუნქტებში მითითებული ზომების გამოყენება საკონტროლო ზონაში უნდა გაგრძელდეს:

ა) ინფიცირებული ფერმის გაწმენდის (გარეცხვის), დასუფთავების, დეზინფექციის და, საჭიროების შემთხვევაში, დეზინსექციის განხორციელებამდე;

ბ) ფერმის ყველა ღორის კლინიკურ და ლაბორატორიულ შემოწმებამდე, აფრიკული ჭირის შესაძლო გამოვლინების მიზნით.

5. ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული პერიოდი შესაძლოა შემცირდეს 21 დღემდე, მე-3 პუნქტში მითითებული პერიოდი - 30 დღემდე, თუ გამოიყენება ინტენსიური ნიმუშის აღებისა და შემოწმების პროგრამა, რომელიც აფრიკული ჭირის არსებობის ეჭვის გამორიცხვის შესაძლებლობას იძლევა.

6. ამ მუხლის მე-4 პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტში მითითებული შემოწმებების განხორციელება დაუშვებელია ინფიცირებული ფერმის წინასწარი დასუფთავების, დეზინფექციის და, საჭიროების შემთხვევაში, დეზინსექციის დასრულებიდან 40 დღის გასვლამდე.

მუხლი 12. დასუფთავება, დეზინფექცია და ინსექტიციდებით დამუშავება

1. დასუფთავების, დეზინფექციის და ინსექტიციდებით დამუშავების პრინციპები და პროცედურები:

ა) დასუფთავების, დეზინფექციის და, საჭიროების შემთხვევაში, დეზინსექციის სამუშაოების განხორციელება სააგენტოს ზედამხედველობის ქვეშ;

ბ) აფრიკული ჭირის ვირუსის განადგურების მიზნით, გამოსაყენებელი სადეზინფექციო საშუალებებისა და მათი კონცენტრაციების გამოყენება სააგენტოს ნებართვით;

გ) სადეზინფექციო საშუალებების მოქმედების შემოწმება გამოყენებამდე, რათა თავიდან იქნეს აცილებული კონკრეტული სადეზინფექციო საშუალებების მოქმედების შესუსტება ხანგრძლივი შენახვის შედეგად;

დ) სადეზინფექციო საშუალებების და დეზინფექციის პროცედურების შერჩევის განხორციელება შენობა-ნაგებობების, სატრანსპორტო საშუალებების და იმ ობიექტების ტიპის გათვალისწინებით, რომელიც უნდა დამუშავდეს;

ე) ცხიმის გამცლელი ნივთიერებების და სადეზინფექციო საშუალებების გამოყენება ისეთ პირობებში, რომ ზიანი არ მიადგეს ან არ შემცირდეს აღნიშნული ნივთიერებების ეფექტურობა. კერძოდ, დაცული უნდა იყოს გამოსაყენებლო საშუალების თანმხლებ ინსტრუქციაში მითითებული პირობები, როგორცაა: წნევა, მინიმალური ტემპერატურა და საჭირო საკონტაქტო დრო;

ვ) გამოსაყენებელი საშუალების თანმხლებ ინსტრუქციაში მითითებული პირობებთან ერთად, შემდეგი საერთო წესების დაცვა:

ვ.ა) სადეზინფექციო საშუალებებით ქვეშაფენის და ფეკალური მასის სრული გაჟღენთვა;

ვ.ბ) სადგომების დემონტაჟის შემდეგ მიწის, იატაკის, ჭერისა და კედლების, ასევე მოწყობილობებისა და ინსტალაციების გაწმენდა-გასუფთავება და ჯაგრისით გახეხვა;

ვ.გ) გაწმენდითი სამუშაოების დროს გამოყენებული წყლის გაუვნებელოება ისე, რომ თავიდან იქნას აცილებული აფრიკული ჭირის გავრცელების რისკი;

ვ.დ) წნევით სითხეებით წმენდისას, უკვე გასუფთავებული ნაწილის ხელახალი დაბინძურების თავიდან აცილება;

ვ.ე) სავარაუდოდ დაბინძურებული მოწყობილობის, დანადგარების და საგნების გაწმენდა, დეზინფექცია ან განადგურება;

ვ.ვ) დეზინფექციის დამთავრების შემდეგ, განმეორებითი დაბინძურების თავიდან აცილება;

ვ.ზ) დასუფთავებისა და დეზინფექციების პროცედურებთან დაკავშირებული ყველა ღონისძიების შესახებ შესაბამისი ჩანაწერების გაკეთება დამოწმებული სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ, რომელიც უნდა ინახებოდეს შესაბამისი უფლებამოსილების მქონე პირთან.

2. ინფიცირებული ფერმების დასუფთავებისა და დეზინფექციის სპეციფიკური მოთხოვნები:

ა) წინასწარი გაწმენდა და დეზინფექცია, რომლის დროსაც:

ა.ა) ცხოველების მოკვლისას მიღებულ უნდა იქნეს ყველა აუცილებელი ზომა, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ან მინიმუმამდე დაყვანილი აფრიკული ჭირის ვირუსის გავრცელება. აღნიშნული ღონისძიება მოიცავს დროებითი სადეზინფექციო მოწყობილობის დამონტაჟებას, დამცავი ტანსაცმლის, შხაპების უზრუნველყოფას, გამოყენებული მოწყობილობის, ინსტრუმენტების და შენობა-ნაგებობების გაწმენდას, ვენტილაციისთვის ენერგომომარაგების შეწყვეტას;

ა.ბ) მოკლული ღორების სხეულები უნდა გაიჟღინთოს სადეზინფექციო საშუალებებით;

ა.გ) ფერმიდან ღორების სხეულის გატანის აუცილებლობისას მათი დამუშავების მიზნით, გამოყენებულ უნდა იქნეს დახურული და წყალშეუღწევადი კონტეინერები;

ა.დ) დამუშავების მიზნით, ღორების სხეულის გატანისთანავე, ფერმის ის ნაწილები, რომელშიც განთავსებული იყვნენ ეს ცხოველები და სხვა ადგილები, რომლებიც დაბინძურდა ღორების მოკვლის ან დაკვლის შემდგომი შემოწმების დროს, უნდა დამუშავდეს, ამ მუხლის მოთხოვნების შესაბამისად გამოსაყენებლად ნებადართული სადეზინფექციო საშუალებებით;

ა.ე) ნებისმიერი ქსოვილი ან სისხლი, რომელმაც შეიძლება გამოჟონოს დაკვლის ან დაკვლის შემდგომი შემოწმების ან შენობების, ეზოების, ჭურჭლის ან სხვ. მასობრივი დაბინძურების დროს, ფრთხილად უნდა შეგროვდეს და დამუშავდეს;

ა.ვ) გამოყენებული სადეზინფექციო საშუალებები დამუშავებულ ზედაპირზე უნდა დარჩეს მინიმუმ 24 საათის განმავლობაში;

ბ) საბოლოო გაწმენდა და დეზინფექცია, რომლის დროსაც:

ბ.ა) ნაკელი და ქვეშაგები გატანილი და დამუშავებული უნდა იქნეს ამ მუხლის მე-3 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად;

ბ.ბ) ცხიმი და ჭურჭი მოცილებულ უნდა იქნას ყველა ზედაპირიდან ცხიმის მომცილებელი ნივთიერებების გამოყენებით და ზედაპირები უნდა დამუშავდეს წყლით;

გ) წყლით გარეცხვის შემდეგ, დამატებითი სადეზინფექციო საშუალებების შესხურება;

დ) შიდა დღის შემდეგ, შენობა-ნაგებობების ცხიმის მოსაცილებელი ნივთიერებებით დამუშავება, წყლის გადავლება, სადეზინფექციო საშუალებების შესხურება და განმეორებით წყლის გადავლება.

3. დაბინძურებული ქვეშაგების, ნაკელისა და წუნწუხის დეზინფექციისას:

ა) ნაკელი და გამოყენებული ქვეშაგები უნდა შეგროვდეს, შესხურდეს სადეზინფექციო საშუალებები და დაყოვნდეს არანაკლებ 42 დღის განმავლობაში ან განადგურდეს დაწვით ან მიწაში დამარხვით;

ბ) წუნწუხი დაყოვნებულ უნდა იქნეს არანაკლებ 60 დღე დაინფიცირებული მასალის ბოლო დამატებიდან, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ სააგენტო დაუშვებს შენახვის შემცირებულ ვადას წუნწუხისათვის, რომელიც დამუშავდა სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ გაცემული ინსტრუქციების შესაბამისად.

4. ღია ფერმების შემთხვევაში, სააგენტოს შეუძლია განსაზღვროს გაწმენდის და დეზინფექციის სპეციალური პროცედურები ამ მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტებით დადგენილი მოთხოვნების გაუთვალისწინებლად, ფერმის ტიპისა და კლიმატური პირობების გათვალისწინებით.

მუხლი 13. ფერმაში ღორის რეპოპულაცია (აღწარმოება) ეპიზოოტიის (ეპიდემიის) შემდეგ

1. დაუშვებელია ამ წესის მე-5 მუხლში მითითებული ფერმის ღორების რეპოპულაცია (აღწარმოება), ამ წესის მე-12 მუხლით დადგენილი გასუფთავების და დეზინფექციის სამუშაოების დასრულებიდან არანაკლებ 40 დღის განმავლობაში.

2. ღორის რეპოპულაციის (აღწარმოების) დროს, სადაც დაავადების გამოვლენა არ უკავშირდება გადამტანებს, გათვალისწინებული უნდა იქნეს ფერმაში გამოყენებული ღორების გამოზრდის ტექნოლოგია. ასეთ შემთხვევაში:

ა) ღია ტიპის ფერმაში, ღორების რეპოპულაცია (აღწარმოება) უნდა მოხდეს ინდიკატორული ღორების შეყვანით, რომლებიც შემოწმებულია და გამოვლენილია აფრიკული ჭირის მიმართ ანტისხეულების არსებობის ნეგატიური შედეგი ან ღორები არიან იმ ფერმიდან, რომელიც არ ექვემდებარება რაიმე შეზღუდვას აფრიკულ ჭირთან დაკავშირებით. ინდიკატორული ღორები უნდა განთავსდეს სააგენტოს მოთხოვნების შესაბამისად, ინფიცირებული ფერმის მთელ ტერიტორიაზე. ფერმაში განთავსებიდან 45 დღის შემდეგ, უნდა მოხდეს ნიმუშის აღება და შემოწმება ანტისხეულების არსებობაზე. არცერთმა ღორმა არ უნდა დატოვოს ფერმა სეროლოგიური გამოკვლევებით უარყოფითი შედეგის მიღებამდე; თუ არცერთ ღორს არ განუვითარდა ანტისხეულები აფრიკული ჭირის მიმართ, შესაძლებელი იქნება მათი სრული გამრავლება;

ბ) სხვა ტიპის ფერმებში ღორების რეპოპულაცია (აღწარმოება) უნდა განხორციელდეს ამ პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტში წარმოდგენილი საერთო რეპოპულაციის (აღწარმოების) საფუძველზე იმ პირობით, რომ:

ბ.ა) ყველა ღორი შეყვანილი იქნება 20 დღის განმავლობაში იმ ფერმებიდან, რომელიც არ ექვემდებარება არანაირ შეზღუდვებს აფრიკულ ჭირთან დაკავშირებით;

ბ.ბ) განმეორებით გამრავლებულ კოლტში არსებული ღორები დაექვემდებარება სეროლოგიურ გამოკვლევას. ასეთი შემოწმებისათვის ნიმუშების აღება უნდა განხორციელდეს ღორების ბოლო შეყვანიდან 45 დღის შემდეგ;

ბ.გ) ღორების გაყვანა არ მოხდება ფერმიდან სეროლოგიური გამოკვლევებით უარყოფითი შედეგის მიიღებამდე.

3. იმ ფერმების შემთხვევაში, სადაც დაავადების გამოვლენა უკავშირდება გადამტანებს, რეპოპულაცია (აღწარმოება) არ უნდა მოხდეს არანაკლებ ექვსი წლის განმავლობაში, თუ:

ა) იმ შენობებში და ადგილებში, სადაც დაგეგმილია ღორების რეპოპულაცია (აღწარმოება) და შესაძლებელია მათი კონტაქტი გადამტანთან, სათანადო ზედამხედველობის ქვეშ არ განხორციელდება სპეციალური სამუშაოები გადამტანების აღმოფხვრის მიზნით;

ბ) არსებული გადამტანის არსებობა აღარ წარმოადგენს აფრიკული ჭირის გადამტანის მნიშვნელოვან რისკს, რომლის შემდეგ გამოიყენება ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტით დადგენილი ზომები.

4. ამ მუხლის მე-3 პუნქტში მითითებული ზომების გარდა, არცერთმა ღორმა არ უნდა დატოვოს ფერმა სრული რეპოპულაციის (აღწარმოების) შემდეგ, სანამ არ მიიღება უარყოფითი შედეგი აფრიკულ ჭირზე სეროლოგიური შემოწმებით. ფერმაში ღორებიდან ნიმუშის აღება ხდება სრული რეპოპულაციიდან (აღწარმოებიდან) 60 დღის შემდეგ.

5. სააგენტოს, ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) სიტუაციის გათვალისწინებით, შეუძლია არ გაითვალისწინოს ამ მუხლის მე-2 პუნქტით დადგენილი მოთხოვნები, თუ დაავადების გამოვლენა არ უკავშირდება გადამტანებს და ფერმაში დასუფთავების და დეზინფექციის სამუშაოების დასრულებიდან გასულია ექვს თვეზე მეტი.

6. ამ წესის მე-5 მუხლში მითითებულ ფერმაში შინაური ცხოველების რეინტროდუქცია უნდა განხორციელდეს სააგენტოს ნებართვის საფუძველზე და გათვალისწინებული უნდა იყოს ინფექციის გავრცელების ან/და რეინტროდუქციის შედეგად გადამტანების არსებობის რისკი.

მუხლი 14. ზომები აფრიკული ჭირის არსებობის შესახებ ექვსი მიტანის და დადასტურების შემთხვევაში სასაკლაოზე ან სატრანსპორტო საშუალებებში

1. სასაკლაოზე ან სატრანსპორტო საშუალებებში აფრიკული ჭირის გაჩენაზე ექვსი მიტანისას, სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს დაავადების დადასტურება ან გამორიცხვა ლაბორატორიული გამოკვლევებით.

2. სასაკლაოზე ან სატრანსპორტო საშუალებებში, აფრიკული ჭირის დადასტურების შემთხვევაში, სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს:

ა) სასაკლაოზე ან სატრანსპორტო საშუალებებში მყოფი დაავადებაზე საექვო ყველა ღორის დაუყოვნებლივ მოკვლა;

ბ) ღორის სხეულ(ებ)ის, შინაგანი ორგანოების და ცხოველური ნარჩენის დამუშავება სააგენტოს ზედამხედველობის ქვეშ;

გ) შენობების და მოწყობილობების, მათ შორის, სატრანსპორტო საშუალებების დასუფთავება, დეზინფექცია და, საჭიროების შემთხვევაში, დეზინსექცია სახელმწიფო ვეტერინარის ზედამხედველობის ქვეშ ამ წესის მე-12 მუხლის შესაბამისად;

დ) ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვა ამ წესის მე-8 მუხლის შესაბამისად;

ე) აფრიკული ჭირის გენეტიკური ტიპის დადგენა ლაბორატორიული გამოკვლევით.

3. ამ წესის მე-7 მუხლში მითითებული ზომები გამოიყენება კონტაქტურ ფერმებში და იმ ფერმებში, საიდანაც არიან ინფიცირებული ღორები ან მათი სხეულები. ამ წესის მე-5 მუხლის მე-3 პუნქტით დადგენილი მოთხოვნები გამოიყენება დაინფიცირებული ღორების ან მათი სხეულების წარმოშობის ფერმაში, თუ

ეპიზოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვით სხვა რამ არ არის დადგენილი.

4. დაუშვებელია სასაკლაოზე სხვა ცხოველის დაკვლა ან სატრანსპორტო საშუალებებით გადაზიდვა ამ წესის მე-12 მუხლით განსაზღვრული დასუფთავების, დეზინფექციის და, საჭიროების შემთხვევაში, დეზინსექციის სამუშაოს დასრულებიდან არანაკლებ 24 საათის განმავლობაში.

მუხლი 15. ზომები გარეულ ღორებში აფრიკული ჭირის არსებობის ეჭვის ან დადასტურების შემთხვევაში

1. სააგენტომ, გარეული ღორების სავარაუდო დაინფიცირების შესახებ ინფორმაციის მიღებისთანავე, დაუყოვნებლივ უნდა მიიღოს ყველა სათანადო ზომა, რომ აფრიკული ჭირის არსებობის დადასტურების ან გამორიცხვის მიზნით, გამოიკვლიონ და ლაბორატორიულად შეამოწმონ ყველა ნაწილი და მკვდარი ღორის სხეული და მიაწოდოს ინფორმაცია მფლობელებსა და მონადირეებს.

2. გარეულ ღორებში აფრიკული ჭირის პირველადი შემთხვევის დადასტურებისთანავე, დაავადების გავრცელების აღსაკვეთად ან შესამცირებლად, სააგენტომ დაუყოვნებლივ უნდა განახორციელოს შემდეგი ქმედებები:

ა) შექმნას ექსპერტთა ჯგუფი ვეტერინარი ექიმების, მონადირეების, ბიოლოგების, ეპიდემიოლოგების შემადგენლობით, რომელიც სააგენტოს დაეხმარება:

ა.ა) ეპიზოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) სიტუაციის შესწავლასა და დაინფიცირებული ზონის დადგენაში ამ წესის მე-16 მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტში განსაზღვრული დებულებების მიხედვით;

ა.ბ) დაინფიცირებულ ტერიტორიაზე გამოსაყენებელი შესაბამისი ზომების განსაზღვრაში, გარდა ამ პუნქტის „ბ“ და „გ“ პუნქტებისა, რომელიც შეიძლება მოიცავდეს ნადირობისა და გარეული ღორის ხორცის საკვებად გამოყენების აკრძალვას;

ა.გ) აფრიკული ჭირის ლიკვიდაციის გეგმის შედგენაში;

ა.დ) აუდიტის ჩატარებაში, ინფიცირებული ტერიტორიიდან აფრიკული ჭირის ლიკვიდაციისათვის გატარებული ზომების ეფექტიანობის დადგენის მიზნით;

ბ) განსაზღვრულ დაინფიცირებულ ტერიტორიაზე არსებული ღორების ფერმები დაუყოვნებლივ აიყვანოს ზედამხედველობის ქვეშ, რომელის დროსაც:

ბ.ა) მფლობელმა ყველა ფერმაში აღრიცხოს ყველა კატეგორიის ღორი და მოპოვებული ინფორმაცია მოთხოვნისთანავე წარადგინოს სააგენტოში. ღია ტიპის ღორების ფერმებში პირველი აღრიცხვა შეიძლება განხორციელდეს სავარაუდო შეფასების საფუძველზე;

ბ.ბ) უზრუნველყოფილ იქნეს ფერმაში არსებული ყველა ღორის გარეული ღორებისგან იზოლირება. დაუშვებელია გარეული ღორების წვდომა ისეთ მასალაზე, რომელიც შესაძლოა შემდგომ კონტაქტში იყოს ფერმის ღორებთან;

ბ.გ) არცერთი ღორი არ იქნეს შეყვანილი და გამოიყვანილი ფერმიდან სააგენტოს ნებართვის გარეშე;

ბ.დ) ფერმის და შენობების შესასვლელებში და გამოსასვლელებში მოეწყოს შესაბამისი, სადეზინფექციო ბარიერი, სადეზინფექციო ხალიჩები ან გამტარები და, საჭიროების შემთხვევაში, სადეზინფექციო საშუალებებთან ერთად გამოყენებულ იქნეს დეზინსექციის საშუალებები;

ბ.ე) ფერმაში შემსვლელმა ყველა პირმა, აფრიკული ჭირის ვირუსის გავრცელების რისკის შემცირების მიზნით, დაიცვას სათანადო ჰიგიენური ზომები;

ბ.ვ) ფერმაში აფრიკული ჭირის სიმპტომებით მკვდარი ყველა ღორიდან აღებული ნიმუში აფრიკული ჭირის ვირუსის დადგენის ან გამორიცხვის მიზნით გადაიგზავნოს ლაბორატორიაში;

გ) არ დაუშვას მოკლული ან მკვდარი გარეული ღორის ნაწილების, აგრეთვე ნებისმიერი მასალის ან მოწყობილობის, რომელიც შესაძლოა დაინფიცირებული იყოს აფრიკული ჭირის ვირუსით შეტანა ღორების ფერმაში;

დ) აკრძალოს ვაჭრობის მიზნით დაინფიცირებული ტერიტორიიდან ცოცხალი ღორების გაყვანა, მათი

სპერმის, ემბრიონის ან კვერცხუჯრედის გატანა;

ე) უზრუნველყოს, რომ დაინფიცირებულ ტერიტორიაზე მონადირეებულ ან მკვდარი ყველა ღორი შემოწმდეს სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ აფრიკული ჭირის არსებობაზე. დადებითი შედეგის შემთხვევაში, ღორის სხეული უნდა დამუშავდეს სააგენტოს ზედამხედველობის ქვეშ. უარყოფითი შედეგის შემთხვევაში დასაშვებია გარეული ღორის ხორცის ბაზარზე განთავსება ადამიანის მიერ სურსათად მოხმარებისათვის. ნაწილები, რომლებიც არ არის განკუთვნილი ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის, უნდა დამუშავდეს სააგენტოს ზედამხედველობის ქვეშ;

ვ) უზრუნველყოს ლაბორატორიული გამოკვლევით, აფრიკული ჭირის გენეტიკური ტიპის დადგენა.

3. იმ შემთხვევაში, თუ გარეულ ღორებში გამოვლინდება აფრიკული ჭირი სხვა სახელმწიფოს ტერიტორიასთან ახლოს, აღნიშნულმა სახელმწიფოებმა უნდა ითანამშრომლონ დაავადების აღმოფხვრისათვის.

მუხლი 16. გარეული ღორების პოპულაციაში აფრიკული ჭირის აღმოფხვრის გეგმა

ამ წესის მე-15 მუხლით დადგენილი ზომების თანახმად, სააგენტომ, გარეულ ღორებში აფრიკული ჭირის პირველადი შემთხვევის დადასტურებიდან მოკლე პერიოდში, უნდა შეიმუშაოს დაინფიცირებულ ტერიტორიაზე აფრიკული ჭირის აღმოფხვრისათვის საჭირო და აღნიშნულ ტერიტორიაზე არსებულ ფერმებში გამოსაყენებელი ზომების გეგმა, რომელიც შესაძლოა შესწორდეს სიტუაციის განვითარების გათვალისწინებით და უნდა მოიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

ა) ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვების, ამ წესის მე-15 მუხლის შესაბამისად განხორციელებული კონტროლის შედეგების და აფრიკული ჭირის გავრცელების არეალის შესახებ;

ბ) ინფიცირებული ზონის შესახებ, რომლის განსაზღვრისას სააგენტომ უნდა გაითვალისწინოს:

ბ.ა) განხორციელებული ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვის შედეგები და დაავადების გავრცელების არეალი;

ბ.ბ) გარეული ღორების პოპულაცია დაინფიცირებულ ზონაში;

ბ.გ) ბუნებრივი და ხელოვნური დაბრკოლებების არსებობა;

გ) ექსპერტთა ჯგუფის შესახებ;

დ) საინფორმაციო კამპანიის შესახებ, რომელიც უნდა განხორციელდეს მონადირეების ინფორმირებულობის გაზრდის მიზნით სალიკვიდაციო გეგმის ფარგლებში განსახორციელებელი ზომების შესახებ;

ე) მონადირეული ან ნაპოვნი მკვდარი გარეული ღორების ლაბორატორიული გამოკვლევების შედეგების საფუძველზე, გარეული ღორების პოპულაციაში აფრიკული ჭირის გავრცელების ფარგლების განსაზღვრისათვის განხორციელებული სპეციალური ზომების შესახებ;

ვ) ნადირობისათვის დადგენილ მოთხოვნების შესახებ, დაავადების გავრცელების თავიდან აცილების მიზნით;

ზ) მონადირეული ან ნაპოვნი მკვდარი გარეული ღორების მოცილების მეთოდების შესახებ, რომელიც ეფუძნება:

ზ.ა) დამუშავებას სახელმწიფო ვეტერინარის ზედამხედველობის ქვეშ;

ზ.ბ) სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ შემოწმებას და ლაბორატორიულ გამოკვლევას. დადებითი შედეგის შემთხვევაში, ღორის სხეული მუშავდება სააგენტოს ზედამხედველობის ქვეშ, ხოლო უარყოფითი შედეგის შემთხვევაში - დაიშვება გარეული ღორის ხორცის ბაზარზე განთავსება ადამიანის მიერ სურსათად მოხმარებისათვის. ნაწილები, რომლებიც არ არის განკუთვნილი ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის, უნდა დამუშავდეს სააგენტოს ზედამხედველობის ქვეშ;

თ) თითოეულ მოკლულ ან ნაპოვნი მკვდარ გარეულ ღორზე განხორციელებული ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვის შესახებ, რომელშიც წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია:

თ.ა.) იმ არეალის შესახებ, სადაც ნაპოვნია მოკლული ან მკვდარი ცხოველი;

თ.ბ.) იმ თარიღის შესახებ, როდესაც ნაპოვნია მოკლული ან მკვდარი ცხოველი;

თ.გ.) იმ პირის შესახებ, რომელმაც იპოვნა მოკლული ცხოველი ან მოკლა;

თ.დ.) მკვდარი ღორის სხეულის მდგომარეობის შესახებ;

თ.ე.) ლაბორატორიული მონაცემების და შედეგების შესახებ;

ი) ზედამხედველობის პროგრამების ან პრევენციის ღონისძიებების შესახებ, რომელიც გამოიყენება განსაზღვრულ და ინფიცირებულ ტერიტორიაზე მდებარე ფერმებში და, საჭიროების შემთხვევაში, მის გარშემო, მათ შორის, ტრანსპორტში, ინფიცირებულ ზონაში ან ზონიდან გადაადგილების ფარგლებში;

კ) სხვა კრიტერიუმების შესახებ, რომელიც გამოყენებული უნდა იქნეს განსაზღვრულ ზონაში დაავადების ლიკვიდაციისათვის მიღებული ზომების ხელშეწყობისათვის;

ლ) გეგმის განხორციელების მეთვალყურეობასა და კოორდინაციაზე პასუხისმგებელი ორგანოს შესახებ;

მ) ამ წესის მე-15 მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად შექმნილ ექსპერტთა ჯგუფის მიერ სალიკვიდაციო გეგმის შედეგების რეგულარულად განხილვის შესახებ;

ნ) დაავადების მონიტორინგის ღონისძიებების შესახებ, რომელიც უნდა განხორციელდეს განსაზღვრულ ინფიცირებულ ზონაში გარეულ ღორებში აფრიკული ჭირის ბოლო დადასტურებული შემთხვევიდან არანაკლებ 12 თვის შემდეგ. აღნიშნული მონიტორინგის ღონისძიებები უნდა გაგრძელდეს არანაკლებ 12 თვის განმავლობაში და უნდა მოიცავდეს ამ მუხლის „ვ“, „ზ“ და „თ“ ქვეპუნქტების შესაბამისად უკვე განხორციელებულ ზომებს.

მუხლი 17. გადამტანის მეშვეობით აფრიკული ჭირის გავრცელების პრევენციის ზომები

1. ფერმაში აფრიკული ჭირის დადასტურების შემთხვევაში, თუ გადამტანის არსებობა შესაძლებელია ან საეჭვოა, კომპეტენტურმა ორგანომ უნდა უზრუნველყოს, რომ დაინფიცირებული შენობა მისი გარემომცველი ტერიტორიით შემოწმდეს გადამტანების არსებობაზე, ფიზიკური შემოწმებით და, საჭიროების შემთხვევაში, ნიმუშების აღებით. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ტერიტორიის ძველ შენობებსა და ჩრდილიან ადგილებს, სადაც გადამტანების არსებობისათვის პირობები ტენიანობისა და ტემპერატურის თვალსაზრისით ხელსაყრელია. გადამტანების გააქტიურების პერიოდია გვიანი გაზაფხული, ზაფხული და ადრეული შემოდგომა.

2. გადამტანის მოძიებისათვის გამოიყენება ორი მეთოდი:

ა) ძიება ნიადაგში, ქვიშაში ან მტვერში, რომელიც აიღება ქვებს შორის ღრიჭობიდან (ქვით ნაშენი ზონების შემთხვევაში), შენობების საძირკვილიდან, ფილების ქვეშ, კედლებში არსებული ცარიელი ადგილებიდან, ბზარებიდან ჯაგრისით ან ნებისმიერი სხვა საშუალებით. საჭიროების შემთხვევაში ნიადაგი და ქვიშა უნდა გაიცრას. მატლების ძიებისას გამოიყენება გამადიდებელი შუშა;

ბ) ძიება CO₂ დამჭერების მეშვეობით, რომელიც უნდა განთავსდეს რამდენიმე საათის განმავლობაში ღორების ბაგაში, უმჯობესია ღამით და, სხვა შემთხვევაში, დღის სინათლისგან დაცულ ბნელ ადგილებში. დამჭერები იგება ისე, რომ გადამტანები საკმარისად მიუახლოვდეს CO₂ წყაროს და შეუძლებელი იყოს მათი თავდაპირველ ადგილსამყოფელში დაბრუნება.

3. გადამტანების არსებობის დადასტურების შემთხვევაში, აფრიკული ჭირის ვირუსის დადასტურების ან გამორიცხვის მიზნით, ხდება გადამტანების ლაბორატორიული გამოკვლევა და ფერმაში და ფერმის გარშემო ტერიტორიაზე იგვემება შესაბამისი შემოწმების, მონიტორინგისა და კონტროლის ღონისძიებები.

4. თუ შეუძლებელია გადამტანების კონტროლი, დაუშვებელია ღორების და საჭიროების შემთხვევაში სხვა შინაური ცხოველების შენახვა ფერმაში არანაკლებ მომდევნო ექვსი წლის განმავლობაში.

მუხლი 18. დიაგნოსტიკური პროცედურები და ბიოუსაფრთხოების მოთხოვნები

1. დაავადების დიაგნოსტიკის მიზნით, სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს ნიმუშის აღება და გამოკვლევისათვის ლაბორატორიაში გადაზღვრა.
2. ლაბორატორიამ გამოკვლევისას უნდა გამოიყენოს კვლევის თანამედროვე სტანდარტები და მეთოდები.
3. ამ მუხლის პირველი და მეორე პუნქტებით დადგენილი ქმედებების დროს დაცული უნდა იქნეს ბიუსაფრთხოების წესები.

მუხლი 19. საგანგებო გეგმა

1. სააგენტო ვალდებულია, აფრიკული ჭირის ეპიზოტის (ეპიდემიის) შემთხვევაში, შეადგინოს საგანგებო გეგმა, რომელშიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს:

- ა) ეპიზოტის (ეპიდემიის) სწრაფი და ეფექტური ლიკვიდაციისათვის, ყველა სახის რესურსსა და ფინანსურ საჭიროებებზე ხელმისაწვდომობა;
- ბ) რეგიონებში ღორების მაღალი სიმჭიდროვის ზონები, დაავადების შესახებ ინფორმირებულობის უზრუნველყოფის საშუალებები;
- გ) შენობა-ნაგებობების, მოწყობილობების, პერსონალისა და ეპიზოტის (ეპიდემიის) სწრაფი და ეფექტური ლიკვიდაციისათვის საჭირო ყველა სხვა მასალისადმი წვდომა;
- დ) აფრიკული ჭირის ეპიზოტისათან (ეპიდემიასთან) დაკავშირებით გადაწყვეტილების მიღების სწრაფი და ეფექტური ღონისძიებების კოორდინირებულად განხორციელების შესაძლებლობა;
- ე) ლაბორატორიის პერსონალის და დიაგნოსტიკური გამოკვლევების ხელმისაწვდომობისათვის სწრაფი და ეფექტური კამპანიის განხორციელების შესაძლებლობა;
- ვ) ინსტრუქციული სახელმძღვანელოს გამოცემა, რომელშიც წარმოდგენილი იქნება აფრიკული ჭირის ეპიზოტის (ეპიდემიის) შემთხვევაში გამოსაყენებელი ყველა პროცედურის, ინსტრუქციის და ზომების დეტალური, სრული და პრაქტიკული აღწერილობა;
- ზ) ექსპერტთა ჯგუფების პერსონალით, საშუალებებითა და მოწყობილობებით, საკომუნიკაციო სისტემებით, მართვის ეფექტური და მკაფიო ქსელით უზრუნველყოფა.

2. პერსონალმა წელიწადში არანაკლებ ორჯერ უნდა გაიაროს ორგანიზებული, სიმულაციური სწავლებები აფრიკულ ჭირზე, მათ შორის, საკომუნიკაციო ტექნიკის ათვისებას, ეპიზოტოლოგიურ (ეპიდემიოლოგიურ) გამოკითხვას, კლინიკურ ნიშნებსა და ბრძოლის ღონისძიებებთან დაკავშირებით. სწავლებებში ჩართული უნდა იყვნენ ვეტერინარები, სხვადასხვა უწყებებისა და ორგანიზაციების წარმომადგენლები, ფერმერები.

3. აღნიშნული გეგმები შემდგომში შესაძლოა შესწორდეს ან შეიცვალოს განვითარებული მოვლენების გათვალისწინებით. ნებისმიერ შემთხვევაში, სააგენტო ვალდებულია ხუთ წელიწადში ერთხელ განაახლოს საგანგებო გეგმა და დასამტკიცებლად წარუდგინოს საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს.

მუხლი 20. ექსპერტთა ჯგუფები

1. სააგენტოს მიერ იქმნება ექსპერტთა მუდმივმოქმედი ჯგუფი, რომელიც დაეხმარება სააგენტოს:
  - ა) ეპიზოტოლოგიურ (ეპიდემიოლოგიურ) გამოკითხვაში;
  - ბ) ნიმუშის აღებასა და ლაბორატორიული შემოწმების შედეგების გაანალიზებაში (ინტერპრეტაციაში);
  - გ) დაავადების კონტროლის ზომების განსაზღვრაში;
  - დ) სხვა საკითხების განხორციელებაში.
2. დასაშვებია სააგენტოს მიერ ექსპერტთა ჯგუფის ფუნქციისა და მოვალეობების შესახებ დამატებითი კრიტერიუმებისა და მოთხოვნების განსაზღვრა.

ნიუკასლის (ფრინველის ჭირი) დაავადებასთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო წესი

მუხლი 1. ზოგადი დებულებები

- ნიუკასლის (ფრინველის ჭირი) დაავადება (შემდგომში - „ნიუკასლის დაავადება“) - Marbus Newcastle - მალალ კონტაგიოზური დაავადებაა, რომელიც გამოწვეულია ფრინველის paramyxovirus1 შტამით. ნიუკასლის დაავადების დროს ინტრაცერებრალური პათოგენობის ინდექსი ზრდასრულ ფრინველებში შეადგენს 0,7- ზე მეტს. ვირუსის გუნდში მოხვედრიდან ყველა ფრინველი ფაქტობრივად ინფიცირდება 2-6 დღეში. ფრინველებში დაავადება მიმდინარეობს სასუნთქი ორგანოების ან კუჭნაწლავის ტრაქტის ან ცენტრალური ნერვული სისტემის დაზიანებით, გამომდინარე იქიდან, თუ ვირუსის რომელი შტამით არის დაინფიცირებული ფრინველი. ნიუკასლის დაავადების გამომწვევმა ვირუსმა შესაძლოა გამოიწვიოს ადამიანებში კონიუნქტივიტი .
- ნიუკასლის დაავადების ინკუბაციური პერიოდი 3-7 დღეა, რომელიც შესაძლოა 9-12 დღემდე გაგრძელდეს. ნიუკასლის დაავადების აღმძვრელი წყაროა დაავადებული და ინკუბაციურ პერიოდში მყოფი ფრინველი. ასეთი ფრინველი ვირუსს გარემოში გამოყოფს ძირითადად ცხვირის გამონადენთან ერთად, რომელიც ძლებს გარემოში რამდენიმე კვირა, განსაკუთრებით ცივი ამინდის პირობებში. ნიუკასლის დაავადების აღმძვრელი წყარო შეიძლება იყოს ასევე დაავადებული ფრინველიდან მიღებული პროდუქტები და ნედლეული, ვირუსით დაზინძურებული საკვები, წყალი, ინვენტარი, მომსახურე პერსონალის ტანსაცმელი, ფეხსაცმელი, სატრანსპორტო საშუალებები და სხვ. კლინიკურად გამოჯანმრთელებული ფრინველი ვირუსს გამოყოფს გამოჯანმრთელებიდან 2-4 თვის განმავლობაში.
- დაავადების მწვავედ მიმდინარეობისას ავადმყოფობა აღწევს 100%-ს, ხოლო სიკვდილიანობა - 60-90%- ს.
- ნიუკასლის დაავადებაზე ეპიდემიოლოგიური კეთილსაიმედოობის უზრუნველყოფის სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული სსიპ - სურსათის ეროვნული სააგენტო (შემდგომში - სააგენტო).

მუხლი 2. რეგულირების სფერო

ეს წესი ვრცელდება:

- შინაურ ფრინველზე;
- სპორტული და გასართობი დანიშნულების მტრედებსა და გალიაში მყოფ სხვა ფრინველზე.

მუხლი 3. ტერმინთა განმარტება

1. ამ წესის მიზნებისათვის გამოყენებულ ტერმინებს აქვს შემდეგი მნიშვნელობა:

- დაინფიცირებული შინაური ფრინველი - ნებისმიერი შინაური ფრინველი, რომელშიც ნიუკასლის დაავადების არსებობა ოფიციალურად დასტურდება ლაბორატორიული გამოკვლევის შედეგად ან მეორე ან შემდგომი აფეთქებისას , ნიუკასლის დაავადებისათვის დამახასიათებელი კლინიკური სიმპტომები ან სიკვდილის შემდგომი დაზიანებები გამოვლინდა იგივე კერაში;
- დაინფიცირებაზე საექვო შინაური ფრინველი - ნებისმიერი შინაური ფრინველი, რომელსაც აქვს ნიუკასლის დაავადებისათვის დამახასიათებელი კლინიკური ნიშნები ან სიკვდილის შემდგომი დაზიანებები;
- კონტამინაციაზე საექვო შინაური ფრინველი - ნებისმიერი შინაური ფრინველი , რომელიც პირდაპირ ან არაპირდაპირ ექვემდებარება ვირუსის ზეგავლენას;
- საზოგადოებრივი კვების ანარჩენები - ნარჩენები სამზარეულოებიდან , საზოგადოებრივი კვების ობიექტებიდან, ან ნებისმიერი სხვა საწარმოდან, რომელიც წარმოება - გადამუშავებისათვის იყენებს ხორცს;
- კონტაქტური საფრინველე ან სამტრედე - ობიექტი, რომელიც ნიუკასლის დაავადების გამომწვევი ვირუსით ბინძურდება ადამიანის, ფრინველის ან სატრანსპორტო საშუალებების გადაადგილების შედეგად ან სხვა გზით;

ვ) სახელმწიფო ვეტერინარი ექიმი (შემდგომში - „სახელმწიფო ვეტერინარი“) - ფიზიკური პირი, რომელსაც აქვს შესაბამისი აკრედიტებული უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ გაცემული, სათანადო უმაღლესი განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი და სააგენტოს მიერ უფლებამოსილია ამ წესით განსაზღვრული უფლებამოსილების განხორციელებისათვის;

ზ) სპორტული და გასართობი დანიშნულების მტრედი - ნებისმიერი მტრედი, რომელიც სხვადასხვა ღონისძიებაში მონაწილეობის მიღების მიზნით გამოყავთ სამტრედედან და ღონისძიების დასრულების შემდეგ აბრუნებენ უკან;

თ) სამტრედე - ნაგებობა, რომელიც გამოიყენება სპორტული და გასართობი დანიშნულების მტრედის შესანახად ან მოსამუშაოებლად;

ი) მფლობელი - პირი, რომელსაც ჰყავს შინაური ფრინველი ან/და სპორტული ან/და გასართობი დანიშნულების მტრედი საკუთრებაში ან მფლობელობაში ფინანსური მოგების ან სხვა მიზნით;

კ) საფრინველე - ობიექტი (ფერმერული მეურნეობა, ოჯახური წარმოება), სადაც ხდება შინაური ფრინველის მოშენება ან შენახვა, მუდმივად ან დროებით.

2. ამ წესის მიზნებისათვის ასევე გამოიყენება „სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსით“ განსაზღვრული ტერმინები, თუ ამ წესით სხვაგვარად არ არის დადგენილი.

მუხლი 4. ნიუკასლის დაავადების პროფილაქტიკა

1. ნიუკასლის დაავადების გამომწვევი ვირუსის შეტანისაგან, საფრინველის დაცვის მიზნით, მფლობელი ვალდებულია:

ა) საფრინველე დააკომპლექტოს დაავადებაზე კეთილსაიმედო საფრინველედან ან ადგილზე გამოზრდილი ჯანმრთელი ფრინველით;

ბ) ახლად შეყვანილი ფრინველი შეინახოს იზოლირებულად 30 დღის განმავლობაში. მხოლოდ დაავადების ნიშნების არარსებობის შემთხვევაში, დაუშვას ისინი საერთო გუნდში ან გადაიყვანოს სხვა საფრინველეში ვეტერინარი ექიმის თანხმობით;

გ) არ დაუშვას:

გ.ა) ნიუკასლის დაავადების მიმართ არაკეთილსაიმედო საფრინველებთან სამეურნეო კავშირი;

გ.ბ) ტერიტორიაზე და საფრინველეში უცხო პირებისა და ტრანსპორტის შესვლა, რომელიც არ არის დაკავშირებული უშუალოდ ტერიტორიის და ფერმის მომსახურებასთან;

გ.გ) ტერიტორიაზე და საფრინველეში შესვლა სანიტარიულ გამშვებში შხაპის მიღების, სპეციალური ტანსაცმლისა და ფეხსაცმლის შემოსვის გარეშე, ოჯახურ წარმოებაში - სპეციალური ტანსაცმლისა და ფეხსაცმლის შემოსვის გარეშე;

დ) დაიცვას ვეტერინარულ - სანიტარიული და ზოოჰიგიენური მოთხოვნები.

2. საფრინველე უნდა იმყოფებოდეს დახურული ტიპის საწარმოო რეჟიმზე. ოჯახურ წარმოებაში ფრინველის ეზოებრივი შენახვისას, მათი გამოზრდა უნდა ხდებოდეს იზოლირებულად, სპეციალურად აგებულ საფრინველეში, ვეტერინარულ - სანიტარიული წესების დაცვით.

3. საერთო პროფილაქტიკურ ღონისძიებებთან ერთად, ნიუკასლის დაავადების საწინააღმდეგო ვაქცინის გამოყენების საკითხს წყვეტს ვეტერინარი ექიმი, მფლობელთან შეთანხმებით, ამ წესისა და ვაქცინის გამოყენების ინსტრუქციის მოთხოვნათა შესაბამისად.

მუხლი 5. ნიუკასლის დაავადების შესახებ შეტყობინების ვალდებულება

ნიუკასლის დაავადების საეჭვო ან დადასტურებული ნებისმიერი შემთხვევის შესახებ მფლობელი

მუხლი 6. ზომები ნიუკასლის დაავადებაზე ექვის მიტანისას

1. ნიუკასლის დაავადებაზე ექვის მიტანის შესახებ ინფორმაციის მიღებისთანავე, სააგენტო ვალდებულია, უზრუნველყოს სახელმწიფო ვეტერინარის გამოცხადება ადგილზე, რომელიც დაავადების დადასტურების ან გამორიცხვის მიზნით, იღებს ნიმუშებს და აგზავნის ლაბორატორიაში გამოკვლევისათვის.

2. სააგენტოს გადაწყვეტილებით, ნიუკასლის დაავადებაზე ექვის მიტანის შემთხვევაში, საფრინველზე უნდა დაწესდეს ზედამხედველობა:

ა) განხორციელდეს სხვადასხვა კატეგორიისა და ასაკის ფრინველის დათვლა, შედგეს დაავადებული, მკვდარი ან თითოეულ კატეგორიაში სავარაუდოდ ინფიცირებული ფრინველის რაოდენობის ჩამონათვალი. აღნიშნული ჩამონათვალი უნდა განახლდეს, მათი გამოჩეკის და სიკვდილის შემთხვევების გათვალისწინებით, საექვო პერიოდის განმავლობაში. მოპოვებული ინფორმაცია წარდგენილი უნდა იქნეს სააგენტოში მოთხოვნისთანავე და შესაძლებელი იყოს მისი შემოწმება ყოველი ვიზიტის დროს;

ბ) ყველა ფრინველი შემოიფარგლოს თავის სადგომში ან ნებისმიერ სხვა ადგილას, სადაც შესაძლებელი იქნება მათი იზოლირება;

გ) არცერთი ფრინველი არ უნდა შეიყვანონ ან/და გამოიყვანონ საფრინველედან.

3. საფრინველში ან საფრინველედან ადამიანების, ცხოველისა და სატრანსპორტო საშუალებების გადაადგილება დასაშვებია სააგენტოს ნებართვის საფუძველზე.

4. სააგენტოს ნებართვის გარეშე, დაუშვებელია მკვდარი ან/და დაკლული ფრინველის ხორცის ან მათი საკვების, ნარჩენების, სკორეს, ქვეშაგების, ჭურჭლის, მასალების საფრინველედან გამოტანა.

5. დაუშვებელია კვერცხის გამოტანა საფრინველედან, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც სააგენტოს ნებართვით პირდაპირ იგზავნება აღიარებულ საწარმოთა რეესტრში მითითებულ კვერცხის პროდუქტების მწარმოებელ და/ან გადამამუშავებელ საწარმოში.

6. აღიარებულ საწარმოთა რეესტრიდან, კვერცხის პროდუქტების მწარმოებელი ან/და გადამამუშავებელი საწარმო სააგენტოს მიერ შეირჩევა იმ შემთხვევაში თუ:

ა) საწარმოს შეუძლია კვერცხის პროდუქტების საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მიკრობიოლოგიური და ქიმიური მაჩვენებლების გამოკვლევების ჩატარება;

ბ) კვერცხის პროდუქტები ინახება შემნახველ საკნებში, სადაც არსებობს შენახვის შესაბამისი პირობები და იწარმოება ჩანაწერები, ამასთან გაცივების მაჩვენებელი უზრუნველყოფს შენახვისათვის საჭირო ტემპერატურის მიღწევას უმოკლეს დროში და ჰაერი მათ გარშემო თავისუფლად ცირკულირებს, გარდა გარემოს ტემპერატურაზე შენახული კვერცხის პროდუქტებისა;

გ) ტემპერატურა, შემნახველ საკანში არ აღემატება ღრმად გაყინული პროდუქტებისთვის -180C, გაყინული პროდუქტებისთვის -12 0C, გაგრილებული პროდუქტებისთვის +40C;

დ) კვერცხის პროდუქტების ტრანსპორტირებისას შენარჩუნდება ამ პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტით დადგენილი ტემპერატურა და დაცული იქნება დაზიანებისაგან;

ე) ლაბორატორიული გამოკვლევებისა და შემოწმების შედეგების ჩანაწერებს აწარმოებს და ინახავს 2 წლის ვადით.

7. კვერცხის პროდუქტის ყოველი პარტიის ეტიკეტირება და საიდენტიფიკაციო ნიშნის დადება ხდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით .

8. კვერცხის შერჩეულ საწარმოში გაგზავნამდე სატრანსპორტო საშუალება ილუქება სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ და წინასწარ ატყობინებს ამ საწარმოს და სააგენტოს კვერცხის გაგზავნის შესახებ.

9. სააგენტო ზედამხედველობას უწევს, რომ:

ა) ამ მუხლის მე-8 პუნქტში მითითებული კვერცხი ინახებოდეს სხვა კვერცხისგან იზოლირებულად, მათი მიღებიდან გადამუშავებამდე;

ბ) ასეთი კვერცხის ნაჭუჭები მიჩნეულ იქნას მაღალი რისკის შემცველ მასალად და განადგურდეს დამარხვით ან დაწვით, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით;

გ) კვერცხის ტრანსპორტირებისათვის გამოყენებული სატრანსპორტო საშუალება, შესაფუთი მასალა, კვერცხთან შეხებაში მყოფი ნებისმიერი მასალა, გასუფთავდეს და ჩაუტარდეს დეზინფექცია ისე, რომ განადგურდეს ნიუკასლის დაავადების გამომწვევი ვირუსი.

10. სახელმწიფო ვეტერინარი წერილობით ინფორმირებული უნდა იყოს გადამუშავებული კვერცხის ყველა პარტიის შესახებ.

11. საფრინველეს შესასვლელებსა და გასასვლელებში მოწყობილ სანიტარიულ გამტარში, სადეზინფექციო ხალიჩებზე, სადეზინფექციო ბარიერებზე გამოყენებულ უნდა იქნას შესაბამისი სადეზინფექციო საშუალებები, ოჯახურ წარმოებაში გამოიყენება სადეზინფექციო ხალიჩები გაჟღენთილი შესაბამისი სადეზინფექციო საშუალებებით. საფრინველეში შესვლა - გამოსვლისას დაცული უნდა იყოს შესაბამისი ჰიგიენური პროცედურები, რომელიც საჭიროა ნიუკასლის დაავადების გამომწვევი ვირუსის გავრცელების რისკის შესამცირებლად.

12. ნიუკასლის დაავადებაზე ეჭვის მიტანისას, ხორციელდება ეპიდემიოლოგიური გამოკითხვა ამ წესის მე-9 მუხლით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად.

13. ნიუკასლის დაავადებაზე საექვო შინაური ფრინველის მფლობელი ვალდებულია დაიცვას ამ მუხლის მე-2-მე-6 პუნქტებით დადგენილი მოთხოვნები.

14. სააგენტომ ამ მუხლის მე-2-მე-11 პუნქტებით დადგენილი მოთხოვნები უნდა გაატაროს იმ საფრინველეებშიც, რომლებიც ნიუკასლის დაავადების შეჭრისა და გავრცელების საშიშროების ქვეშ არიან.

15. ამ მუხლით დადგენილი ზომები არ უნდა გაუქმდეს ნიუკასლის დაავადებაზე ეჭვის ოფიციალურად გამორიცხვამდე.

მუხლი 7. ზომები ნიუკასლის დაავადების დადასტურების შემთხვევაში

1. ნიუკასლის დაავადების დადასტურებისას, სააგენტოსა და მუნიციპალიტეტის შესაბამის ორგანოს შორის, ხორციელდება თანამშრომლობა ურთიერთდახმარების გზით.

2. ნიუკასლის დაავადებაზე კარანტინი წესდება და იხსნება სააგენტოს მოთხოვნის საფუძველზე:

ა) მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში – სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის მიერ;

ბ) ერთზე მეტი მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში – ამ მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციულ საზღვრებში მოქმედი სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ან საქართველოს მთავრობის მიერ.

3. საფრინველეში ნიუკასლის დაავადების არსებობის ოფიციალურად დადასტურების შემთხვევაში, სააგენტო, ამ წესის მე-6 მუხლის მე-2-მე-15 პუნქტებში მითითებული ზომების გარდა, ადგენს:

ა) ნიუკასლის დაავადების გამომწვევი ვირუსის გავრცელების რისკის თავიდან აცილების მიზნით, სააგენტოს ზედამხედველობის ქვეშ, ადგილზე დაუყოვნებლივ მოიკლას საფრინველეში არსებული მთლიანი სულადობა. კვერცხი, მკვდარი და მოკლული სულადობა უნდა განადგურდეს;

ბ) ნიუკასლის დაავადების გამომწვევი ვირუსის გაუვნებლობის მიზნით, სავარაუდოდ დაინფიცირებული ყველა ნივთიერება და ნარჩენი, როგორცაა საკვები, ქვეშაგები, სკორე, განადგურდეს ან დამუშავდეს სახელმწიფო ვეტერინარის მითითებებითა და ზედამხედველობით;

გ) ნიუკასლის დაავადების ინკუბაციის პერიოდში დამზადებული ფრინველის ხორცი და საინკუბაციო კვერცხი, რომელიც გატანილია საფრინველედან, იქნას მიკვლეული და განადგურებული, ხოლო დაავადების საინკუბაციო პერიოდში გამოჩეკილ წიწილებზე წესდება ზედამხედველობა. ამავე პერიოდში საფრინველედან გატანილი სუფრის კვერცხი უნდა იქნას მიკვლეული და განადგურებული, გარდა იმ კვერცხისა, რომელსაც

გატანამდე ჩაუტარდა დეზინფექცია;

დ) ამ პუნქტის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით დადგენილი მოთხოვნების გატარების შემდეგ საფრინველეები, მათი შემოგარენი, სატრანსპორტო საშუალებები და სავარაუდოდ დაინფიცირებული ყველა დანადგარ - მოწყობილობა, გაიწმინდოს და მოხდეს მათი დეზინფექცია ან დამუშავება ამ წესის მე-15 მუხლით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;

ე) აიკრძალოს ფრინველის საფრინველეში აღწარმოება, ამ პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტში მითითებული მოთხოვნების შესრულებიდან არანაკლებ 21 დღის გასვლამდე;

ვ) ეპიდემიოლოგიური გამოკითხვა განხორციელდეს ამ წესის მე-9 მუხლით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად.

4. დასაშვებია, სააგენტომ გაავრცელოს ამ მუხლის მე-3 პუნქტში მითითებული ზომები იმ მეზობელ საფრინველეებზეც, რომელთა მდებარეობა ხელს უწყობს აღმძვრელის შეტანას იმ საფრინველეებიდან, რომლებშიც დადასტურდა ნიუკასლის დაავადება.

5. ფრინველის იმ გუნდში, რომელშიც ლაბორატორიული გამოკვლევის შედეგად გამოყოფილია ნიუკასლის დაავადების ვირუსის შტამი, რომლის ინტრაცელულარული პათოგენური ინდექსი აჭარბებს 0,7-ს და ნაკლებია 1,2-ზე, არ მქვადება ნიუკასლის დაავადების კლინიკური ნიშნები და ვირუსი გამოყოფილია ატენუირებული ცოცხალი ვაქცინიდან, სააგენტოს შეუძლია არ გაითვალისწინოს ამ მუხლის მესამე პუნქტის „ა“ და „ე“ ქვეპუნქტებით დადგენილი მოთხოვნები. ამ შემთხვევაში, სააგენტო ვალდებულია 30 დღის განმავლობაში საფრინველეზე დააწესოს ზედამხედველობა და მოითხოვოს:

ა) ამ წესის მე-6 მუხლის მე-2, მე-3, მე-5 და მე-11 პუნქტებით დადგენილი მოთხოვნების გატარება;

ბ) საფრინველედან ფრინველის გაყვანის აკრძალვა, გარდა სააგენტოს ნებართვით სასაკლაოზე გაგზავნილი ფრინველისა.

6. სააგენტომ წინასწარ უნდა აცნობოს სასაკლაოს მფლობელ ბიზნესოპერატორს ფრინველების გაგზავნის შესახებ. ამ მუხლის მე-5 პუნქტით განსაზღვრული ფრინველი სასაკლაოზე უნდა განთავსდეს და დაიკლას განცალკევებით სხვა ფრინველისგან.

7. ამ მუხლის მე-5 და მე-6 პუნქტების შესაბამისად მიღებული ახალი ფრინველის ხორცზე დაიტანება ჯანმრთელობის ნიშანდება სპეციალური შტამპით. შტამპი უნდა იყოს ოვალური ფორმის, რომელზეც გავლებულია ორი პარალელური სწორი ხაზი, რომელთა შორის მანძილი არანაკლებ 1 სმ-ს უნდა შეადგენდეს, ხაზი უნდა კვეთდეს ოვალური ფორმის წრეს ისე, რომ იქ არსებული ინფორმაცია გარკვევით იკითხებოდეს, ამასთან ორი პარალელური ხაზი ისევე აშკარა უნდა იყოს, როგორც ნიშნის გარე კიდე.

8. ამ მუხლის მე-7 პუნქტის შესაბამისად ნიშანდებული ხორცი უნდა იყოს მიღებული, დაჭრილი, ტრანსპორტირებული და შენახული განცალკევებით იმ ხორცისაგან, რომელიც განკუთვნილია შიდა ვაჭრობისათვის და უნდა იყოს გამოყენებული ისე, რომ თავიდან იქნას აცილებული მისი შეტანა შიდა ვაჭრობისათვის განკუთვნილ ხორცის პროდუქტებში, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ ხორცს გავლილი აქვს სითბური დამუშავება ჰერმეტიკულად დახურულ კონტეინერში, ცენტრისკენული ძალით 3,00 ან მეტი.

9. ამ მუხლის მე-5 და მე-6 პუნქტებით დადგენილი მოთხოვნები შეიძლება გადაიხედოს მეცნიერული კვლევების შედეგების გათვალისწინებით, ნიუკასლის დაავადების საწინააღმდეგო ვაქცინ(ებ)ის დანერგვა - გამოყენებისას.

მუხლი 8. ზომები ნიუკასლის დაავადების დადასტურების შემთხვევაში ორი ან მეტი განცალკევებული ერთეულისაგან შემდგარ საფრინველეში (გუნდი)

თუ ორი ან მეტი განცალკევებული ერთეულისაგან შემდგარ საფრინველეში, სახელმწიფო ვეტერინარი დადასტურებს, რომ ამ საფრინველეებში ფრინველს კვებავენ და ინახავენ ისე, რომ გამორიცხულია ნიუკასლის დაავადების გამომწვევი ვირუსის ერთი განცალკევებული ერთეულიდან მეორეში გავრცელება, სააგენტოს შეუძლია ამ წესის მე-7 მუხლის მე-3 პუნქტით დადგენილი მოთხოვნები არ გაატაროს პირობითად ჯანმრთელ საფრინველეებში.

მუხლი 9. ეპიდემიოლოგიური გამოკითხვა

ეპიდემიოლოგიური გამოკითხვა უნდა ითვალისწინებდეს :

ა) საფრინველებსა და სამტრედებში ნიუკასლის დაავადების დაფიქსირებიდან გამოკითხვის ჩატარებამდე დროის ხანგრძლივობას;

ბ) საფრინველებში და სამტრედებში ნიუკასლის დაავადების შესაძლო წარმოშობასა და სხვა საფრინველის, სამტრედისა და გალიებში მყოფი ფრინველის იდენტიფიკაციას, სადაც ისინი შეიძლება დაინფიცირდნენ დაავადების იმავე წყაროდან;

გ) პირების, სატრანსპორტო საშუალებების, ფრინველის, მტრედის და გალიაში მყოფი ფრინველის, კვერცხის, ხორცის გადაადგილებას ან ნებისმიერ ფაქტორს, რის შედეგად შესაძლებელია ვირუსის გადატანა დაინფიცირებული ადგილიდან სხვა ადგილას.

მუხლი 10. ზომები კონტაქტურ საფრინველში

1. თუ სახელმწიფო ვეტერინარს საფუძვლიანი ეჭვი აქვს ადამიანიდან, ფრინველიდან ან ტრანსპორტიდან ფრინველის ნიუკასლის დაავადების გამომწვევი ვირუსით კონტამინაციაზე, ამ საფრინველში ხორციელდება ნიუკასლის დაავადების საეჭვო შემთხვევის აღმოჩენა, ფრინველის რაოდენობის დადგენა და მათ გადაადგილებაზე მონიტორინგი.

2. საჭიროების შემთხვევაში, კონტაქტური საფრინველებიდან სააგენტომ უნდა აკრძალოს ფრინველის გადაადგილება, გარდა სააგენტოს ზედამხედველობის ქვეშ გადაუდებელი დაკვლის მიზნით სასაკლაოზე ფრინველის ტრანსპორტირებისა.

3. სასაკლაოზე ტრანსპორტირებამდე, ნიუკასლის დაავადების გამორიცხვის მიზნით, სახელმწიფო ვეტერინარმა კლინიკურად უნდა შეამოწმოს ყველა ფრინველი. ამასთან ფრინველის გადაადგილების აკრძალვა წესდება უკანასკნელი, პოტენციური დასნეზოვნების თარიღიდან 21 დღის განმავლობაში, ხოლო კლინიკური ნიშნების არარსებობის შემთხვევაში, აკრძალვა დასაშვებია შემცირდეს 7 დღემდე.

4. სააგენტოს შეუძლია გაატაროს გამარტივებული ზომები განცალკევებით არსებულ საფრინველში, რომელსაც ემსახურება ცალკე პერსონალი.

5. თუ სახელმწიფო ვეტერინარს აქვს საფუძვლიანი ეჭვი სპორტული და გასართობი დანიშნულების მტრედის ან სხვა მტრედების ნიუკასლის დაავადების ვირუსით დასნეზოვნების შესახებ, არანაკლებ 21 დღის განმავლობაში იკრძალება სამტრედიდან მტრედის გადაადგილება.

მუხლი 11. დამცავი და საკონტროლო ზონების შექმნა

1. ნიუკასლის დაავადების დიაგნოზის ოფიციალურად დადასტურებისთანავე, სააგენტომ, ეპიდემიის კერის გარშემო არანაკლებ 3 კმ-ის რადიუსით უნდა შექმნას დამცავი ზონა, რომელიც შედის არანაკლებ 10 კმ - ის რადიუსის საკონტროლო ზონაში.

2. ზონების შექმნისას, სააგენტომ უნდა გაითვალისწინოს:

ა) ამ წესის მე-9 მუხლის შესაბამისად განხორციელებული ეპიდემიოლოგიური გამოკითხვის შედეგები;

ბ) გეოგრაფიული მდებარეობა;

გ) საფრინველების ადგილმდებარეობა და სიახლოვე;

დ) ეკოლოგიური და ეპიდემიოლოგიური ფაქტორები;

ე) მონიტორინგის განხორციელების შესაძლებლობა.

3. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს საკონტროლო და დამცავ ზონებში მყოფი პირების ინფორმირება ყველა აკრძალვა - შეზღუდვასა და ამ წესით დადგენილი ზომების გატარებაზე.

მუხლი 12. ზომები შექმნილ დამცავ ზონაში

1. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს დამცავ ზონაში შემდეგი ზომების გამოყენება:

ა) საფრინველების აღწერა შესაძლო მოკლე დროში;

ბ) სახელმწიფო ვეტერინარის პერიოდული ვიზიტები ფრინველის კლინიკური მდგომარეობის შესამოწმებლად, საჭიროების შემთხვევაში, ნიმუშების აღება და ლაბორატორიაში გადაგზავნა გამოკვლევებისათვის; ვიზიტისა და გამოვლენილი დარღვევების შესახებ დგება აქტი;

გ) ფრინველის თავიანთ საფრინველში ან სხვა ადგილას იზოლირება;

დ) სადეზინფექციო საშუალებების გამოყენება საფრინველების შესასვლელებსა და გამოსასვლელებში;

ე) ფრინველის, მკვდარი ან / და დაკლული ფრინველის, კვერცხის, მომსახურე პერსონალისა და ფრინველის გადასაყვანი სატრანსპორტო საშუალებების გადაადგილების კონტროლი ზონის შიგნით და ტრანსპორტირების აკრძალვა. აღნიშნული აკრძალვა არ გამოიყენება ფრინველის ავტომაგისტრალით ან რკინიგზით გადაყვანისას;

ვ) საფრინველედან ფრინველის გაყვანისა და საინკუბაციო კვერცხის გატანის აკრძალვა, გარდა:

ვ.ა) ფრინველის გადაუდებელი დაკვლისათვის სააგენტოს მიერ ნებადართული სატრანსპორტო საშუალებით სასაკლაოში გადაყვანისა, რომელიც სასურველია მდებარეობდეს დაინფიცირებულ არეალში, ან თუ ეს შეუძლებელია, სასაკლაოში, რომელიც არჩეულია სააგენტოს მიერ დაინფიცირებული ტერიტორიის გარეთ. ასეთი ფრინველის ხორცი ექვემდებარება ნიშანდებას ამ წესის მე-7 მუხლის მე-7 პუნქტის შესაბამისად, ხოლო შიდა ვაჭრობაში ჩართვას ამ წესის მე-7 მუხლის მე-8 პუნქტის თანახმად;

ვ.ბ) ერთდღიანი წიწილების ან კვერცხმდებელი ფრინველის გადაყვანისა საკონტროლო ზონაში, სადაც არ არის სხვა ფრინველი. ამასთან, ასეთ საფრინველებზე წესდება ამ წესის მე-10 მუხლით დადგენილი ზომები;

ვ.გ) საინკუბაციო კვერცხის სააგენტოს მიერ შერჩეულ ინკუბატორში ტრანსპორტირებისა, რომლის დროსაც კვერცხი შესაფუთი მასალით ექვემდებარება დეზინფექციას;

ზ) ამ პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებულ მოთხოვნების შესრულებაზე წესდება სახელმწიფო კონტროლი. გადაადგილება ნებადართულია მხოლოდ საფრინველში სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ ჩატარებული ჯანმრთელობის შემოწმების შემდეგ. სატრანსპორტო საშუალება გამოყენებამდე და გამოყენების შემდეგ ექვემდებარება დასუფთავებასა (გაწმენდა) და დეზინფექციას;

თ) ფრინველის სკორეს, ქვეშაფენის გავრცელებისა და გატანის აკრძალვა სააგენტოს ნებართვის გარეშე;

ი) ფრინველის სარეალიზაციო ბაზრის, ბაზრობების, შოუებისა და სხვა შეკრებების აკრძალვა.

2. დამცავ ზონაში გამოყენებული ზომები გრძელდება არანაკლებ 21 დღისა, ამ წესის მე-15 მუხლში დადგენილი მოთხოვნების თანახმად, წინასწარი დასუფთავებისა (გარეცხვის) და დეზინფექციის ჩატარების შემდეგ.

მუხლი 13. ზომები შექმნილ საკონტროლო ზონაში

საკონტროლო ზონაში გამოყენებული ზომები მოიცავს:

ა) ყველა საფრინველის აღწერას;

ბ) ზონაში ფრინველისა და საინკუბაციო კვერცხის გადაადგილების კონტროლს;

გ) პირველი 15 დღის განმავლობაში ზონიდან ფრინველის გადაადგილების აკრძალვას, გარდა პირდაპირ საკონტროლო ზონის გარეთ მდებარე სააგენტოს მიერ ნებადართულ სასაკლაოში გადაყვანისა. ასეთი ფრინველის ხორცი ექვემდებარება ნიშანდებას ამ წესის მე-7 მუხლის მე-7 პუნქტის, ხოლო შიდა ვაჭრობაში ჩართვას - ამ წესის მე-7 მუხლის მე-8 პუნქტის შესაბამისად;

დ) საინკუბაციო კვერცხის საკონტროლო ზონიდან გადაადგილების აკრძალვა, გარდა სააგენტოს მიერ შერჩეული ინკუბატორისა. გაგზავნამდე კვერცხი და მათი შესაფუთი მასალა ექვემდებარება დეზინფექციას;

ე) სკორეს, ქვეშაფენის ზონიდან გადაადგილების აკრძალვას;

ვ) ფრინველის სარეალიზაციო ბაზრების, ბაზრობების, შოუების და სხვა შეკრებების აკრძალვას;

ზ) ამ პუნქტის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინებით ფრინველის ტრასპორტირების აკრძალვას, გარდა ავტომაგისტრალითა და რკინიგზით გადაყვანისა.

მუხლი 14. მფლობელის ვალდებულებები

1. ფრინველ (ებ) ის და/ან სპორტული და გასართობი დანიშნულების მტრედ (ებ) ის და/ან გალიაში მყოფი ფრინველ (ებ) ის მფლობელი ან მომვლელი ვალდებულია ითანამშრომლოს სააგენტოსთან და მიაწოდოს ინფორმაცია ფრინველის საფრინველეში შეყვანისა და საფრინველედან გაყვანის, კვერცხის საფრინველეში შეტანის და გატანის, სპორტული და/ან გასართობი დანიშნულების მტრედების შოუებსა და შეჯიბრებებში მონაწილეობის მიღების შესახებ.

2. ყველა პირი, რომელიც დაკავებულია ფრინველის, კვერცხის, გალიაში მყოფი ფრინველისა და სპორტული და გასართობი დანიშნულების მტრედის ტრანსპორტირებითა ან/და ყიდვა - გაყიდვით, ვალდებულია ითანამშრომლოს სააგენტოსთან და მიაწოდოს მათ ხელთ არსებული ინფორმაცია.

მუხლი 15. დასუფთავება და დეზინფექცია

1. დასუფთავების და დეზინფექციის ჩატარების პრინციპები და პროცედურებია:

ა) ნიუკასლის დაავადების გამომწვევი ვირუსის განადგურების მიზნით გამოსაყენებელი სადეზინფექციო საშუალებებისა და მათი კონცენტრაციების გამოყენება სააგენტოს ნებართვით;

ბ) დასუფთავების და დეზინფექციის სამუშაოების განხორციელება სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ გაცემული მითითებებისა და ზედამხედველობის ქვეშ.

2. ინფიცირებული საფრინველეების საწყისი გაწმენდისა და დეზინფექციის სპეციფიკური მოთხოვნებია:

ა) უტილიზაციისათვის, ფრინველის სხეულის გატანის შემდეგ, საფრინველეების იმ ნაწილის, სადაც ფრინველები ბინადრობდნენ, და ნებისმიერი სხვა შენობა, ეზო, რომელიც დაბინძურდა, დაკვლისას ან დაკვლის შემდგომი შემოწმებისას სადეზინფექციო საშუალებებით შესხურება;

ბ) ფრინველისა ან კვერცხის, რომლებმაც შეიძლება დააბინძუროს შენობები, ეზოები, ინვენტარი (ჭურჭელი), შეგროვება და განადგურება ფრინველის სხეულთან ერთად;

გ) გამოყენებული სადეზინფექციო საშუალებების დამუშავებულ ზედაპირზე არანაკლებ 24 საათის განმავლობაში გაჩერება.

3. საბოლოო გაწმენდისა და დეზინფექციის სპეციფიკური მოთხოვნებია:

ა) ცხიმისა და ჭუჭყის მოცილება ყველა ზედაპირიდან ცხიმის მოსაცილებელი საშუალებების გამოყენებით, ზედაპირის წყლით ჩამორეცხვა;

ბ) წყლით გარეცხვის შემდეგ, დამატებითი სადეზინფექციო საშუალებების შესხურება;

გ) შვიდი დღის შემდეგ, შენობა - ნაგებობების ცხიმის მოსაცილებელი ნივთიერებებით დამუშავება, წყლის გადავლება, სადეზინფექციო საშუალებების შესხურება და განმეორებით წყლის გადავლება;

დ) გამოყენებული ქვეშაფებისა და სკორეს დეზინფექციისას ვირუსის გამანეიტრალებელი ერთ - ერთი მეთოდის გამოყენება:

და.ა) დაწვა ან ორთქლით დამუშავება 70⁰ C- ზე;

და.ბ) მიწაში ღრმად დამარხვა მტაცებელი და სხვა გარეული ფრინველებისაგან დაცვის მიზნით;

და.გ) შეგროვება, დანესტიანება (საჭიროების შემთხვევაში, ფერმენტაციისათვის) და დაფარვა ისე, რომ მიაღწიოს და შეინარჩუნოს სითბო 20°C ტემპერატურამდე. მტაცებელი და სხვა გარეული ფრინველებისაგან

დაცვის მიზნით, დარჩეს გადაფარებული 42 დღის განმავლობაში.

მუხლი 16. ვაქცინაცია

1. საქართველოში ნებადართულია იმ ვაქცინების გამოყენება, რომლებიც რეგისტრირებულია საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით .

2. დაავადების საწინააღმდეგო ზომებთან ერთად ტარდება პროფილაქტიკური ან იძულებითი ვაქცინაცია.

3. შეჯიბრში, შოუში ან სხვა ღონისძიებაში ნებადართულია მხოლოდ ნიუკასლის დაავადების წინააღმდეგ ვაქცინირებული მტრედების მონაწილეობა .

4. ნიუკასლის დაავადების დადასტურების შემთხვევაში ამ წესით დადგენილ ზომებთან ერთად, სააგენტო აკონკრეტებს ტერიტორიულ არეალსა და იმ პერიოდს, რომელშიც შერჩეული სახეობებისათვის სწრაფი და სისტემური ვაქცინაცია (გადაუდებელი ვაქცინაცია) გატარდება სახელმწიფო კონტროლის ქვეშ.

5. ამ მუხლის მე-4 პუნქტით განსაზღვრულ სიტუაციაში, აკრძალულია ამ წესის მე-6 მუხლით დადგენილი მოთხოვნების გატარება ფრინველის ვაქცინაციის ან რევაქცინაციისას.

6. ამ მუხლის მე-4 პუნქტში მითითებულ შემთხვევაში:

ა) ყველა შერჩეული სახეობის ფრინველი უნდა იყოს ვაქცინირებული დაუყოვნებლივ;

ბ) ვაქცინაციის არეალში მოქცეულ საფრინველეში ყველა შერჩეული სახეობის ფრინველი, გამოჩეკილი ან გადმოყვანილი სხვა მეურნეობიდან, უნდა იყოს აკრილი გადმოყვანამდე ან გადმოყვანის შემდეგ;

გ) ვაქცინაციისას ვაქცინაციის არეალში მოქცეულ საფრინველეში, რჩება ყველა შერჩეული სახეობის ფრინველი, გარდა:

გ.ა) ერთი დღის წიწილებისა, რომლებიც შეიყვანეს ვაქცინაციის არეალში მდებარე მეურნეობაში, სადაც უნდა აიცრან;

გ.ბ) პირდაპირ სასაკლაოზე გადაადგილებული ფრინველებისა, გადაუდებელი (დაუყოვნებელი) დაკვლისათვის. თუ სასაკლაო მდებარეობს ვაქცინაციის არეალის გარეთ, შინაური ფრინველის გადაადგილება ნებადართულია მხოლოდ სახელმწიფო ვეტერინარის მიერ განხორციელებული ჯანმრთელობის შემოწმების შემდეგ;

დ) ვაქცინაციის არეალის გარეთ გადაადგილება დასაშვებია, თუ ამ პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული ვაქცინაცია დასრულებულია:

დ.ა) სახორცე დანიშნულების ერთი დღის წიწილებისთვის, რომლებიც შეიძლება გადაადგილდეს საფრინველეში, სადაც ისინი აიცრებიან; აღნიშნული საფრინველე უნდა იყოს ზედამხედველობის ქვეშ, ვიდრე ფრინველი, რომელიც გადაადგილდა, დაიკვლება;

დ.ბ) 21 დღის წინ აკრილი ფრინველისათვის, რომელიც განკუთვნილია დაუყოვნებლივ დაკვლისათვის;

დ.გ) საინკუბაციო კვერცხი, რომელიც დადებულია 21 დღის წინ ვაქცინირებული მოსაშენებელი ფრინველისგან; კვერცხი და მისი შესაფუთი მასალა ექვემდებარება დეზინფექციას გადაადგილებამდე.

7. ამ მუხლის მე-6 პუნქტის „ბ“ და „დ“ ქვეპუნქტებით დადგენილი მოთხოვნები უნდა გამოიყენებოდეს სამი თვის ვადით ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული ვაქცინაციის დასრულებიდან. დასაშვებია ვაქცინაციის ერთი ან მეტი სამთვიანი პერიოდით გახანგრძლივება.

8. ამ მუხლის მე-6 პუნქტის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინების გარეშე, სააგენტოს მიერ დასაშვებია განსაკუთრებული სამეცნიერო დანიშნულების გუნდის განთავისუფლება სისტემატური ვაქცინაციისაგან იმის გათვალისწინებით, რომ უზრუნველყოფილი იქნება მათი ჯანმრთელობა და პერიოდულად დაექვემდებარებიან სეროლოგიური შემოწმებას.

მუხლი 17. ზომები მტრედებისა და გალიაში მყოფი სხვა ფრინველის ნიუკასლის დაავადებაზე ექვის მიტანისას

1. მატარებელი მტრედების ან გალიაში მყოფი სხვა ფრინველის ნიუკასლის დაავადებაზე ექვის მიტანისას, სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს, რომ სახელმწიფო ვეტერინარმა დაიწყოს დაუყოვნებლივ მოკვლევა დაავადების დადასტურებისათვის ნიმუშების აღება ლაბორატორიული გამოკვლევისთვის ან დარწმუნდეს, რომ ნიმუშები უკვე აღებულია.

2. დაავადებაზე ექვის მიტანისას, სააგენტომ უნდა მოაქციოს სამტრედე ან საექვო ადგილი ზედამხედველობის ქვეშ და აკრძალოს მტრედის ან გალიაში მყოფი სხვა ფრინველის ან ინფექციის გამავრცელებელი (გადამტანი) ნებისმიერი ფაქტორის მიერ ტერიტორიის დატოვება.

3. ამ მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტებით დადგენილი ზომები გრძელდება ვიდრე სახელმწიფო ვეტერინარი არ გამორიცხავს ნიუკასლის დაავადებას.

4. ნიუკასლის დაავადების ოფიციალურად დადასტურებისთანავე, სააგენტომ უზრუნველყოს:

ა) ამ წესის მე-7 მუხლის მე -3 პუნქტის „ა“, „ბ“, „დ“ და „ე“ ქვეპუნქტებით დადგენილი ზომების გამოყენება დაავადების აღმძვრელის მატარებელ მტრედებთან ან გალიაში მყოფ სხვა ფრინველთან და ნიუკასლის დაავადების ვირუსით დაინფიცირებულ სამტრედესთან დაკავშირებით;

ბ) მტრედის ან გალიაში მყოფი სხვა ფრინველის გადაადგილების აკრძალვა სამტრედეს გარეთ ან მეურნეობაში არანაკლებ 60 დღისა, მას შემდეგ რაც ნიუკასლის დაავადების კლინიკური ნიშნები გაქრება;

გ) სავარაუდოდ დაბინძურებული ნებისმიერი გადაცემის ფაქტორის ან ნარჩენის განადგურება ან დამუშავება ისე, რომ ნიუკასლის დაავადების გამომწვევი ვირუსი და 60 დღის მანძილზე დაგროვილი ყველა ნარჩენი განადგურდეს;

დ) ეპიდემიოლოგიური გამოკითხვა ამ წესის მე-9 მუხლის მიხედვით.

მუხლი 18. მოთხოვნები ფრინველის საკვების შესახებ

1. აკრძალულია ფრინველის საკვებად საზღვაო, საჰაერო ან სახმელეთო ტრანსპორტის საზოგადოებრივი კვების ანარჩენების გამოყენება.

2. ფრინველის საკვებად დასაშვებია შესაბამის პირობებში, ნიუკასლის დაავადების გამომწვევი ვირუსის განადგურებისა და გაუფრცვლებლობის მიზნით, სითბური დამუშავების შემდეგ საკვების ნარჩენების გამოყენება, გარდა ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული საზოგადოებრივი კვების ანარჩენებისა.

მუხლი 19. დიაგნოსტიკური პროცედურები და ბიოუსაფრთხოების მოთხოვნები

1. დაავადების დიაგნოსტიკების მიზნით, სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს ნიმუშის აღება და გამოკვლევისათვის აკრედიტებულ ლაბორატორიაში გადაგზავნა.

2. ლაბორატორიამ გამოკვლევისას უნდა გამოიყენოს კვლევის თანამედროვე სტანდარტები და მეთოდები.

3. ამ მუხლის პირველი და მეორე პუნქტებით დადგენილი ქმედებების დროს, დაცული უნდა იქნას ბიოუსაფრთხოების შესაბამისი დონის მოთხოვნები.

მუხლი 20. საგანგებო გეგმები

1. სააგენტო ვალდებულია, ნიუკასლის დაავადების აფეთქების შემთხვევაში, შეადგინოს საგანგებო გეგმა, რომელშიც დაავადების სწრაფი და ეფექტური აღმოფხვრისათვის გათვალისწინებული უნდა იქნას ყველა სახის შენობებზე, მოწყობილობებზე, პერსონალზე და სხვა ყველა მასალაზე ხელმისაწვდომობა, ასევე, უნდა განსაზღვროს იძულებითი ვაქცინაციის ჩასატარებლად ვაქცინის შესახებ მოთხოვნები.

2. საგანგებო გეგმა უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ კრიტერიუმებსა და მოთხოვნებს:

ა) ნიუკასლის დაავადების ეპიდემიის ლიკვიდაციასთან დაკავშირებით, გადაწყვეტილების მიღების სწრაფი და ეფექტური ღონისძიებების კოორდინირებულად განხორციელებას;

ბ) ლაბორატორიის პერსონალის და დიაგნოსტიკური გამოკვლევების ხელმისაწვდომობისათვის სწრაფი და

ფექტური კამპანიის განხორციელებას;

გ) ინსტრუქციული სახელმძღვანელოს გამოცემას, რომელშიც წარმოდგენილი იქნება ნიუკასლის დაავადებაზე ექვის მიტანისას და დადასტურებისას გამოსაყენებელი ყველა პროცედურის, ინსტრუქციის და ზომების დეტალური, სრული და პრაქტიკული აღწერილობა, მათ შორის, მკვდარი და მოკლული ფრინველის განადგურების შესახებ;

დ) დეტალურ ინფორმაციას, კონტროლის ღონისძიებებში ჩართული პერსონალის უნარებისა და მოვალეობების შესახებ;

ე) დაავადების კონტროლის ღონისძიებების სათანადო გატარებისათვის მოწყობილობებისა და მასალების ხელმისაწვდომობას, მათ შორის, ნიმუშების სწრაფი ტრანსპორტირების ორგანიზებას;

ვ) ტრენინგპროგრამების განხორციელებას საველე, მათ შორის, სწრაფი ტესტების გამოყენების, საკომუნიკაციო ტექნიკის ათვისებასთან, ეპიდემიოლოგიურ გამოკითხვასთან, კლინიკურ ნიმუშებსა და დაავადების საწინააღმდეგო ბრძოლის ღონისძიებებთან დაკავშირებით და ადმინისტრაციული პროცედურების (უნარების) შენარჩუნებისა და განვითარებისათვის;

ზ) პოსტვაქცინალური იმუნიტეტის შესწავლის შედეგებიდან გამომდინარე, განმეორებითი ვაქცინაციის სქემის დეტალებს.

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით დადგენილი მოთხოვნების მიხედვით რიკის საფუძველზე დგება გეგმა, რომელიც წარედგინება საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დასამტკიცებლად. აღნიშნული გეგმები შემდგომში შესაძლოა შესწორდეს ან შეიცვალოს განვითარებული მოვლენების გათვალისწინებით.

მუხლი 21. ნიუკასლის დაავადების გამომწვევი ვირუსის განადგურების მეთოდები კვერცხსა და კვერცხის პროდუქტებში

კვერცხსა და კვერცხის პროდუქტებში, ნიუკასლის დაავადების გამომწვევის შესაძლო არსებობისას, ვირუსის განადგურებისათვის თერმული დამუშავების მეთოდებია:

ა) მთლიანი კვერცხი არაუმეტეს 55 გრამისა - 2521 წამი;

ბ) მთლიანი კვერცხი არაუმეტეს 57 გრამისა 1596 წამი;

გ) მთლიანი კვერცხი არაუმეტეს 59 გრამისა - 674 წამი;

დ) თხევადი კვერცხის ცილა არაუმეტეს 55 გრამისა - 2278 წამი;

ე) თხევადი კვერცხის ცილა არაუმეტეს 57 გრამისა - 986 წამი;

ვ) თხევადი კვერცხის ცილა არაუმეტეს 59 გრამისა - 301 წამი;

ზ) კვერცხის გული არაუმეტეს 55 გრამისა 10% - იანი მარილიან ხსნარში - 176 წამი;

თ) მშრალი კვერცხის ცილა არაუმეტეს 57 გრამისა - 50,4 სთ.

მუხლი 22. ნიუკასლის დაავადების განადგურება ფრინველის ხორცში

შინაური ფრინველის ხორცში, ნიუკასლის დაავადების გამომწვევის შესაძლო არსებობისას, ვირუსის განადგურებისათვის თერმული დამუშავების მეთოდებია :

ა) ფრინველის ხორცი არაუმეტეს 65 გრამისა - 840 წამი;

ბ) ფრინველის ხორცი არაუმეტეს 70 გრამისა - 874 წამი;

გ) ფრინველის ხორცი არაუმეტეს 74 გრამისა - 280 წამი;

დ) ფრინველის ხორცი არაუმეტეს 80 გრამისა - 203 წამი.

